

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ЦЕНОВО

Препис-извлечение:

РЕШЕНИЕ

№368

На Общински съвет – Ценово, област Русе,
взето на извънредно заседание с Протокол №48/19.08.2014г.

Относно: Приемане на: Общински план за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020 г.; Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики; Правилник за работа на обществен съвет за наблюдение и контрол; Програма за енергийна ефективност на община Ценово за периода 2014 – 2020 г.; Стратегия за развитие на туризма в община Ценово за периода 2014 – 2020 г.

На основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, чл. 13, ал. 3, чл. 24, ал. 1 от Закона за регионалното развитие, чл. 11, ал. 1 от Закона за енергийна ефективност и чл. 3, ал. 1, т. 12 от Правилника за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, Общински съвет – Ценово

РЕШИ:

- I. Приема Общински план за развитие на община Ценово за периода 2014 - 2020 г.;
- II. Приема Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики;
- III. Приема Правилник за работа на обществен съвет за наблюдение и контрол;
- IV. Приема Програма за енергийна ефективност на община Ценово за периода 2014 – 2020 г.;
- V. Приема Стратегия за развитие на туризма в община Ценово за периода 2014 – 2020 г.

Председател на ОбС: (п) Данчо Монков

Вярно с оригинала при Общински съвет – Ценово.

Техн. сътрудник на ОбС:

(Д. Друмева)

ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

Юли 2014 г.

Изготвен от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на използваните съкращения	3
Увод	5
1. Анализ на икономическото и социалното развитие на община Ценово	8
1.1. Местоположение, природни условия и история	8
1.2. Социално-демографска оценка и заетост на населението	23
1.3. Тенденции и процеси в икономиката	41
1.4. Развитие на социалната сфера в община Ценово	62
1.5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	80
1.6. Екологично състояние и рискове	85
1.7. Административен капацитет на община Ценово	91
1.8. Swot-анализ	95
2. Стратегия за развитие на община Ценово за периода 2014-2020г.	101
3. Индикативна финансова таблица	111
4. Наблюдение и оценка на общински план за развитие	112
Система от индикатори за наблюдение и оценка	113
5. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност по отношение на постигнатите резултати и използваните ресурси	125
6. Мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени.	126
Приложение №1. Индикативна финансова таблица	128
Приложение №2. Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики	144
Приложение №3. Правилник за работа на обществен съвет за наблюдение и контрол	153
Приложение №4. Програма за реализация на общинския план за развитие	157
Приложение №5. Предварителна оценка на общински план за развитие 2014-2020 г.	171

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АДИОПР	Актуализиран документ за изпълнение на общинския план за развитие
АЗ	Агенция по заетостта
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГПСОВ	Градски пречиствателни станции за отпадъчни води
ДВ	Държавен вестник
ДМА	Дълготрайни материали активи
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ЕИСУРР	Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗТ	Защитени територии
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МРРБ	Министерство на регионалното развитие
МО	Междинна оценка
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НПО	Неправителствени организации
НПРР	Национален план за регионално развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Р България
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
НЧ	Народно читалище
NUTS	Обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОП	Оперативна програма/оперативни програми
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПР	Общински планове за развитие
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПРСР	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОУ	Основно училище

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОУП	Общ устройствен план/общи устройствени планове
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадъчни води
ПЧИ	Преки чужди инвестиции
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РЗС	Регионална служба по заетостта
СИФ	Социално-инвестиционен фонд
СОП	Специални образователни потребности
СОУ	Средно общообразователно училище
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТИЦ	Туристически информационен център
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ЦДГ	Целодневна детска градина

УВОД

Общинският план за развитие (ОПР) на община Ценово за периода 2014 – 2020 година е основен документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интересите на гражданите.

Основните задачи за развитие на община Ценово са:

1. Дефиниране стратегическите цели на общинското развитие за периода до 2020 година.
2. Очертаване на изпълнима стратегия за постигане на тези цели чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти.
3. Институционално и финансово осигуряване на плана.
4. Мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели.
5. Създаване на работещ ефективен „контакт” с очакваните индикативни приоритети на ОП за следващия програмен период и привличането им в територията на общината.
6. Стимулиране на нова ценностна система и нов подход при решаването на проблемите, ориентирани към духа на обединена Европа и принципите за устойчиво развитие.
7. Привличане на всички заинтересовани страни към изпълнението на заложените мерки и разширяване на социалната основа на стратегическото планиране и демократизацията на управлението.

Общинският план за развитие 2014 – 2020 година има характер на отворен документ, който подлежи на развитие, усъвършенстване и актуализиране в съответствие с динамично променящите се условия и фактори.

След приемането му ще настъпят съществени изменения във вътрешната и външната нормативна и институционална среда, в която да бъде изпълняван и отчетан.

С ОПР се цели да се създадат условия за балансирано и устойчиво развитие, като се запазва приемствеността с вече изпълнявания план – 2007 – 2013 година и приоритетите, дадени към него в междинния доклад от септември 2012 г. в посока на намаляване на регионалните и вътрешно-регионалните различия, осигуряване условия за икономически растеж, нарастване на заетостта, доходите, ограничаване на

депопулацията на населението на общината, подобряване на качеството на услугите, транспорта, инфраструктурата, околната среда и развитие на всички икономически сектори.

Изработването на плана се основава на **принципите** на гласност, партньорство с гражданите, ръководителите на институции, предприятия (бизнеса), прозрачност при осъществяване на планирането, финансирането, програмирането, наблюдението и оценката за постигане на целите в общината и допълване на финансирането от държавни (общински) публични източници с основно участие със средства от Кохезионните фондове на ЕС и публично-частно партньорство.

При съставянето на Общинския план за развитие за периода 2014 – 2020 година се изхожда от:

1. Закона за регионалното развитие (в сила от 31.08.2008 г., посл. изм. ДВ, бр. 66 от 26 юли 2013 г. доп. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г.).
2. Закона за изменение и допълнение на Закона за устройството на територията (обнародван в ДВ от 17 октомври 2012 г.).
3. Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (в сила от 31.08.2008 г., посл. изм. изм. ДВ. бр.97 от 8 Ноември 2013г.)
4. Наредбата за определяне на показателите за обособяване на видовете региони за целенасочено въздействие, приета с ПМС № 166 от 14.07.2007 г.
5. Национална стратегия за регионално развитие на Р България (2012 – 2022 г.).
6. Регионална програма за заетост в област Русе.
7. Областна стратегия за устойчиво развитие на горите в област Русе (2007-2017 г.).
8. Стратегия за развитие на социалните услуги в област Русе (2011 – 2015 г.).
9. Наредбата за условията и реда за приемане, финансиране и изпълнение на стратегиите, планове и програмите за регионално развитие, приета с ПМС № 317 от 24.11.2004 г.
10. Методическите указания за разработване на национална, регионални, областни и общински стратегии и планове за развитие, одобрени със Заповед № РД-02-14-2402 от 22.11.2011 г.
11. Областната стратегия за развитие на област Русе за периода 2014 – 2020 г.
12. Общински план за развитие на община Ценово (2007 – 2013 г.).

13. Междинната оценка на общинския план за развитие на община Ценово за периода 2007 – 2013 г. от м. май 2012 г.

14. Стратегия „Европа 2020” за интелигентен устойчив и приобщаващ растеж.

15. Европейски пакет за „Енергия и климата 20-20-20”.

16. Програмата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива.

17. Националната програма за демографско развитие на Р България (2006 – 2020 г.).

Стремежът на екипа, разработващ плана е визията на Общинския план за развитие 2014 - 2020 година да отговаря на Стратегията „Европа 2020” да превърне ЕС в интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика с високи равнища на заетост, производителност и социално обслужване.

Този стратегия има основни приоритети на развитие, насочени към изграждане на социална пазарна икономика на Европа на 21-ви век: интелигентен растеж, устойчив растеж, приобщаващ растеж, заетост - 75% от лицата от 20 до 64 годишна възраст, инвестиции в научна и развойна дейност - 3%, постигане на целите 20/20/20; дял на неучещите под 10%, намаляване на застрашените от бедност и др.

1. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО

1.1. Местоположение, природни условия и история

Община Ценово е разположена в централната част на северна България – в Средна Дунавска равнина – и е част от западната граница на Русенска област. Името ѝ произлиза от името на административния център на общината – село Ценово*.

Фиг.1- Разположение на община Ценово на територията на област Русе

***Забележка:** Името Ценово носи и още едно населено място в България - в община Чирпан, област Стара Загора.

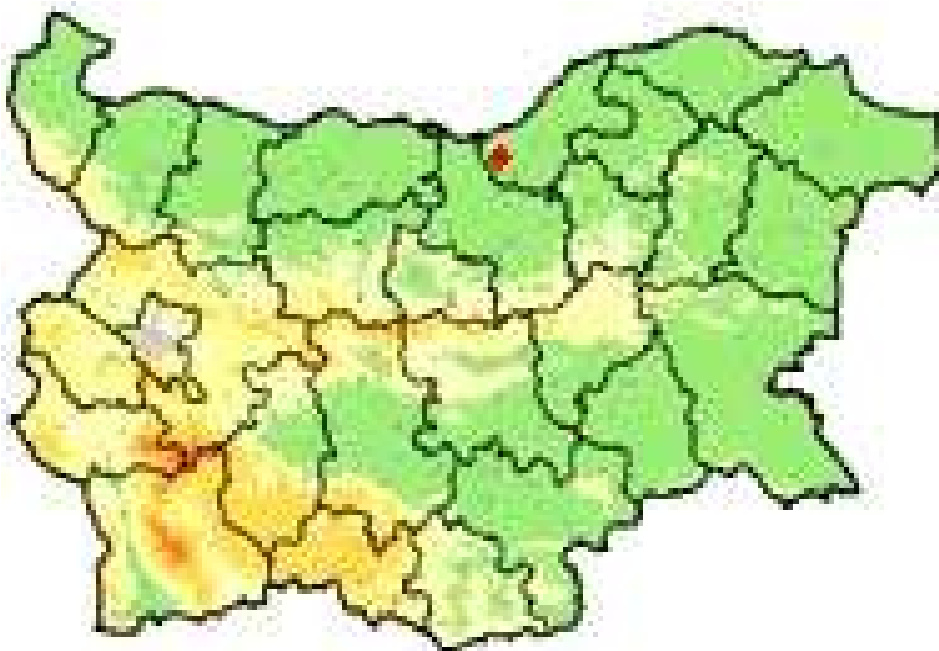
За с. Ценово обл. Русе името е установено със заповед на Министерския съвет № 2820 от 14 август 1934 г., с която тогавашното село Чаушево се преименува на село Ценово – на името на известния свищовски търговец Димитър Ценов, дарил 50 милиона лева за построяването на висшето търговско училище в град Свищов. През същата година Ценово става център на община, а през 1960 г., след закриването на околните, става част от тогавашния Русенски окръг.

Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие, община Ценово е част от Северен централен район за планиране (СЦР, NUTS-2). Този район за планиране обхваща пет области в територията между Стара планина и река Дунав – област Велико Търново, област Габрово, област Разград, област Русе и област Силистра.

СЦР граничи на изток със Североизточния, на запад със Северозападния, а на юг с Югоизточния райони. В състава на СЦР влизат 36 общини с обща площ 14974 км², а населението му, според данните от преброяването през 2011 г. е 861 112 жители, докато само област Русе, в състава на която влизат 8 общини, е разположена върху територия от 2 803 км² и към 31.12.2011 г. населението ѝ е 233 767 жители.

При административното деление от 1979 г., на 25 март, Ценово става център на селищна система (сега община), в чиято територия се включват 9 (девет) населени места, разположени по долното течение от поречието на р. Янтра в Дунавската хълмиста равнина. Общинският център – с. Ценово – е на разстояние на около 45 км. югозападно от гр. Русе и на 32 км. от гр. Свищов.

На фиг. 1 и фиг. 2 са показани местоположението на община Ценово сред общините на Русенска област и разположението на общината в територията на Република България.

Фиг.2- Разположение на община Ценово на територията на Република България

Община Ценово заема площ от 249.7 км², което представлява 8,91 % от територията на област Русе и 1,67% от територията на СЦР за планиране. Общината граничи на север с река Дунав, на запад с община Свищов, на юг с общините Полски Тръмбеш (обл. Велико Търново) и Бяла, а на изток – с община Борово.

Като транспортно-географско разположение община Ценово и нейният център са разположени недалеч от първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9*. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов. На фиг. 3 е показан начина, по който е разположен транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Фиг.3 – Разположение на транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

***Забележка:** Транс-граничният транспортен коридор №9 е един от десетте паневропейски транспортни коридори, които са установени на Втората паневропейска транспортна конференция в Крит през 1994 г. Той е замислен като връзка между Балтийско и Средиземно море. Този коридор започва от Хелзинки, преминава през Санкт Петербург, Москва и Киев, а българската му отсечка се оформя от градовете Русе, Велико Търново, Стара Загора и Хасково по посока на гръцкия град Александруполис. Българската отсечка на този транс-граничен транспортен коридор е част и от европейски транспортен коридор E-85, който започва от Клайпеда (Литва), тръгва на юг през Украйна, Румъния, преминава през България и достига до гръцкия град Александруполис. Дължината на E85 е 2300 км (1438 мили).

Недостатък на географското разположение на община Ценово е липсата на железопътна линия. Най-близката гара е Бяла и се намира на около 7 км. от с. Ценово. В този смисъл за предимства на географското разположение на общината може да се говори като продължение на предимствата на географското разположение на

Бяла, който също така е център на обширна и плодородна селскостопанска област и през чиято територия преминават основните шосейни пътища, водещи не само за Русе, но и за Плевен, Свищов, Велико Търново и Попово. За сметка на това община Ценово разполага с възможности за развитие на речен транспорт по р. Дунав с достъпа си до реката.

Общината е разположена в район за трансгранично въздействие и установени връзки с румънски общини.

На следващата Таблица-1 се дават, като пример, разстоянията в километри от с. Ценово до някои от по-големите градове в страната ни, което дава още една представа за нейното географско местоположение.

Таблица-1: Разстояния в километри от с. Ценово до някои градове в България

София	Русе	В.Търново	Габрово	Бургас	Варна
211	45	49	78	189	186

Във вътрешно общински план разстоянията между отделните населени места на общината и общинския център не са големи – най-близко до с. Ценово са селата Долна Студена и Белцов, а най-далече – селата Кривина, Беяново и Новград. Таблица-2 показва разстоянията в километри от с. Ценово до всички населени места на общината.

Таблица-2: Разстояния в километри от с.Ценово до всички населени места на общината

с. Белцов	с. Беяново	с. Джулюница	с. Долна Студена
5 км.	12.8 км.	9 км.	3.8 км.

с. Караманово	с. Кривина	с. Новград	с. Пиперково
11.5 км.	16 км.	12.7 км.	6.7 км.

Тези географски особености на местоположението на общината оформят и едно важно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия. Потенциални замърсители на въздуха тук са единствено използването на твърди горива през зимата за отопление от населението и силните ветрове. В тази връзка важно е да се отбележи, че община Ценово е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух!

***Извод:** Независимо от това, че местоположението на общината е на разстояние 7-10 км. от железопътна линия, в общ транспортен смисъл се оформя като предимство достъпа ѝ до железопътен (гара Бяла), до сухопътен (първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от трансграничен транспортен коридор №9) както и до воден транспорт (пристанище Русе).*

В географски смисъл, като добри предимства на местоположението се очертават близостта на общината до реките Дунав и Янтра, както и предимствата на тази част от Дунавската хълмиста равнина - добре залесени или терасирани територии с наличието на плодородни земи.

Релеф и климат

Релеф и поземлени ресурси

Независимо, че във физикогеографско отношение област Русе се отличава със сравнително еднообразен, низинен и равнинно-хълмист релеф, тези характеристики в община Ценово са малко по-различни.

Територията на общината обхваща част от източната Дунавска хълмиста равнина, която тук има малко по-разнообразен релеф. Около устието на река Янтра – източната част на Вардим – Новградската низина, надморската височина е 20 метра, а в местността ”Липите” – източно от село Белцов надморската височина е 252 метра.

По-голяма част от хълмовете са заоблени – залесени или терасирани, а по-подходящите – с южно изложение, са засадени с лозя.

Следващите четири снимки показват характеристиките на релефа в община Ценово:

Снимка – 1

Снимка – 2

Снимка – 3

Снимка – 4

Дунавският бряг на Община Ценово е нисък. На по - голяма част от дължината му има изградена дига и отводнителни системи: Вардим - Новград и Батин - Кривина.

Съществуват релефни образувания като: Дядо Старчовата пещера край с. Белцов, карстовите образувания - Хайдушките дупки и Кралимарковските стъпки в местността „Чуката”, както и живописните меандри и старици (крайречни езера) по поречието на р. Янтра.

По отношение на баланса на територията като поземлен ресурс, цялата област Русе се отличава със значително по-висок от средния за страната дял на земеделските земи (76% спрямо 58.7%). Община Ценово не само, че не прави изключение от този показател, но има и най-висок процент на този дял в областта – 85.1% земеделски територии. Общата земеделска площ на общината е 159,68 хил.дка, от които за производство на земеделски култури се използва 143,81 хил.дка.

Като цяло делът на горските територии е значително по-малък от средния за страната около 5%. Площите на горския фонд в общината обхващат общо около 10 хил.дка към Държавното лесничество – Бяла. Горският фонд се разпределя по следния начин: държавен горски фонд – 3745 дка; общински горски фонд – 4975 дка; частни физически лица – 1264 дка. Засегнатите от изсъхване на дървета масиви се подменят с нови насаждения от широколистни дървета, типични за региона. През последните години са засадени и около 720 дка акация върху пустеещи земи.

Степента на урбанизация тук е около 3,0% при среден за областта 6,2% и за страната 5,0%. За добив на полезни изкопаеми се използват по-малко от 1% от територията на общината.

Фигура-4, под формата на кръгова диаграма, илюстрира процентно функционалното разпределение на площите на общината по видове територии:

Фиг.4 - Разпределение на площта на община Ценово по видове територии

На Таблица-3 са показани размера и структурата на земеделските земи в общината, както и относителния дял на отделните кадастрални единици към 31.12.2013г. Източник на тези данни е общинската служба по земеделие в с.Ценово.

Размер и структурата на земеделските земи в община Ценово към 31.12.2013 г.

Таблица 3

Показатели	Размер в дка	Относит. дял
Ниви	159 305,12	61,70%
Трайни насаждения	12 088,17	4,682%
Естествени ливади	1 700,666	0,658%
Разсадници	-	-
Мери и пасища	29 724,709	11,512%
Полски пътища	6 771,607	2,623%
Всичко земеделски територии (по данни от регистър на земеделски земи, гори и земи в ГФ, в който участват имоти и други кад. Единици)	258 203,521	100%

В Таблица-4 се вижда разпределението на земята в общината по фондове към 31.12.2013 г., така както тя се води като регистър за баланса на земеделските земи на

общината. Важно е да се отбележи, по отношение на т. 8 – Дена за отпадъци – те не се експлоатират. Таблица-5 ни показва разпределението на земеделската земя в общината по населени места.

Разпределение на земята по фондове в община Ценово към 31.12.2013г.

Таблица 4

Фонд	Декара
1. Селскостопански фонд	203 058,7
2. Горски фонд	4 917,354
3. Фонд „Населени места“	9 350,033
4. Фонд „Водни площи“	7 592,5
5. Фонд „Инфраструктура“	1 049,5
6. Обработваема земя	159 573
7. Необработваема земя	1 087,928
8. Дена за отпадъци	96
9. Земеделски площи	159 573
10. Земеделски площи в т.ч. с трайни насаждения	171 725,6
11. Схема за броя на имотите според площта	26 434 броя

Разпределение на земеделската земя по населени места в община Ценово към 31.12.2013 г.

Таблица 5

Землище	Обработваеми ниви и др. посевни площи дка	Необработваеми земи и др. изоставени трайни насаждения дка
с. Ценово	28 577,651	287,532
с. Долна Студена	19 773,68	271,466
с. Караманово	33 702,314	4,494
с. Новград	16 689,11	9,037
с. Белцов	16 030,818	-
с. Кривина	12 964,056	-
с. Джулюница	9 150,139	-
с. Пиперково	16 353,476	-
с. Беяново	6 294,703	-
Общо	159 535,947	572,529
ВСИЧКО:	160 108.476 дка	

От таблиците се вижда, че съотношението между обработваемите и необработваемите земи е 99.6% към 0.04% в полза на обработваемите земи, което

говори за много добро оптимизиране при стопанисване и използване на поземления фонд на Община Ценово

Горският фонд в общината е разпределен по отделните населени места така както е показано в Таблица-6. От таблицата се вижда, че с най-много горски фонд разполагат селата Ценово, Белцов и Долна Студена, а с най-малко с. Джулюница.

**Разпределение на горския фонд по населени места в община Ценово към
31.12.2013 г.**

Таблица 6

№ по ред	Землище	Горски фонд/дка
1.	Ценово	1 158,173
2.	Караманово	464,438
3.	Новград	648,26
4.	Долна Студена	741,62
5.	Белцов	792,804
6.	Кривина	286,839
7.	Пиперково	289,537
8.	Джулюница	124,017
9.	Беляново	411,666

Почвената покривка на община Ценово е подложена на постоянен мониторинг. Пунктът за **мониторинг на почвата** се намира в с. Белцов. До момента не са регистрирани наличия на тежки метали над пределно допустима концентрация, засоляване и/или вкисляване на почвите, ветрова и водна ерозия на почвата. Това се дължи на добрите земеделски практики, като спазване на сеитбооборот и правилна употреба на пестициди и торове.

Извод: От разпределението на площта на общината по видове територии и от размера и структурата на земеделските земи, се вижда, че има обективни предпоставки селското стопанство да бъде доминиращ отрасъл в община Ценово. Статистиката показва, че селското стопанство наистина е основен отрасъл в общината и заема над 90% от общата ѝ стопанска дейност.

Това задължително води и до друг извод, че използването на земеделието и природната среда като основа за развитие на общинската икономика и създаване на заетост, трябва задължително да присъстват във визията за устойчиво и балансирано развитие на общината, и в тази посока да бъдат използвани част основните средства от европейските и национални фондове по отношение на подобряване на качеството на живот на населението в общината.

Климат

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

Средната годишна температура е около $+12^{\circ}\text{C}$, средната юлска – $22^{\circ}\text{C}/24^{\circ}\text{C}$, а средната януарска - от 0°C до -3°C . Средната годишна скорост на вятъра е 2.3 м/сек.

Преобладават югозападните, западните и източните ветрове, а през летните месеци - и южните.

Средногодишното количество на валежите е 550 - 650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Това налага изкуственото напояване на земеделските култури. Зимните застудявания обикновено са придружени от чести ветрове, с посока главно от североизток и север. Широката отвореност на територията на север на цялата област е причина ветровете да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите. Често снежните бури през зимата създават транспортно - комуникационни и битови проблеми. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – между 85 - 120 мм.

Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5 - 10 декември и рядко се задържа за по - дълго време. Въпреки студената зима, благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден, пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135 - 170 мм. Валежният максимум е през летния сезон - 150 - 200 мм, но поради високите температури на въздуха, повърхностните слоеве на почвата (2 – 10 см.) твърде често остават с много малко влага.

Суховете през лятото и недостатъчната влага на места причиняват ерозия. Западните ветрове през лятото причиняват и гръмотевични бури, и градушки.

Средно към 20 - 25 октомври температурата на въздуха спада под 10°C , а първите есенни мразове настъпват след 15 ноември. Сумата на валежите намалява и е около 115 - 145 мм.

Често явление тук са и температурните инверсии, сланите, поледиците и мъглите по поречието на реките Дунав и Янтра.

**Почви, водни ресурси, полезни изкопаеми, растителен и животински свят,
защитени територии и защитени зони**

Почви

Релефът, климатичните условия, водите и геоложкият строеж предопределят някакво разнообразие на почвите в общината. Най-широко разпространени са черноземните почви, развити върху дебела льосова подложка (от 60 м. до 100 м. по Дунавския бряг) и техните подтипове: типични, карбонатни, хумусно - карбонатни и оподзолени карбонатни.

Подходящи са за отглеждане на зърнени култури, лозя и овощни насаждения. В речните долини са разпространени алувиални, алувиално-ливадни и блатни, подходящи за отглеждане на зеленчуци, технически култури и овощни насаждения. Такива почви има и по терасите на реките Русенски Лом и Янтра.

Поради своите почвени особености, Ценово, заедно с Русе и Сливо поле, е сред общините в Русенска област с най-сериозен потенциал и традиции в зеленчукопроизводството, но заради липса на преработвателни предприятия и известни проблеми с напояването, този подотрасъл не може да достигне предишни обеми на производство.

Почвите в самото с. Ценово са т.н. карбонатно черноземни почви, чието плодородие се обуславя от нивото на грунтовите води на р. Янтра.

Почвите на територията на намиращото се на 10 км. южно от р. Дунав с.Караманово са излужени черноземни и са се образували върху льосова скала. На север от селото се намира равната низина Елията, която в миналото е била блатиста местност.

Край с. Кривина почвите са алувиално – ливадни и те са основни за цялата Вардим – Кривинска низина. Те са много богати на органични вещества и водопропускливостта им ги прави годни за обработка.

Като пример за това, че почвите в общината са подходящи и за овощни насаждения, може да бъде посочено, че на нейна територия са най-големите насаждения от лешници (над 3 140дка) в цяла Русенска област.

Водни ресурси

Основните водни ресурси на община Ценово са реките Дунав и Янтра, водоизточниците за питейни води и микроязовирите, разположени на нейната територия. Те са част от Дунавски речен басейн и могат да бъдат класифицирани като повърхностно течащи и подпочвени водоизточници. От 15-те основни язовири, построени в област Русе, нито един не се намира на територията на общината.

Река Дунав е най-значимия хидроресурс в региона и освен че е държавната ни граница с Република Румъния, е северната граница на област Русе и северна граница на пет общини от областта – Ценово, Борово, Иваново, Русе и Сливо поле. Водите на реката са използвани за напояване на крайбрежните низини, транспорт, риболов, за технически нужди и др.

Дунав е втората по дължина река в Европа (след Волга). Тя е единствената голяма река в Европа, която тече в посока от запад на изток.

Извират от платото Баар в планината Шварцвалд (с надморска височина на изворите 1078 м.) в Германия, където две по-малки реки, Бригах и Брег, се сливат на 1,4 км. от селището Донауешинген и оттам насам реката се нарича Дунав. Освен теорията, която се приема за меродавна, че сливането на Бригах и Брег край Донауешинген е същинското начало на Дунав, съществува и теорията, че началото на река Дунав е потокът Дунав, който извира в пределите на замъка „Фюрстлих Фюрстембергшес шлос“ край Донауешинген. Този карстов извор е каптиран през 18 век и водата му е отведена чрез тръбопровод под земята на замъка. През 1895 г. Адолф Хеер изгражда скулптурна композиция над кръглия басейн на потока Дунав, която изобразява майка Баар, която сочи пътя на младия Дунав. Няколкостотин метра след извора на потока той се слива с река Бригах, а тя от своя страна след километър и половина се слива с река Брег и дава началото на река Дунав. От това място тя тече на югоизток в продължение на 2859 км., вливайки се чрез делта (граничеща с Украйна) в Черно море на румънска територия. Средният дебит на реката преди делтата е 6500 m³/секунда.

Река Дунав преминава през територията на 10 държави: Германия, Австрия, Словакия, Унгария, Хърватия, Сърбия, България, Румъния, Молдова и Украйна. Басейнът ѝ заема общо 817 000 км². При вливането си в Черно море тя се разделя на три ръкава - Килийски, Сулински и Георгиевски. Най-северният - Килийският ръкав, служи за граница на Румъния и Украйна. Средният ръкав - Сулинският, е най-пълноводният и най-дълбокият.

Максималният месечен отток на тази голяма плавателна река е през месеците април и май, и е свързан с пролетното прииждане на реката (черешови води). Високите пролетни води заливат островите в района и речните тераси до дигите. През някои години заливанията се задържат до месец август.

Ледоходите по реката нанасят големи повреди на насажденията и горските култури по бреговете земи. Високите води размиват и подриват бреговете и предизвикват срутвания.

Дунав е включена в списъка на няколкото най-застрашени реки в света, изготвен за Световния ден на водата през 2007 г.

Река Янтра е река в Северна България, която преминава през територията на три области - Габрово, Велико Търново и Русе – и седем общини - Габрово, Дряново, Велико Търново, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, Бяла и Ценово. Реката е десен приток на река Дунав. Дължината ѝ е 285,5 км., която ѝ отрежда 7-мо място сред реките на България. Река Янтра се явява третият по-дължина приток на Дунав в България след Искър и Осъм, и може да се каже, че около 1/7 от нейната дължина преминава през територията на община Ценово.

Средният дебит на реката е $47 \text{ m}^3/\text{s}$ и тя се явява един от 28-те основни притоци на река Дунав, намиращи се на територията на 10-те държави, през които Дунав преминава.

Реката извира от северното подножие на връх Атово падало (1 495 м.) в Шипченска планина на Стара планина, на 1 220 м. н.в. До гр. Габрово тече на северозапад в дълбоко всечена и залесена с букови гори долина. Между Габрово и село Янтра пресича в дълбок пролом (Стражански пролом) платото Стражата и се насочва на североизток, като долината ѝ се разширява и по терасите ѝ се появяват обработваеми земи.

След село Ветринци започва средното течение на реката, течението ѝ се насочва на изток, а преди град Велико Търново — на север, където преминава през живописен пролом в чертите на града през Търновските височини. При село Самоводене Янтра излиза от Търновският пролом и навлиза в Дунавската равнина, като от тук до устието ѝ по долината ѝ преминава границата между Средната и Източната Дунавска равнина.

Поради малкия наклон (4,6‰) на течението в Дунавската равнина Янтра прави големи меандри (коэффициент на извилистост 3,1 — най-голям за територията на България), особено в района на град Долна Оряховица и селата Върбица и Драганово. След устието на най-големия си приток Росица Янтра се насочва на север, отново обаче с множество меандри и старици (изоставени речни корита).

Характерно за реката на територията на община Ценово е, че от село Долна Студена течението ѝ става северозападно и между селата Белцов, Джулюница, Новград образува поредния живописен пролом. Янтра се влива отдясно в река Дунав на територията на общината, на 536-тия км., на 19 м. н.в., на 1,7 км. северозападно от село Кривина с ширина на устието 105 м.

Територията на самото с. Ценово заема асиметричните леви речни тераси на реката.

Полезни изкопаеми

Тъй като територията на цялата област Русе геоложки принадлежи към Мизийската платформа, тя се явява бедна на полезни изкопаеми. Преобладават само нерудните полезни изкопаеми. В тази територия са открити и се изследват кварцов пясък, облицовъчен варовик и каолин.

Със стопанско значение в община Ценово се експлоатират находища на камък и вар (с. Ценово) и инертни материали от р. Дунав.

Флора и фауна

Около самото с. Ценово естествената растителност е предимно степна и заема необработваемите терени на оградните хълмове Бог баир, Драка баир, Саръ баир,

Домуза, Плуг баир и Гидиклия. На отделни места естествената растителност е горска – в местностите Корията, Чуката и Горичките, които местности заемат доловете откъм десния бряг на р. Янтра.

На територията на община Ценово виреят над 60 вида дървета и храсти. В реките се срещат около 20 вида риби, около 10 вида земноводни и 19 вида влечуги.

Например тук се среща обикновен тритон, дъждовник, змиегущер, шипобедрена и водна костенурка, различни видове змии.

Над 100 вида гнездящи птици намират местообитание на общинска територия.

Поради близостта на природен парк „Русенски Лом“, на територията на община Ценово могат да се срещнат и част от неговите обитатели, които тук през различните сезони намират храна.

Интересна особеност е срещащата се край с. Белцов билка „Белизма“. Тя е рядко срещано растение, природен халюциноген, описано в Червената книга на България за редки представители на нашата флора и фауна. Недалече от селото има поляна, където расте „Белизма“ или наречена още „сладко биле“ и тази поляна е оградена, за да не могат да влизат тревопасни животни.

През 2012 г. общината спечели два проекта за изграждане на екопътеки по националната програма за развитие на селските райони и за насърчаване на туристическите дейности.

Защитени територии и защитени зони

На територията на община Ценово са регистрирани две защитени зони по НАТУРА 2000 за опазване на дивата флора и фауна - **BG 0000233 „Студена река“** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново) и **BG 0000611 „Река Янтра“** (попада на територията на общините Борово, Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово.

Общата площ на защитена територия „Студена река“ е 13 900 хектара. Обект на защита е находището на *«Българска гърлица»* северно от село Караманово. Видът е критично застрашен, с голям консервационен статус, защитен за България.

Общата площ на защитената територия „Река Янтра“ е 5301 хектара. Предмет на опазване са: природни местообитания; защитени бозайници; земноводни и влечуги и др. Обект на мониторинг от РИОСВ–Русе през 2010г. са *сухоземни костенурки, татарско диво зеле* в землището на с. Новград, защитената местност край с. Белцов с находище на *«Обикновен сладник»* и др.

Целите по опазване на природната среда и биоразнообразието на територията на Община Ценово се управляват на държавно равнище чрез процедури

по **превенция и контрол**. След проведена процедура по Оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС) на предложение за инвестиционен проект „Изграждане на МВЕЦ „Янтра 1” в землището на с. Белцов - Община Ценово е издадено **решение на Директора на РИОСВ - Русе за отказ на предложението**, тъй като същото противоречи на мерките, предвидени за предотвратяване и намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда в района на р. Янтра.

Извод: Наличието на тези защитени зони на територията на общината, заедно с богатото разнообразие на флората и фауната в тях, са добра предпоставка за развитието на туризма.

Силни и слаби страни на местоположението и природните ресурси на община Ценово:

1. Силни страни:

- *Общината има благоприятни почвено-климатични условия, релеф и климат за развитие на рентабилно селскостопанско производство, включително, за развитие на алтернативно екологично и биологично земеделие, както и за развитие на екотуризъм и изграждане на разнообразна инфраструктура с места за отдих;*
- *Общината е Разположена в район за трансгранично сътрудничество, въздействие и установени връзки с румънски общини;*
- *Много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители в общината;*
- *Общината има добре изградена и добре експлоатирана енергийна инфраструктура, с много добър географски потенциал за силен акцент върху енергийната ефективност и използване на ВЕИ (възобновяеми енергийни източници);*
- *Не големи разстояния в км. между общинския център и всяко едно населено място от общината*

2. Слаби страни:

- *Поради това, че местоположението на общината не е в пряка близост до основни пътища, състоянието на транспортната и комуникационната инфраструктура не е добро;*
- *Голяма амплитуда между най-ниските и най-високите годишни температури, което поставя в постоянен риск (по-голям от средния за страната) годишната реколта и продукция;*
- *Поради отдалечеността на общината от главни пътища и по-големи градове (областни и др.), по - трудно участие в организацията на пазара на селскостопанската продукция на всички нива – от индивидуалния производител, през съществуването на борси, до по - големите производители като арендатори, кооперации и др.;*
- *Местоположението на общината я поставя в дъното по показател като гъстота на населението в областта и региона (до 30 души на км²), заедно с общините Борово и Иваново.*

1.2. Социално-демографска оценка и заетост на населението

Селищна структура

Административните области, към които се е числяло с. Ценово и територията със селата около него, през различните години, са се сменяли. През 1934 г. с. Ценово преминава към Беленска околия, като става център на община с още две съставни села – Долна Студена и Белцов.

При новото административно деление на 25 март 1979 г. Ценово става център на селищна система (сега община), включваща девет села по поречието на Янтра: Долна Студена, Белцов, Караманово, Пиперково, Новград, Кривина, Джулюница и Беляново. Разстоянията до всяко едно от тях не са големи, което дава възможност за добри вътрешно общински комуникации. Тези разстояния в км. са илюстрирани в Таблица 1.2. на точка „Местоположение и природни ресурси“.

Община Ценово понастоящем е една от най-малките общини в област Русе, като на нейната територия живеят около 2,5% от жителите на областта. Административният център е с. Ценово. От административна и управленска гледна точка в рамките на територията функционират една община и 8 кметства.

Съгласно Закона за местно самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) община Ценово се управлява от Общински съвет (ОбС) и общинска администрация. Общинският съвет наброява 13 общински съветници, като към него работят три помощни органи - постоянни комисии.

Организационната структура на Общинската администрация е разработена според законовите изисквания и се одобрява от Общинския съвет.

Общинската администрация е структурирана на следните нива: кмет на общината, двама заместник - кметове, секретар на общината, кметове на кметства и кметски наместници, дирекции.

Отговорностите и пълномощията на административните длъжностни лица са определени и подробно описани в Правилника за организацията и дейността на общинската администрация (устройствен правилник), Правилника за вътрешния трудов ред на общинска администрация, Правилника за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация и други разработени и приложими за дейността на общината документи.

Население и човешки ресурси

Община Ценово е най-малката по население община в Русенска област с брой население от последното преброяване от 2011 г. 5 923 души. В процентно отношение тук живее 2.53% от населението в Русенска област и 0.68% от населението на СЦР.

От общините в областта най-голяма е концентрацията на населението в община Русе – 71.38% от населението на областта, следвано от община Бяла – 5.67% и община Ветово – 5.29% от населението на област Русе.

Следващите Таблица-7, Таблица-8 и Таблица-9 показват съответно: населението на община Ценово и населените ѝ места към 01.02.2011 г.; населението на община Ценово в периода 2007 – 2010 г. и населението в община Ценово по населени места и възраст към 01.02.2011 г. в навършени години.

Население в община Ценово и населените ѝ места към 01.02.2011 г.

Таблица 7

Населено място	Брой жители
с. Белцов	446
с. Беяново	125
с. Джулюница	270
с. Долна Студена	828
с. Караманово	887
с. Кривина	440
с. Новград	957
с. Пиперково	361
с. Ценово	1 579
Община Ценово	5 923

Население на община Ценово в периода 2007 – 2010 г.

Таблица 8

	Година			
	2007	2008	2009	2010
Брой жители	6 639	6 390	6 220	5 923

Население по населени места и възраст към 01.02.2011 г. в навършени години

Таблица 9

Населено място/ Възрастови групи	0-4г.	5-9г.	10 - 14г.	15 – 19г.	20 -24г.	25 – 29г.	30 – 34г.	35 – 39г.	40 – 44г.
с. Белцов	1	9	12	19	9	18	15	16	22
с. Беяново	1	9	1	8	2	3	1	5	5
с. Джулюница	2	2	8	11	7	4	8	8	12
с. Долна Студена	40	36	34	44	45	38	44	48	50
с. Караманово	25	25	33	48	26	25	26	38	55
с. Кривина	4	1	3	9	14	5	11	8	22
с. Новград	26	30	36	39	37	56	50	60	47
с. Пиперково	4	5	2	3	6	8	13	9	10
с. Ценово	47	62	74	67	77	78	66	80	118
Община Ценово	150	172	203	248	223	235	234	272	341

Населено място/ Възрастови групи	45- 49г.	50- 54г.	55 - 59г.	60 – 64г.	65 -69г.	70 – 74г.	75 – 79г.	80 – 84г.	85+
с. Белцов	27	49	43	47	45	36	43	26	9
с. Бебяново	8	13	9	8	18	15	17	8	1
с. Джулюница	12	23	20	26	31	32	38	20	6
с. Долна Студена	64	49	54	50	81	58	52	29	12
с. Караманово	43	58	67	71	96	97	83	56	15
с. Кривина	32	24	29	53	70	67	65	43	10
с. Новград	66	73	70	82	72	77	82	36	18
с. Пиперково	27	24	33	50	50	44	39	23	11
с. Ценово	120	115	123	118	139	100	100	65	30
Община Ценово	399	428	448	505	602	526	519	306	112

Таблица-9 ни илюстрира още и диспропорциите във възрастовата структура на населението на община Ценово. Населението на 60 и повече навършени години съставлява 43.4% от общото население на общината или 2 570 души, докато децата от 0 до 14 години са само 8.86% или 525. Най - много са хората на възраст 65 - 69 години, след това е групата хора на възраст 70 - 74 години и групата на хората на възраст 75-79 години. Най-малобройната е групата на децата на възраст до 4 години (150 на брой), от които 70 момчета и 80 момичета. **Този показател води към извод за очаквани бъдещи затруднения по организацията на учебния процес и заетостта на началните учители в общината.**

Тези данни илюстрират една неблагоприятна демографска картина на общината, дори и на фона на областната такава. Населението на възраст 60 и повече навършени години в област Русе съставлява 28.5% от общото население на областта, докато децата (от 0 до 14 години) са 12.0%, което в демографски смисъл също дава основание за констатация относно застаряване на населението в област Русе.

Този процес има сериозни и негативни последици в различни аспекти на общественния живот в общината и води не само до намаляване на икономически активното население на общината, но и до стесняване на възможностите за по-добра икономическа перспектива.

На следващата Таблица-10 е показан броя на населението по общини в област Русе за периода 2006 – 2011 г. От таблицата се вижда, че през целия период община Ценово е с най-малък брой население, почти съизмерим с този на община Борово.

Като цяло област Русе е с подчертано голяма концентрация на населението на областта в самия областен град и община, което е характерно за повечето области в северна България.

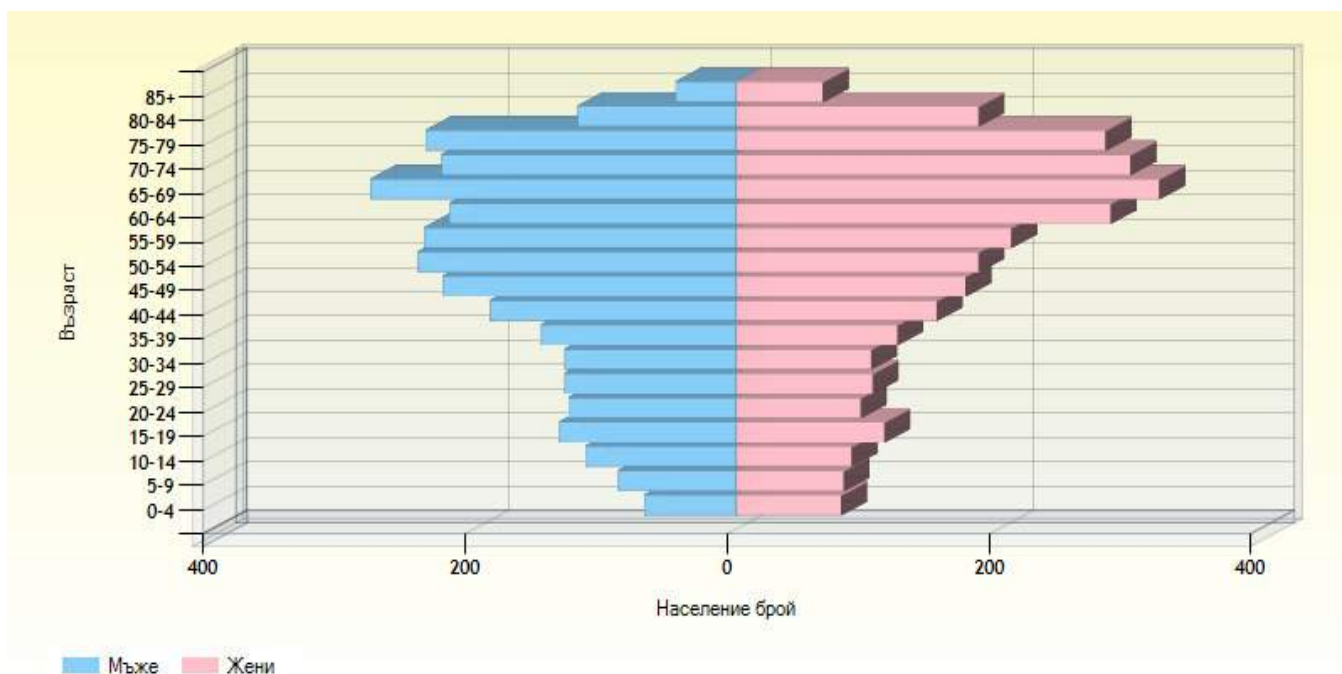
В община Ценово и областта също е характерна устойчивата тенденция на намаляване населението, като основен извод от проследяване на динамиката в

демографското развитие. През този период самата област е намаляла общо с 21 548 души, а по общини този процес най-много е засегнал общините Русе (с 8 805 души), Ветово (с 3 175 души) и Бяла (с 2 589 души). **Като основна причина за тази тенденция са отрицателният естествен прираст на населението и миграционните процеси с цел намиране на работа и постигане на по-добри икономически перспективи.**

Население по общини в област Русе за периода 2006 – 2011 г.

Таблица 10

Община	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Общо	255 315	253 008	251 236	249 144	246 670	233 767
Борово	7 109	6 985	6 793	6 699	6 511	6 030
Бяла	15 852	15 533	15 213	14 962	14 661	13 263
Ветово	15 557	15 367	15 153	13 738	13 564	12 382
Две могили	11 081	10 851	10 574	10 341	10 089	9 259
Иваново	10 954	10 919	10 633	10 339	10 001	9 417
Русе	175 686	174 627	174 648	175 210	174 378	166 881
Сливо поле	12 222	12 087	11 832	11 635	11 471	10 752
Ценово	6 854	6 639	6 390	6 220	5 995	5 923

Фиг.5 – Структура на населението на община Ценово по пол към 01.02.2011 г.

Структура на населението на община Ценово по пол за периода от 1934 – 2011 г.

Таблица 11

Налично население към				
	31.12.1934	31.12.1946	01.12.1956	01.12.1965
Област Русе	217 105	226 567	246 552	283 992
Община Ценово	16 056	18 177	16 390	15 092
в т.ч. мъже	-	8 928	8 143	7 586
Жени	-	9 249	8 247	7 506
с. Ценово	2 963	3 420	3 005	2 841

Постоянно население към					
02.12.1975		04.12.1985	04.12.1992	01.03.2001	01.02.2011
Област Русе	303127	315 373	288 702	266 157	235 252
Община Ценово	12857	10 879	9 472	7 975	5 923
в т.ч. мъже	6632	5 565	4 753	4 012	2 969
жени	6225	5 314	4 719	3 963	2 954
с. Ценово	2644	2 408	2 238	2 046	1 579

Преброяването от м. февруари 2011 г. показва, че от всичко 5 923 жители на общината икономически активното население е 1 791 души, а икономически неактивното 3607 души (в т.ч. 186 учащи, 2 682 пенсионери, 329 заети само със семейни и домашни задължения, 410 други).

За разлика от тенденцията за СЦР и страната, където в малките възрастови групи мъжете са повече от жените, но с възрастта се увеличава дялът на жените, структурата по пол на населението в Община Ценово е балансирана. Разликата между двата пола е само 15 души, т.е. 0,5 %. Фиг. 5 илюстрира фигуративно тази тенденция, а Таблица-12 показва числата от структурата на населението на общината по пол за периода от 1934 – 2011 г. Таблица-8 показва разпределението на населението в проценти по полова структура в община Ценово за периода 1999-2013 г.

Разпределението на населението в проценти по полова структура в община Ценово за периода 1999-2013 г.

Таблица 12

общо	1999		2000		2001		2002		2003	
пол	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
100%	50,02%	49,98%	50,39%	49,61%	50,22%	49,78%	50,04%	49,96%	50,08%	49,92%

2004		2005		2006		2007	
Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
50,26%	49,74%	50,13%	49,87%	50,03%	49,97%	50,06%	49,94%

2008		2009		2010		2011		2012		2013	
Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
49,96 %	50,04 %	49,90 %	50,10 %	49,84 %	50,16 %	49,87 %	50,13 %	49,94 %	50,06 %	50,18 %	49,82 %

Прогнозата за трайната тенденция за намаляване на населението в община Ценово може да бъде сравнена и с прогнозата за същата тенденция и за област Русе, направена от официалната статистика в три варианта в следващата Таблица-13:

Първи вариант (при хипотеза за конвергентност) – Този вариант се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на ЕС за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки;

Втори вариант (относително ускоряване) – При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически процеси в страната;

Трети вариант (относително забавяне) – При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната.

Вариантите за прогноза са направени на базата на информацията, с която разполага регионалното бюро на НСИ в Русе към 30.05.2012 г.

Прогноза за населението на област Русе

Таблица 13

Област Пол	I вариант (при хипотеза за конвергентност) ¹		
	Години		
	2015	2020	2025
Русе	226829	218241	209865
Мъже	110963	107433	104092
Жени	115866	110808	105773

Област Пол	II вариант (относително ускоряване) ²		
	Години		
	2015	2020	2025
Русе	227212	219738	212834
Мъже	111170	108242	105694
Жени	116042	111496	107140

Област Пол	III вариант (относително забавяне) ³		
	Години		
	2015	2020	2025
Русе	226634	217519	208418
Мъже	110859	107040	103309
Жени	115775	110479	105109

Следващата Таблица-14 показва тенденцията на намаляване на населението на общината в периода 1998-2012 г. в следните групи:

- под трудоспособна възраст;
- в трудоспособна възраст;
- над трудоспособна възраст.

От таблицата се вижда, че тенденцията на намаляване на населението засяга и трите основни групи за целия споменат период, като най-силно засегната е групата на населението под трудоспособна възраст – тя е намаляла 2,3 пъти, докато останалите две групи са намалели съответно 1,31 и 1,6 пъти. Таблицата ни показва и трайно увеличение на коефициента на възрастова зависимост (в %) на населението в община Ценово.

Брой на населението под, в и над трудоспособна възраст в община Ценово за периода 1998-2012 г.

Таблица 14

ОБЩИНА ЦЕНОВО	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Население под трудоспособна възраст (брой)	1244	1185	1129	968	933	896	826	784
Население в трудоспособна възраст (брой)	3743	3708	3661	3587	3559	3514	3485	3393
Население над трудоспособна възраст (брой)	3664	3584	3537	3267	3132	3057	2951	2846
Коефициент на възрастова зависимост (%)	71,4	73,5	73,3	71,8	71,9	71,8	71,7	73,0
ОБЩИНА ЦЕНОВО	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Население под трудоспособна възраст (брой)	766	697	646	617	579	556	539	
Население в трудоспособна възраст (брой)	3324	3 242	3 144	3 056	2934	2855	2842	
Население над трудоспособна възраст (брой)	2764	2 700	2 600	2 547	2482	2372	2285	
Коефициент на възрастова зависимост (%)	73,3	75,2	76,3	77,9	78,6	78,2	79,0	

Следващата Таблица-15 показва естествения и механичния прираст в общината, който се получава като резултат от разликата съответно между броя на починалите и родените в общината, и на заселените и изселените в община Ценово през този период.

Естествен и механичен прираст в община Ценово за периода 1995-2011 г.

Таблица 15

	Живородени	Умрели	Заселени	Изселени	Естествен прираст	Механичен прираст	Сключени бракове	Брако разводи
1995г.	53	169	254	227	-116	27	31	0
Мъже	30	97	117	102	-67	15	0	0
Жени	23	72	137	125	-49	12	0	0
1996г.	61	195	231	211	-134	20	35	2
Мъже	28	109	100	103	-81	-3	0	0
Жени	33	86	131	108	-53	23	0	0
1997г.	43	203	238	192	-160	46	25	5
Мъже	31	113	109	87	-82	22	0	0
Жени	12	90	129	105	-78	24	0	0
1998г.	44	193	131	226	-149	-95	23	1
Мъже	28	115	66	96	-87	-30	0	0
Жени	16	78	65	130	-62	-65	0	0
1999г.	57	196	192	227	-139	-35	24	6
Мъже	31	97	95	109	-66	-14	0	0
Жени	26	99	97	118	-73	-21	0	0
2000г.	39	199	231	221	-160	10	16	3
Мъже	13	98	117	113	-85	4	0	0
Жени	26	101	114	108	-75	6	0	0
2001г.	39	174	148	207	-135	-59	11	4
Мъже	14	89	68	100	-75	-32	0	0
Жени	25	85	80	107	-60	-27	0	0
2002г.	38	202	130	151	-164	-21	13	5
Мъже	18	103	56	60	-85	-4	0	0
Жени	20	99	74	91	-79	-17	0	0
2003г.	42	145	107	161	-103	-54	10	8
Мъже	18	82	52	63	-64	-11	0	0
Жени	24	63	55	98	-39	-43	0	0
2004г.	35	176	114	178	-141	-64	14	14
Мъже	15	98	46	79	-83	-33	0	0
Жени	20	78	68	99	-58	-31	0	0
2005г.	41	187	79	172	-146	-93	13	7
Мъже	27	122	34	72	-95	-38	0	0
Жени	14	65	45	100	-51	-55	0	0
2006г.	35	170	76	110	-135	-34	21	12
Мъже	20	85	29	43	-65	-14	0	0
Жени	15	85	47	67	-70	-20	0	0
	41	164	71	163	-123	-92	10	9

2007г.								
Мъже	20	90	21	73	-70	-52	0	0
Жени	21	74	50	90	-53	-40	0	0
2008г.	35	177	56	163	-142	-107	8	7
Мъже	15	99	25	74	-84	-49	0	0
Жени	20	78	31	89	-58	-58	0	0
2009г.	32	142	70	130	-110	-60	8	4
Мъже	14	71	28	57	-57	-29	0	0
Жени	18	71	42	73	-53	-31	0	0
2010г.	26	158	84	177	-132	-93	5	5
Мъже	17	92	37	88	-75	-51	0	0
Жени	9	66	47	89	-57	-42	0	0
2011г.	30	160	54	77	-130	-23	3	3
Мъже	17	91	29	33	-74	-4	0	0
Жени	13	69	25	44	-56	-19	0	0

Таблица-16 ни показва каква е етническата принадлежност на населението в общината като цяло и по населени места.

Самоопределяне на населението по етническа принадлежност в община Ценово и по населени места към 01.02.2011 г.

Таблица 16

Област Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група			
		българска	турска	ромска	Друга
ЦЕНОВО	5 307	4 669	444	177	6
С. БЕЛЦОВ	437	436	-	..	..
С. БЕЛЯНОВО	125	125	-	-	-
С. ДЖУЛЮНИЦА	256	256	-	-	-
С. ДОЛНА СТУДЕНА	520	515	-	4	..
С. КАРАМАНОВО	711	696	-	14	..
С. КРИВИНА	465	460	3	..	..
С. НОВГРАД	922	644	273	..	..
С. ПИПЕРКОВО	359	316	41	..	..
С. ЦЕНОВО	1 512	1 221	127	156	3

Таблица-17 ни показва населението на общината на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование, което ни дава пълна

картина за степента на образованост на населението в общината. Анализът на структурата на населението на 7 и повече години по образование към 1.02.2011 г. показва, че делът на хората с висше образование е 5,6 %, със средно образование – 33,8 %, с основно – 42,2 % и с начално образование – 13,8 %. Около 3,5 % са хората с незавършено начално образование, а 0,98 % от населението никога не са посещавали училище.

Население на 7 и повече навършени години в община Ценово по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 г.

Таблица 1 7

Населено място	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незав. начално	Никога не посещ. училище	7г. не посещ.у-ще
с. Белцов	440	38	159	201	32	..	..	..
с. Беляново	123	..	38	52	29	..	..	..
с. Джулюница	267	17	86	134	28	..	..	..
с. Долна Студена	776	36	279	327	92	34	5	3
с. Караманово	853	45	233	386	142	40	7	..
с. Кривина	466	18	122	249	65	12	..	..
с. Новград	918	55	342	370	115	25	..	..
с. Пиперково	357	10	115	183	41	5	..	..
с. Ценово	1 507	100	553	507	245	73	29	..
Община Ценово	5 707	321	1 927	2 409	789	200	56	5

Забележка*: За последните три колони числата, изразяващи общо за общината са по-големи от сбора на съответната колона, защото липсват данни за някои отделни населени места.

Заетост и безработица

Броят на наетите лица намалява от 687 души през 2006 г. до 596 души през 2010 годшно, т.е с 15% за изследвания период. Вследствие на това се увеличава нивото на безработица в Общината. Това вероятно се дължи и на силно «деформираната» структура на икономическите дейности в Общината.

Анализът на наличната статистическа информация показва, че в периода 2006 – 2009 г. има ускорено нарастване на годишната работна заплата в община Ценово. Така, средната заплата за този период нараства с 62,5%, т.е. средно 20 – 21% годишно. През 2010 г. обаче, ръстът на средната годишна заплата в Община Ценово спрямо 2009 г. спада до 5,7% за една година. Обяснението за рязко намаления темп на нарастване на

годишната заплата може да се търси преди всичко в глобалната финансова и икономическа криза.

Показателно е също, че в края на изследвания период средната годишна заплата на наетите в Община Ценово е най - ниска в сравнение с останалите общини в областта. При стойност 5114 лв. за 2010 г., тя е с 24,2% по-ниска от средната за Област Русе. От друга страна, към същата година средната заплата в Област Русе като цяло изостава от средното ниво за страната с 1 423 лева или с 18,3%. Това означава, че в края на периода «ножицата» между средната заплата за България и получените възнаграждения в община Ценово е 52,4%.

Брой наети лица по трудово и служебно правоотношение и средна работна заплата в община Ценово за период 2004-2010 г.

Таблица 18

Показател	Календарна година						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Среден списъчен брой наети лица	795	745	687	613	647	675	596
Средна годишна работна заплата, лв.	2 559	2 763	2 977	3 561	4 193	4 838	5 114

Към 1.02.2011 г. броят на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години, обичайно живеещи на територията на общината е 1 392. Ценово е общината с най - небалансираната структура по пол на заетите: на 100 работещи мъже се падат средно едва 68 жени. От всички лица, посочили заетост, в населените места на общината се трудят около 75% от общия брой. Мъжете са 61,5% от заетите в предприятия в селата на община Ценово.

В предприятията, свързани с **аграрния сектор** работят 471 лица или 33,8% от всички заети лица в Община Ценово. В рамките на Област Русе това е общината, в чиято структура на заетите с най-висока относителна тежест са ангажираните в сферата на селското и горското стопанство. Абсолютният им брой надвишава този за общините Борово, Бяла и Ветово и е близък до заетите в аграрния сектор в Община Две могили. От всички лица, работещи в предприятия с аграрна насоченост, в Община Ценово се трудят 402. Само 7 от тях работят в друго село от Общината. Извън общината, но в границите на Област Русе, се трудят 4 лица в Община Бяла.

**Структура на населението в Община Ценово на 15 и повече навършени години
по пол, възраст и икономическа активност**

Таблица 19

Пол	Възраст	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни				
			Общо	Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица само с домак. или сем. задължения	Други
Общо	Общо	5 398	1 791	1 404	387	3 607	186	2682	329	410
	15-19	248	32	10	22	216	170	9	14	23
	20-24	223	123	71	52	100	14	3	30	53
	25-29	235	158	120	38	77	..	3	33	40
	30-34	234	154	125	29	80	-	10	35	35
	35-39	272	192	161	31	80	..	17	24	38
	40-44	341	243	204	39	98	-	18	34	46
	45-49	399	271	213	58	128	-	30	42	56
	50-54	428	282	224	58	146	-	26	56	64
	55-59	448	244	198	46	204	-	120	48	36
	60-64	505	79	66	13	426	-	396	12	18
	Над 65	2 065	13	12	..	2 052	-	2 050	..	..
Мъже	Общо	2 694	1 067	836	231	1 627	99	1 152	95	281
	15-19	135	19	3	16	116	93	7	4	12
	20-24	128	80	48	32	48	6	..	8	32
	25-29	131	93	70	23	38	-	3	6	29
	30-34	131	93	77	16	38	-	6	8	24
	35-39	149	108	89	19	41	-	5	6	30
	40-44	188	131	109	22	57	-	12	12	33
	45-49	224	150	120	30	74	-	19	13	42

	50-54	243	171	140	31	72	-	16	17	39
	55-59	238	148	118	30	90	-	52	15	23
	60-64	219	65	54	11	154	-	133	5	16
	Над 65	908	9	8	..	899	-	897	..	..
Жени	Общо	2 704	724	568	156	1 980	87	1 530	234	129
	15-19	113	13	7	6	100	77	..	10	11
	20-24	95	43	23	20	52	8	..	22	21
	25-29	104	65	50	15	39	..	-	27	11
	30-34	103	61	48	13	42	-	4	27	11
	35-39	123	84	72	12	39	..	12	18	8
	40-44	153	112	95	17	41	-	6	22	13
	45-49	175	121	93	28	54	-	11	29	14
	50-54	185	111	84	27	74	-	10	39	25
	55-59	210	96	80	16	114	-	68	33	13
	60-64	286	14	12	..	272	-	263	7	..
	Над 65	1 157	4	4	-	1 153	-	1 153	-	-

Сравнително голям (15% от всички заети в сектора на селското и горското стопанство) са тези, които работят в предприятия в Област Велико Търново.

Таблица-19 ни показва структурата на населението в Община Ценово на 15 и повече навършени години по пол, възраст и икономическа активност, според данните от регионалното статистическо бюро в Русе.

В предприятията **от сектор “Индустрия”** с различна насоченост се трудят приблизително 25% от всички заети в Община Ценово. Преобладават заетите в предприятия от преработващата (леката) промишленост - те са близо 70% от всички ангажирани в индустриалния сектор. На 100 заети мъже в преработващата промишленост се падат средно 137 жени. Само 150 са лицата, които се трудят в същото населено място, в което живеят. Около 72% от мигриращите заети лица работят в общините Бяла (преди всичко) и Русе.

Над 90% от мигриращите са заети в преработващата промишленост. Жените са близо 75% от всички, мигриращи за работа към общините Бяла и Русе. В предприятия от индустрията извън пределите на Област Русе се трудят 11% от заетите в този сектор,

като основната дестинация е Област Велико Търново. Доминират заетите в икономическа дейност „Преработваща промишленост“.

Заетите в предприятия от **сектора на услугите** са 41,2% от населението на възраст 15 - 64 навършени години, постоянно живеещи в община Ценово. Най - многочислени в услугите (24,8%) са работещите в две икономически дейности, разделения приблизително по равно: “Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Държавно управление“. И в двете дейности мъжете са по-малко от жените. Сред заетите с търговия доминират тези с търговия на дребно.

На трето място по брой заети се нареждат работещите в образователната сфера - 82 лица, т.е. 14,3%. Тази икономическа дейност е силно феминизирана - броят на жените е 3,6 пъти по-голям от този на мъжете. Обратно е съотношението при работещите в транспорта, където мъжете са три пъти повече от жените.

В предприятия от сектора на услугите в селищата на община Ценово са заети 84%, като 6,7% от заетите пътуват извън селото, в което живеят, за да работят.

Според вида заетост, най-много са лицата, наети от работодател - 85% от общия брой заетите. От всички наети лица, в селища от община Ценово работят 71,6%. Около 80% от тези, които работят извън община Ценово са заети в област Велико Търново като основната трудова дестинация е община Свищов.

Заетите със собствен бизнес са 75 лица в община Ценово, от които 26,7% са жени. Самостоятелно работещите (без да наемат други хора) са 97 души. Жените с бизнес, който не наема други, са двойно по-малко от мъжете. Средно 9,3% от заетите със собствен бизнес, работят извън мястото, в което живеят постоянно.

Сред заетите лица, живеещи в селата на община Ценово, най-голям е броят на работещите като квалифицирани работници в селското и горското стопанство. Те съставляват 10,8% от всички заети в този сектор в Област Русе с подобни функционални задължения. Тази категория работници полага труд изключително на територията на община Ценово.

Приблизително 16% от заетите са ангажирани с услуги за населението, с търговия и охрана. Всяко трето лице, попадащо в този клас, е продавач – консултант в предприятия от търговията.

Що се отнася до **равнището и структурата на безработицата в община Ценово**, тя изглежда така:

В периода 2009 – 2012 г. за съжаление се наблюдава ръст на равнището на безработицата в община Ценово – таблица 5.2. Така, преди актуализирането на данните за икономическо активното население през Февруари 2011 г., равнището на

безработица нараства от 15,8% в края на 2009 г. до 17,9% през 2011 г., т.е. средно с около 1,0% на година.

Таблица-20 ни показва характеристиката на регистрираните безработни в общината за периода 2009-2012 г.

Характеристика на регистрираните безработни в община Ценово

Таблица 20

Година	Брой безработни лица в Община Ценово					Равнище на безработица, %	
	ОБЩО	от тях: жени	младежи до 29 години	на възраст 30 - 49 год.	на възраст над 50 год.	Община Ценово	Област Русе
2009	458	-	-	-	-	15,8	10,0
2010	483	238	69	186	228	16,6	10,3
2011	521	250	59	227	235	17,9	9,8
2012	547	234	78	209	260	30,8	10,8

След преизчисляване съобразно намаления брой икономически активни лица в Община Ценово към началото на 2011 г., равнището на безработица се увеличава рязко до 30,8%, т.е. около три пъти по-голямо спрямо средното за Област Русе. Това до голяма степен се дължи на обстоятелството, че броят икономически активни лица на областно равнище остава сравнително постоянен и равнището на безработица за областта се влияе благотворно от ниските нива за областния център - Русе, в размер на 7,0% в началото на 2012 г.

Структурата на регистрираните безработни по признак образование (като относителен дял от общо регистрираните) остава сравнително постоянна в периода 2010 – 2012 г. Известно увеличение се наблюдава при броя безработни със средно и професионално образование (нарастване с 12,3% през 2012 г. спрямо 2010 г.). При регистрираните безработни с основно, начално и по-ниско образование, увеличението през 2012 г. е 13,1% спрямо 2010 г.

Безработните с работническа професия намаляват като относителен дял от 35,0% през 2010 г. до 31,6% през 2012 г., т.е. с 10,7% за период от две години. Безработицата при специалистите обаче се увеличава с 5% за периода, а при безработните без специалност – с 5,3%.

Структура на регистрираната безработица по признак образование в община Ценово (като абсолютен брой и в относителен дял от общо регистрираните)

Таблица 21

Календарна година	Количество безработни по образователни групи, брой и %							
	висше		средно/в т.ч. ср. профес.			основно, начално и по-ниско		
2010	19	3,9 %	206	199	42,7 %	258	68 под нач.	53,4 %
2011	16	3,1 %	257	231	49,3 %	248	69 под нач.	47,6 %
2012	19	3,5 %	236	216	43,1 %	292	76 под нач.	53,4 %

Структура на регистрираната безработица по професионален признак в община Ценово (като абсолютен брой и в относителен дял от общо регистрираните)

Таблица 22

Години	Брой регистрирани безработни / процентен дял по професионален признак					
	работници		специалисти		без специалност	
2010	169	35,0	67	13,9	247	51,1
2011	185	35,5	77	14,8	259	49,7
2012	173	31,6	80	14,6	294	53,8

Показателна е структурата на разпределение на регистрираните безработни специалисти към февруари 2012 г. Най-голям е дялът на безработните специалисти в областта на техниката и технологиите (40,0% от броя безработни специалисти), докато при тези от «общество, икономика и право» дялът е 28,8%, а за специалисти от селското стопанство – 22,5%. Обяснението е, че най-силно е влиянието на кризата за предприятията от преработващата индустрия.

Разпределение на регистрираните безработни по признак образование в община Ценово към 29 февруари 2012 г.

Таблица 23

Специалисти	Брой безработни лица		Относителен дял, %
	общо	от тях: жени	
Специалисти – общо, от които	78	34	100,0
Хуманитарни и изкуства	1	0	1,2

Общество, икономика, право	23	12	28,8
Техника и технологии	32	11	40,0
Селско стопанство	18	7	22,5
Здравеопазване	0	0	0,0
Услуги, транспорт, охрана	4	4	5,0

Официалната информация за обявените свободни работни места (СРМ) показва, че дялът на СРМ на първичния пазар нараства от 11,5% относителен дял от всички видове обявени места към началото на 2010 г., до 24,2% в началото на 2011 г. Най-много са обявените СРМ в аграрния сектор на община Ценово, които са два пъти повече от тези в преработващата индустрия и сектора на услугите.

Обявени свободни работни места към януари-февруари 2010-2012 г.

Таблица 24

Абсолютен брой и относителен дял (%) от общо обявените СРМ в община Ценово					
Година	Общ брой	Първичен пазар: брой / %		Субсидирани СРМ (програми и мерки за заетост)	
2010	26	3	11,5	23	88,5
2011	33	8	24,2	25	75,8
2012	12	12			

Отраслева структура на обявените свободни работни места (СРМ) в община Ценово за периода януари-февруари 2010-2012 г. на първичния трудов пазар (без тези по програми и мерки за заетост)

Таблица 25

Сектор	Брой СРМ	Брой СРМ	Брой СРМ
	2010	2011	2012
I. Аграрен сектор, от които:			
1. Селско, горско и рибно стопанство	3	7	6
II. Индустрия, от които:			

1. Преработваща промишленост	0	1	3
III. Услуги, от които:			
1. Търговия; ремонт и ТО на автомобили	0	0	1
2. Транспорт, складиране и пощи	0	0	2
Общо обявени СРМ	3	8	12

Постъпили на работа търсещи работа лица в община Ценово с натрупване за периода януари-февруари 2010-2012 г.

Таблица 26

Период	брой постъпили	с работническа професия	специалисти	без квалификация
За 2010 г.	30	6	1	23
- в т.ч. за февруари	6	2	0	4
За 2011 г.	28	10	7	11
- в т.ч. за февруари	10	3	4	3
За 2012 г.	15	3	5	7
- в т.ч. за февруари	5	1	1	3

Субсидираните свободни работни места остават постоянни – 23 броя СРМ през 2010 г. и 25 броя през 2011 г. При подготовката на проекти за усвояване на работни места по субсидирана заетост, трябва да се има предвид тенденцията за преобладаващо финансиране към схемата «Развитие» на Агенцията по заетостта. Тази мярка, финансирана от Европейския социален фонд (ЕСФ) изисква съответно участие на търговските дружества с 50% съфинансиране, в които се осигурява заетост на безработни лица за период 9 – 12 месеца. Възможно е вследствие на горната тенденция да се намали финансирането и съответно броят на заетите безработни в субсидирани дейности по чистотата в общината.

Силни и слаби страни на социалнодемографската оценка и заетост на населението на община Ценово:

1. Силни страни:

- *В общината има предпоставки за развитие на съпътстващи производства на база на традиционни аграрни дейности;*
- *Има наличие на капацитет и традиции в зърнопроизводство, свиневъдство и млечното животновъдство;*
- *Общината води политика по заетостта и полага усилия да неутрализира до известна степен неблагоприятното влияние на икономическата среда;*
- *Има мотивация и активен диалог между общинска администрация и работодатели за прилагане на преференциалните мерки и програми за наемане на рискови категории безработни;*
- *Добре структурирано и интензивно взаимодействие между социалните партньори за прилаганата политика по заетост;*

2. Слаби страни:

- *Незадоволителна образователно-квалификационна структура на заетите в общинската икономика;*
- *Високо ниво на равнището на безработицата в общината, въпреки политиката на агенцията по заетостта и общинската администрация;*
- *Липса на интегриращи образователни и квалификационни мерки за осигуряване на заетост за продължително безработните;*
- *Липса на ефективни програми и мерки за професионално обучение с цел заетост в иновационни подсектори на земеделието и преработващата индустрия;*

1.3. Тенденции и процеси в икономиката

През годините на прехода намаля рязко обема на производството в секторите на стопанството на общината, а през последните четири години, световната финансова криза още повече затрудни дейността на фирмите.

Преди да се представят същинските данни за заетостта и безработицата в общината, както и да се направи разрез на групите, обхванати в този раздел, нека разгледаме общото състояние на икономиката на община Ценово. Ще започнем с изброяването на десетте фирми от община Ценово, осигуряващи най-голяма заетост през 2013 г. – Таблица-30. Информацията е взета от търговския регистър.

По данни на НСИ за периода 2006–2010 г., община Ценово остава на последно място в Област Русе по показателя «приходи от продукция» (7 736 хил.лв. за 2010 г.) като най-близки до нея са общините Борово (21 402 хил.лв.) и Две могили (36 467 хил.лв.). Община Ценово има най-малко стопански субекти в сравнение с другите общини от областта, като на Общината се падат едва 1,11 - 1,2% от общия брой

предприятия (фирми, стопанства, ЕТ) в областта. Предприятията са от категория «микро» с до 9 /девет/ души персонал. В минали години е имало няколко «малки» (до 50 души персонал) предприятия, които са минали в по-ниската категория, или изобщо са прекратили дейността си.

Община Ценово е с преобладаващо аграрен профил. Поради това, в периода 2004–2010 г. нараства броят на предприятията в този сектор. Продукцията от предприятията в сектора също нараства, независимо от някои колебания в годините поради проблеми в търсенето и цените на земеделска продукция. Това се илюстрира на Таблица-27, където са показани показателите на бизнес единиците в основни сектори за периода 2006 – 2010 г., според данни, предоставени от ТСБ – Русе.

Както се вижда от таблицата, нетните приходи от продажби за периода 2006 – 2010 г. нарастват с 84%, т.е. средно с 20% годишно. Този ръст се дължи преди всичко на предприятията от секторите «аграрен» и «търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети», които имат най-голям дял в ежегодните приходи от продажби и се развиват устойчиво. Към края на анализирания период (2010г.) аграрният сектор има дял 60,7% от общите приходи от продажби за Община Ценово, следван от «Търговия» - 23,8%. Ръстът за предприятията и от двата сектора е 104% за периода 2006–2010 г., докато за преработващата индустрия тенденцията е обратна – намаление от 29% за периода.

Анализираните данни показват основния структурен проблем в икономиката на Община Ценово – голям относителен дял на аграрния сектор, т.е. ниска степен на диверсификация. Преработващата индустрия заема едва 3–4% от приходите от продажби. Макар в условията на индустриална криза това да е благоприятно (на пръв поглед) за икономиката, аграрното производство поради едностранната си структура не създава достатъчно работни места за местното население.

Показателно е също значителното нарастване на инвестициите в дълготрайни материални активи (ДМА) от 2931 хил.лв. за 2006 год. до 11406 хил.лв. за 2010 годшно, т.е. 3,89 пъти. Значителният ръст на инвестициите се дължи на аграрния сектор, където през 2010 г. са направени 81% от инвестициите за бизнес в общината, докато за преработващата индустрия този показател е едва 7,3%. Може да се предполага, че този добър резултат е вследствие от доброто усвояване на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Необходимо е обаче да се увеличават

инвестициите за производство и преработка на земеделска продукция с по-голяма добавена стойност като плодове и зеленчуци, иновативни животински продукти, селски туризъм.

Друг показател, който позволява да се направи извод за състоянието на икономиката в общината е броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение и средната годишна работна заплата в периода 2004 – 2010 г.

Показатели за бизнес единиците в основни сектори за 2006 – 2010 година

Таблица 27

	Предприя тия	Произве дена продук- ция ¹	Нетни приходи от продажби	Дълго- трайни матер. активи
	Брой	Х и л я д и л е в о в е		
2006 година	111	7428	9183	2931
А. СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	15	5005	5019	1888
С. ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	17	802	830	681
Г. ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ И Т О НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	48	343	1919	76
Н. ХОТЕЛИ И РЕСТОРАНТИ	13	113	250	48
І. ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И СЪОБЩЕНИЯ	7	759	759	119
2007 година	109	7736	10593	3510
А. СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	17	5061	5365	2126
С. ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	11	563	595	537
Г. ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ И Т О НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	57	730	3084	427
Н. ХОТЕЛИ И РЕСТОРАНТИ	10	74	228	..
І. ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И СЪОБЩЕНИЯ	7	785	785	316
2008 година	130	11359	13670	9225
А. СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	24	7527	6729	7289

¹ / Данните за произведената продукция след 2008 год. включително са пресметнати по методологията на структурна бизнес единица. Знак „ .. „ означава конфиденциални данни.

С. ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	15	805	689	775
Г. ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ И Т О НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	54	684	3832	422
Н. ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	8	966	969	485
І. ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	11	52	173	..
2009 година	146	10485	13743	10168
А.СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	32	6729	6955	7840
С. ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	11	..	..	..
Г.ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ И ТО НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	62	866	3749	459
Н. ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	10	789	794	452
І. ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	13	63	191	..
2010 година	156	13 546	16 913	11 406
А.СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	52	10 415	10 268	9 324
С. ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	11	558	589	839
Г. ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ И Т О НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	53	854	4 023	479
Н. ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	8	836	868	292
І. ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	15	106	385	45

Таблица 28

Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия за 2012 г. по икономически дейности за област Русе, община Русе и Ценово					
Икономически дейности (A21)	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Печалба	Загуба
	Х и л я д и л е в о в е				
ОБЩО ЗА ОБЛАСТ РУСЕ	3 287 592	6 219 915	5 692 588	371 576	154 169
Община РУСЕ	2 681 632	5 302 672	4 922 615	299 288	132 632
Община Ценово	21 318	30 676	24 641	4 190	208
Селско, горско и рибно стопанство	18 075	23 058	17 287	3 580	67
Индустрия	863	1 136	1 003	..	63
Услуги	2380	6482	6351	..	78

Източник: Национален статистически институт.

**СПРАВКА ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ
ЗА 2012 ГОДИНА / В ХИЛ. ЛВ./**

Таблица №29

	Разходи за придобиване на ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване
	1
ОБЛАСТ РУСЕ	
Общо	421 876
ОБЩИНА РУСЕ	
Общо	309 426
ОБЩИНА ЦЕНОВО	
Общо	4 644

Основните предприятия в селското стопанство (вж. табл. 30) са ППК „Старт-93“, ЗКПУ „Янтра“, „Надежда 2008“ ООД, ЗКПУ „Зора-Белцов“.

Десет фирми от община Ценово, осигуряващи най-голяма заетост през 2013 г.

Таблица №30

Фирма - направление	Брой заети	Продукт
1. ППК „СТАРТ-93“ – с. Караманово	70	Селско стопанство – Отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
2. „Еколес 2002“ ЕООД – с. Ценово	38	Горско стопанство и дърводобив
3. „Полис инженеринг“ ЕООД – с. Ценово	22	Строителство – Строителство на тръбопроводни инсталации
4. ЗКПУ „Янтра“ – с. Ценово	21	Селско стопанство – селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги
5. „Надежда 2008“ ООД – с. Белцов	14	Селско стопанство
6. ЕТ „Маринела Симитчиева“ – с. Ценово	13	Производство на хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия
7. „Наутилиус“ ООД – с. Ценово	12	Магазин и заведение
8. ЕТ „Сика – Симеон Монеv – Милена Монеvа“ – с. Ценово	12	Поставяне на ПВЦ дограма, производство на други мебели
9. ЗКПУ „Зора-Белцов“ – с. Белцов	11	Селско стопанство
10. ЕТ „Галина Александрова - Галя“ – с. Ценово	10	Селско стопанство

Източник: „Апис Регистър – Субекти по Булстат и Търговски регистър”

В общината има неизползваеми ДМА (сгради и съоръжения), които могат да се използват за разкриване на нови производства на индустриални стоки, а също и на такива от хранително-вкусовата промишленост.

Общинското ръководство провежда **регулярни срещи с представители на бизнеса**, на територията на общината, на които се предоставя информация относно общинските проекти, които се обявяват периодично и в местните медии.

Перспективите за икономическото развитие на община Ценово са свързани главно с привличането на чужди инвеститори и бизнес-партньори и със стимулирането на местните предприятия за развитие на преработвателната промишленост, земеделието, туризма и за създаването на връзки с други страни и ефективното управление на търговските дружества и предприятия.

Проблем от дейността на община Ценово е проектирането и на индустриалната зона със съпътстващата инфраструктура, поддържането на публичните регистри по ЗОС и ЗПСПК, отнасящи се до общинската собственост.

Селско стопанство

Земеделието е отрасъл с дългогодишна традиция в Община Ценово. Неговата роля е ключова за развитието и просперитета на общината. Именно важноста на отрасъла предполага детайлен анализ на структурата му както и процесите обуславящи състоянието му днес. Анализът на силните и слабите страни на подотраслите, диспропорцията в степента на развитието им е съществена предпоставка за създаването на едно добро и балансирано развитие на аграрния сектор в общината. Селското стопанство е първият основен отрасъл на общинската икономика на Ценово и важен източник на доходи. То осигурява суровини за преработващите предприятия.

Разпределение на земята по фондове към 31.12.2012 г.

Таблица 31

Фонд	Декара
1. Селскостопански фонд	203 058,7
2. Горски фонд	4 917,354
3. Фонд „Населени места“	9 350,033
4. Фонд „Водни площи“	7 592,5
5. Фонд „Инфраструктура“	1 049,5
6. Обработваема земя	159 573
7. Необработваема земя	1 087,928
8. Депа за отпадъци	96
9. Земеделски площи	159 573
10. Земеделски площи в т.ч. с трайни насаждения	171 725,6
11. Схема за броя на имотите според площта	26 434 броя

Източник на данни: Община Ценово.

Имотите на земя са 26 434 на брой и се разпределят по фондове, както следва: на първо място –селскостопански фонд - 203 058 дка; на второ - обработваема земя – 159 573, горски фонд - 4 917 дка. Останалите фондове заемат по-малък относителен дял.

Размерът и структурата на земеделските земи и площи, като най-важен фактор за развитието на селското стопанство, може да се види от табл. 32.

Статистическите данни показват, че най-голям абсолютен размер и относителен дял (62%) заемат нивите, следвани от мерите и пасищата, трайните насаждения и естествените ливади.

Размер и структура на земеделските земи в община Ценово към 31.12.2013 г.

Таблица №32

Показатели	Размер дка	Относителен Дял
Ниви	159 305,12	61,70%
Трайни насаждения	12 088,17	4,682%
Естествени ливади	1 700,666	0,658%
Разсадници	-	-
Мери и пасища	29 724,709	11,512%
Полски пътища	6 771,607	2,623%
Всичко земеделски територии (по данни от регистър на земеделски земи, гори и земи в ГФ, в който участват имоти и други кад. Единици)	258 203,521	100%

Източник: Общинска служба по земеделие с. Ценово

Земите, по собственост и стопанисване се разпределят по начин, който е показан в табл. 33.:

Земи, според формата на собственост и стопанисване към 01.01.2013 г.

Таблица 33

№	Вид собственост	Имоти брой	Площ в дка.	Площ %
1.	Държавна частна	805	26376,4	10,2
2.	Частна	19848	137840,1	53,4
3.	На религиозни организации	5	136,3	0,1
4.	Общинска частна	721	18317,6	7,0
5.	На чуждестранни лица	15	94,0	0,04
6.	Смесена	368	13252,2	5,1
7.	На юридически лица	2595	21240,3	8,2
8.	Стопанисван от общината	6	28,6	0.01
9.	Държавна публична	66	6482,1	2,5
10.	Общинска публична	2051	34435,5	13.3

	ВСИЧКО	26480	258203,5	100
--	--------	-------	----------	-----

Източник: Общинска служба „Земеделие“ с. Ценово.

От статистическите данни се вижда, че най-много земя за стопанисване (частна, общинска и държавна) има кметство с. Караманово, на второ място е с. Ценово, следвано от с. Долна Судена, Новград, Пиперково, Белцов.

Разпределението на земеделската земя по населени места е следното:

Таблица №34

Землище	Обработваеми ниви и др. посевни площи - дка	Необработваеми земи и др. изоставени трайни насаждения – дка
с. Ценово	28577,651	287,532
с. Долна Студена	19773,68	271,466
с. Караманово	33702,314	4,494
с. Новград	16689,11	9,037
с. Белцов	16030,818	-
с. Кривина	12964,056	-
с. Джулоница	9150,139	-
с. Пиперково	16353,476	-
с. Беяново	6294,703	-
	159535,947	572,529
ВСИЧКО:	160108.476 дка	

Съотношението между обработваемите и необработваемите земи е 99.6% към 0.04% в полза на обработваемите земи, което говори за оптимизиране при стопанисване и използване на поземления фонд на Община Ценово

Зърнопроизводство

Ръст в своето развитие бележи основно зърнопроизводството. Производството на пшеница е от огромна важност за земеделието в Община Ценово. От техническите култури с най – често засяването са слънчогледа и царевицата. Наблюдава се тенденция за нарастване на интереса към отглеждането на нетрадиционна за общината селскостопанска култура като рапицата. Темповете, с които нарастват засетите площи с рапица ни дават основание да предполагаваме, че още следващата година площите, засети с рапица, ще изпреварят по площ със засетите с ечемик.

Посевните площи, обемът на производство и средният добив общо за общината по групи култури за стопанската 2012/2013 г. имат следния вид :

Таблица №35

Култура	Засети площи дка	Производство Тона	Среден добив кг/дка
Пшеница	58667	28922	493
Ечемик	7880	3656	464

Слънчоглед	37639	10990	293
Царевица	28356	17325	611
Рапица	5085	1424	280

Пред стопаните в другите направления на земеделието има редица проблеми. Няма условия за устойчиво развитие и стопаните трудно се адаптират към променящата се среда. Равнището на прилаганите технологии се влоши значително (торене, растителна защита), но за сметка на това нивото на механизация се подобри в резултат от подпомагането от ДФ „Земеделие“, програма САПАРТ и мерките за развитие на селските райони 2007–2013 г.

Овощарството

Овощарството в Община Ценово след промените изпадна в застой. Основните проблеми пред сектора са ниските средни добиви и намалено търсене на плодове за преработка. Наследените масиви с трайни насаждения са негодни за експлоатация. Наблюдават се тенденции за създаване на нови овощни насаждения благодарение на възможността за финансиране по програмата за развитие на селските райони. Община Ценово има важна роля за започналото ново развитие и подпомага активно сектора, като голяма част от новосъздадените трайни насаждения са разположени върху масиви общинска собственост.

Действащи масиви с трайни насаждения по населени места :

Таблица №36

Населени места	орехи дка	лешници дка	ябълки дка	Сливи Дка	череша дка	праскови дка
с. Ценово	50	-	30	-	-	70
с. Долна Студена	70	1700	-	-	120	-
с. Караманово	-	240	-	-	-	-
с. Новград	-	540	50	20	-	-
с. Белцов	-	20	-	100	-	20
с. Кривина	-	610	60	30	-	20
с. Джулоница	290	210	-	-	-	-
с. Пиперково	-	1010	-	-	-	-
с. Беляново	-	-	-	20	-	-
	410	4330	110	170	120	110

От изнесените в таблицата данни се наблюдава, известен ръст в създаването на трайни насаждения. Основната ни цел на този етап е запазването **на темповете на развитие при тяхното създаване и увеличаване на броя на заетите хора** в тази област. Община Ценово е поела ангажимент към земеделските производители желаещи да се развиват в тази насока, като е отдала под аренда близо 5000 декара земеделски земи общинска собственост. Една от стимулиращите мерки е въведения гратисен срок при изплащането на арендните вноски до начало на плододаване на съответното трайно насаждение. Засадените трайни насаждения на територията на Община Ценово с всяка следваща година се увеличават. В село Долна Студена е изградена база на фирма „Югланс“ ЕООД, която стопанисва над 4000 декара трайни насаждения.

Лозарството

Лозарството претърпява сериозна криза през последните години. Площите с неподдържани и изкоренени лозови масиви нараства. Основна причина за това е :

- изграждането на собствени лозови масиви от страна на винопроизводителите в България, което доведе до слабо търсене на гроздето, като суровина.
- ниските изкупни цени.

Единствените новосъздадени лозови масиви с площ от 180 дка се намират на отдадена под аренда земя, която се намира в землището на с. Ценово и е собственост на Община Ценово. Арендаторът изпитва огромни трудности при реализацията на продукцията си.

Очакванията са, че без целево подпомагане спадът в лозарството ще продължи до неговото пълно унищожаване .

Зеленчукопроизводството

Зеленчукопроизводството на територията на общината показва драстичен спад. Развитието му се ограничава от редица фактори като: липсата на търговски договорености между производителите и търговци за реализация на продукцията, незадоволително качество на част от зеленчуковата продукция, липсата на напоителни съоръжения е сериозен лимитиращ фактор пред развитието на отрасъла, като се отразява негативно върху ефективността на производството. Това се дължи основно на унищожените системи за напояване, скъпата вода и недостатъчната поливна техника. Макар и директните плащания да подпомагат доходите на производителите на

зеленчуци те се отказват. Демотивиращ фактор за развитие на сектора са високите разходи за производство спрямо други сектори на растениевъдството. Така зеленчукопроизводството се развива от дребни земеделски стопанства за собствени нужди. През стопанската 2012/2013 г. беше направен опит на територията на Община Ценово от крупен арендатор за производство на картофи. В случай, че следващата стопанска година опитът бъде повторен това ще означава, че зеленчукопроизводството дава признаци някакви признаци за възстановяването си.

Животновъдство

Животновъдството е стар и традиционен поминък в Община Ценово. Той е вторият по значение отрасъл на селското стопанство в общината. В животновъдството се характеризира с дуална структура т.е наличие на голям брой дребни-нестокови стопанства и малък брой големи-стокови. В голям брой от стопанствата се наблюдава намаляване на произвежданата продукция и на броя на отглежданите животни.

Основните проблеми пред животновъдството на територията на общината са:

- субсидиите са крайно недостатъчни и не се предоставят на време.
- изкупвачите и търговците диктуват цените и притесняват животновъдите.
- липсва механизъм за финансиране и кредитиране на стопаните за обновяване на техниката и сградния фонд.
- няма стратегия за формулиране на структурни приоритети и адаптация към пазарните условия.
- малките стопанства нямат готовност за участие с проекти в европейски програми и изградени механизми за усвояване на финансирането.
- липсват механизми за справяне с отпадъчните продукти, получавани от животновъдството, които са екологична заплаха по отношение на качеството на почвите и водите.

Проблеми, стоящи пред животновъдството в Община Ценово са свързани с липсата на средства, пазари, нови технологии и ниските изкупни цени на продукцията. За да се преодолеят тези тенденции е необходимо навлизането на нови високоефективни породи животни, като и по-ефективно използване на социално-икономическите и природни условия в общината. Като цяло перспективите пред развитието на отрасъла

към момента са неблагоприятни, но общината разполага с подходящи условия за бъдещето му развитие.

Наличните селскостопански животни в Община Ценово

Таблица №37

Населено място	Говеда бр.	Овце бр.	Кози бр.	Коне бр.	Магаре бр.
с. Ценово	281	320	100	30	22
с. Долна Студена	148	120	-	-	-
с. Караманово	470	470	70	-	-
с. Новград	130	120	340	-	12
с. Белцов	63	120	80	16	16
с. Кривина	22	170	80	-	-
с. Джулоница	50	100	50	-	-
с. Пиперково	220	140	50	-	-
с. Беяново	3	160	-	10	12
	1387	1720	770	56	62

Брой животновъдни ферми регистрирани по ЗВД за едър рогат добитък

Таблица №38

Населени места	брой регистрирани ферми по ЗВД	брой на отглежданите животни
с. Ценово	6	281
с. Долна Студена	3	148
с. Караманово	12	470
с. Новград	12	130
с. Белцов	7	63
с. Кривина	3	22
с. Джулоница	7	50
с. Пиперково	13	220
с. Беяново	1	3
	64	1387

На територията на Община Ценово има изградени ферми по европейски стандарти с необходимата техника и добър контрол в процеса на отглеждането на животните. Създаването обаче на нови частни животновъдни ферми със собствено производство на фуражи изисква най-малко две неща: ускоряване процеса на придобиване на собственост върху земя и значителни капитали, с каквито новите предприемачи в животновъдството не разполагат. В момента част от обема на животновъдното производство се реализира в тези стопанства. Пред развитието на животновъдството

през последните години се открояват редица негативни тенденции. Те се проявяват в раздробяване на животновъдството – малък е броят на големите ферми и е голям броят на дребните стопанства за собствени нужди. В общината доминират производители, които отглеждат до 5 животни. Ограниченото развитие на малките стопанства се дължи до голяма степен на тяхната раздробеност, от което произтича ниската им ефективност и ниско технологично равнище.

Овцевъдство

Овцете са непретенциозни към храната, а дават ценни продукти - мляко, месо, кожа и вълна. Те използват пълноценно грубите фуражи и обширните терени. Овцевъдството е стар подотрасъл на животновъдството, който преди години имаше голямо значение за местния стопански живот. Днес тези тенденции са в миналото и спадът в сектора е голям. В Общината има всички благоприятни условия за развитието на овцевъдството – пасища, мери и производствен опит, но застаряващото население и ниската рентабилност превръщат овцевъдството в подотрасъл развиващ се предимно в семеен тип стопанства.

Птицевъдство

В птицевъдството има 2 направления - месно и за яйца. Месното направление е представено от отглеждането на бройлери /угоени млади пилета, които до 56-я ден достигат кланично тегло от 1,5 кг. И двете направления се развиват предимно в малки семейни стопанства за собствена нужда.

Пчеларство

Пчеларството е традиционен отрасъл в Община Ценово. В сектора се наблюдават тенденции за увеличаване броят на начинаещите пчелари, но редица трудности спират развитието им. До 01.01.2010 г. като приоритетен за държавата отрасъл пчеларството беше освободено от данъци. След това приходите от пчеларство бяха обложени с данък - 10%, което създава сериозен проблем пред пчеларите тъй като запазването и увеличаването на пчелните семейства става все по-трудна задача. Достъпът до субсидии особено за дребните пчелари е силно ограничен, което не им позволява да развият и модернизират пчелините си. През 2013 г. не са установени масови натравяния на пчелини в следствие на растителнозащитни мероприятия но редица болести и появилият се синдром на „празния кошер“ правят запазването на постоянен брой пчелни семейства трудна задача. През пролетта на 2013 г. имаше значителен брой смъртни случаи при пчелните семейства. През летния период част от броят им беше

възстановен, но проблемът със постоянната им загубата е сериозна пречка пред развитието на пчеларството в общината. Ето защо секторът се нуждае от допълнително субсидиране и подпомагане.

Брой регистрирани пчелини на територията на Община Ценово

Таблица №39

	Брой регистрирани пчелини по ЗБД	Брой пчелни семейства
с. Ценово	13	670
с. Долна Студена	5	460
с. Караманово	12	620
с. Новград	11	540
с. Белцов	6	240
с. Кривина	4	260
с. Джулюница	3	160
с. Пиперково	5	160
с. Беяново	8	670
	67	3780

Преработвателна промишленост

Преработвателната промишленост е с относително малък дял в стопанския живот на Община Ценово. Налице са няколко предприятия, извършващи преработка на селскостопански продукти на територията на общината. На територията на село Долна Студена функционира цех за производство на комбиниран фураж и смеси. В същото село австрийска компания изгражда предприятие за пакетиране на изкуствени торове, което започна да функционира през Май 2014 г. Общината разполага със съвременна оборудвана Мелница, която се намира в село Новград.

От направеното изследване се вижда важността на земеделието за икономиката в Община Ценово. Налице са добри предпоставки сектора да стане основен поминък на населението. Пред земеделските стопанства се представят нови възможности и програми за финансиране на този сектор. Европейските схеми за подпомагане на производителите допринесоха за възраждането основно на зърнопроизводството и в по-малка степен на останалите направления в земеделието. Това създава тенденции за дисонанс в развитието на отделните подотрасли. Започналото масово окрупняване, доведе до създаването на огромни арендни и собственически стопанства. Трябва да се положат усилия за създаване на дребни и средни стопанства, за да бъдат обхванати и

даден поминък на по-голяма част от населението. Но като цяло пред земеделието в общината има сериозни проблеми, тъй като то е основния поминък и това рефлектира върху жизнения стандарт на хората. В Община Ценово има добри предпоставки за развитие на биологично земеделие. То е ориентирано към опазване и съхраняване на природните ресурси и осигуряване на здравословен и природосъобразен начин на живот. От една страна ние имаме традиции и опит в селското стопанство и благоприятни природни ресурси. От друга страна все повече хора търсят чисти и здравословни храни за своята трапеза. Създадени са и няколко ферми за отглеждане на калифорнийски червеи. Ферми, отглеждащи биологично продукти, ще намират добра реализация на пазара и ще осигуряват все по-висока доходност от декар е добра алтернатива за развитие на отрасъла за в бъдеще.

Почвени и климатични условия в общината са благоприятни за култивирано отглеждане на най-различни видове билки, които по съдържание на активни вещества са едни от най-добрите в света и затова имат голямо търсене на международния пазар. Култивирането на лечебни растения е една сериозна от икономическа гледна точка алтернатива за създаване на рентабилно стопанство. Повечето билки са непретенциозни растения и виреят успешно на всякакви почви. Повечето от културите са многогодишни, което увеличава тяхната рентабилност. Основно се инвестира в тяхното производство само през първата година, а от втората и следващите, разходите падат с около 60-80%, за сметка на увеличаващите се добиви. Възвращаемостта на направените разходи започва още в годината на създаването на насажденията и не се чака продължително време.

Земеделието е отрасълът с най-голямо значение за Община Ценово. Посочените примери са добра алтернатива за създаване на рентабилни стопанства, което да осигури поминък на по-голяма част от жителите на общината. Правилното и отговорно използване на природните и социално-икономическите ресурси гарантира бъдещото му развитие, което е от огромно значение за икономическото развитие на Община Ценово.

Положителните аспекти на сектор селско стопанство се изразяват в:

- 1. Благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на характерните за общината земеделски култури.*
- 2. Традиции и опит при отглеждане на селскостопанските култури.*
- 3. Налице са арендатори на земеделска земя.*

Неблагоприятните страни са:

1. *Неефективно производство, нарушена връзка между наука, производство и пазар.*
2. *Ниско ниво на организираност на производителите, липса на действени организационни структури на местно ниво.*
3. *Голям брой разнородни собственици и ползватели на земеделски имоти.*
4. *Намаляване броя на животните.*
5. *Невъзстановени мелиоративни съоръжения, неизползван потенциал на поливните площи.*

Перспективите за развитие на селското стопанство са в сферата на:

1. *Създаване на масиви от трайни насаждения – чрез закупуване или наемане за дългосрочно ползване на земя по законовия ред.*
2. *Създаване на нови лозя и овощни видове в местата с подходящи почвено-климатични условия.*
3. *Доставка на съвременни земеделски машини и технологии за повишаване културата на земеделието.*
4. *Изграждане на съвременни животновъдни ферми за отглеждане на крави, свине, овце, кози, птици, патици и други, отговарящи на улеснен достъп до национални и европейски финансови ресурси.*
5. *Създаване на малки мощности за преработка на плодове и зеленчуци.*
6. *Стимулиране на екологичното производство – повишаване на осведомеността, запознаване на производителите с нормативните актове, както и с научните постижения и добри практики и безплатни курсове за обучение за квалификация на младите хора в селата.*
7. *Насърчаване на инвестициите в напояването, подпомагане на сдруженията за напояване.*
8. *Стимулиране развитието на пчеларството чрез преференциално предоставяне на подходящи екологични терени за изграждане на пчелини.*
9. *Създаване на специализирана борса и пазар за директни продажби на крайния клиент или преработващото предприятие и елиминиране на прекупвачите.*

Горско стопанство

Горските територии на община Ценово заемат 4 917 дка. Създават се условия за развитие на горското стопанство и генериране на доходи от него. Разпределението на горския фонд по кметства в общината може да се види от таблица 40.

Горски фонд в общината към 31.12.2013 г.

Таблица 40

№ по ред	Землище	Горски фонд/дка
1.	Ценово	1158,173
2.	Караманово	464,438
3.	Новград	648,26
4.	Долна Студена	741,62
5.	Белцов	792,804
6.	Кривина	286,839
7.	Пиперково	289,537
8.	Джулюница	124,017
9.	Беляново	411,666

Източник: Общинска служба „Земеделие“ с. Ценово.

Най-голям дял е на горския фонд в района на с. Ценово, следван от този на Белцов, Долна студена и Новград. Най-малък е делът на горския фонд на Джулюница.

Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите може да създава работни места за малка част от населението на общината. На територията на горския фонд може се осъществяват и в бъдеще редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи. Има добри условия за добив на билки, горски плодове и гъби.

По данни на ТП „Държавно горско стопанство“ Бяла, общото добито количество дървен материал за периода 2007-2012 г. от държавните и недържавните горски територии възлиза на 27 226 м³ стояща маса на площ от 343.5 ха. Средно годишно са ползвани 4 537 м³ дървесина на площ от 57.3 ха.

Основните дървесни видове по бреговете на р. Дунав и долното течение на р. Янтра са бряст, върба, бяла тополя, а също така са създадени множество тополови култури. В извънречните гори основен дървесен вид е сребролистната липа, която се среща в чисти и смесени издънкови насаждения, в чийто състав участва зимен дъб, летен дъб, блаун, габър, цер, клен, бряст и др. Акациевите насаждения и култури също са с голямо процентно участие. Върху бедни и сухи месторастения са създадени и

иглолистни култури от черен бор най-често смесени със сребролистна липа, ясен, явор, шестил.

На територията на община Ценово са обособени седем ловностопански района предоставени за стопанисване и ползване на ловните дружини Долна Студена, Караманово, Кривина, Пиперково, Ценово, Белцов, Новград, влизащи в състава на Ловно-рибарско сдружение „Сокол” гр. Бяла. В района се срещат благороден елен, сърна и дива свиня. От дребния дивеч - заек, фазан, яребица, гривяк, гургулица. От хищниците са разпространени вълк, чакал, лисица, дива котка, бялка.

В ДГС Бяла са регистрирани 3 бр. юридически лица, занимаващи се преработване на дървесина и 4 бр с продажба на дърва за огрев. Тази информация е актуална към 2011 г. ,след което регистрацията се извършва в Регионална дирекция по горите гр. Русе.

За периода 2007 г.-2012 г. е извършено залесяване в държавни горски територии на площ от 980 дка.

Туризм

В община Ценово съществува потенциал за развитие на туризъм, но като отрасъл до момента не е развит.

Преминаването на главен път Русе-Велико Търново в непосредствена близост до общината, сравнително добре развитата инфраструктура като пътища и селищни системи, както и близостта до голямо речно пристанище и основна транспортна връзка между България и Румъния създават добри условия и предпоставки за развитие на отрасъла.

Екотуризм

На територията на Община Ценово се намират голям брой защитени територии включително зони от мрежата Натура 2000:

1. Защитена местност „Находище на обикновен сладник. Намира се в землището на с. Белцов.
2. Защитена местност „Находище на българска гърлица – село Караманово”. Намира се в землището на с. Караманово.
3. Част от защитена зона, попадаща в Натура 2000 „Студена река”. Включва части от землищата на селата Караманово и Новград.

4. Част от защитена зона, попадаща в Натура 2000 „Река Янтра“. Включва части от землищата на селата Ценово, Новград, Кривина, Долна Студена, Джулюница, Беяново и Белцов.

Голямо е разнообразието от защитени животински и растителни видове на територията на Община Ценово.

Съществуващата флора и фауна създават много сериозен потенциал за развитие на екотуризм.

Културен туризъм

На територията на Община Ценово са открити 28 културно-исторически обекта включително праисторически, антични, римски и средновековни, които са разпределени в землищата на всички 9 села в рамките на общината.

Голяма част от археологическите паметници не са изследвани, не са правени разкопки и възстановителни работи и в бъдеще предстои тяхното разработване и реставрация.

В Община Ценово съществуват и редица паметници, като един от най-значимите е бюст-паметник на Димитър Апостолов Ценов, който прави дарение от 40 млн. лв. за откриване и поддържане на Висше търговско училище в Свищов. Близко четвърт век изтича от изявената воля на дарителя през 1912 г. до нейното практическо осъществяване през 1936 г. Скулптор на паметника е Ивайло Савов, живял като дете в Ценово. През 1968 г., на брега на р. Дунав в близост до устието на р. Янтра, се открива паметник обелиск на двамата воеводи Хаджи Димитър и Стефан Караджа, в чест на 100 годишнината от преминаването на четата на двамата воеводи през Дунава и стъпването им на българска земя. Подвига на знаменитите Българи се отбелязва всяка година на 18-ти юли.

С. Новград е единственото селище в България на чиито център има запазен паметник на Ленин, при това в цял ръст. През 1968 г. е построен и най-дългият въжен мост в Северна България над р. Янтра, свързващ Новград и Беяново. Този мост е само за пешеходци. Дължината му е 105 м. от бряг до бряг, ширината – 1.40 м. Източно от с. Ценово, на около 1 км., е построен железен мост на р. Янтра, дълъг 85 м. и широк 3 м. Мостът е строен в продължение на три години /1906-1909/ по проект на белгийска фирма. Желязната конструкция е доставена от фирмата, а строителните работи са извършени от майстори-балканджии и работници от местното население. В

непосредствена близост от с. Ценово на югоизток в местността „Бог баир” се издига православен кръст „Паметник Символ”. Монумената е с форма на православен кръст, осветен през нощта и висок 18 метра, символизиращ вярата на хората. Средствата за построяването на кръста са събрани от местни и чужди дарители.

Всички налични паметници на територията на Община Ценово представляват изключителен потенциал за развитието на културния туризъм, като допълнителна възможност е комбинирането на културен, селски и екотуризм.

Селски туризъм

Всички населени места в Община Ценово се характеризират със запазени традиции в сферата на фолклора, съхраняват се национални обреди, танци, носии, сечива, къщи с характерна архитектура.

Във всяко село има традиционен годишен събор в различните месеци от годината. Провеждат се редица битови празненства като Коледа, Васильовден, Ивановден, Йордановден Бабин ден, Трифон Зарезан, Осми март, Първа пролет, Лазаровден, Цветница, Великден, Гергьовден, Тодоровден и др. Специфични чествания са: Ден на Община Ценово – 02.IV; Преминаване на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българска земя – 18.VII; Международен ден на р. Дунав – 29. VII.

В с. Новград съществува Етнографски музей състоящ се от 9 зали, разкриващи поминъка, бита и културата на района. Могат да се видят разкрити археологически находки от пр.н.е.; експонати свързани с четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа; занаяти на хората от миналото – животновъдство, земеделие, пчеларство; показан е и съвременния начин на живот – икономика, образование и бита преди демократичните промени. Организирана е етнографска сбирка в с. Ценово. Състои се от монети, съдове за хранене, носии от русенския край, оръдия на труда и др.

Селският туризъм, с възраждането на местните фолклорни традиции и обичаи и стари, забравени, местни занаяти, е една добра перспектива за общината, съчетан с еко-туризма. Необходимо е общинската администрация да картотекира характерни естествени природни дадености, чешми, кладенци, както и културни паметници, етнографски къщи и др., които биха могли да бъдат интересни обекти и уникални туристически продукти за селския и еко-туризъм, съчетани с културен туризъм. Намирането на местни и външни инвеститори за изграждането на малки обекти за

настаняване – Къщи за гости на територията на общината, биха могли да се превърнат в едни притегателни центрове за туристи от страната и чужбина.

Наличието на голям туристически потенциал създава възможности за свързване с туристическите маршрути на съседните големи общини Русе, Свищов и Велико Търново, които са притегателен център за много чуждестранни посетители.

Усилията на общинското ръководство трябва да се насочат към:

- 1. Разработване и прилагане на насърчаващи дейности в туризма.*
- 2. Доброволни и подкрепящи схеми по опазването на културното и историческото наследство.*
- 3. Стимулиране създаването на публично-частно партньорство в областта на екотуризма.*
- 4. Създаване на интернет-базирана система за набиране на информация за ресурсите и предлаганите продукти и услуги в областта на екотуризма.*
- 5. Развитие на регионални екотуристически продукти и тематични маршрути.*
- 6. Насърчаване и разширяване възможностите за равен достъп до обектите на екотуризъм за хора с увреждания или в неравностойно положение.*
- 7. Създаване на система за повишаване на обществената осведоменост за екотуризма.*
- 8. Насърчаване на гражданите от общината към предприемачество в дейности като селски туризъм и провеждане на зелени училища с ученици от начално, основно и средно образование.*
- 9. Привличане на туристи чрез представяне на бита, фолклора, празници и обичаите в селата от общината.*
- 10. Изграждане на подходяща инфраструктура.*
- 11. Развиване на рекламна дейност, както и възможности, които дава програмата за развитие на селските райони.*

1.4. Развитие на социалната сфера в община Ценово

Здравеопазване

В резултат на неблагоприятните тенденции в развитието на демографските процеси, броят на населението на Община Ценово намалява. По-голямата част от жителите в селата на Общината са на възраст над 65 години, като преобладават самотноживеещите хора. Това създава предпоставки за социално изключване на определени рискови групи и увеличаване на нуждата от здравни и социални услуги.

Към 2014 година в Община Ценово действат 5 /пет/ общопрактикуващи лекари и 4 /четири/ дентални практики. Няма специализирана медицинска помощ, което затруднява достъпа до здравни услуги на голяма част от населението на общината и особено на хората от малките отдалечени населени места.

Разпределение на лекарските практики в община Ценово

Таблица 41

Населено място	Лекарска практика	Среден брой население на лекарска практика	Център на лекарската практика
с. Ценово, с. Белцов	2	1013	с. Ценово
с. Долна Студена	1	828	с. Долна Студена
с. Новград, с. Джулюница	1	1227	с. Новград
с. Караманово, с. Пиперково	1	1210	с. Караманово
с. Кривина, с. Беяново	1	595	с. Кривина

Източник : РЗИ – Русе

Амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ – индивидуални практики – 5:

АПИМП - д-р Радоева, с. Ценово, ул. „Цар Освободител” 68;

АПИМП – д-р Николай Искърров, с. Новград, ул. „Възраждане” 36;

АПИМП – д-р Николай Искърров, с. Долна Студена, ул. „Хан Аспарух” 24;

АПИМП – д-р Любен Тотев, с. Караманово, ул. „Генерал Радецки” 45;

АПИМП – д-р Наталья Патрикеева, с. Кривина

Амбулатории за първична извънболнична дентална помощ – индивидуални практики – 4:

АПИДП - д-р Цветанка Борисова, с. Новград, ул. „Възраждане” 36`;

АПИДП - д-р Цветанка Борисова, с. Караманово, ул. „Генерал Радецки” 45;

АПИДП – д-р Ченко Сотиров, с. Долна Студена, ул. „Хан Аспарух” 24;

АПИДП - д-р Тодор Ламбев, с. Новград, ул. „Възраждане” 36`;

Амбулатории за първична извънболнична дентална помощ – групова практика –
1:

АПИП – ГП – Кадент ООД” д-р Красимир Василев, с. Ценово, ул. „Цар Освободител” 68

Социални грижи

На територията на Общината, функционират 3 кухни на **Домашен социален патронаж**, които приготвят и доставят храна на потребителите от деветте населени места в община Ценово. Финансират се със средства на Общината, потребителите му са 152 души, но има капацитет за 240 души годишно. Осигурява дейности за доставка на храна. Мобилната услуга е обхванала всички населени места в общината;

Звено за услуги в домашна среда към Домашен социален патронаж с. Ценово – предоставяне на услугата «Домашен санитар» - От 01.02.2013 г. започна реализацията на Проект „Независим живот и грижа в дома” в Община Ценово с Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG051PO001-5.1.04-0127-C0001 по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001-5.1.04 „Помощ в дома” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Продължителността на проекта е 15 месеца, а дейностите по предоставяне на почасовите услуги е 12 месеца. Бюджетът на проекта е 188 067,47 лв. Общата цел на проекта е осигуряване на достоен живот и предоставяне на услуги в домашна среда за хора, които са в частична или пълна невъзможност за самообслужване и са в риск от социална изолация в община Ценово. До края на м. април 2014 г. в Звеното за услуги в домашна среда към Домашен социален патронаж Ценово работиха един сътрудник, социални дейности и 33 домашни санитари, които полагаха грижи за 75 възрастни хора и хора с увреждания. Община Ценово ще запази дейността на Звеното за услуги в домашна среда за срок не по-малък от една година от датата на одобрението на окончателния доклад. Ще бъде редуциран броя на персонала, предоставящ услуги в домашна среда, като 5 домашни санитари ще полагат почасови грижи най-малко за 15 потребители.

Дневен център за възрастни хора с увреждания в с. Ценово - В началото на 2013 г. Община Ценово кандидатства с проект по Оперативна програма „Развитие на

човешките ресурси”, Схема за безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.2.13 - „Живот в общността”. Проектът бе одобрен. Кметът на Общината подписа Договор за безвъзмездна финансова помощ № BG051PO001-5.2.13-0010-C0001 "Дневен център за възрастни хора с увреждания в с. Ценово" на стойност 109 220,51 лв. Проектът стартира на 01.08.2013 г. с период на изпълнение 18 месеца. Насочен е към целева група, в която са включени лица от различен пол, религия, етнически произход, възраст и увреждания. При изпълнението на проекта в общината ще се развият нов вид социални услуги. Предлагане на социална работа за реална интеграция и рехабилитация на възрастни хора с увреждания чрез дневни грижи за тях.. Дневният център е с капацитет 10 потребители над 18 год. с увреждания. Персоналът се състои от социален работник, медицинска сестра, трудотерапевт, рехабилитатор, касиер, чистач, снабдител. В периода от 01.10.2013 г. до 15.11.2013 г. бяха извършени строително-ремонтни дейности на помещенията, в които ще бъде ситуиран дневния център. Същинското предоставяне на услугата започна на 06.01.2014 год. Крайна дата на изпълнение на проектните дейности – 31.01.2015 г. Предприети са действия за продължаване на услугата от 01.02.2015 г. като делегирана от държавата дейност.

Център за обществена подкрепа - На 11.03.2013 година бе подписано Споразумение между Община Ценово и Министерството на труда и социалната политика по Проект „Красива България 2013 г.” с проект "Строително ремонтни работи на Административна сграда за разкриване на Център за обществена подкрепа в с. Ценово, община Ценово, област Русе". Бюджетът на проекта е 125 424,00 лв., от които 62 712,00 лв. се осигуряват от МТСП. През м. септември 2013 г. са приети строително-ремонтните дейности на сградата за разкриване на ЦОП в с. Ценово. С писмо с изх. № 905 от 13.05.2013 г. до директора на Дирекция „Социално подпомагане” Бяла са изпратени всички необходими документи за разкриване на социална услуга, като делегирана от държавата дейност от 2014 г. Въпреки положените усилия от Община Ценово в закона за държавния бюджет в РБългария за 2014 г. не са предвидени средства за разкриване на ЦОП. В началото на 2014 г. са подадени нов набор от документи по чл. 36 от ППЗСП за разкриване на социалната услуга, като делегирана от държавата дейност за сметка на компенсирани промени в резултат, на което е получена Заповед № РД01-719 от 04.06.2014 г. на изпълнителния директор на Агенция за

социално подпомагане за откриване на център за обществена подкрепа в с. Ценово, считано от 01.06.2014 г.

Услуги за хора от рискови групи

През м. юли 2010 година е приета Общинската стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2010 – 2015 година. В нея се идентифицират две основни рискови общности (групи): възрастни хора в риск и деца в риск.

Първата група в общността на **възрастните лица в риск** са *безработните в трудоспособна възраст* (най- засегнати са хората, които не са завършили основно или по-ниско ниво на образование - 41% от безработните в Община Ценово; хората в предпензионна възраст, които не са конкуренти на пазара на труда -35% от безработните в общината; хора от етнически малцинства и самотни майки с деца).

Втората група са *възрастните хора с увреждания* (относителният дял в Община Ценово е 6,91 % при 5,91 % средно за Област Русе. Трета група възрастни лица в риск са *самотни стари хора* (хората на възраст 65+ за Община Ценово са 38,5 % от населението, при 22,9 % от населението на Област Русе.

В последните години в селищата на Община Ценово се развиват следните услуги за общността на възрастните хора в риск:

Домашен помощник - услугата е развита по проект към ОП „Развитие на човешките ресурси”. Тя осигурява грижа в семейна среда на 59 самотни стари хора, които поради здравословни причини са изключени от социалния живот.

Социален асистент - услугата се финансира по проект по ОП „Развитие на човешките ресурси” и осигурява грижа в домашна среда за 12 лица с увреждания.

Личен асистент - услугата се осигурява по проект „Подкрепа за достоен живот”, схема BG051PO001-5.2.09 „Алтернативи“ на ОП „Развитие на човешките ресурси“ като са назначени 32 лични асистенти на 41 потребители с увреждания.

Дневен център за възрастни хора

Основен доставчик на услуги за възрастните хора в риск е Община – Ценово. Финансираните проекти за услуги в домашна среда са с фиксиран период на изпълнение, поради което има риск за тяхната устойчивост. Във всички населени места работят читалища и пенсионерски клубове, които изпълняват много социални функции, близки до услугата “Дневен център за възрастни хора”.

За втората основна рискова група – „деца в риск” се предвижда разкриване на Център за обществена подкрепа за деца от 0 до 18 години. Услугите са нови и липсва достатъчно капацитет за предоставянето им. Целеви са следните деца:

Деца с мярка за социална закрила. За периода 2006 – 2009 година 7 (седем) деца са настанени в специализирани институции извън Община Ценово, тъй като в нея няма такава специализирана институция за деца. В Община Ценово има една професионална приемна майка, при която са настанени 2 деца;

Деца с нарушен родителски контрол поради различни причини като многодетни семейства, продължителна безработица на родителите, липса на жилище, ниско образование на родителите и други.

Деца с увреждания, каквито в община Ценово има 11 души.

Наличните услуги за деца в риск не са достатъчно добре развити в общината. Не се предлагат услуги за уязвими семейства, включително семейно консултиране и подкрепа. Слабо развити са формите на алтернативна семейна грижа. Не са организирани услуги за деца с проблемно поведение както и услуги по превенция.

Освен посочените по-горе, приетата стратегия за социални услуги предвижда до 2015 година да се развият постепенно следните дейности: Създаване на училище за родители и превенция на изоставянето; Развитие на общински политики за подкрепа на социалните ресурси на уязвими семейства; Развитие на общински политики за достъп до образование; Мерки за реакции на насилието над деца и експлоатация на детски труд; Развитие на извънкласни и извънучилищни дейности; Развитие на приемната грижа; Изграждане на малък дом от семен тип за стари хора.

Образование

През последните няколко години демографския проблем в общината имаше трайни тенденции, както към намаляване на общото население, така и към намаляване броя на децата. Това се отразяваше на пълняемостта на маломерните и слети паралелки в основните ни училища, но не и на броя на паралелките. Намаляването на учениците беше в границите на 20 до 30, което относително запазваше числеността на персонала, брой паралелки и т.н.

Стабилна раждаемост през този период има в с. Д.Студена, а колебаеща се такава - в с. Караманово. И през следващите няколко години раждаемостта на децата позволява поддържането на 4 основни училища.

Таблица 42

Училище / населено място	Брой ученици								Брой паралелки
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	
ОУ „Христо Ботев”- Ценово	10	20	9	19	18	15	15	22	8 паралелки, вкл. Маломерни
ОУ „Св.Климент Охридски” -с. Д. Студена	5	5	4	6	12	7	4	8	4 слети паралелки
ОУ „Христо Ботев” с. Караманово	5	5	5	5	12	6	8	5	4 слети паралелки
ОУ „Ал. Константинов” - с. Новград	7	5	6	6	6	5	5	8	4 слети паралелки

В Основните училища на общината, единствено в ОУ „Христо Ботев” с. Ценово, паралелките са самостоятелни, макар някои от тях маломерни, докато в останалите три са слети. Всички училища се дофинансират от общината.

Пътуващите ученици са 31 на брой. Към училището в с. Ценово пътуват учениците от селата Белцов и Пиперково, а към училището в с. Новград учениците от селата Джулюница, Кривина и Беяново. Организацията на обучението в тези училища е целодневна. Сформирани са полуинтернатни групи и в начален и прогимназиален етапи на обучение.

Обучението в общината се извършва от 35 души педагогически персонал. Неправоспособните учители са 5 на брой, като само двама не продължават образованието си.

Материално-техническа база – състоянието на базата във всичките училища е сравнително добро. Училищата са със сменена дограма. Извършени са текущи ремонти на класните стаи. По проекта за целодневната организация на обучение в двете училища са доставени нови мебели, мокет за класните стаи. Сградата на ОУ „Христо Ботев”- с. Ценово бе основно ремонтирана по проект Рехабилитация на сградата на ОУ „Христо Ботев”- с. Ценово.

Всички училища са снабдени с компютърни кабинети, мултимедии, и др. техника. Постепенно се снабдяват с нови бели учебни дъски.

За охрана на сградите и имуществото е монтирано видеонаблюдение и сигнално – охранителна система.

Постепенно се сменят учебните маси, чинове и столове. В три от училищата има парно отопление. Снабдяват се редовно с горива.

Всички училища разполагат с медицински кабинети. Медицински сестри по график училищата и детските градини в населените места.

Община Ценово е една от първите общини, която взе решение за задължителна предучилищна подготовка на 5 годишните деца в ЦДГ. Осигуряват се безплатни учебни помагала и намалени такси за родителите. Четирите основни училища работят по Европейски проекти. Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 - 2013 г., а тези в с. Караманово и с. Долна Студена по проект „УСПЕХ” - "Да направим училището привлекателно за младите хора" по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 - 2013 година. Средищните училища в с. Ценово и с. Новград работят по проект "Подобряване на качеството на образованието в средищните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес" по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 - 2013 г. Обновява се материалната-техническата база в основните училища и оборудването на класните стаи, кабинетите и спортни съоръжения. Голяма активност общинските училища са проявили и в реализирането на проекти по Националните програми. Това са следните програми „Информационни и комуникационни технологии в училище”, „Въвеждане на система за стандартизирано външно оценяване” и др.

Квалификацията на педагогическия персонал в детските градини и училищата е на високо ниво, а именно: 70% от действащия педагогически състав е с висше образование и само около 30% педагогически специалисти с полувисше образование

В резултат на мерките – Посещават се редовно занятията в Целодневните детски градини и училища от всички етноси. Отпадането на деца е сведено до минимум. Учениците продължават обучението си в по -горна степен на образованието.

Перспективи в развитие на образованието:

- осъществяване на по-качествено образование, чрез промяна на учебното съдържание на учебниците

- осъществяване на сигурни и надеждни комуникации между училището и родителите
- поетапно въвеждане на целодневно обучение в начален етап на обучение
- подобряване на материално-техническата база на училищата
- развитие на ученическия спорт и лицензиране на ученически спортен клуб
- запазване структурата на образователната система в общината
- усъвършенстване на финансовия ресурс на училищата

Важно значение в цялостната система на възпитание и обучение на подрастващите в община Ценово има предучилищното образование, осъществявано чрез детските градини. В общината към 01.03.2012 година действат като структури 4 целодневни детски градини (ЦДГ), по една в Ценово, Новград, Караманово и Долна Студена, осигуряващи места за 277 деца. Поради демографските процеси броят на децата в ЦДГ намалява от 145 през 2006/2007 год. до 111 деца през 2010/2011 година, т. е. с 30 % за период от 4 години. В същото време броят детски учители намалява от 14 през 2006/2007 г. до 11 през 2010/2011 г., т.е. с 27 % за периода.

Основни показатели за детските градини в Община Ценово

Таблица 43

ЦДГ	Населено място	Общ брой деца	Подготвителна група	Брой педагогически персонал	Непедагогически персонал
„Баба Тонка“	с. Ценово	39	15+11	4	5
„Славейче“	с. Новград	22	8+8	2	4
„Радост“	с. Караманово	23	4+7	2	4
„Щастливо детство“	с. Долна студена	24	6+8	2	4
Общо		111	33+34	10	17

На базата на този анализ може да се направи извод за следните Тенденции в развитие на образованието на община Ценово.

- осъществяване на по-качествено образование, чрез промяна на учебното съдържание на учебниците;
- осъществяване на сигурни и надеждни комуникации между училището и родителите;
- поетапно въвеждане на целодневно обучение в начален етап на обучение;

- *подобряване на материално-техническата база на училищата;*
- *развитие на ученическия спорт и лицензиране на ученически спортен клуб;*
- *запазване структурата на образователната система в общината;*
- *увеличаване на финансовия ресурс на училищата;*

Култура

На територията на Община Ценово се намират следните народни читалища: „Христо Ботев 1898 – Ценово”; „Пробуда 1922 г.” - Белцов, „Пробуда – 1927 г.” - Беяново, „Пробуда – 1923 г.” - Долна Студена, „Просвета – 1936” -. Джулоница, „Светлина – 1905 г.” -. Караманово; „Отец Паисий – 1931 г.” - Кривина; „Христо Ботев – 1927 г.” - Новград; „П. Р. Славейков” - Пиперково.

Читалището в с. Ценово е културен център на общината. Към него са организирани: групи за автентичен фолклор, женска и мъжка фолклорни групи, група за стари градски песни, детски и младежки танцови състави. Действат и клубове за фолклорно пеене, народни танци, краезнание, клуб „Ромско сърце”. Читалището е организатор на фолклорния събор „Ценово пее и танцува”.

В останалите читалища в общината функционират: любителски театрални състави, фолклорни групи, певчески групи, школи по народни танци и други. Към всички читалища има библиотеки, в повечето от които има и Интернет центрове.

Общината участва като партньор на местно ниво в проект за модернизирание на Народно читалище „Христо Ботев” с. Ценово и „Христо Ботев” с. Новград по Програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация и комуникация за всеки, 2009-2013”.

В с. Новград, в сградата на старото училище е организиран Етнографски музей за поминъка, бита и културата на района. Могат да се видят разкрити археологически находки от пр.н.е.; експонати, свързани с четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа; занаяти на хората в миналото; съвременният начин на живот – икономика, образование и бит преди демократичните промени.

С финансовата подкрепа на Фондация „Лале” по проект „Да съхраним за идните поколения” е организирана етнографска сбирка в с. Ценово. Състои се от монети, съдове за хранене, носии от русенския край, оръдия на труда и др.

Основни цели на читалищата в община Ценово:

- Отстояване на позицията на водещо културно средище;
- Обогаляване на културния живот;
- Развитие на библиотечната дейност;
- Утвърждаване на читалището като информационен център;
- Съхраняване на народните обичаи и традиции;
- Развитие и подпомагане на любителското художествено творчество;
- Работа по проекти;
- Партниране с местното самоуправление за развитието на културните процеси.

Приоритетните задачи, по които работят читалищата в Общината:

- Уреждане и поддържане на общодостъпни библиотеки;
- Работа в школи, курсове, формации, концерти, фестивали и младежки дейности;
- Предоставяне на компютърни и интернет услуги по Програма „Глобални библиотеки”;
- Прилагане на различни модели за подпомагане на местното развитие чрез културен туризъм, запазвайки местните традиции и обичаи.
- Кандидатстване, разработване и реализиране на проекти;

Дейност на читалищата:

Библиотечният фонд на читалищата през 2013 се обогати с малък брой литература, предимно закупена от собствен бюджет, от спонсори и дарения от граждани. От 2011 г. в читалищата се подема инициативата: „Дари книга на своето читалище”, която продължи и през 2013 г.

За популяризиране на дейността и фонда учениците се запознават с изискванията, условията и начина за ползване на необходимата литература в библиотеката;

Информационното обслужване зависи от обогатяването, организацията и управлението на библиотечните фондове, а от своя страна качеството на фонда е в пряка връзка с читателските търсения, потребности, интереси и наличните финансови средства.

Всичко това постави пред читалищните настоятелства задачата да търсят пътища и начини за превръщане на библиотеката в място, не само за заемане и четене на книги, а в притегателен център за млади и стари, център за общуване, получаване и обмен на информация по интересувашите ги въпроси.

Библиотечно информационния център в НЧ „Христо Ботев – 1898” - с. Ценово продължава работата по проект „Глобални библиотеки –България”. Центърът предлага информация, намерена извън книгите (Интернет, библиографски, пълнотекстови и информационни бази данни). Той е естествено продължение на интернет центъра, създаден по Проект „Читалища” преди години. В него се изработват покани и програми за културни събития, подготвят се мултимедийни презентации, провеждат се индивидуални обучения и консултации, изготвят се справки, отчети, изпраща се информация до различни обществени организации.

В читалищата развиват своя талант и умения много деца и възрастни в много художествени формации. Всички самодейни състави са основни участници в провеждането на културни прояви и събития от празничния календар на читалището, както и този на община Ценово.

В регистъра на самодейните състави са регистрирани 30 самодейни състави, действащи постоянно. Има и няколко състава, които репетират при определени инициативи. Радващо е, че всяка година се увеличава броя на желаещите да се занимават с художествена самодейност .

И през изтеклата година самодейците разгърнаха активна дейност. С богатите си по съдържание програми участваха в много мероприятия, организирани от читалищата, общината, изявиха се на събори и фестивали в страната, с което допринесоха увереност за себе си на сцената и много награди на читалищата, както и за общината.

При провеждането на всички празници, чествания, освен читалищните дейци и самодейци, участват и учениците от Основните училища и членовете на Пенсионерските клубове. Екипността, допринася за организиране на все по-големи културни събития в общината.

Пример за това са организираните чествания в с. Караманово на 520 годишнината от основаването на селото.

Проекти, реализирани от читалищата в община Ценово:

1. Изминалата година НЧ „Христо Ботев-1898” – с. Ценово кандидатства по мярка 321 ”Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” за изграждане на център за свободно време. Одобрена е само частта от проекта за закупуване на оборудване на читалището.

2. Участваха и като партньори на Регионална библиотека "Любен Каравелов" гр. Русе в проект на Глобални библиотеки - Основна финансова грамотност в съвременната библиотека. По този проект се направиха две обучения с граждани по основна финансова грамотност и банкови продукти. Също така със средства на проекта през месец август започна разработката на сайт на Читалището, който има за задача да покаже в интернет пространството широкомащабната, културно просветна функция на читалището и в частност на читалищните колективи. Сайтът работи от месец септември 2013 г. и има 65 страници, до този момент има над 400 посещения, част от страниците му са в процес на разработка. В сайта има и електронен каталог на библиотеката, по който се работи и да края на годината в него ще бъдат всички книги с които разполага библиотеката.

Продължава работата и по други проекти, свързани с дейността на читалищата.

Това са някои от новите инициативи на читалищата.

Все по - често секретарите и библиотекарите на читалищата участват в различни форуми:

1. Обучение по проект „Финансови услуги в съвременната библиотека” – август месец в Регионална библиотека „Любен Каравелов”, гр. Русе
2. Участие във национален семинар на Глобални библиотеки, където бяхме поканени да представим презентация на тема „Иновационни услуги в съвременната библиотека”, което беше и реклама за нашата дейност на национално ниво.
3. Участие в семинар организиран от РЕКИЦ Читалища гр. Русе на тема „Европейски проекти за финансиране,,
4. Представяна бе презентация „Възрастните и използване на техния потенциал, чрез дейностите на читалището в с. Ценово” на регионален форум на пенсионерите, на който взеха участие Областна администрация Русе и ръководители и кметови на населени места.

През 2013 г. освен дейностите, предвидени в Годишната програма на читалищата и Културния календар за 2013 г. се изпълняват и редица други, допринасящи за културното развитие на общината.

Организира се и се проведе успешно поредният VII фолклорен събор „Ценово пее и танцува”, както и фестивалът за стари градски песни ”Ако зажалиш” в с. Караманово.

През месец декември се чества 90-годишен юбилей на НЧ "Пробуда" в с. Долна Студена.

Отбелязването на 520 години от основаване на с. Караманово продължи от 08.11.2013 г. до 20.11.2013 г. По време на честването се откри музейна сбирка, проведе се научна конференция на тема: "Миналото на родния край – послание към настоящето и бъдещето". По време на празниците се проведе и среща с изяви личности, родом от селото на тема: „ Корените не са окови за крилете”, проведено бе тържествено събрание „ 520 години село Караманово”.

На 01.11.2013 г. в общината се проведе конференция с педагози и читалищни дейци на тема: „Съвременните будители в малките населени места”. Учредена бе Асоциация "Бъдеще за с. Караманово”.

През 2013 година Община Ценово оказва съдействие при реализирането на проект, подготвен и изпълнен от Сдружение с нестопанска цел „Инициативи БГ” - гр. Бяла. С проектното предложение бяха изградени 6 информационни пункта на Културно-историческо наследство. Проектът е финансиран от ДФ "Земеделие" - Разплащателна агенция по Мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности” по Ос 3 от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година (ПРСР).

С Договор № 18/313/00224 от 19.11.2012 г. за «Експониране на етнографското наследство и природните забележителности на община Ценово с прилагане на компютърни технологии», се финансират дейности, с които се цели запазването на етнографското наследство на община Ценово и развитие на туризма. Със закупуването на съвременни информационни средства и специализиран софтуер ще се даде възможност и осигури неограничен достъп за запознаване с етнографските, природните, културните и исторически богатства на общината.

За целта на проекта предстои да бъдат заснети филми в 6 тематични раздела – Местните песни и танци; Празници, обичаи, обреди и занаяти; Предания; Гозби и зимнини; Историческо наследство; Природни забележителности. Всеки един от филмите, се разработва във версия за показване в Интернет с високо качество и с озвучаване на 5 езика - български, английски, немски, руски и румънски. По проекта се предвижда и да бъдат закупени 230 комплекта народни носии, музикални инструменти, средства за запис и възпроизводство на песни, хора, обичаи .

Оценявайки значимата роля на читалищата, като основно средище на културна дейност, и през 2013 г. Община Ценово положи усилия да ги подпомогне и съдейства при кандидатстване, подготовка и изпълнение на редица проекти.

През 2013 година бяха одобрени проектите на три читалищата на територията на община Ценово, които кандидатстваха за финансиране пред Държавен фонд "Земеделие" по "Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 година".

Председателят на Народно читалище „Пробуда 1922” - с. Белцов подписа Договор № 18/321/01346 за „Обновяване на читалището за създаване на център за музика, култура, изкуство и център за спорт и отдих в село Белцов”. За изпълнение на дейностите по проекта читалището проведе процедурите за избор на изпълнители и подписа договори за изпълнението, което предстои през 2014 година.

През м. декември Председателят на Народно читалище „Пробуда 1923” - с. Долна Студена подписа Договор № 18/321/01458 за "Създаване на център за културни услуги".

Читалищното настоятелство на Народно читалище "Христо Ботев" - с. Ценово кандидатства в септемврийския прием на Държавен фонд "Земеделие" с проект с цел модернизиранието и превръщането му в притегателен културно-музикален център за местната общност. През м. декември 2013 година Председателят на читалището подписа Договор № 18/321/01473 от 19.12.2013 г. за "Създаване на нов център за културни услуги".

През 2013 година проектът на Народно читалище „Христо Ботев 1927” - с. Новград проведе съгласувателните процедури с Държавен фонд "Земеделие" преди стартиране на обществените поръчки за възлагане на договорите с изпълнители по Договор № 18/321/01198 от 14.12.2012 г. за "Предоставяне на по-качествени културни услуги чрез реконструкция и повишаване на функционалните характеристики на читалищната среда на НЧ "Христо Ботев - 1927 г." - с. Новград".

В периода продължи активната политика по възстановяване и опазване на паметниците с историческо и културно значение за общината, като едно от предприетите действия е поставянето в центъра на с. Ценово на гаубици, предоставени от Регионален логистичен сектор - гр. Плевен, складов район 22 060 – гр. Велико Търново. С инсталирането им до Мемориала на загиналите във войните жители на с. Ценово се спомогна за увековечаване подвига на нашите воители.

Предвижда се издигането и на Мемориал на загиналите във войните жители на с. Беляново. Към момента проектът е на етап поискана и получена писмена справка от Дирекция "Държавен военноисторически архив" - гр. Велико Търново с данни на загиналите.

Спорт

През целия период продължи работата на Общината по активната подкрепа - финансова, организационна и морална на спортните клубове и развитието на спорта, както в училищата, така и за останалите граждани на община Ценово. В резултат на това спортният живот по населени места се раздвижи и се постигнаха положителни резултати, каквито дълги години не е имало.

През 2013 г. четири отбора по футбол от общината от общо дванадесет от област Русе, участваха в Областното първенство по футбол за мъже, зона Запад. Отборът по футбол на с. Ценово достигна до борбата за определяне на областен първенец.

В периода са проведени немалък брой турнири в общината по различни видове спорт - футбол, лека атлетика, народна топка, тенис на маса, шахмат, табла, бридж-белот, стрийтбол /на специално изградената и поддържана за този вид модерен спорт, площадка/.

Възстановен е и традиционният ежегоден турнир по конни надбягвания в с. Ценово. Проведен е ежегодният такъв в с. Караманово.

Общината подпомага отбелязването на 17 май - Международния ден на спорта със спортни мероприятия за учениците. През м. октомври е отбелязана седмицата за безопасно движение с велосипед със състезание по майсторско колоездене. Освен това са проведени 4 контролни срещи по футбол с мъже и една с деца.

През 2013 г. продължават дейностите по ремонт и поддръжка на спортната база в общината.

В община Ценово има регистрирани 9 стадиона , по един във всяко населено място. Състоянието на ползващите се редовно 4 стадиона /в Ценово, Караманово, Д. Студена, Новград/ може да се каже, че е относително добро, но на останалите е крайно незадоволително. На всички стадиони е необходим основен ремонт.

Към действащите училища има спортни площадки, които също се нуждаят от ремонт /Ценово, Караманово, Долна студена и Новград/. През годините е правен

частичен ремонт само на някои спортни площадки /Ценово и Караманово/. Останалите се нуждаят от основен ремонт.

В две от училищата има физкултурни салони, а именно Ценово и Караманово. В с. Новград има построен от дълги години физкултурен салон, който не е приведен в експлоатация. В с. Долна студена има пригодена класна стая за физкултурен салон.

В двора на ОУ „ Христо Ботев” с. Ценово има монтирани уреди за стрийтбол и младежите активно спортуват.

За развитието на 4 те отбори по футбол се отделят финансови средства, но за развитието на ученическите спортове финансовите средства са много малко, поради възможностите на общината.

Опазване на обществения ред

Социалната сигурност се осъществява Участък „Полиция” с. Ценово. Екипът, работещ в участъка е гаранция в борбата с икономическата престъпност, опазването на обществения ред в населените места и др. обекти и противодействие на тежки престъпления. Затова инспекторите и полицаите провеждат превенция на престъпността срещу собствеността на гражданите и усъвършенстват методите на работа, в т.ч. и в досъдебното производство.

През 2013 г. се изпълняват дейностите, заложените в подписаното между началника на РУ „Полиция” - Бяла и Кмета на Община Ценово Споразумение за обществен ред и сигурност, имащо за цел повишаване на ефективността по опазване на обществения ред и сигурността на гражданите в общината.

Проведени са съвместни срещи на кметове и кметски наместници по населени места в общината, ръководството на Община Ценово, ръководството на РУП – гр. Бяла и началника на Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението". Разгледани са съществуващите проблеми и нередности, свързани с обществения ред и сигурност.

На всяко тримесечие началникът на РУП - гр. Бяла представя отчет-анализ за състоянието на престъпността и обществения ред на територията на Община Ценово.

През 2013 г. бяха изградени пожароизвестителни системи с цел ранно оповестяване на пожари в ЦДГ "Баба Тонка" - с. Ценово, административна сграда на Община Ценово и комбинирана сграда на Община Ценово.

Относно дейността на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Община Ценово за отчетния период са проведени две възпитателни дела и са наложени възпитателни мерки по чл. 13 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

Продължава превантивната дейност по отношение на противообществените прояви, под формата на срещи на родителите и учениците с Инспектор Детска педагогическа стая, които се провеждат по график в началото на всяка учебна година.

Извършва се и превантивна дейност по отношение на противодействието на детското асоциално поведение и борбата с тютюнопушенето, алкохолизма, проституцията, насилието, трафика на хора, сектантството и организации с екстремистки и радикален характер, полово-предаваните болести чрез провеждане на различни дейности и инициативи, подробно описани в годишния отчет за 2013 г. на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

Община Ценово продължава да полага всички усилия за ограничаване на проблемите, свързани с наркотиците, съгласно приетата План-програма по изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците (2009 – 2013 г.).

През 2013 г. е поставена система за видео наблюдение на сградата, в която се помещава Дневният център за възрастни хора с увреждания в с. Ценово.

От структурата на престъпността през 2013 г. най-много са престъпленията против собствеността, следвани от престъпленията против стопанството и други криминални престъпления, в т.ч. и престъпления против личността.

Тревожни са данните за детската престъпност, посегателствата в горското стопанство, неспазване правилата при управление на МПС.

Негативно влияние върху средата за сигурност оказват следните външни и вътрешни фактори:

1. Безработицата в общината и на териториите на съседните общини.
2. Нисък социален статус на населението в общината.
3. Липса на видеонаблюдение на уязвими места, липса на частни охранителни фирми и звена за охрана по населените места.

Районната служба „Пожарна безопасност и защита на населението” обслужва обекти и населени места на територията на общината. Личният състав поддържа 24-часово дежурство на 4-ри сменен работен режим.

Службата постоянно увеличава нивото на защита на населението и обектите, извършва широка превантивна дейност, подобрява взаимодействието със структурите на гражданското общество, НПО и средствата за масово осведомяване. През 2012 г. са обслужени всички заявени Происшествия, ликвидирани са пожари в обекти на икономиката и личната собственост на гражданите, без да са нанесени материални щети. През изминалия период един от главните приоритети в дейността на общинското ръководство е гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защитата на обществения ред и недопускане на прояви на нетолерантност и дискриминация на етническа основа.

Много ефективна в това отношение е работата на Районно управление "Полиция" гр. Бяла. Полицейските служители в общината наред със задълженията си по опазване на обществения ред, спират в зародиш всякакви прояви, водещи до нарушаване правата на гражданите и действено, и компетентно се намесват при решаване на кризисни ситуации свързани най-вече с физическо или психическо насилие срещу жени и деца.

По няколко пъти през учебната година по утвърден график, полицейски служители на Районно управление "Полиция" гр. Бяла /РУП/ посещават училищата в общината и изнасят беседи пред ученическата аудитория, беседи свързани с превенция срещу употребата на наркотични вещества, детска проституция, агресията и насилието сред учениците и други теми насочени към правилното формиране и изграждане на ценностната система у младите хора.

В тясна връзка с РУП гр. Бяла работи и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/. Заедно с инспектор от Детска педагогическа стая гр. Бяла се разглеждат възпитателни дела и се налагат възпитателни мерки съгласно Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, с оглед поправяне и превъзпитание към спазване на законите и добрите нрави, и с цел предупредително въздействие и отнемане на възможността на непълнолетните и малолетните да участват в други последващи противообществени прояви. През периода януари - юни 2013 г. са разгледани 2

преписки в МКБППМН, които обхващат осем малолетни и непълнолетни лица, като само едно от тях е от ромски произход.

Дейно участие при защита правата на децата и гарантирането на равноправно отношение към всяко едно от тях независимо от етническата им принадлежност взима и общинската комисия за Закрила на детето, с дейността си тя активно подпомага общите усилия на отделните звена пряко ангажирани с недопускане на прояви на нетолерантност и работа в МКБППМН

Основни проблеми пред Районната служба „Пожарна безопасност и защита на населението” са:

1. Морална и физически остаряла техника, която затруднява техническо обслужване.
2. Недостиг от пожаро-технически съоръжения – облекла, ботуши, каски, колани, лицеви маски за дихателни апарати и др., а също и шланговете за пожарогасене от всички видове.
3. Недостатъчна компютърна техника за информационно-аналитична работа и обучение на личния състав.
4. Създаване и обучение на доброволци за гасене към кметствата.
5. Контрол на пожарната безопасност на обектите.

1.5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Транспортно-комуникационна система

Община Ценово е разположен в близост от първокласния път Русе-Бяла-Велико Търново, част от транс-граничен транспортен коридор № 9.
Общата дължина на общинските пътища е 43.4 км., в т.ч. бивши IV кл. - 31.4 км.

Пътна мрежа в Област Русе

Таблица 44

№ по ред	ОБЩИНА	ДЪЛЖИНА ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА		
		БИВШИ IV-ТИ КЛАС км	МЕСТНИ ПЪТИЩА Км	ОБЩО Км
1.	Борово	40,800	6,75	47,55
2.	Бяла	47,900	9,8	57,7
3.	Ветово	46,900	30,5	77,4
4.	Две могили	69,300	0,0	69,3

5.	Иваново	92,400	11,3	103,7
6.	Русе	80,900	8,2	89,1
7.	Сливо поле	41,100	39,8	80,9
8.	Ценово	31,400	12	43,4
Общо за Област Русе:		50,700	118,350	569,050

Във относителна близост до община Ценово преминава железопътна линия. Най-близката гара (Бяла) се намира на около 7 км. от с. Ценово. Общинския център е разположен на около 45 км. от гр. Русе и на 32 км. от гр. Свищов.

Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

Пътища от републиканската пътна мрежа:

- II-54 (Бяла – Полски Тръмбеш) кв. гара Бяла – Ценово – Пиперково – Караманово – Свищов
- II-52 (Русе – Бяла) – Мечка – Нов град – Свищов
- III-5201 Нов град – Джулюница – Пиперково
- III-5402 Ценово – Обретеник.

Общински пътища и улици в населените места на територията на Община Ценово

Таблица 45

№	Община Ценово	Обект (общинска пътна мрежа, улици, тротоари)	Км.	Общо състояние	Проблеми
1	Ценово-Долна Студена-Ботров	Долна Студена-Ботров път номер RSE 1210	4,400	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
2	Белцов-Беляново-Кривина	Белцов-Беляново-Кривина път номер RSE 1211	22,710	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
3	Новград-Караманово	Новград-Караманово път номер RSE 3212	7,200	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
4	Улици в с.Ценово	57 бр.	18,50	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
5	Улици в с.Белцов	30 бр.	9,00	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
6	Улици в с.Долна Студена	24 бр.	12,74	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
7	Улици в с.Новград	32 бр.	15,60	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
8	Улици в с.Кривина	20 бр.	11,23	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
9	Улици в с.Джулюница	19 бр.	9,25	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
10	Улици в с.Беляново	19 бр.	9,56	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
11	Улици в с.Караманово	37 бр.	18,48	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари

12	Улици в с.Пиперково	29 бр.	10,45	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
----	---------------------	--------	-------	------	---

Източник: Община Ценово

Водоснабдяване

Водоснабдяването в Община Ценово се осъществява от “ВиК” ООД гр. Русе. Населените места в общината се водозахранва от ВГ “Батин”, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. В тези села снабдяването с питейна вода е недостатъчно, особено през летните месеци и предстои да бъдат включени във водопровода Батин-Джулюница-Пиперково-Караманово.

Водоизточници и помпени станции в Община Ценово

Таблица 46

Населено място	Наименование на водоизточника	Разрешено водно количество по разрешително за волонезмане, м /год.
с. Ценово	ПС "Ценово"	17673
с. Ценово	Изворите	43183
с. Караманово	ПС "Караманово-нова"	
	Овчарски дол	15768
	Дърварски дол	
с. Караманово	ПС "Караманово-стара"	
с. Пиперково	ПС "Пиперково"	
	Русев геран	
	Спиридонов геран	
	Студен кладенец	
с. Новград	ПС "Нов град"	118980
	ПС "Беляново"	33975
	Изтока	
с. Джулюница	ПС "Джулюница"	
с. Кривина	ПС "Кривина"	
с. Кривина	Кръшлян	

Източник: ВиК ООД – Русе

Водопроводната мрежа е изградена от тръби от различни видове материали, по-голямата част от нея е изградена в периода 1960 – 1980 г. Най-голям е делът на етернитовите тръби и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията им води до високи загуби.

ВиК мрежа в Община Ценово по населени места

Таблица 47

№	ОБЩИНА ЦЕНОВО	Водовод	Вътрешна мрежа	Домови отклонения	Мрежа от съоръжения	Общо мрежа
		м	м	бр	м	м
1	с. Ценово	15239	22957	726	6000	44196

2	с. Белцов	9366	11954	268	2296	23616
3	с. Долна Студена	1266	12831	378	3144	17241
4	с. Караманово	2405	28319	517	4456	35360
5	с. Пиперково	11308	11794	261	2280	25382
6	с. Новград	3090	18049	388	3304	24443
7	с. Беяново	6462	6173	85	744	13379
8	с. Джулюница	6770	7922	179	1552	16244
9	с. Кривина	5685	13817	310	2664	22166
	Всичко:	61591	133816	3112	26440	222027

Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

Липсата на средства за превантивна поддръжка и навременна подмяна, недостатъчния тръбен материал и тръбни части са довели до голямо влошаване на водопроводните системи. По-голямата част от тях трябва да бъдат по-скоро подменени отколкото ремонтирани, вземайки в предвид количеството на загубите и броя на необходимите поправки. Намалването на количествата неотчетена вода е продължителна и сложна задача.

Канализация

Канализационните системи в населените места осигуряват отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Те имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

До момента канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на Община Ценово.

Жилищен фонд, домакинства и семейства

Жилищния фонд в Община Ценово е 95% частна собственост. Обитаваните къщи като цяло са в добро състояние и са добре поддържани. Налице са много изоставени и пустеещи къщи поради изселване на собствениците. Предвиждат се възможности за въвеждане на мерки за Енергийната ефективност в частни и обществени сгради.

Почти всички жилища са от масивен и полумасивен тип, предимно еднофамилни. В голяма част от селата има свободни жилищни сгради, част от които се предлагат за продажба. Има голям брой изоставени жилищни сгради. Един от сериозните проблеми в общината е състоянието на общинската собственост. В почти

всички населени места има сгради и други обекти, които са силно амортизирани, разграбени или с неуредени въпроси по отношение на статута и/или собствеността им. Това са административни сгради, училища, детски градини, стопански обекти, културни и спортни обекти, жилищни обекти и др.

Брой и характеристика на жилищния сграден фонд в Община Ценово

Таблица 48

	Общо бр.	Общо площ кв.м.	Стоманобетони	Масивни тухлени сгради	Други
Жилища	3706	241533	48	2655	1003

Източник: Национален статистически институт

През периода 2014 – 2020 г. е необходимо да се извършат следните дейности по питейните води, отпадъчните води и тези за напояване:

1. Продължаване на използването с предимство на гравитачните води и енергоспестяващи поливни агрегати.
2. Монтаж на озонаторни станции.
3. Осигуряване на нови източници и изграждане на съоръжения за водоснабдяване на селата с режим на водоползване (кладенци, каптажи, водонапоителни станции, тръбопроводи и др.).
4. Стриктен контрол за наличието на нитрати и рехабилитация на водопроводната мрежа, изградена с азбестови тръби.
5. Използване на нови технологии за пречистване на водата.
6. Възстановяване и поддържане на напоителни канали в общината.

Електроенергийна система

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията в тази насока следва да бъдат насочени основно към структуриране, уточняване на ограниченията от сервитутите на проводите през територията. Нуждата от изграждане на нови елементи на електропреносната мрежа следва да се уточнят със съответните стопанисващи дружества.

- Да се направят проучвания по отношение добиване на енергия от възобновяеми енергийни източници – вятърна и слънчева енергия;
- Към момента на територията на общината няма снабдяване с природен газ. Необходимо е проучване на възможността, необходимостта и нужния

териториален ресурс за обезпечаване на газопреносна инфраструктура и съответните сервитутни площи, които тя изисква.

Етап на изпълнение на проекти на община Ценово към м. декември 2013 г.

През 2007 - 2013 г. са подадени 17 проекта на обща стойност 17 094 064,50 лв, в т.ч.: 9 проекта по ПРСР на стойност 15 251 016,03 лв.; 2 проекта по ОП „Административен капацитет” на стойност 235 850,00 лв.; 3 проекта по ОП „РЧР” на стойност 416 149,00 лв.

Към м. декември 2013 г. се изпълняват 6 проекта по ПРСР на стойност 13 364 152,00 лв, 2 проекта по ОП „Административен капацитет” на стойност 235 850,00 лв.; 2 проекта по ОП „РЧР” на стойност 297 589,47 лв.

Информацията е подробно разписана в таблица 52.

1.6. Екологично състояние и рискове

Състояние на води, въздух, почви, шум, радиация, химични вещества

Води

➤ Питейни води

Водопроводната мрежа обхваща почти цялото население на община Ценово и осигурява питейна вода чрез водоснабдителната система. Наблюдава се висока степен на амортизация на водопроводната мрежа и големи загуби на вода. Качеството на водата е добро.

➤ Отпадъчни води

На територията на Община Ценово единственият източник на отпадъчни води е фирма „Вини корп” ЕООД в с. Ценово (цех за производство на вино и дестилати), но те не предизвикват замърсяване или отклонение от допустимите норми.

На територията на общината липсват големи предприятия - източници на отпадни води. На територията на Община Ценово няма изградена канализационна система. Във всички селища, населението е изградило в личните си дворове локални септични ями. Може да се приеме, че източници на замърсяване на питейните водоизточници на територията на общината, липсват.

Въздух

През 2013 г. пунктовете за мониторинг качеството на атмосферния въздух са работили в нормален режим. Поради технически проблеми, анализаторите по показател ФПЧ_{2,5} и бензен не са функционирали в периода август–декември 2013 г. и в тази връзка не могат да се представят средногодишните концентрации (СГК) по тези показатели за годината. Основни замърсители на въздуха на територията на община Ценово се дължат на: антропогенни източници : битово изгаряне на твърди и течни горива /отопление през зимата/; селскостопански дейности – по време на есенно и пролетно обработване на почвата, наторяване и третиране с препарати за растителна защита /последното е твърде ограничено/; автотранспорт.

В Община Ценово не е развита промишленост, с източници на вредни емисии в атмосферата. Поради това до настоящият момент не са извършвани измервания на качеството на атмосферния въздух в общината. Основен проблем, както и на всички общини в Р България е замърсяването с прахови частици през отоплителния период на годината, поради използването на твърди горива за отопление от жителите на общината.

Почви

На територията на Община Ценово Регионалната инспекция по околната среда и водите- Русе има обособени два пункта за наблюдение показател - засоляване в село Новград.

Степента на развитие на процесите на засоляване се определят от климатичните, хидроложките и стопанските условия. Голяма част от засолените почви, представляват главно изоставени земеделски ниви и не се обработват поради намалено плодородие.

Засоляването на почвата е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли и /или обменен натрий в почвата в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засолените почви са типичен представител на почвите с неблагоприятен състав и свойства за развитие на растенията. Към тях се отнасят т.н. солончаки /същински засолените почви/, чиято най-съществена педогенетична особеност е значителната концентрация на водоразтворими соли в почвения профил и т.н. солонци /алкални почви, съдържащи и в по-малко количество хидролизно-алкалния нормален натриев карбонат /сода/ и натрий в обменно състояние /над 20% от Т-сорбционен капацитет/. На територията на РИОСВ-Русе няма засолените и киселини почви.

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивен протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда.

Шум

На територията на Община Ценово към настоящия момент няма промишлени работещи обекти, които да подлежат на контрол по фактор шум в околната среда.

Опасни химични вещества

В Община Ценово няма развита промишленост. На територията на общината по фактор “Опасни химични вещества и смеси” на контрол подлежи „Вини корп” ЕООД в с. Ценово (цех за производство на вино и дестилати).

Радиационен контрол

РИОСВ-Русе не осъществява радиационен контрол на общините в рамките на Област Русе. Контролът се осъществява от РЗИ.

Дейности по управление на отпадъците

В системата на организираното сметосъбиране и сметоизвозване са включени всички населени места на територията на община Ценово.

Генериране на битови отпадъци в селищата на община Ценово към 2013 г.

Таблица 49

№ По Ред	Землище	Отпадъци в тона
1.	Ценово	799 т.
2.	Караманово	437 т.
3.	Новград	432 т.
4.	Долна Студена	390 т.
5.	Белцов	205 т.
6.	Кривина	204 т.
7.	Пиперково	167 т.
8.	Джулюница	116 т.
9.	Беляново	59 т.
	ОБЩО:	2 809 т.

Структура на битовите отпадъци към 31.12.2013 г.

Таблица 50

Битови отпадъци	Количество, %
Органични кухненски	20.00%
Градински	33.00%
Хартия и картон	8.00%
Пластмаса	7.00%

Съкло	4.00%
Текстил	2.00%
Гума, кожа	2.00%
Дървени отпадъци	3.00%
Метални отпадъци	2.00%
Други	19.00%

Изготвена е справка на база предоставени в РИОСВ - Русе скици от Кмета на община Ценово на имотите с отредени площи за „сметища” в населените места на общината. Данните са от планове за привеждане на съществуващите депа за отпадъци на територията на Община Ценово в съответствие с нормативните изискванията.

Сметища на територията на Община Ценово

Таблица 51

Община Ценово	Площ	Местонахождение
с. Ценово	249.027 дка	с. Ценово, общ. Ценово, местност Сърт Баир, имот № 000272
с. Караманово	24.334 дка	с. Караманово, общ. Ценово, местността „Ливадите”, имот № 000452
с. Пиперково	15.338 дка	с. Пиперково, общ. Ценово, местността „Драките”, имот № 110045
с. Джулоница	26.359 дка	с. Джулоница, общ. Ценово, местността „До селото” имот № 000011
с. Белцов	148.386 дка	с. Белцов, общ. Ценово, местността „Дермен оглу”, имот № 00021
с. Беяново	276.595 дка	с. Беяново, общ. Ценово, местността „Урдията”, имот № 000314
с. Кривина	16,690 дка	с. Кривина, общ. Ценово, местността „Голямо бърдо”, имот № 000151
с. Новград	10.055 дка	с. Новград, общ. Ценово, местността „Елията”, имот № 000028
с. Долна студена	10.152 дка	с. Долна студена, общ. Ценово, местността „Горно поле”, имот № 000021

На територията на общината няма сметища, които се експлоатират. Отпадъците от организираното сметосъбиране се извозват на общинско депо в гр. Бяла.

След въвеждане на Регионално депо гр. Бяла в експлоатация предстои да бъде рекултивирано Общинско депо, намиращо се в с. Ценово, местност „Сърт баир”.

Организираното сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци на територията на община Ценово обхваща 100% от населението на общината. Извършва се от Дейност „Чистота” към общината, посредством сметосъбиращ автомобил ISUZU (1 брой), собственост на общината.

Целогодишно се извършва почистване на улиците, като в тази си дейност общината ползва и работници от временна и алтернативна заетост на безработни лица за улично почистване, за озеленяване, за почистване на площадките за съдовете за

събиране на битови отпадъци и др. Всички машини и обслужващ персонал работят на една смяна и петдневна работна седмица.

Битовите отпадъци се извозват до общинското депо в гр. Бяла, въз основа на утвърден за всяка календарна година със Заповед на Кмета график и маршрути за движение и последователност на обслужване на улиците, които при необходимост се актуализират с оглед ефективно управление на отпадъците. Сметоизвозването се извършва два пъти месечно.

Състоянието на съществуващите системи за събиране и транспортиране на отпадъците на територията на община Ценово, включително разделното събиране на отпадъците може да бъде обобщено, както следва:

- Системата за събиране и транспортиране на отпадъците обхваща 100% населението на общината;
- От 2006 г. за неопределен срок събирането и транспортирането на отпадъците се извършва от общината (Дейност „Чистота”), с разрешителен документ № 10-РД-558-00/16.05.2013г
- Специализираната техника за събиране и транспортиране на отпадъците, собственост на общината, е с добри технически характеристики, но е крайно недостатъчен за да обхване ефективно сметосъбирането от деветте населени места в общината. Сметоизвозването към момента се извършва със сметосъбиращ автомобил ИСУЗУ, който е закупен на лизинг през 2006 г.;
- Състоянието на контейнерния парк е задоволително. Ежегодно се закупуват нови съдове, с които се заменят амортизираните съдове. Не се извършва измиване и обеззаразяване на съдовете за отпадъци;
- От 1 април 2013 г. е прекратен договорът между ООп на отпадъци от опаковки „ЕКОКОЛЕКТ” АД и община Ценово (сключен на 31.08.2010 г.)
- След прекратяване на договора с ООп е потърсено сътрудничество с други организации за разделно събиране на отпадъци от опаковки, както и с ООп на отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба моторни превозни средства и електрическо и електронно оборудване. Към момента е получен отказ от всички ООп.
- Липсват системи за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и на биоразградими отпадъци;

- Участието на обществеността в процеса на управление на отпадъците е слабо. Населението не е заинтересовано да участва в системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки;

Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на нови замърсявания и нерегламентирани сметища.

Основни изводи за екологичните условия на територията на общината:

- 1. Съхранена е природната среда.*
- 2. Липсват канализации в селата на общината.*
- 3. През последните години се наблюдава тенденция за увеличаване на автомобилния парк и пътния трафик, което допълнително замърсява въздуха.*
- 4. В общината има характерни и забележителни обекти на неживата природа и пейзажи, обявени за защитени територии (макар и в малки размери).*
- 5. Водопреносната мрежа е в по-голямата си част е изградена от азбестови тръби и е морално остаряла и амортизирана.*
- 6. Районът на общината и съседните общини дава възможност за широко развитие на еко-туризма, ловния, селски и др. видове туризъм.*

1.7.Административен капацитет на община Ценово

Изборни длъжности - 7:
кмет на община - 1
кмет на кметство - 6

Назначаеми длъжности - 4:
кметски наместник - 2
заместник-кмет - 2

Ръководни длъжности (чл. 4, ал. 1 от Наредба за прилагане на КДА) - 5 /13,33 %/:
секретар - 1
директор на дирекция - 2
началник-отдел - 2

На директно подчинение на кмета на общината:
- главен специалист "Гражданска защита и
отбранителна и мобилизационна подготовка" - 1

ДИРЕКЦИЯ "ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ" - директор на дирекция "Обща администрация" - 1 - старши счетоводител - 1 - младши експерт „Финансово-счетоводна дейност, международни програми и проекти” - 1 - главен специалист "Финансово-счетоводна дейност" -1 - главен специалист "Финансово-счетоводна дейност"– касиер -1 - главен специалист "Бюджет и финанси"1 - специалист "Човешки ресурси" - 1 - старши юрисконсулт - 1 - юрисконсулт - 1 - младши експерт „Информационно обслужване” - 1 - специалист деловодство 1 - технически сътрудник Общински съвет - 1 - главен специалист канцелария кмет-1 Общо: 13	ДИРЕКЦИЯ"СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ" - директор на дирекция "Специализирана администрация" - 1 Отдел "Общинска собственост и специализирани общински дейности" - началник отдел - 1 - Специалист „Общинска собственост” - 1 - специалист "ТСУ и ОС" - 1 - старши специалист "Образование и култура" - 1 - секретар на Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни", социални дейности и дискриминация - 1 - старши специалист "Екология, чистота и управление на проекти" - 1 - специалист "Териториално и селищно устройство и управление на общински пътища" - 1 - специалист "Домакин общинско имущество и ПВЗ" - 1 <u>Отдел "Местни данъци и такси и ГРАО"</u> - началник отдел - 1 - гл.специалист - касиер „Местни данъци и такси” - 1 - счетоводител „Местни данъци и такси” - 1 - специалист местни данъци и такси - касиер - 1 - специалист местни данъци и такси и ГРАО - 2 - главен специалист "Канцелария" (по селата) - 5 - специалист канцелария - 1,5 - главен специалист "Гражданска регистрация и административно обслужване" - 1 Общо: 22,5
ОБЩО ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ: - 48,5 бр.	

Проекти на община Ценово за програмен период 2007-2013 г.

Таблица 52

Номер на договора за финансиране	Договор № BG051PO001-5.2.13-0010-C0001	Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013г	Договор № 12-11-52/25.09.2012 г.	Договор № BG051PO001-5.1.04-0127-C0001	Договор BG051PO001/5.2.04-0039-C0001	Договор с реф. № 2(1i)-3.3-1, MTS-ETC Code: 625 от 04.08.2010 г	Договор BG161PO001/4.1.-01/2007/051	Договор BG 2005/017-353.01.03.23 от 29.02.2008 г
Източник на финансиране	ЕСФ с Договарящ орган: АСП и ОП "Развитие на човешките ресурси"	ЕСФ с ОП "Административен капацитет"	ЕСФ с ОП "Административен капацитет"	ЕСФ с Договарящ орган: АСП и ОП "Развитие на човешките ресурси"	ЕСФ с Договарящ орган: АСП и ОП "Развитие на човешките ресурси"	МРРБ и Румънското правителство Трансгранично сътрудничество Румъния – България 2007-2013	ОП "Регионално развитие"	Централно звено за финансиране и договаряне при МФ на Република България - Програма ФАР - BG
Наименование на проекта	"Дневен център за възрастни хора с увреждания"	„Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“	„Повишаване ефективността на общинските администрации чрез стратегическо планиране на организационното развитие в Община Бяла и Община Ценово“	„НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ И ГРИЖА В ДОМА“	„Грижа в семейна среда за независимост и достоен живот на хора с различни видове увреждания и самотноживеещи хора – дейности „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ – фаза 2	Трансгранична инициатива за включване на младите хора и регионалната идентичност	Интегриран проект за ремонт на сградите на училища и детски градинки в Община Ценово	Рехабилитация на сградата на ОУ „Христо Ботев“ – с. Ценово
Период на изпълнение	01.08.2013-31.01.2015 г.	27.11.2013-27.07.2014 г.	01.11.2012-30.04.2014 г.	01.02.2013-30.04.2014 г.	01.10.2009-30.09.2010 г.	04.8.2010 - 10.08.2011 г.	20.10.2008 - 20.04.2010 г.	29.02.2008 - 29.07.2009 г.
Обща стойност	109 522 лева	60 850 лева	175 000 лева	188 067,47 лева	118 560 лева	191 654 лева	999 395 лева	406 092 лева

Номер на договора за финансиране	Договор №18/321/00565 от 11.05.2010 г.	Договор №18/321/00566 от 11.05.2010 г.	Договор № 18/322/00479 от 28.06.2011 г.	Договор № 18/313/00063 от 17.07.2012 г.	Договор №18/321/00625 от 19.12.2013 г.	Договор № 18/313/00224 от 19.11.2012 г
Източник на финансиране	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година (ПРСР), мярка 321 „Основни услуги на населението и икономиката в селските райони”	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година (ПРСР), мярка 321 „Основни услуги на населението и икономиката в селските райони”	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година Мярка 322 „Обновяване и развитие на населените места”	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година Мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности”	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година (ПРСР), мярка 321 „Основни услуги на населението и икономиката в селските райони”	Разплащателна агенция на Държавен фонд „Земеделие” Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година
Наименование на проекта	„Реконструкция на част от водопроводната мрежа на с. Новград, община Ценово, обл. Русе”	„Реконструкция на част от водопроводната мрежа на с. Караманово, община Ценово, обл. Русе”	«Изграждане на улично осветление с използване на слънчева енергия в Община Ценово»	«Изграждане и популяризиране на еко пътека по долното течение на р. Янтра и доставка на нова мобилна сцена за културни мероприятия»	«Основен ремонт на общински пътища - RSE1210 Долна Студена – Ботров и RSE3210 Новград – Караманово;	«Експониране на етнографското наследство и природните забележителности на община Ценово с прилагане на компютърни технологии»
Период на изпълнение	2010-2014	2010-2014	2011-2014	2012-2013	2013-2015	2012-2013
Обща стойност	3678164,00 лева	4973392,00 лева	1121246,00 лева	244766,00 лева	2 960 000 лева	386584,00 лева

SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
➤ Общината има благоприятни почвено-климатични условия, релеф и климат за развитие на рентабилно селскостопанско производство, включително, за развитие на алтернативно екологично и биологично земеделие, както и за развитие на екотуризъм и изграждане на разнообразна инфраструктура с места за отдих; ➤ Общината е Разположена в район за трансгранично сътрудничество, въздействие и установени връзки с румънски общини; ➤ Много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители в общината; ➤ Общината има добре изградена и добре експлоатирана енергийна инфраструктура, с много добър географски потенциал за силен акцент върху енергийната ефективност и използване на ВЕИ (възобновяеми енергийни източници); ➤ Не големи разстояния в км. между общинския център и всяко едно населено място от общината	➤ Поради това, че местоположението на общината не е в пряка близост до основни пътища, състоянието на транспортната и комуникационната инфраструктура не добро; ➤ Голяма амплитуда между най-ниските и най-високите годишни температури, което поставя в постоянен риск (по-голям от средния за страната) годишната реколта и продукция; ➤ Поради отдалечеността на общината от главни пътища и по-големи градове (областни и др.), по - трудно участие в организацията на пазара на селскостопанската продукция на всички нива – от индивидуалния производител, през съществуването на борси, до по - големите производители като арендатори, кооперации и др.; ➤ Местоположението на общината я поставя в дъното по показател като гъстота на населението в областта и региона (до 30 души на км²), заедно с общините Борово и Иваново. ➤ Незадоволителна образователно-

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

➤ В общината има предпоставки за развитие на съпътстващи производства на база на традиционни аграрни дейности; ➤ Има наличие на капацитет и традиции в зърнопроизводство, свиневъдство и млечното животновъдство; ➤ Общината води политика по заетостта и полага усилия да неутрализира до известна степен неблагоприятното влияние на икономическата среда; ➤ Има мотивация и активен диалог между общинска администрация и работодатели за прилагане на преференциалните мерки и програми за наемане на рискови категории безработни; ➤ Добре структурирано и интензивно взаимодействие между социалните партньори за прилаганата политика по заетост; ➤ Благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на характерните за общината земеделски култури. ➤ Традиции и опит при отглеждане на селскостопанските култури. ➤ Налице са арендатори на земеделска земя.	квалификационна структура на заетите в общинската икономика; ➤ Високо ниво на равнището на безработицата в общината, въпреки политиката на агенцията по заетостта и общинската администрация; ➤ Липса на интегриращи образователни и квалификационни мерки за осигуряване на заетост за продължително безработните; ➤ Липса на ефективни програми и мерки за професионално обучение с цел заетост в иновационни подсектори на земеделието и преработващата индустрия; ➤ Неефективно производство, нарушена връзка между наука, производство и пазар. ➤ Ниско ниво на организираност на производителите, липса на действени организационни структури на местно ниво. ➤ Голям брой разнородни собственици и ползватели на земеделски имоти. ➤ Намаляване броя на животните. ➤ Невъзстановени мелиоративни съоръжения, неизползван потенциал на поливните площи. ➤ Липсват канализации в селата на общината.
---	--

➤	➤ През последните години се наблюдава тенденция за увеличаване на автомобилния парк и пътния трафик, което допълнително замърсява въздуха. ➤ Водопреносната мрежа е в по-голямата си част изградена от азбестови тръби и е морално остаряла и амортизирана
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
➤ Създаване на масиви от трайни насаждения – чрез закупуване или наемане за дългосрочно ползване на земя по законовия ред. ➤ Създаване на нови лозя и овощни видове в местата с подходящи почвено-климатични условия. ➤ Доставка на съвременни земеделски машини и технологии за повишаване културата на земеделието. ➤ Изграждане на съвременни животновъдни ферми за отглеждане на крави, свине, овце, кози, птици, патици и други, отговарящи на улеснен достъп до национални и европейски финансови ресурси. ➤ Създаване на малки мощности за преработка на плодове и зеленчуци. ➤ Стимулиране на екологичното	➤ Подценяване на възможностите за работа по проекти, финансирани по оперативни програми, съфинансирани със средства на ЕС. ➤ Внедряване на стандартите на ЕС при производството на стоки и услуги. ➤ Недостатъчни инвестиции в културно-историческото наследство и туризма. ➤ Влошаване на качеството на техническата и социалната инфраструктура в повечето села, въпреки направените инвестиции по общинския план 2007 - 2013 година. ➤ Заплаха от продължаващо зависимост на общините от Държавния бюджет; ➤ Липса на финансова независимост

производство – повишаване на осведомеността, запознаване на производителите с нормативните актове, както и с научните постижения и добри практики и безплатни курсове за обучение за квалификация на младите хора в селата. ➤ Насърчаване на инвестициите в напояването, подпомагане на сдруженията за напояване. ➤ Стимулиране развитието на пчеларството чрез преференциално предоставяне на подходящи екологични терени за изграждане на пчелини. ➤ Създаване на специализирана борса и пазар за директни продажби на крайния клиент или преработващото предприятие и елиминиране на прекупвачите. 1. Разработване и прилагане на насърчаващи дейности в туризма. ➤ Доброволни и подкрепящи схеми по опазването на културното и историческото наследство. ➤ Стимулиране създаването на публично-частно партньорство в областта на екотуризма. ➤ Създаване на интернет-базирана система за набиране на информация за ресурсите и	➤ Слаба активност на НПО и бизнеса за месно развитие и усвояване на средства от европейски фондове.
--	---

<i>предлаганите продукти и услуги в областта на екотуризма.</i> ➤ <i>Развитие на регионални екотуристически продукти и тематични маршрути.</i> ➤ <i>Насърчаване и разширяване възможностите за равен достъп до обектите на екотуризъм за хора с увреждания или в неравностойно положение.</i> ➤ <i>Създаване на система за повишаване на обществената осведоменост за екотуризма.</i> ➤ <i>Насърчаване на гражданите от общината към предприемачество в дейности като селски туризъм и провеждане на зелени училища с ученици от начално, основно и средно образование.</i> ➤ <i>Привличане на туристи чрез представяне на бита, фолклора, празници и обичаите в селата от общината.</i> ➤ <i>Изграждане на подходяща инфраструктура.</i> ➤ <i>Развиване на рекламна дейност, както и възможности, които дава програмата за развитие на селските райони. осъществяване на по-качествено образование, чрез промяна на учебното съдържание на учебниците;</i> ➤ <i>Осъществяване на сигурни и</i>	
--	--

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<i>надеждни комуникации между училището и родителите;</i> ➤ <i>Поетапно въвеждане на целодневно обучение в начален етап на обучение;</i> ➤ <i>Подобряване на материално-техническата база на училищата;</i> ➤ <i>Развитие на ученическия спорт и лицензиране на ученически спортен клуб;</i> ➤ <i>Запазване структурата на образователната система в общината;</i> ➤ <i>Увеличаване на финансовия ресурс на училищата;</i>	
---	--

2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

1. Мисия и визия

При определяне на бъдещата стратегическа цел, мисия и визия на община Ценово за периода 2014 - 2020 г. се изхожда от Стратегията на ЕС „Европа 2020”, Националната стратегия за регионално развитие, Областната стратегия за развитие на област Русе за периода 2014 – 2020 г., изпълняващия се план за развитие на общината 2007 – 2013 г. и други нормативни актове на МРР и на община Ценово.

Също така, са отчетени реалните оценки, вследствие анализа на социално-икономическото развитие, препоръките, дадени в областната стратегия за развитие на община Ценово, анализа на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за общината, както и резултатите от междинната оценка на изпълнението на плана 2007 – 2013 г., оперативните програми, финансирани от фондове на ЕС и новите цели и приоритети на Кохезионната политика на ЕС.

Данните от анализа на текущото състояние показват, че община Ценово се нуждае от ускоряване на социално-икономическото развитие и трябва да мобилизира целия си потенциал (ресурсен, човешки, инвестиционен, информационен и др.) и в максимална степен да усвои националните и европейските възможности за финансиране. През предстоящия планов период трябва да се прилага интегриран подход за развитие на територията, което изисква да се съчетават политики и мерки, които да въздействат върху човешкия, иновационния, инфраструктурния и природно-културен потенциал.

Направените анализи и оценки, показват подобрение на икономическите и социални дейности като цяло. Въпреки това, е необходимо преосмисляне на приоритетите, обосновано и точно насочване на мерките, за да се постигнат трайни и осезаеми промени в желаните насоки и успешно изпълнение на плана 2007 – 2013 г. и обвързването му с целите и приоритетите в ОПР 2014 – 2020 година.

Мисията на Общински план за развитие на община Ценово за 2014 – 2020 г. се формулира по следния начин:

МИСИЯ:

Устойчив растеж и европейско развитие на община Ценово

Визията на община Ценово за 2014 – 2020 г. се формулира така:

ВИЗИЯ:

Постигане на мисията чрез балансирано пространствено развитие, инвестиции в публична и социална инфраструктура, стимулиране на икономическия потенциал и защита на природното и културното наследство

Така формулирана, визията отговаря на Стратегията „Европа 2020”, определена като интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика с високи равнища на заетост, производителност и социално сближаване.

2. Цели и приоритети, мерки

При извеждането на стратегическата цел на плана и приоритети в общинския план за развитие е приложен принципа на необходимостта и приемствеността. Заварените приоритети при финализиране на текущия период на планиране (икономика, инфраструктура, човешки ресурси и жизнена среда, административен капацитет) са актуални, покриват обхвата на новия пакет оперативни програми и затова в по-голямата си част се пренасят в следващия планов период 2014 - 2020 г.

Стратегическата цел на плана, е както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Създаване на нови възможности за подобряване условията за развитие на местната икономика и средата на живот на хората, съпроводжани от повишаване на заетостта, доходите, образователното равнище, здравния статус на населението.

Дейностите по ОПР 2014 – 2020 г. са подредени в следните 5 приоритета:

1. **Приоритет № 1.** Интелигентен растеж и икономическо развитие.
2. **Приоритет № 2.** Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.
3. **Приоритет № 3.** Техническа и инженерна инфраструктура.
4. **Приоритет № 4.** Екологично развитие.
5. **Приоритет № 5.** Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.

Приоритет № 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие

Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността и селското стопанство

Мярка 1. Създаване на условия за стимулиране на МСП

- 1.1. Анализ на потребностите и подкрепа на бизнеса от страна на общината
- 1.2. Регулярни срещи с бизнеса и информирание за възможностите от съответни проекти
- 1.3. Информация за възможностите за финансиране по европейски програми от фондовете на ЕС от уеб-страницата на общината
- 1.4. Разработване на пакет от инструменти за стимулиране на бизнеса на местно ниво

Мярка 2. Създаване на регионални клъстери и мрежи

- 2.1. Инициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на клъстер в производството на зърнени култури
- 2.2. Инициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на регионален клъстер - туризъм

Мярка 3. Подкрепа за фирми-производители от общината

- 3.1. Подпомагане участието на производителите в регионални, национални и международни изложения и панаири
- 3.2. Организиране на ежегодно търговско изложение за здравословни хранителни продукти

Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината

Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие

- 1.1. Маркетингово проучване на възможностите и дефиниране на потенциални инвеститори
- 1.2. Разширяване на контактите с чужди бизнес-партньори, организиране и участие в бизнес форуми и срещи
- 1.3. Разработване на „бизнес профил на община Ценово“, съдържащ подробна и актуална информация, насочен към потенциалните инвеститори

1.4. Създаване на гаранционен фонд и фонд рисков капитал в подкрепа на местния бизнес

Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура

2.1. Проучване на площадки за изграждане на нови производствени зони

2.2. Изграждане/обновяване на прилежащите комуникации към съществуващите производствени зони

Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие

3.1. Разработване на общинска иновационна стратегия

3.2. Подкрепа на публично-частните партньорства при трансфер на технологии

3.3. Иновации и технологии за стартиращи фирми и МСП

3.4. Иновации в енергийна ефективност и опазване на околната среда

Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса

4.1. Изграждане на широколентови комуникационни мрежи

4.2. Подпомагане развитието на информационното общество и осигуряване на достъп до информация

4.3. Подобряване достъпа до развитието на онлайн публични и бизнес услуги

4.4. Подпомагане на бизнеса, в т.ч. МСП за възприемане и ефективно използване на информационните и комуникационните технологии

4.5. Развитие на умения в населението, свързани с информационните и комуникационните технологии

Специфична цел 3: Оптимално използване на природните ресурси за развитие на селското стопанство

Мярка 1. Развитие на земеделието и животновъдството

1.1. Изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване и развитие на земеделски и животновъдни стопанства

1.2. Осигуряване на компетентна информация за подходящи породи, изисквания за качество, пазарни конюнктури

1.3. Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционните проекти

3.4. Разширяване на ветеринарната помощ за общината

Мярка 2. Подобряване на достъпа до земеделските стопанства и естетизиране на ландшафта

2.1. Изграждане и стабилизиране на селскостопанските пътища

2.2. Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка

Мярка 3. Подмяна и увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини)

3.1. Максимално оползотворяване на възможностите на фондовете на ЕС

3.2. Привличане на инвеститори за развитие на земеделието

Мярка 4. Оптимизиране на поливното земеделие

4.1. Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване

4.2. Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения

4.3. Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-консултативна система)

4.4. Актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие

Мярка 5. Засаждане и отглеждане на нови и възстановяване на съществуващи горски масиви

Специфична цел 4: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор

Мярка 1. Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор

Мярка 2. Укрепване на съществуващите и създаване на нови браншови организации на производители (овощари, пчелари, животновъди, зърнопроизводители)

2.1. Преустройство и модернизация на пчелини по изискванията на ЕС

2.2. Подкрепа на млади фермери

Специфична цел 5: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти

Мярка 1. Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС

Мярка 2. Изграждане на земеделски тържища и борса

Специфична цел 6: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата

Мярка 1. Привличане на инвеститори в предприятия за преработка на плодове и зеленчуци (замразяване, сушене, консервиране, дестилиране)

Мярка 2. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия

Мярка 3. Подпомагане на частните инициативи в областта на туризма

Специфична цел 7: Създаване на регионален клъстер „Зърнопроизводители“

Мярка 1. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция

Мярка 2. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство

Мярка 3. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на клъстери

Мярка 4. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми

Мярка 5. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер

Специфична цел 8: Развитие на алтернативен туризъм

Мярка 1. Професионална промоция и реклама на туристически продукти, базирани на настоящото предлагане

Мярка 2. Създаване на актуализирана общинска програма за алтернативен туризъм (2014 -2020)

Мярка 3. Създаване на туристически продукт „Археологически и исторически училища на терен“

Мярка 4. Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги

Мярка 5. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината и съседните общини

Мярка 6. Подобряване на туристическата инфраструктура и информация

6.1. Изграждане на екопътеки

6.2. Обновяване на пътната инфраструктура в туристическите ареали

6.3. Подкрепа за туристическия информационен център – създаване на пълен актуализиращ се информационен и рекламен пакет за туристическо предлагане

6.4. Изграждане на инфраструктура за рафтинг

6.5. Развитие на инфраструктура за спортен риболов

**Приоритет № 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване
и развитие на човешкия капитал**

Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция

Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти

1.1. Информирание на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта

1.2. Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и насърчаване за използване на предлаганите от ДБТ гр. Бяла услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда

Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси

2.1. Подкрепа за професионално обучение на предприемачи и самонаети

2.2. Адаптиране на съществуващата и създаване на нова образователно-квалификационна инфраструктура с многоцелево предназначение

2.3. Създаване на работни места в секторите с растеж

2.4. Действия за засилване на социалната интеграция на хората в неравностойно положение, в т.ч. хората, изложени на социално изключване и малцинствата

2.5. Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на чуждите пазари на труда

Специфична цел 2: Повишаване качеството на образованието

Мярка 1. Модернизиране на сградния фонд и оборудването на училищата

Мярка 2. Увеличаване дела на информационните и комуникационните технологии в училищата

Специфична цел 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях

Мярка 1. Провеждане на общинска политика за намаляване броя на здравно-неосигурените лица

- 1.1. Създаване на условия за привличане на медицински специалисти
- 1.2. Подобряване на координацията между лечебните заведения

Специфична цел 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности

Мярка 1. Развитие на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство

- 1.1. Инвестиции за обновяване на културните институции
- 1.2. Проучване, опазване, експониране, социализиране и популяризиране на културно-историческото наследство
- 1.3. Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата
- 1.4. Експониране и социализиране на крепост „Ятрус“ – с.Кривина

Мярка 2. Развитие на спорта и местата за отдих

- 2.1. Възстановяване и изграждане на спортни площадки.

Мярка 3. Развитие на младежките дейности

Специфична цел 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи

Мярка 1. Развитие на социалните услуги

- 1.1. Дневен център за възрастни хора с увреждания
- 1.2. Развитие на Домашен социален патронаж
- 1.3. Създаване на ЦНСТ за възрастни
- 1.4. Създаване на център за общностна подкрепа за деца и семейства

Мярка 2. Интеграция на уязвимите групи

- 2.1. Насърчаване на достъпа на уязвимите групи до образование, на активно поведение на трудовия пазар и др.
- 2.2. Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.

Приоритет № 3. Техническа и инженерна инфраструктура

Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението

Мярка 1. Подобряване параметрите и състоянието на транспортната инфраструктура с регионална значимост

- 1.1. Рехабилитация на пътищата от II-ри и III -ти клас в Общината
- 1.2. Ремонт и реконструкция на участъци от общинската пътна мрежа

Мярка 2. Енергийна ефективност

- 2.1. Разработване на програма за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници
- 2.2. Топлинно саниране на големите обществени сгради (по Закона за енергийна ефективност)
- 2.3. Подмяна на уличното осветление с енергоефективно
- 2.4. Стимулиране ползването на алтернативни/възобновяеми енергийни източници (масово информирание за предимствата и възможностите)

Специфична цел 2: Изграждане, разширяване и поддържане на техническа инфраструктура, подобряваща жизнената среда

Мярка 1. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината

- 1.1. Изграждане и поддържане на водоснабдителната мрежа и осигуряване на постоянно подаване на качествена питейна вода
- 1.2. Рехабилитация на уличната мрежа в селищата, тротоари и др.
- 1.3. Благоустрояване на центровете на селата.

Мярка 2. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води чрез изграждане на ПСОВ и довеждаща инфраструктура

Мярка 3. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги

- 3.1. Подобряване на телекомуникационното обслужване в малките населени места
- 3.2. Развитие на технологии и услуги, предоставяни чрез цифровизация на телекомуникационната мрежа

Приоритет № 4. Екологично развитие

Специфична цел 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово

Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата

Мярка 2. Програмни мерки

2.1. Общинска програма за опазване на околната среда

2.2. Изграждане на площадка за депониране на черни и цветни метали.

2.3. Реализиране на проект „Подобряване качеството на питейната вода и намаляване вредното влияние на отпадните води в регион Ценово”

Мярка 3. Технически и технологични мерки

3.1. Изграждане на ПСОВ в с. Ценово

3.2. Въвеждане на системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки

3.3. Премахване на нерегламентирани сметища в Общината и рекултивация на закритото сметище на с. Ценово

3.4. Постоянно планово обновяване на техниката за сметосъбиране, сметоизвозване и специализирани съдове за отпадъци

Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество

4.1. Повишаване на познанията, културата и съзнанието на децата и населението по въпросите на опазването на околната среда и устойчивото развитие

4.2. Подобряване капацитета на стопанските сектори за управление на дейности, които въздействат върху околната среда, чрез масово прилагане на доброволни екологични схеми в индустриалния сектор

4.3. Привличане и повишаване участието на обществеността в процеса на вземане на решения и осигуряване на широк достъп до информация

Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения
--

Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процес на изпълнение на общинския план за развитие

Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план, която да включва:

Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината

Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги

Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление

Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово

Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество

Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики

Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми

Специфична цел 4: Създаване на програмен проектен капацитет

Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници

Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие

3. Индикативна финансова таблица (приложение)

Стойностите и сумите, посочени в Индикативната финансова таблица (Приложение №1) са в български лева.

Обобщено разпределението на необходимите средства за изпълнение на заложените дейности, по приоритети е както следва:

4. Наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие

Един от основните въпроси свързани с разработването и изпълнението на Общинския план за развитие на община Ценово е свързан с подбора на количествени критерии за оценка на изпълнението му. Същите дават възможност за изграждането на детайлна рамка, на чиято база да бъде следено постигането на очакваните резултати от мерките/ приоритетите/ стратегическите цели, за да бъде постигната визията Общинския план за развитие на община Ценово.

По този начин се създава основа за извършване на обективна оценка за напредъка по изпълнението на стратегията на междинни и финални етапи в рамките на плановия период.

Изборът на подходящи индикатори за оценка на изпълнението е извършен на база възможността да се измери адекватно ефектът от прилагане на плана, като са следвани принципите за:

- Целесъобразност (по отношение на приоритетите и целите)
- Възможност за представяне в количествено изражение (поставяне на стойностни цели и базисно положение);
- Надеждност (лесно формулиране и агрегиране);
- Наличност (наличност на данните за въвеждането им в системата за наблюдение – матрични карти).

Наблюдението и оценката на изпълнение на общинския план за развитие се извършва съгласно разработен Механизъм за наблюдение и оценка на стратегически документи за местно развитие (Приложение №2) и Правилника за работа на Обществен съвет за наблюдение и контрол (Приложение №3), разработени в рамките на изпълнение на проекта, част от който е и разработването на настоящият документ.

Към настоящият Общински план за развитие е изготвена и Програма за реализация на плана, изведена като Приложение № 4 към настоящия документ.

Индикаторите, които се определят за наблюдение и на база които ще бъдат извършвани годишните оценки от изпълнението на Плана са вече посочени.

СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА						
Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Приоритет №1: Интелигентен растеж и икономическо развитие.						
<i>Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността и селското стопанство.</i>						
Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП.	МСП, които получават бизнес услуги;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10
Мярка 1.2. Създаване на регионални кълстери.	Регионални кълстери и мрежи;	Брой	Национален статистически институт;	1 година	x	2
	Фирмите, участващи в регионални кълстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	14
Мярка 1.3. Подкрепа за фирми-производители от общината.	Брой на МСП, получаващи финансова помощ за обучение (мащаб, тип, продължителност).	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	5
<i>Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.</i>						
Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие.	Местни и чуждестранни инвестиции (в лева).	Хил. лева	Агенция за чуждестранните инвестиции;	1 година	x	1 460
	Равнище на средна годишна работна заплата;	Лева	НСИ;	1 година	5893	10 607
	Равнище на безработица	Брой	Бюро по труда	1 година	710	500

Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;	Изградени обекти на местната и регионална бизнес инфраструктура: регионални бизнес офиси, изложбени зали, бизнес инкубатори, бизнес центрове, индустриални паркове, производствени зони, технопаркове, техноинкубатори и др.	Брой	Общинска администрация - ТСУ, Информация от община Ценово за подавани, изпълнявани и изпълнени проекти съфинансиране от европейски фондове.	1 година	x	2
Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;	Фирмите, разположени в бизнес паркове, индустриални зони и техноинкубатори;	Брой	НСИ; Община Ценово; Отчети за изпълнение на ОПР в частта, касаеща стратегията за развитие на техническата инфраструктура;	1 година	x	10
Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса.	Публикации на сайта на общината;	Брой	Община Ценово;	6 месеца	x	6
Специфична цел 3: Оптимално използване на природните ресурси за развитие на селското стопанство.						
Мярка 1. Развитие на земеделието и животновъдството;	Животновъдни ферми;	Брой	Държавен фонд "Земеделие" - МЗХ; Община Ценово;	1 година	450	580
	Декари обработваеми земеделски площи	Декари	Държавен фонд "Земеделие" - МЗХ; Община Ценово;	1 година	159 573	165 000
Мярка 2. Подобряване на достъпа до земеделските стопанства и естетизиране на ландшафта;	Реализирани проекти за подобряване на извънградската среда;	Брой	Община Ценово	1 година	x	5
Мярка 3. Подмяна и увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини и др.);	Декари трайни насаждения, овощни видове, лозя, посадъчни площи за цветя, билки и др. видове.	Вид-Декари	Общинска служба по земеделие; Община Ценово; заповеди на кмета на общината;	1 година	12 088,17	13 297

Мярка 4. Оптимизиране на поливното земеделие.	Декари поливни земеделски площи;	Декари	Държавен фонд "Земеделие" - МЗХ; Община Ценово;	1 година	x	3 000
Мярка 5. Засаждане и отглеждане на нови и възстановяване на съществуващи горски масиви.	Декари новозалесени площи в горското стопанство;	Декари	Държавен фонд "Земеделие" - МЗХ; Община Ценово;	1 година	x	500
Специфична цел 4: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор.						
Мярка 1. Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор.	Публикации на сайта на общината;	Брой	Община Ценово;	6 месеца	x	6
	Провежданите обучения;	Брой	Дирекция "Агростатистика" към МЗХ;	1 година	x	4
Мярка 2. Укрепване на съществуващите и създаване на нови браншови организации на производители (овощари, пчелари, животновъди, зърнопроизводители и др.)	Организационни инициативи на органите за местно самоуправление и резултатите от дейността им;	Брой	Община-информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;	1 година	x	4
Специфична цел 5: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти.						
Мярка 1. Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС.	Изпълнени общински проекти чрез програми за финансиране.	Брой	Община Ценово	1 година	x	10
Мярка 2. Изграждане на земеделски тържища.	Разработени проекти за подпомагане на бизнеса и земеделските производители в района;	Брой	Общински съвет Ценово-решение	1 година	x	15
Специфична цел 6: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.						
Мярка 1. Привличане на инвеститори в предприятия за	Финансови и материални средства.	Лева	Община Ценово	1 година	x	50 000

преработка на плодове и зеленчуци (замразяване, сушене, консервиране, дестилиране).	Човешки ресурс.	Брой	Община	1 година	x	50
Мярка 2. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	5
Мярка 3. Подпомагане на частните инициативи в областта на туризма.	Брой новосъздадени местни туристически продукти и/или услуги.	Брой	Община	1 година	x	5
Специфична цел 7: Създаване на регионален клъстер „Зърнопроизводители“.						
Мярка 1. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция.	Форми за подпомагане на регионалните клъстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	7
Мярка 2. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	3
Мярка 3. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на клъстери.	Регионални клъстери, получаващи целево финансиране.	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	2
Мярка 4. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми.	Информационно подпомагане на стартиращи фирми и проведени обучения.	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10

Мярка 5. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер.	Общински политики и програми за инвестиционно подпомагане на регионални клъстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	2
Специфична цел 8: Развитие на алтернативен туризъм.						
Мярка 1. Професионална промоция и реклама на туристически продукти, базирани на настоящото предлагане.	Туристи посетили туристически и културни обекти и забележителности;	Брой	Община Ценово	1 година	x	10 000
Мярка 2. Създаване на актуализирана общинска програма за алтернативен туризъм (2014 -2020).	Разработени актуални програми за алтернативен туризъм;	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 3. Създаване на туристически продукт „Археологически и исторически училища на терен“.	Новосъздадени местни туристически продукти и/или услуги.	Брой	Община Ценово	1 година	x	3
Мярка 4. Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги.	Междуинституционални координации за развитие на туризма;	Брой	Община Ценово	1 година	x	7
Мярка 5. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината и съседните общини.	Реализирани общински политики в областта на туризма.	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 6. Подобряване на туристическата инфраструктура и информация.	Изградена техническа, комуникационна и прилежаща инфраструктура към туристическите обекти в общината.	Брой	Община Ценово	1 година	x	5

Приоритет № 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.						
Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;						
Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти.	Сключени договори с работодатели по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	х	7
	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	х	100
	Безработни лица включени в заетост по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	х	75
Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси.	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	х	75
Специфична цел 2: Повишаване качеството на образованието.						
Мярка 1. Модернизиране на сградния фонд и оборудването на училищата.	Компютрите на сто ученика в училищата;	Брой	РИО -- Русе; Община Ценово;	1 година	х	25
	Санирани сгради на училища и детски градини;	Брой	Община Ценово;	1 година	1	2
	Обновени интерактивни класни стаи;	Брой	Община Ценово;	1 година	х	10
Мярка 2. Включване на информационните и комуникационните технологии в училищата.	Интернет места на сто ученика в училищата;	Брой	Препоръки на експерти от общинската администрация; МОМН;	6 месеца	х	25
Специфична цел 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях.						

Мярка 3.1. Провеждане на общинска политика за намаляване броя на здравно-неосигурените лица.	Обезпеченост с лекари;	Брой	Министерство на здравеопазването;	1 година	5	6
	Обезпеченост със стоматолози;	Брой	Министерство на здравеопазването;	1 година	5	6
	Проведени анкетни проучвания сред населението по проблема;	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
	Предложени мерки за решаване на проблема.	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
	Решения на общинския съвет по отношение на конкретната политика	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
Специфична цел 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности.						
Мярка 1. Развитие на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство.	Новоизградени /модернизирани културни обекти и новосъздадени/ подобрени туристически атракции	Брой	Община Ценово	1 година	x	3
	Туристи посетили туристически и културни обекти и забележителности;	Брой	Община Ценово	1 година	x	10000
Мярка 2. Развитие на спорта и местата за отдих.	Новоизградени/реновирани детски и спортни площадки;	Брой	Община Ценово	1 година	x	5
Мярка 3. Развитие на младежките дейности.	Реализирани мерки за по-добра координация в сфери като образование, трудова заетост, социално включване, здравеопазване, етническа толерантност, младежко доброволчество, равнопоставеност на половете, конкурентоспособност.	Брой	Община- работна статистика, работни документи и бележки, създадени от общинската администрация по време на изготвяне и актуализиране на ОПР;	1 година	x	10
Специфична цел 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи.						

Мярка 1. Развитие на социалните услуги.	Места за настаняване в социални услуги в общността	Брой	Справки в общината за изпълнение на общинската стратегия за социалните услуги; Приета и действаща местна нормативна уредба, съобразена с приложимото национално законодателство.	1 година	x	30
	Места за настаняване в социални заведения резидентен тип			1 година	x	10
	Лица (семействата) за жилищно настаняване, настанени;	Брой	Справки в общината за изпълнение на общинската стратегия за социалните услуги; Приета и действаща местна нормативна уредба, съобразена с приложимото национално законодателство.	6 месеца	x	3
Мярка 2. Интеграция на уязвимите групи	Социални услуги и обслужвани лица, предоставяни в общината;	Брой	Информация от ДСП; Община Ценово;	1 година	1163	1025
	Противообществените прояви в общината	Брой	ПУ на МВР – гр.Бяла	1 година	85	25
Приоритет № 3. Техническа и инженерна инфраструктура.						
Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението;						
Мярка 1. Подобряване параметрите и състоянието на транспортната инфраструктура с регионална значимост.	Рехабилитирани третокласни пътища в лошо състояние;	Км	ОПУ - Русе –АПИ	1 година	x	16
	Подобрени общински пътища в лошо състояние	Км	Община Ценово	1 година	x	16
	Подобрена улична мрежа в лошо състояние	Км	Община Ценово	1 година	x	10

Мярка 2. Енергийна ефективност.	Домакинства/стопански предприятия, обслужвани от нови/подобри системи за газифициране и възобновяеми източници на енергия;	Брой	Справка от ОА за изпълнени проекти и числеността на обезпечените райони в общината.	1 година	x	100
Специфична цел 2: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, подобряваща жизнената среда;						
Мярка 1. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината.	Осигурена питейна вода от пречистващи съоръжения с нови довеждащи водопроводи	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	18,943	25,000
	Население осигурено с питейна вода отговаряща на Наредба №9	%	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	5
Мярка 2. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води	Изградена нова канализационна мрежа;	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	15
	Изградена ПСОВ	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 3. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;	Разкрити нови постове	Брой	Оператори, Община Ценово	1 година	x	X
	Осигурено покритие	%	Оператори, Община Ценово	1 година	x	98
Приоритет № 4. Екологично развитие.						
Специфична цел 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.						
Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата.	Изградени/доставени пунктове за наблюдение	Брой	Община Ценово, РИОСВ -Русе	1 година	x	1

Мярка 2. Програмни мерки.	Актуализиране програмата за опазване на околната среда;	Брой	Общински съвет Ценово-решение	1 година	x	1
	Реализиране на проект "Подобряване качеството на питейната вода;	Брой	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 3. Технически и технологични мерки;	Техника за сметосъбиране, рециклиране, съдове;	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
	Изграждане на парк на р. Янтра;	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
	Почистени речни корита на р. Янтра и др. реки;	Дка,	Община Ценово	1 година	x	3
Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;	Процедури за изготвяне на правила за обществено обсъждане и обявяване и оповестяване на резултати;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъстващите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на отваряне на офертите;	1 година	x	14
Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.						
Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на общинския план за развитие.						

Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план.	Функциониране на общинска група за наблюдение;	Брой	Община Ценово - справки относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;	1 година	x	1
Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината.	Общински служители, участвали в програми за обучение;	Брой	Община Ценово- справки за реализирани програми за обучение;	1 година	x	70
Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.						
Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	Въведена единна система за предоставяне на административни и технически услуги	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
	Създадени електронни административни услуги;	Брой	Община Ценово	1 година	x	15
Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово.	Въвеждане на електронно движение на документи в администрацията и електронно обслужване на гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.						

Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики	Изготвяне на правила за дейността на обществен съвет;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъствалите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на отваряне на офертите;	1 година	x	1
Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми	Участници в програми за обучение	Брой	Община Ценово	1 година	x	70
Специфична цел 4: Създаване на програмен проектен капацитет						
Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници;	Създаване на експертни групи по наблюдение и оценка на стратегии, планове и програми;	Брой	Протоколи от заседания и доклади на експертните групи	1 година	x	5
	Самостоятелно изготвяне на годишни доклади по реализация на общински политики;	Брой	Годишни доклади	1 година	x	7
Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие;	Създадени общински сайтове, по конкретна проблематика;	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
	Проведени срещи, публични обсъждания с бизнеса, НПО и гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	14

Наблюдението по изпълнение на Програмата за реализация на плана:

1. се възлага на служител/и от общинска администрация Ценово определен/и със Заповед на кмета на общината;
2. се извършва от експерти, вътрешни или външни, имащи съответната експертиза в съответната общинска политика.
3. се осъществява годишно или на шест месеца, в еднакви интервали от време;
4. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики.

Оценката по изпълнение на Програмата за реализация на плана:

1. се възлага на служител/и от общинска администрация Ценово определен/и със Заповед на кмета на общината;
2. се извършва от експерти, вътрешни или външни, имащи съответната експертиза в съответната общинска политика.
3. се осъществява годишно или на шест месеца, в еднакви интервали от време;
4. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики.

Актуализация на Плана (графика за изпълнение):

1. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики.

5. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси

Съгласно Закона за регионалното развитие (ЗРР), един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, актуализирането, междинния контрол, наблюдението и оценката.

Този текст се доразвива в чл. 37, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие и Общинския план за развитие, като решението на общинския съвет за неговото приемане се публикува на страницата на общината в Интернет. Тези

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

нормативни актове се изпълняват от община Ценово. В рамките на всеки отделен проект, предвиден за изпълнение до 2020 г. ще бъдат заложили мерки за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании.

В съответствие с чл. 91, ал. 2 от ППЗРР, за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад, който също ще се публикува на страницата на общината в Интернет.

Прилагането на принципа за партньорство включва информиране на всички заинтересовани страни и възможности за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи, извършване на консултиране чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. и онлайн дискусии, участие във формални структури за планиране и мониторинг с власти на различните равнища, социални и икономически партньори, гражданско общество.

Всеки доклад от извършените дейности по наблюдение и оценка на Общинския план за развитие и програмата за реализацията му се публикуват на интернет страницата на община Ценово в 5 дневен срок от тяхното изготвяне и приемане.

Всяка актуализация на Плана и Програмата подлежи на публично обсъждане. Същото се осъществява чрез публикуване на проект на актуализирания документ на официалната страница на община Ценово и се предоставя срок за мнения и коментари, не по – кратък от 7 дни.

За случаите, които не са изрично упоменати в настоящата точка се прилагат правилата посочени в Механизма за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики.

6. Мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени

Възможните мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени, за които община Ценово би могла да съдейства са свързани с кандидатстване по проекти в областта на енергетиката, транспорта, селското и горското стопанство, управлението на отпадъците и водите, опазване чистотата на атмосферния въздух, индустрията и други сектори на националната икономика, които могат да доведат до намаляване емисиите на парникови газове или поглъщането им посредством изпълнение на описаните по-нататък примерни мерки. Те могат да

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

включват повишаване на енергийната ефективност; увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници за собствени нужди, както и за покриване на обществени разходи за вече съществуващи проекти за производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници; залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването; залесяването и повторното залесяване може да бъдат осъществявани само с местни видове, обитавали или обитаващи съответния район или географски пояс, а използваните методи трябва да бъдат природосъобразни и да отчитат научните достижения в тази област и опита с адаптацията към климатичните промени на страните, подписали РКОНИК; изработване и внедряване на екологични технологии, които стимулират повишаването на енергийна ефективност и/или използването на енергия от възобновяеми източници; разработване и въвеждане на политика за ограничаване изменението на климата с цел изпълнение на задълженията по Протокола от Киото; образователни мерки, научни изследвания и мерки за подобряване на административния капацитет и управлението на дейностите по политиката по ограничаване изменението на климата; повишаване информираността на широката общественост по въпроси, свързани с изменението на климата; насърчаване на преход към видове транспорт с ниски емисии и обществен транспорт; мерки, насочени към подобряване на енергийната ефективност и изолацията на жилища или към предоставяне на финансова помощ за преодоляване на социалните последици от увеличаване цената на електроенергията за домакинства с ниски средни доходи, както и мерки за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници от домакинствата за покриване на лични нужди.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1. Индикативна финансова таблица;

Приложение №2. Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики;

Приложение №3. Правилник за работа на Обществен съвет за наблюдение и контрол;

Приложение №4. Програма за реализация на общински план за развитие 2014-2020, Община Ценово;

Приложение №5. Предварителна оценка на Общински план за развитие 2014-2020.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората**ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА - ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020 Г.**

ПРИОРИТЕТ/Специфична цел/ Мярка / Проект	Общо	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране	
		Общински бюджет	МП Ф	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове Фирми	Общ дял (%)
	56 402	1 546		2,74%	7 999	14,18%	39 937	70,81 %	450	0,80%	1 460	2,59%
Приоритет №1: Интелигентен растеж и икономическо развитие.	13 482	354		2,63%	2330	17,28 %	9140	67,79 %	450	3,34%	1208	8,96%
Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността и селското стопанство.	527	37		7,02%	75	14,23 %	395	74,95 %	0	0,00%	20	3,80%
Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП.	27	27		100%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
1.1.1. Анализ на потребностите и подкрепа на бизнеса от страна на общината;	5	5		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.1.2. Регулярни срещи с бизнеса и информиране за възможностите от съответни проекти;	7	7		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.1.3. Информация за възможностите за финансиране по европейски програми от фондовете на ЕС от уеб-страницата на общината;	5	5		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.1.4. Разработване на пакет от инструменти за стимулиране на бизнеса на местно ниво;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
Мярка 1.2. Създаване на регионални клъстери и мрежи .	400	0		0,00%	60	15,00 %	320	80,00 %		0,00%	20	5,00%
1.2.1. Инициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на клъстер в производството на зърнение култури;	200			0,00%	30	15,00%	160	80,00 %		0,00%	10	5,00%

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.2.2. Инициране, разработване и реализиране на проект за създаване и развитие на регионален клъстер – туризъм	200			0,00%	30	15,00%	160	80,00 %		0,00%	10	5,00%
Мярка 1.3. Подкрепа за фирми-производители от общината.	100	10		10,0%	15	15,00 %	75	75,00 %		0,00%		0,00%
1.3.1. Подпомагане участието на производителите в регионални, национални и международни изложения и панаири;	50	5		10,00 %	8	16,00%	37	74,00 %		0,00%		0,00%
1.3.2. Организиране на ежегодно търговско изложение за здравословни хранителни продукти;	50	5		10,00 %	7	14,00%	38	76,00 %		0,00%		0,00%
Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.	1 865	102		5,47%	284	15,23 %	794	42,57 %	450	24,13 %	235	12,60%
Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие.	550	10		1,82%	6	1,09%	34	6,18%	450	81,82 %	50	9,09%
2.1.1. Маркетингово проучване на възможностите и дефиниране на потенциални инвеститори;	20			0,00%	3	15,00%	17	85,00 %		0,00%		0,00%
2.1.2. Разширяване на контактите с чужди бизнес-партньори, организиране и участие в бизнес форуми и срещи;	20			0,00%	3	15,00%	17	85,00 %		0,00%		0,00%
2.1.3. Разработване на „бизнес профил на община Ценово”, съдържащ подробна и актуална информация, насочен към потенциалните инвеститори;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%

2.1.4. Създаване на гаранционен фонд и фонд рисков капитал в подкрепа на местния бизнес;	500			0,00%		0,00%		0,00%	450	90,00 %	50	10,00%
Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;	320	20		6,25%	45	14,06 %	240	75,00 %	0	0,00%	15	4,69%
2.2.1. Проучване на площадки за изграждане на нови производствени предприятия;	20	20		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
2.2.2. Изграждане/обновяване на прилежащите комуникации към съществуващите производствени предприятия;	300			0,00%	45	15,00%	240	80,00 %		0,00%	15	5,00%
Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;	730	30		4,11%	180	24,66 %	350	47,95 %	0	0,00%	170	23,29%
2.3.1. Разработване на общинска иновационна стратегия;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
2.3.2. Подкрепа на публично-частните партньорства при трансфер на технологии;	20	10		50,00 %		0,00%		0,00%		0,00%	10	50,00%
2.3.3. Иновации и технологии за стартиращи фирми и МСП;	500			0,00%	150	30,00%	200	40,00 %		0,00%	150	30,00%
2.3.4. Иновации в енергийна ефективност и опазване на околната среда;	200	10		5,00%	30	15,00%	150	75,00 %		0,00%	10	5,00%
Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса.	265	42		15,8%	53	20,00 %	170	64,15 %	0	0,00%	0	0,00%
2.4.1. Изграждане на широколентови комуникационни мрежи;	150	17		11,33 %	23	15,33%	110	73,33 %		0,00%		0,00%
2.4.2. Подпомагане развитието на информационното общество и осигуряване на достъп до информация;	50	5		10,00 %	15	30,00%	30	60,00 %		0,00%		0,00%
2.4.3. Подобряване достъпа до развитието на он-лайн публични и бизнес услуги;	50	5		10,00 %	15	30,00%	30	60,00 %		0,00%		0,00%

2.4.4. Подпомагане на бизнеса, в т.ч. МСП за възприемане и ефективно използване на информационните и комуникационните технологии;	5	5		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
2.4.5. Развитие на умения в населението, свързани с информационните и комуникационните технологии;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
Специфична цел 3: Оптимално използване на природните ресурси за развитие на селското стопанство.	7 130	85		1,19%	1295	18,16 %	4875	68,37 %	0	0,00%	875	12,27%
Мярка 1. Развитие на земеделието и животновъдството;	150	20		13,3%	105	70,00 %	25	16,67 %	0	0,00%	0	0,00%
3.1.1. Изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване и развитие на земеделски и животновъдни стопанства;	30			0,00%	5	16,67%	25	83,33 %		0,00%		0,00%
3.1.2. Осигуряване на компетентна информация за подходящи породи, изисквания за качество, пазарни конюнктури;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
3.1.3. Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционните проекти;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
3.1.4. Разширяване на ветеринарната помощ за общината;	100			0,00%	100	100,00 %		0,00%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Подобряване на достъпа до земеделските стопанства и естетизиране на ландшафта;	200	10		5,00%	30	15,00 %	160	80,00 %	0	0,00%	0	0,00%
3.2.1. Изграждане и стабилизиране на селскостопанските пътища;	100	5		5,00%	15	15,00%	80	80,00 %		0,00%		0,00%
3.2.2. Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка;	100	5		5,00%	15	15,00%	80	80,00 %		0,00%		0,00%

Мярка 3. Подмяна и увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини и др.);	4 900	0		0,00%	875	17,86%	3150	64,29%	0		0,00%	875	17,86%
3.3.1. Максимално оползотворяване на възможностите на фондовете на ЕС;	4 500			0,00%	675	15,00%	3150	70,00%			0,00%	675	15,00%
3.3.2. Привличане на инвеститори за развитие на земеделието;	400			0,00%	200	50,00%		0,00%			0,00%	200	50,00%
Мярка 4. Оптимизиране на поливното земеделие.	880	25		2,84%	135	15,34%	720	81,82%	0		0,00%	0	0,00%
3.4.1. Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване;	10	10		100,0%		0,00%		0,00%			0,00%		0,00%
3.4.2. Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения;	800	10		1,25%	120	15,00%	670	83,75%			0,00%		0,00%
3.4.3. Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-консултативна система);	40	4		10,00%	6	15,00%	30	75,00%			0,00%		0,00%
3.4.4. Актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие;	30	1		3,33%	9	30,00%	20	66,67%			0,00%		0,00%
Мярка 5. Засаждане и отглеждане на нови и възстановяване на съществуващи горски масиви.	1 000	30		3,00%	150	15,00%	820	82,00%			0,00%		0,00%
Специфична цел 4: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор.	550	5		0,91%	82	14,91%	463	84,18%	0		0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор.	50	5		10,0%	7	14,00%	38	76,00%			0,00%		0,00%

Мярка 2. Укрепване на съществуващите и създаване на нови браншови организации на производители (овощари, пчелари, животновъди, зърнопроизводители).	500	0		0,00%	75	15,00%	425	85,00%	0	0,00%	0	0,00%
4.2.1. Преустройство и модернизация на пчелини по изискванията на ЕС;	200			0,00%	30	15,00%	170	85,00%		0,00%		0,00%
4.2.2. Подкрепа на млади фермери;	300			0,00%	45	15,00%	255	85,00%		0,00%		0,00%
Специфична цел 5: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти.	500	10		2,00%	75	15,00%	375	75,00%	0	0,00%	40	8,00%
Мярка 1. Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС.	200			0,00%	30	15,00%	150	75,00%		0,00%	20	10,00%
Мярка 2. Изграждане на земеделски тържища.	300	10		3,33%	45	15,00%	225	75,00%		0,00%	20	6,67%
Специфична цел 6: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.	320	22		6,88%	63	19,69%	235	73,44%	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Привличане на инвеститори в предприятия за преработка на плодове и зеленчуци (замразяване, сушене, консервиране, дестилиране).	200	10		5,00%	30	15,00%	160	80,00%	0	0,00%	0	0,00%
6.1.1. Устройствени проекти, уреждане на собствеността на земята, осигуряване на инфраструктура и маркетинг за привличане на инвеститори;	200	10		5,00%	30	15,00%	160	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия.	100	10		10,0%	30	30,00%	60	60,00%		0,00%		0,00%

Мярка 3. Подпомагане на частните инициативи в областта на туризма.	20	2		10,0%	3	15,00%	15	75,00%		0,00%		0,00%
Специфична цел 7: Създаване на регионален клъстер „Зърнопроизводители“.	610	15		2,46%	150	24,59%	407	66,72%	0	0,00%	38	6,23%
Мярка 1. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция.	10	10		100%		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство.	50	5		10,0%	8	16,00%	37	74,00%		0,00%		0,00%
Мярка 3. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на клъстери.	400			0,00%	120	30,00%	260	65,00%		0,00%	20	5,00%
Мярка 4. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми.	100			0,00%	15	15,00%	75	75,00%		0,00%	10	10,00%
Мярка 5. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер.	50			0,00%	7	14,00%	35	70,00%		0,00%	8	16,00%
Специфична цел 8: Развитие на алтернативен туризъм	1 980	78		3,94%	306	15,45%	1596	80,61%	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Професионална промоция и реклама на туристически продукти, базирани на настоящото предлагане.	30	3		10,0%	5	16,67%	22	73,33%	0	0,00%	0	0,00%
8.1.1. Програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в общината;	30	3		10,0%	5	16,67%	22	73,33%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Създаване на актуализирана общинска програма за алтернативен	20	5		25,0%		0,00%	15	75,00%		0,00%		0,00%

туризъм (2014 -2020).												
Мярка 3. Създаване на туристически продукт „Археологически и исторически училища на терен”.	50	5		10,0%	8	16,00 %	37	74,00 %		0,00%		0,00%
Мярка 4. Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги.	10	10		100%		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
Мярка 5. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината и съседните общини.	20	5		25,0%	15	75,00 %		0,00%		0,00%		0,00%
Мярка 6. Подобряване на туристическата инфраструктура и информация.	1 850	50		2,70%	278	15,03 %	1522	82,27 %	0	0,00%	0	0,00%
8.6.1. Изграждане на екопътеки;	800	20		2,50%	120	15,00%	660	82,50 %		0,00%		0,00%
8.6.2. Обновяване на пътната инфраструктура в туристическите ареали;	800	20		2,50%	120	15,00%	660	82,50 %		0,00%		0,00%
8.6.3. Подкрепа за туристическия информационен център – създаване на пълен актуализиращ се информационен и рекламен пакет за туристическо предлагане;	50	5		10,00 %	8	16,00%	37	74,00 %		0,00%		0,00%
8.6.4. Изграждане на инфраструктура за рафтинг;	200	5		2,50%	30	15,00%	165	82,50 %		0,00%		0,00%
8.6.5. Развитие на инфраструктура за спортен риболов	200	5		2,50%	30	15,00%	165	82,50 %		0,00%		0,00%
Приоритет № 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.	11 870	250		2,11%	1032	8,69%	5478	46,15 %	0	0,00%	110	0,93%

Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;	1 500	40		2,67%	225	15,00 %	1135	75,67 %	0	0,00%	100	6,67%
Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти	100	10		10,0%	15	15,00 %	75	75,00 %	0	0,00%	0	0,00%
1.1.1. Информирание на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.1.2. Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и насърчаване за използване на предлаганите от ДБТ гр. Бяла услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда;	90			0,00%	15	16,67%	75	83,33 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси.	1 400	30		2,14%	210	15,00 %	1060	75,71 %	0	0,00%	100	7,14%
2.2.1. Подкрепа за професионално обучение на предприемачи и самонаети;	200			0,00%	30	15,00%	170	85,00 %		0,00%		0,00%
2.2.2. Адаптиране на съществуващата и създаване на нова образователно-квалификационна инфраструктура с многоцелево предназначение;	200	10		5,00%	30	15,00%	160	80,00 %		0,00%		0,00%
2.2.3. Създаване на работни места в секторите с растеж;	800			0,00%	120	15,00%	580	72,50 %		0,00%	100	12,50%

2.2.4. Действия за засилване на социалната интеграция на хората в неравностойно положение, в т.ч. хората, изложени на социално изключване и малцинствата и хората с увреждания;	100	10		10,00 %	15	15,00%	75	75,00 %		0,00%		0,00%
2.2.5. Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на чуждите пазари на труда;	100	10		10,00 %	15	15,00%	75	75,00 %		0,00%		0,00%
Специфична цел 2: Повишаване качеството на образованието.	1 400	30		2,14%	215	15,36 %	1155	82,50 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Модернизиране на сградния фонд и оборудването на училищата.	900	20		2,22%	140	15,56 %	740	82,22 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Включване на информационните и комуникационните технологии в училищата.	500	10		2,00%	75	15,00 %	415	83,00 %		0,00%		0,00%
Специфична цел 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях.	250	25		10,00 %	37	14,80 %	188	75,20 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Провеждане на общинска политика за намаляване броя на здравно-неосигурените лица.	250	25		10,00 %	37	14,80 %	188	75,20 %	0	0,00%	0	0,00%
3.1.1. Създаване на условия за привличане на медицински специалисти;	200	20		10,00 %	30	15,00%	150	75,00 %		0,00%		0,00%
3.1.2. Подобряване на координацията между лечебните заведения	50	5		10,00 %	7	14,00%	38	76,00 %		0,00%		0,00%
Специфична цел 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности.	7 020	75		1,07%	300	4,27%	1635	23,29 %	0	0,00%	10	0,14%
Мярка 1. Развитие на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство.	6 220	40		0,64%	180	2,89%	990	15,92 %	0	0,00%	10	0,16%

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

4.1.1. Инвестиции за обновяване на културните институции;	1 000	20		2,00%	150	15,00%	830	83,00 %		0,00%		0,00%
4.1.2. Опазване, експониране, социализиране и популяризиране на културно-историческото наследство;	200	10		5,00%	30	15,00%	160	80,00 %		0,00%		0,00%
4.1.3. Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата;	20	10		50,00 %		0,00%		0,00%		0,00%	10	50,00%
4.1.4. Експониране и социализиране на крепост "Ятрус"- с.Кривина	5 000				750	15,00%	4250	85,00 %		0,00%		
Мярка 2. Развитие на спорта и местата за отдих.	500	20		4,00%	75	15,00 %	405	81,00 %		0,00%		0,00%
Мярка 3. Развитие на младежките дейности.	300	15		5,00%	45	15,00 %	240	80,00 %		0,00%		0,00%
Специфична цел 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи.	1 700	80		4,71%	255	15,00 %	1365	80,29 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Развитие на социалните услуги.	1 500	60		4,00%	225	15,00 %	1215	81,00 %	0	0,00%	0	0,00%
5.1.1.Дневен център за възрастни хора с увреждания	500	20		4,00%	75	15,00%	405	81,00 %		0,00%		0,00%
5.1.2.Развитие на Домашен социален патронаж	300	10		3,33%	45	15,00%	245	81,67 %		0,00%		0,00%
5.1.3.Създаване на ЦНСТ за възрастни	500	25			75		400					0,00%
5.1.4. Създаване на център за обществена подкрепа за деца и семейства	200	5		2,50%	30	15,00%	165	82,50 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Интеграция на уязвимите групи.	200	20		10,0%	30	15,00 %	150	75,00 %	0	0,00%	0	0,00%
5.2.1. Насърчаване на достъпа на уязвимите групи до образование, на активно поведение на трудовия пазар и др.;	100	10		10,00 %	15	15,00%	75	75,00 %		0,00%		0,00%

5.2.2. Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.;	100	10		10,00 %	15	15,00%	75	75,00 %		0,00%		0,00%
Приоритет № 3. Техническа и инженерна инфраструктура.	29 150	810		2,78%	4358	14,95 %	23840	81,78 %	0	0,00%	142	0,49%
<i>Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението;</i>	17 000	350		2,06%	2550	15,00 %	14100	82,94 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Подобряване параметрите и състоянието на транспортната инфраструктура с регионална значимост.	12 000	100		0,83%	1800	15,00 %	10100	84,17 %	0	0,00%	0	0,00%
1.1.1. Рехабилитация на пътищата от II-ри и III -ти клас в Общината;	6 000			0,00%	900	15,00%	5100	85,00 %		0,00%		0,00%
1.1.2. Ремонт и реконструкция на участъци от общинската пътна мрежа;	6 000	100		1,67%	900	15,00%	5000	83,33 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Енергийна ефективност.	1 120	50		4,46%	165	14,73 %	905	80,80 %	0	0,00%	0	0,00%
1.2.1. Разработване на програма за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.2.2. Топлинно саниране на големите обществени сгради (по Закона за енергийна ефективност);	800	20		2,50%	120	15,00%	660	82,50 %		0,00%		0,00%
1.2.3. Подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо;	300	10		3,33%	45	15,00%	245	81,67 %		0,00%		0,00%
1.2.4. Стимулиране ползването на алтернативни/възобновяеми енергийни източници (масово информирание за предимствата и възможностите);	10	10		100,0 %		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%

Специфична цел 2: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, подобряваща жизнената среда;	12 150	460		3,79%	1808	14,88 %	9740	80,16 %	0	0,00%	142	1,17%
Мярка 1. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината.	5 000	250		5,00%	750	15,00 %	4000	80,00 %	0	0,00%	0	0,00%
2.1.1. Реконструкция и поддържане на водоснабдителната мрежа и осигуряване на постоянно подаване на чиста питейна вода;	1 000	50		5,00%	150	15,00%	800	80,00 %		0,00%		0,00%
2.1.2.Рехабилитация на уличната мрежа в селищата, тротоари и др.;	2 000	100		5,00%	300	15,00%	1600	80,00 %		0,00%		0,00%
2.1.3.Благоустрояване на центровете на селата;	2 000	100		5,00%	300	15,00%	1600	80,00 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води;	7 000	210		3,00%	1050	15,00 %	5740	82,00 %		0,00%		0,00%
Мярка 3. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;	150	0		0,00%	8	5,33%	0	0,00%	0	0,00%	142	94,67%
2.3.1. Подобряване на телекомуникационното обслужване в малките населени места;	100			0,00%		0,00%		0,00%		0,00%	100	100,00 %
2.3.2. Развитие на технологии и услуги, предоставяни чрез цифровизация на телекомуникационната мрежа;	50			0,00%	8	16,00%		0,00%		0,00%	42	84,00%
Приоритет № 4. Екологично развитие.	1 370	95		6,93%	201	14,67 %	1074	78,39 %	0	0,00%	0	0,00%
Специфична цел 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.	1 370	95		6,93%	201	14,67 %	1074	78,39 %	0	0,00%	0	0,00%

Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата.	50	5		10,0%	7	14,00%	38	76,00%	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 2. Програмни мерки.	320	35		10,9%	45	14,06%	240	75,00%	0	0,00%	0	0,00%
1.2.1. Общинска програма за опазване на околната среда;	20	20		100,0%		0,00%		0,00%		0,00%		0,00%
1.2.2. Изграждане на площадка за депониране на черни и цветни метали	300	15		5,0%	45	15,00%	240	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 3. Технически и технологични мерки;	750	40		5,33%	112	14,93%	598	79,73%	0	0,00%	0	0,00%
1.3.1. Въвеждане на системите за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки;	50	5		10,00%	7	14,00%	38	76,00%		0,00%		0,00%
1.3.2. Премахване на нерегламентираните сметища в общината;	500	25		5,00%	75	15,00%	400	80,00%		0,00%		0,00%
1.3.3. Планово обновяване на техниката за сметосъбиране, сметоизвозване и специализирани съдове за отпадъци;	200	10		5,00%	30	15,00%	160	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;	250	15		6,00%	37	14,80%	198	79,20%	0	0,00%	0	0,00%
1.4.1. Повишаване на познанията, културата и съзнанието на децата и населението по въпросите на опазването на околната среда и устойчивото развитие;	100	5		5,00%	15	15,00%	80	80,00%		0,00%		0,00%
1.4.2. Подобряване капацитета на стопанските сектори за управление на дейности, които въздействат върху околната среда, чрез масово прилагане на доброволни екологични схеми в индустриалния сектор;	100	5		5,00%	15	15,00%	80	80,00%		0,00%		0,00%

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.4.3. Привличане и повишаване участието на обществеността в процеса на вземане на решения и осигуряване на широк достъп до информация;	50	5		10,00 %	7	14,00%	38	76,00 %		0,00%		0,00%
Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.	530	37		6,98%	78	14,72 %	405	76,42 %	0	0,00%	0	0,00%
<i>Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на общинския план за развитие.</i>	150	7		4,67%	22	14,67 %	121	80,67 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план.	50	2		4,00%	7	14,00 %	41	82,00 %		0,00%		0,00%
Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината.	100	5		5,00%	15	15,00 %	80	80,00 %		0,00%		0,00%
<i>Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.</i>	100	10		10,0%	15	15,00 %	75	75,00 %	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	50	5		10,0%	8	16,00 %	37	74,00 %		0,00%		0,00%

Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово.	50	5		10,0%	7	14,00%	38	76,00%		0,00%		0,00%
Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.	100	10		10,0%	14	14,00%	76	76,00%	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики.	50	5		10,0%	7	14,00%	38	76,00%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми.	50	5		10,0%	7	14,00%	38	76,00%		0,00%		0,00%
Специфична цел 4: Създаване на програмен проектен капацитет	180	10		5,56%	27	15,00%	133	73,89%	0	0,00%	0	0,00%
Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници.	80	5		6,25%	12	15,00%	63	78,75%		0,00%		0,00%
Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие.	100	5			15	15,00%	70	70,00%	0	0,00%	0	0,00%

Приложение №2. Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики;

МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ

Настоящият документ е изготвен в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Настоящият механизъм е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие, Правилника по прилагането му, Законът за местната администрация и местното самоуправление и други релевантни законови и подзаконови нормативни актове.

Общи положения

Чл.1. Настоящият механизъм има за цел да определи:

/1/ Системата за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегически документи/общински политики, в т.ч.:

1. източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
2. индикаторите за наблюдение;
3. органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
4. системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

/2/ Условието и реда за извършване на оценка и актуализация на стратегически документи за местно развитие, в частност Общинския план за развитие.

Наблюдение и контрол на реализацията на общински политики

Чл. 2. Наблюдението на реализацията на общински политики и стратегическите документи за местно развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на местното развитие.

Чл.3. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите в общинските политики за местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на местното развитие.

Чл. 4. Наблюдението на изпълнението се извършва въз основа на данни на Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Чл. 5. Периодичността на събиране на данни следва да се извършва на годишна база. При необходимост и/или по искане на органите за наблюдение срокът може да бъде намален до шест месеца, в случай, че характерът на исканите данни позволяват това.

Чл. 6. Обработката на събраните данни и информация за индикаторите на наблюдение следва да се извършва чрез използване на електронни таблици.

Чл. 7. /1/ Индикаторите за наблюдение на реализацията на общински политики и стратегическите документи за местно развитие се определят на база заложените цели и приоритети за развитие с посочване на конкретни мерни единици, базови и индикативни стойности и се вписват в матрична карта, приложение към съответния стратегически документ.

/2/ Матричната карта с конкретно определени индикатори за резултат и изпълнение е основен инструмент за наблюдение и оценка за изпълнение на общинските политики/стратегическите документи за развитие.

Чл. 8. Отговорните лица за събиране и обработка на данните и информацията необходима за наблюдение изпълнение на общинските политики / стратегическите документи за развитие се посочват в Матрицата на индикаторите или се определят със заповед на кмета.

Чл.9. Обобщаването на данните се извършва от служител в общинска администрация Ценово определен със Заповед на кмета.

Чл. 10. Сроковете за събиране и обработка на данните и изготвяне на доклад:

/1/ Събиране на данни и информация от източниците посочени в чл. 4 в срок до 15 февруари на годината следваща периода на отчитане;

/2/ Попълване на Матрицата на индикаторите в срок до 1 март на текущата година;

/3/ Обобщаване на информацията и изготвяне на окончателната Матрица на индикаторите, в срок до 15 март на годината следваща периода на отчитане;

/4/ Изготвяне на годишен доклад от кмета на общината и внасяне пред Общински съвет

в срок до 31 март на годината следваща периода на отчитане.

Чл.11. Органи за наблюдение са:

/1/ Общински съвет

/2/ Обществен съвет за наблюдение и контрол към Кмета на община Ценово.

Чл. 12. Обществен съвет за наблюдение и контрол

/1/ Се създава с цел да се формира организационната надстройка за постигане на целите на партньорското сътрудничество между община Ценово и местните общности

/2/ Общественият съвет организира и осъществява своята дейност в съответствие с действащото българско и европейско законодателство, българските и европейските стратегически програмни и планови документи.

/3/ Съветът е постоянно действащ консултативен и мониторингов орган към кмета на община Ценово с функции по разработване мониторинг на общински политики и проекти, финансирани с безвъзмездни финансови помощи от Европейския съюз и от международни програми и проекти.

/4/ Общественият съвет за наблюдение и контрол е орган, в който участие вземат местни лидери (експерти / представители на бизнес структури / представители на структурите на гражданското общество/ представители на държавни институции) с експертиза в конкретните области на политика:

- ✓ Икономика и общинска собственост
- ✓ Местни данъци и такси
- ✓ Регионално (местно) развитие
- ✓ Териториално устройство
- ✓ Благоустройство, инфраструктура и транспорт
- ✓ Образование
- ✓ Здравеопазване и социални дейности
- ✓ Околна среда и води (екология)
- ✓ Гражданско състояние
- ✓ Аграрна политика
- ✓ Култура, спорт, туризъм
- ✓ Обществен ред
- ✓ Други

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

/5/ Съветът е с постоянна численост от 21 души, 20 съгласно ал. 4 и 1 от общинска администрация.

/6/ Общественият съвет се събира всяка година в периода между 15 – 20 март, след като е извършено обобщаването на Матриците на индикаторите по секторни политики.

/7/ Общественият съвет има правото да свиква събрание извън посочения срок в ал. 6 при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината, в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие, в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и други.

/8/ В случаите по ал. 7 Съветът се свиква по инициатива на кмета на община Ценово.

Чл. 14. /1/ Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съгласно настоящия механизъм.

/2/ За резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад в срок посочен в чл. 10, ал. 4.

/3/ Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя съгласно настоящия механизъм и се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

/4/ Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

/5/ Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

/6/ Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;

- б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - д) мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението

Чл. 15. Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на общинския план за развитие се осигурява от бюджета на общината.

Оценка и актуализация на стратегически документи за местно развитие

Чл. 16. /1/ Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на стратегическите документи за местно развитие

/2/ Кметът на общината осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на стратегическите документи за местно развитие.

Чл. 17. Стратегическите документи се обсъждат и съгласуват със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Чл. 18. /1/ В срок до 4 месеца преди началото на действието на съответния стратегически документ същият се представя пред заинтересованите страни.

/2/ За целта се организира публично обсъждане чрез разлепяне/изпращане на съобщения и/или публикуване на покана на официалната страница на общината не по-късно от 7 дни преди самото събитие.

/3/ Проектът на стратегическият документ се публикува на страницата на общината до 7 дни преди публичното обсъждане.

Чл. 19. Всеки стратегически документ за местно развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие.

Чл. 20. Всеки стратегически документ и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на официалната интернет страница на Община Ценово.

Чл. 21. /1/ Всеки стратегически документ за местно развитие се актуализира:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;
3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на общинския план за развитие;
5. на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

/2/ За актуализиране на съответния стратегически документ разработва актуализиран документ за изпълнение за остатъка от периода на неговото действие.

/3/ Изработването и приемането на документа по ал. 2 се извършва при условията и по реда за изработване и приемане посочени в чл.19.

Чл. 22. Финансирането на процеса на изработване, съгласуване с партньорите и актуализиране на стратегическите документи за местно развитие се осъществява чрез бюджета на общината.

Чл. 23. Междинна оценка на изпълнението на стратегическите документи за местно развитие, в частност общинския план за развитие се извършва в срок не по-късно от четири години от датата на влизане в сила на документа (септември 2018 година.)

Чл. 24. Последваща оценка се извършва не по – късно от една година след срокът на действие на документа.

Чл. 25. Междинна и последваща оценка на съответния стратегически документ може да се извърши както от вътрешни за администрацията експерти (определени със заповед на кмета), така и от външни като задължително се спазват законовите и нормативни документи за съдържание, структура и методика.

Чл. 26. Експертите, участващи в извършването на оценки на документите за стратегическо планиране на местното развитие, трябва да отговарят на следните изисквания за квалификация:

1. да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
2. да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

програми, доклади и оценки в публичния сектор;

3. да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

Обекти на наблюдение и оценка. Методи и документи за наблюдение и оценка.

Чл. 27. /1/ Обекти на наблюдение и оценка са стратегиите, програмите и плановете за осъществяване на общинските политики в сферата на:

1. общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
2. устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
3. образованието;
4. здравеопазването;
5. културата;
6. благоустрояването и комуналните дейности;
7. социалните услуги;
8. опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
9. поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
10. спорта, отдиха и туризма;
11. развитие на малкия и средния бизнес.

/2/ Подобекти на наблюдение и оценка са мисията, визията, целите, приоритетите, мерките, резултатите (индикаторите) и финансовите ресурси на стратегиите, програмите и плановете за осъществяване на общинските политики.

Чл. 28. Обекти на контрол са:

1. Сроковете за изпълнение на конкретни дейности и задачи от програмите за изпълнение на общинските политики;
2. Изпълнение на одобрените мерки за решаване на проблемите по изпълнение на общинските политики, заложи в докладите от наблюдение изпълнението на стратегическите документи за местно развитие;
3. Вложените средства.

Чл. 29. /1/ Документи за осъществяване на наблюдение са:

1. Въпросници;
2. Анкетни карти;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3. Протоколи от провеждане на публични мероприятия;
4. Матрични карти за оценка на индикаторите;
5. Мониторингови доклади.

/2/ Докладите трябва да предоставят информация за:

1. Основни положения за извършената работа;
2. Постигнатият напредък в изпълнението на целите и приоритетите;
3. Изпълнението на мерките за решаване на проблемите, описани в предходните доклади;
4. Възникналите проблеми и предприетите мерки след предходните доклади;
5. Прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите през следващата финансова година и до края на периода на действие на общинските политики.

Чл.30. Осъществяването на наблюдението като процес включва следните шест етапи:

1. Подготовка;
2. Събиране на информация;
3. Анализиране на информацията и определяне на силните и слабите страни, съответните възможности и заплахи;
4. Изготвяне на доклад;
5. Връчване на доклад;
6. Разработване на план на действие за изпълнение на мерките, заложи в доклада.

Чл.31. /1/ Оценката на изпълнението на заложените в стратегическите документи за местно развитие цели се осъществява чрез: бързи оценки (rapid appraisal/assessment); одит на изпълнението; оценка на показатели (benchmarking).

/2/ Оценката на изпълнението от страна на вътрешни за общинската администрация експерти се осъществява чрез бързи оценки на индикаторите, чрез метода „матрица на индикаторите”.

/3/ Оценката на изпълнението от Обществения съвет за наблюдение и контрол се осъществява чрез бързи оценки на качествените показатели.

/4/ Оценката на изпълнението от външен за администрацията експерт (независим консултант) се осъществява чрез одит на изпълнението и оценка на показатели (benchmarking).

Настоящият Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики е приет с Решение/.....2014 година на Общинския съвет на Община Ценово.

МАТРИЧНА КАРТА ЗА ОЦЕНКА НА ИНДИКАТОРИ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ

Настоящата матрична карта за оценка на индикатори се попълва във връзка с осъществяване на мониторинг (наблюдение и оценка) на изпълнението на общинска политики/стратегически документ за местно развитие „.....” и има за цел да се изследва напредъка при изпълнението, чрез набор от специфични и конкретни, количествено измерими, обективни показатели. Тя се разработва и попълва с цел, за да се вземат правилните управленски решения.

ИНДИКАТОРИ

№ по ред	Наименование на индикатора за продукт	Специфична цел ²	Източник на информация ³	Мерна единица	Базова стойност ⁴	Целева стойност ⁵	Период на мониторинга ⁶		Приключване на периода	
							Стойност ⁷	% ⁸	Стойност	%
1.										
2.										
и т.н.										

Забележки:

- В таблицата се добавят допълнителни редове съобразно броя на индикаторите.
- В таблицата се добавят допълнителни колони съобразно планираната честота на изготвяне на матрицата.

Дата:

Име и фамилия:

² Посочва се номерацията на специфичната цел на политиката, която измерва индикатора.

³ Попълва се източника на информация който набира данни за съответния индикатор – национална агенция или институт, звено в администрацията или друго).

⁴ Попълва се стойността на индикатора към момента на стартиране изпълнението на политиката.

⁵ Попълва се целевата стойност на индикатора, която се очаква да бъде постигната в края на периода на изпълнение на политиката.

⁶ Попълва се датата към която се разработва мониторинговата оценка, чрез Матрицата. Добавят се допълнителни колони за всяка следваща мониторингова оценка.

⁷ Попълва се стойността на индикатора с натрупване.

⁸ Попълва се процента на постигане на целевата стойност на индикатора по формулата:

(Стойност за периода - Базова стойност) / (Целева стойност - Базова стойност)*100.

Приложение №3. Правилник за работа на Обществен съвет за наблюдение и контрол

ПРАВИЛНИК

ЗА

РАБОТА НА ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ

ЗА

НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Приет с Решение №....., от Учредителен Протокол от2014 г. на Общински съвет за създаване на Обществен съвет за наблюдение и контрол

Настоящият документ е изготвен в изпълнение на Договор за услуга в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ.

Настоящият Правилник е разработен съгласно изискванията на Законът за регионално развитие, Правилника по прилагането му, Законът за местната администрация и местното самоуправление и други релевантни закони и подзаконови нормативни актове.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Настоящият правилник урежда статута, състава, функциите и правилата за работа на Обществения съвет за наблюдение и контрол в община Ценово.

Чл.2. Съветът се създава с цел да се формира организационната надстройка за постигане на целите на партньорското сътрудничество между община Ценово и местните общности

Чл.3. Съветът организира и осъществява своята дейност в съответствие с действащото българско и европейско законодателство, българските и европейските стратегически програмни и планови документи.

СТАТУТ И СЪСТАВ

Чл. 4. Обществен съвет за наблюдение и контрол е постоянно действащ консултативен и мониторингов орган към кмета на община Ценово с функции по разработване мониторинг на общински политики и проекти, финансирани с безвъзмездни финансови помощи от Европейския съюз и от международни програми и проекти.

Чл. 5. Общественият съвет за наблюдение и контрол е орган, в който участие вземат местни лидери (експерти / представители на бизнес структури / представители на структурите на гражданското общество/ представители на държавни институции) с експертиза в конкретните области на политика:

- ✓ Икономика и общинска собственост

- ✓ Местни данъци и такси
- ✓ Регионално (местно) развитие
- ✓ Териториално устройство
- ✓ Благоустройство, инфраструктура и транспорт
- ✓ Образование
- ✓ Здравеопазване и социални дейности
- ✓ Околна среда и води (екология)
- ✓ Гражданско състояние
- ✓ Аграрна политика
- ✓ Култура, спорт, туризъм
- ✓ Обществен ред
- ✓ Други

Чл. 6. Съветът е с постоянна численост от 21 души.

ФУНКЦИИ НА СЪВЕТА

Чл. 7. Обществения съвет изпълнява изпълнителни и мониторингови функции, отнасящи се до:

/1/ участие в подготовката и провеждането на публичните мероприятия за обществено обсъждане и консултиране на разработените общински стратегии, програми, концепции и планове за развитие;

/2/ подготовка на проектно предложение за финансиране на всеки конкретен проект, включваща:

а) събиране, обработване и подаване на специализирана информация;

б) даване на становище и предложения по изготвените проектни предложения;

/3/ организиране и провеждане на мероприятия в обществена полза, свързани с разработването и управлението на проекти;

/4/ осъществяване на мониторинг на общински политики и изпълнявани проекти в съответния сектор.

ПРАВИЛА ЗА РАБОТА

Чл. 8. Общественият съвет се събира всяка година в периода между 15 – 20 март, след като е извършено обобщаването на Матриците на индикаторите по секторни политики (виж Механизъм за наблюдение и контрол в община Ценово).

Чл. 9. Общественият съвет има правото да свиква събрание извън посочения срок в

чл. 8 при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината, в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие, в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и други.

Чл. 10. В случаите по ал. 7 Съветът се свиква по инициатива на кмета на община Ценово.

Настоящият Правилник за работа на обществен съвет за наблюдение и контрол е приет с Решение/.....2014 година на Общинския съвет на Община Ценово. Приложение №4. Програма за реализация на Общински план за развитие 2014-2020, община Ценово

Приложение №4. Програма за реализация на общински план за развитие 2014-2020, Община Ценово;

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

Програмата за реализация на общинския план за развитие през периода 2014-2020 г. има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на община Ценово, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана.

С програмата се определя пакета от мерки и проекти за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода до 2020 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттука – и на общинския план за развитие, действията за осигуряване на комуникация, информация и публичност при осъществяването на мерките и проектите, включени в програмата.

Програмата за реализация на общинския план за развитие има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на общинския план за развитие с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Основни компоненти на програмата са:

Оперативните насоки и цели на програмата – отразяват *логиката на интервенциите* – политически, институционални, организационни, информационно - комуникационни, финансови и контролни, за постигане на конкретни резултати и въздействие от изпълнението на програмата и на общинския план за развитие като цяло;

Мерките и предвидените дейности за подкрепа и осигуряване на схеми за финансиране, включително от фондовете на ЕС и други финансови инструменти и източници;

Списък на проектите, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата, съдържащ кратка обосновка и описание на физическите, финансовите и времевите параметри, както и отговорните звена. Списъкът на проектите ще отразява и е свързан както с оперативните цели на програмата, така и с приоритетите и стратегическите цели на общинския план за развитие на многогодишна база. Освен това е необходимо проектите да бъдат представени и да могат да бъдат проследявани на годишна база;

Индикаторите за конкретни продукти и резултати, свързани с постигането на оперативните цели, планираните мерки и отделните проекти, които ще бъдат използвани като база в общата система от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на съответните приоритети и цели на плана;

Организацията и дейностите по наблюдението, оценката и актуализацията на програмата;

Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата.

Организацията и дейностите по наблюдението, оценката и актуализацията на програмата;

Дейностите по наблюдение, оценка и актуализация на програмата се извършват съгласно българското законодателство по аналогия на изискванията спрямо общинските планове за развитие, заложи в Закона за регионално развитие и Правилника по прилагане на ЗРР.

Наблюдението по изпълнение на Програмата:

1. се възлага на служител/и от общинска администрация Ценово определен/и със Заповед на кмета на общината;
2. се извършва от експерти, вътрешни или външни, имащи съответната експертиза в съответната общинска политика.
3. се осъществява годишно или на шест месеца, в еднакви интервали от време;
4. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и оценка на стратегически документи за местно развитие.

Оценката по изпълнение на Програмата:

1. се възлага на служител/и от общинска администрация Ценово определен/и със Заповед на кмета на общината;

2. се извършва от експерти, вътрешни или външни, имащи съответната експертиза в съответната общинска политика.
3. се осъществява годишно или на шест месеца, в еднакви интервали от време;
4. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и оценка на стратегически документи за местно развитие.

Актуализация на Програмата (графика за изпълнение):

1. се извършва съгласно Механизъм за наблюдение и оценка на стратегически документи за местно развитие.

Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси попрограмата.

С цел осигуряване на информация, отчетност и прозрачност настоящата програма за изпълнение на ОПР 2014-2020 става неразделна част от документа и се публикува на официалната страница на Община Ценово.

Всеки доклад от извършените дейности по наблюдение и оценка на документа се публикуват на интернет страницата на община Ценово в 5 дневен срок от тяхното изготвяне и приемане.

Всяка актуализация на Програмата подлежи на публично обсъждане. Същото се осъществява чрез публикуване на проект на актуализирания документ на официалната страница на община Ценово и се предоставя срок за мнения и коментари, не по – кратък от 7 дни.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2.4.3. Подобряване достъпа до развитието на он-лайн публични и бизнес услуги;	50						Община Ценово								
2.4.4. Подпомагане на бизнеса, в т.ч. МСП за възприемане и ефективно използване на информационните и комуникационните технологии;	5						Община Ценово								
2.4.5. Развитие на умения в населението, свързани с информационните и комуникационните технологии;	10						Община Ценово								
3.1.1. Изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване и развитие на земеделски и животновъдни стопанства;	30						Община Ценово								
3.1.2. Осигуряване на компетентна информация за подходящи породи, изисквания за качество, пазарни конюнктури;	10						Община Ценово								
3.1.3. Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционните проекти;	10						Община Ценово								
3.1.4. Разширяване на ветеринарната помощ за общината;	100						Община Ценово								
3.2.1. Изграждане и стабилизиране на селскостопанските пътища;	100						Община Ценово								
3.2.2. Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка;	100						Община Ценово								
3.3.1. Максимално оползотворяване на възможностите на фондовете на ЕС;	4500						Община Ценово								
3.3.2. Привличане на инвеститори за развитие на земеделието;	400						Община Ценово								

3.4.1. Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване;	10						Община Ценово							
3.4.2. Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения;	800						Община Ценово							
3.4.3. Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-консултативна система);	40						Община Ценово							
3.4.4. Актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие;	30						Община Ценово МЗХ							
Мярка 5. Засаждане и отглеждане на нови и възстановяване на съществуващи горски масиви.	1000						Община Ценово							
Мярка 1. Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор.	50						Община Ценово							
4.2.1. Преустройство и модернизация на пчелини по изискванията на ЕС;	200						Община Ценово							
4.2.2. Подкрепа на млади фермери;	300						Община Ценово							
Мярка 1. Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС.	200						Община Ценово							
Мярка 2. Изграждане на земеделски тържища.	300						Община Ценово							
6.1.1. Устройство на проекти, уреждане на собствеността на земята, осигуряване на инфраструктура и маркетинг за привличане на инвеститори;	200						Община Ценово							

Мярка 2. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия.	100						Община Ценово								
Мярка 3. Подпомагане на частните инициативи в областта на туризма.	20						Община Ценово								
Мярка 1. Популяризиране на кълстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция.	10						Община Ценово								
Мярка 2. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство.	50						Община Ценово								
Мярка 3. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на кълстери.	400						Община Ценово								
Мярка 4. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми.	100						Община Ценово								
Мярка 5. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към кълстер.	50						Община Ценово								
8.1.1. Програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в общината;	30						Община Ценово								
Мярка 2. Създаване на актуализирана общинска програма за алтернативен туризъм (2014 -2020).	20						Община Ценово								
Мярка 3. Създаване на туристически продукт „Археологически и исторически училища на терен”.	50						Община Ценово								

Мярка 4. Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги.	10						Община Ценово								
Мярка 5. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината и съседните общини.	20						Община Ценово								
8.6.1. Изграждане на екопътеки;	800														
8.6.2. Обновяване на пътната инфраструктура в туристическите ареали;	800						Община Ценово								
8.6.3. Подкрепа за туристическия информационен център – създаване на пълен актуализиращ се информационен и рекламен пакет за туристическо предлагане;	50						Община Ценово								
8.6.4. Изграждане на инфраструктура за рафтинг;	200						Община Ценово								
8.6.5. Развитие на инфраструктура за спортен риболов	200						Община Ценово								
1.1.1. Информирание на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;	10						БТ Бяла								
1.1.2. Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и насърчаване за използване на предлаганите от ДБТ гр. Бяла услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда;	90						Община Ценово БТ Бяла								
2.2.1. Подкрепа за професионално обучение на предприемачи и самонаети;	200						Община Ценово								

2.2.2. Адаптиране на съществуващата и създаване на нова образователно-квалификационна инфраструктура с многоцелево предназначение;	200						Община Ценово РИО Русе								
2.2.3. Създаване на работни места в секторите с растеж;	800						Община Ценово								
2.2.4. Действия за засилване на социалната интеграция на хората в неравностойно положение, в т.ч. хората, изложени на социално изключване и малцинствата и хората с увреждания;	100						Община Ценово ОД СП								
2.2.5. Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на чуждите пазари на труда;	100						Община Ценово								
Мярка 1. Модернизиране на сградния фонд и оборудването на училищата.	900						Община Ценово								
Мярка 2. Включване на информационните и комуникационните технологии в училищата.	500						Община Ценово								
3.1.1. Създаване на условия за привличане на медицински специалисти;	200						Община Ценово								
3.1.2. Подобряване на координацията между лечебните заведения	50						Община Ценово, РЗИ								
4.1.1. Инвестиции за обновяване на културните институции;	1000						Община Ценово								
4.1.2. Опазване, експониране, социализиране и популяризиране на културно-историческото наследство;	200						Община Ценово								
4.1.3. Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата;	20						Община Ценово								

4.1.4. Експониране и социализиране на крепост "Ятрус"- с.Кривина	5000						Община Ценово							
Мярка 2. Развитие на спорта и местата за отдих.	500						Община Ценово							
Мярка 3. Развитие на младежките дейности.	300						Община Ценово							
5.1.1.Дневен център за възрастни хорас увреждания	500						Община Ценово							
5.1.2.Развитие на Домашен социален патронаж	300						Община Ценово							
5.1.3.Създаване на ЦНСТ за възрастни	500						Община Ценово							
5.1.4. Създаване на център за обществена подкрепа за деца и семейства							Община Ценово							
5.2.1. Насърчаване на достъпа на уязвимите групи до образование, на активно поведение на трудовия пазар и др.;	100						Община Ценово							
5.2.2. Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.;	100						Община Ценово							
1.1.1. Рехабилитация на пътищата от II-ри и III -ти клас в Общината;	6000						АПИ							
1.1.2. Ремонт и реконструкция на участъци от общинската пътна мрежа;	6000						Община Ценово							
1.2.1. Разработване на програма за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;	10						Община Ценово							
1.2.2. Топлинно саниране на големите обществени сгради (по Закона за енергийна ефективност);	800						Община Ценово							

1.2.3. Подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо;	300						Община Ценово								
1.2.4. Стимулиране ползването на алтернативни/възобновяеми енергийни източници (масово информирание за предимствата и възможностите);	10						Община Ценово								
2.1.1. Реконструкция и поддържане на водоснабдителната мрежа и осигуряване на постоянно подаване на чиста питейна вода;	1000						Община Ценово ВиК Русе								
2.1.2.Рехабилитация на уличната мрежа в селищата, тротоари и др.;	2000						Община Ценово								
2.1.3.Благоустрояване на центровете на селата;	2000						Община Ценово								
Мярка 2. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води;	7000						Община Ценово ВиК Русе								
2.3.1. Подобряване на телекомуникационното обслужване в малките населени места;	100						Дружеств а								
2.3.2. Развитие на технологии и услуги, предоставяни чрез цифровизация на телекомуникационната мрежа;	50						Община Ценово								
Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата.	50						Община Ценово РИОСВ								
1.2.1. Общинска програма за опазване на околната среда;	20						Община Ценово								
1.2.2.Изграждане на площадка за депониране на черни и цветни метали	300						Община Ценово								

1.3.1. Въвеждане на системите за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки;	50						Община Ценово							
1.3.2. Премахване на нерегламентираните сметища в общината;	500						Община Ценово							
1.3.3. Планово обновяване на техниката за сметосъбиране, сметоизвозване и специализирани съдове за отпадъци;	200						Община Ценово							
1.4.1. Повишаване на познанията, културата и съзнанието на децата и населението по въпросите на опазването на околната среда и устойчивото развитие;	100						Община Ценово							
1.4.2. Подобряване капацитета на стопанските сектори за управление на дейности, които въздействат върху околната среда, чрез масово прилагане на доброволни екологични схеми в индустриалния сектор;	100						Община Ценово МОСВ							
1.4.3. Привличане и повишаване участието на обществеността в процеса на вземане на решения и осигуряване на широк достъп до информация;	50						Община Ценово							
Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на общинския план.	50						Община Ценово							
Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината.	100						Община Ценово							

Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	50						Община Ценово							
Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово.	50						Община Ценово							
Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики.	50						Община Ценово							
Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми.	50						Община Ценово							
Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници.	80													
Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие.	100													

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приложение №5. Предварителна оценка на Общински план за развитие 2014-2020.

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014 - 2020 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЗРР	Закон за регионалното развитие
МРР	Министерство на регионалното развитие
МСП	Малки и средни предприятия
МУР	Методически указания за разработване на национална стратегия за регионално развитие (2012-2022 г.), регионални планове за развитие на районите ниво 2 (2014-2020 г.), областни стратегии за развитие (2014-2020 г.) и общински планове за развитие (2014-2020 г.):
НЕМ	Национална екологична мрежа
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПР	Общински план за развитие
ПО	Предварителна оценка
ППЗРР	Правилник за прилагане на закона за регионалното развитие
РПР	Регионален план за развитие
СЦ	Стратегическа цел
ФЕС	Фондове на Европейския съюз
ЦБ	Централен бюджет
СЦР	Северен централен район

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата предварителна оценка е важен документ, който е част от ОПР 2014-2020 г. на община Ценово и е разработен от „И-Финанси“ ЕООД - Изпълнител по договор за възлагане от община Ценово. В съответствие с нормативните изисквания /чл. 32 от ЗРР/ ПО е задължителна и се разработва от независим консултант, успоредно с подготовката на общинския план за развитие.

Общинският план за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за развитие на общината в икономическо, социално, инфраструктурно и екологично отношение, за период от седем години.

Основната цел на оценката е да допринесе за подобряване качеството на ОПР и да способства за бъдещото му ефективно и ефикасно изпълнение. Предварителната оценка на социално-икономическото въздействие, следва да послужи за сравнение и ориентир при извършване на надеждна междинна и последваща оценка за постигнатите резултати от изпълнението на ОПР за периода 2014 – 2020 година.

Специфичните цели са следните:

- да се гарантира съгласуваност на ОПР и заложените в него стратегически цели и приоритети с документите и плановете с национално и европейско значение, секторни стратегии, регионален план за развитие, областна стратегия за развитие и други;
- да се гарантира съгласуваност на ОПР, като се оцени социално-икономическия и SWOT-анализ, реалистичността и адекватността на заложените цели и приоритети за местно развитие, предвидената система за наблюдение, оценка и актуализация, включително предложените индикатори, необходимите действия за осигуряване на информация и публичност и прилагане на принципа на партньорство;
- да се гарантира и спазва принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- да се гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равния достъп, недискриминирането, устойчивото развитие и др.;
- да се прецени адекватността на необходимите ресурси за реализация на ОПР за периода 2014–2020 г.;

- да се оценят дейностите, предложени за прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- да се оцени съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г.

За постигане на горепосочените цели е извършено следното:

- оценка на обхвата и фокуса на анализа, актуалните тенденции и процеси, проблеми и потенциали на икономическото, социалното, инфраструктурното и екологичното развитие на Община Ценово;
- оценка на съответствието и обвързаността на SWOT-анализа със социално-икономическия и с дефинираните цели и приоритети за развитие на община Ценово;
- оценка на реалистичността и приложимостта на визията, целите и приоритетите за развитие на община Ценово периода 2014-2020 г., взаимовръзката и взаимодействието между отделните приоритети и стратегически цели, както и съответствие и обвързаност с релевантните стратегически документи на областно, регионално, национално и европейско ниво;
- оценка на обема и реалистичността на предвидените финансови ресурси за постигането на целите на ОПР 2014-2020 г. и обосноваването на разпределението им за постигане на максимална ефективност спрямо заложените цели и приоритети;
- извършен анализ на уместността, яснотата и броя на индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР за периода до 2020 г., включително по отношение на информационното му осигуряване;
- оценка на описаните действия и механизми за наблюдение, оценка и актуализация на ОПР, дейностите за осигуряване на информация и публичност на плана и включване на партньорите в процеса на разработване и изпълнение;
- оценка на съответствието, целесъобразността и ефективността на програмата за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г.

В процеса на изготвяне на предварителната оценка, Изпълнителят е координирал и съгласувал действията си с Възложителя и е съблюдавал и взел предвид изискванията на ЗРР и ППЗРР.

Основните **критерии**, които са използвани при предварителната оценка са:

- приложимост;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- обоснованост;
- ефективност;
- ефикасност;
- въздействие;
- устойчивост.

2. МЕТОДИКА И МЕТОДИ НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОЦЕНКАТА

При изготвянето на оценката са използвани следните **методи**:

Проучване - проучване на документи, информация и данни от различни източници;

Анализ и синтез – анализира се базовата входяща информация и данни, и се обобщават резултатите за нивото на въздействие на изпълнение на ОПР;

Сравнение – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки.

2.1. ПРОУЧВАНЕ

В процеса на изпълнение на този етап бяха проучени обстойно и задълбочено следните общински, областни, регионални, национални и европейски документи:

- Методически указания за разработване на национална стратегия за регионално развитие /2012-2022 г./, регионални планове за развитие на районите ниво 2 /2014-2020 г./, областни стратегии за развитие /2014-2020 г./, общински планове за развитие /2014-2020 г./;
- Стратегия „Европа 2020” на ЕС;
- Териториален дневен ред на ЕС 2020;
- Проекти на регламентите на ЕС за инструментите и правилата за финансиране на политиката за сближаване през периода 2014-2020 г.;
- Стратегическа рамка на Европейската комисия за периода 2014-2020 г.;
- Национална програма за развитие България 2020;
- Секторни стратегии за развитие, покриващи частично или изцяло периода 2014-2020 г. (в сферата на транспорта, околната среда, енергетиката, икономиката и малките и средни предприятия, развитието на телекомуникационните мрежи, пазара на труда, иновациите и въвеждането на нови технологии, здравеопазването, образованието, културата, социалните дейности и др.);
- Националната стратегия за регионално развитие на България 2012-2022 г.;
- Регионален план за развитие на СЦР 2014-2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Русе 2005-2015 г.;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Годишни доклади за наблюдение изпълнението на Общинския план за развитие 2009 – 2012 година;
- Национална концепция за пространствено развитие 2012-2025 г.;
- Проекти на оперативните програми за периода 2014–2020 година;
- Източници на официална статистическа информация: Национален статистически институт /НСИ/, Евростат, министерства, държавни и регионални агенции и комисии, териториални и регионални служби на органите на изпълнителната власт и Общинска администрация Ценово:

2.2. АНАЛИЗ И СИНТЕЗ

В този етап бе извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше предварителната оценка на ОПР, резултатите от която са описани в настоящия документ. Направи се подробен анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на общината, изпълнението на целите и приоритетите, релевантността на ОПР и капацитета за координация на отговорните за неговото прилагане органи. Направиха се съответните изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на ОПР и актуализиране на документа за периода 2014–2020 г.

2.3. СРАВНЕНИЕ

При изпълнение на този етап се сравняват заложените показатели в ОПР и тези в европейските, националните, регионалните и областните стратегии. За по-пълна информация се търси съдействието на Общинска администрация Ценово. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в оценката.

3. ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОПР

Изпълнителят е извършил оценката с презумпцията, че предоставените статистически данни са коректни.

В структурно отношение оценката е извършена на базата на основните дейности, застъпени в „Методически указания за разработване на национална стратегия за регионално развитие /2012-2022 г./, регионални планове за развитие на районите ниво 2 /2014-2020 г./, областни стратегии за развитие /2014-2020 г./ и общински планове за развитие /2014-2020 г./.

3.1. ОЦЕНКА НА ОБХВАТА И ФОКУСА НА АНАЛИЗА НА АКТУАЛНИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРОЦЕСИ, ПРОБЛЕМИ И ПОТЕНЦИАЛИ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО, ИНФРАСТРУКТУРНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО

Общата структура и съдържанието на анализа за икономическо и социално развитие на ОПР на община Ценово са конфигурирани, съгласно заложената последователност спрямо МУР, като са изведени основните елементи и показатели, които определят развитието в икономическо, социално, инфраструктурно и екологично отношение.

Документът започва с въведение, в което са описани основните цели и обхват,

законодателната и стратегическата рамка и периода на действие. В увода присъства и описание на процеса на подготовката на плана, както и съпричастните към изработването му институции. Високо се оценява фактът, че в процеса на разработване са включени всички заинтересовани страни и са организирани различни партньорски форми за обмен на информация между страните.

Общата характеристика/профил на общината в текста, маркирана като част 1.1. **Местоположение и природни условия**, в които е отразена ключовоопределящата роля за географското и в частност на транспортногеографското положение, което е повлияло за развитието на общината, релеф, климат, води и почви, които са представени предимно описателно, но съдържат оценка по отношение влиянието им за развитието на стопанството в общината. Съгласно МУР анализът следва да бъде проблемно ориентиран и да обхваща идентифициране на икономическите проблеми, както и тяхното териториално измерение, като се направят съответните изводи и се посочат тенденциите за развитие на общината на базата на вътрешния ѝ потенциал и условия за развитие.

1.2. Социално-демографска оценка и заетост на населението са разгледани данните за изменение на населението за периода 1994-2012г. Анализирани са основните демографски тенденции за общината и всяко населено място по отделно. Направена е прогноза, на база тенденциите, до 2020г., както и предложение за бъдеща демографска политика. Реализиран е структурен анализ на заетостта с предложения за действия на пазара на труда.

1.3. Тенденции и процеси в икономиката отговаря в голяма степен на посочените изисквания, като се предоставят данни за няколко конкретни години, спрямо които са изведени моментното състояние и тенденцията на развитие. Структурата е следната:

- обща характеристика-основни показатели на предприятията, основни икономически показатели, основни предприятия
- селско стопанство
- туризъм

1.4. Развитие на социалната сфера в общината е структурирана така:

- Здравеопазване,
- Образование,
- Социални услуги,
- Култура
- Спорт и отдих

Отделено е достатъчно внимание на развитието на социалната сфера и човешките ресурси, разпределени по начин лесно достъпен за читателя и съобразен в голяма степен с МУР.

Инфраструктурното развитие, свързаността и достъпността са представени в част 1.5. с компонентите на инженерната инфраструктура – транспортна, електроснабдяване и газоснабдяване, комуникационна инфраструктура и водоснабдителна и канализационна. Състоянието на селата по отношение на техническата инфраструктура е отделено в отделна точка. Информацията по точките е достатъчна, за да създаде ясна представа за текущото състояние, относно изследваните компоненти, като е допълнена и с количествени индикатори, където такива са били достъпни. Изведени са проблемите в тази област.

В точка 1.6. **Екологично състояние и рискове** се представени всички необходими компоненти - качество на атмосферния въздух, водите, почвите, отделени отпадъци, незаконни сметища, шум и биоразнообразие, като са посочени основните проблеми и тенденции.

В точка 1.7. **Административен капацитет** са представени Административна структура и организация на общинската администрация. Действащи стратегии и програми, Капацитет за реализация на проекти. Представеният анализ позволява точно и ясно формулиране на конкретни проекти и мерки за подобряване административния капацитет.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Спазена е общата структура за изготвяне на анализ на икономическото и социалното развитие. Фокусът на изследване и обекта на изследване е община Ценово и не е изместен в текста.
- Анализът на **местоположение и природни условия** включва отчитане на възможния потенциал за развитие на стопанската дейност и извеждане на тенденциите при определено въздействие.
- Представеният анализ по отношение **Тенденции и процеси в икономиката** позволява пълно извеждане на проблемите и тенденциите на местната икономика.
- Представеният анализ по отношение **Социално-демографска оценка и заетост на населението** проследява тенденциите и проблемите в общината и позволява точно и ясно формулиране на мерки.
- Изготвен е подробен анализ на **инфраструктурното развитие**.
- Анализът по т.6. **Екологично състояние и рискове** създава представа за пълния брой компоненти, които би следвало да се включат в тази тема.
- **Анализът за административния капацитет** е задълбочен, с проследени тенденции, по които следва да се предприемат необходимите действия. Точно и ясно могат да се формулират целите, които ще въздействат за развитието в тази област.

3.2. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО И ОБВЪРЗАНОСТТА НА SWOT-АНАЛИЗА СЪС СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ И С ДЕФИНИРАНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Настоящият раздел в предварителната оценка е разделен на две части: оценка и съответствие между изготвения SWOT-анализ и анализът на икономическото и социалното развитие на община Ценово и съответствие с формулираните цели и приоритети.

Анализът на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите е в съответствие със стандартната методология, според която силните и слабите страни са резултат от влиянието на вътрешни фактори, а възможностите и заплахите на външни фактори.

Изготвеният SWOT-анализ е пълен и в съответствие с анализа на икономическото и социалното развитие, като са обхванати всички тематични области и елементите, които са тематично обвързани. Включването им създава предпоставки за наличие на съгласуваност на SWOT-анализа с идентифицираните цели и приоритети.

Записите от посочения SWOT-анализ са напълно застъпени в стратегическата рамка, като на базата на наличните възможности е планирано да се ограничат слабите страни и заплахите. Отделните приоритети планират да подобрят икономическото, социалното и инфраструктурното развитие, като се поставя фокус върху опазването на околната среда и повишаването на административния капацитет за управление в полза на бизнеса и гражданите.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Изготвеният SWOT-анализ е пълен и в него присъстват основни изводи от анализирани тематични компоненти. Включването им създава предпоставки за съгласуваност на SWOT-анализа с идентифицираните цели и приоритети.

Наблюдава се връзка между външните и вътрешните фактори.

Налична е връзка между формулираните цели и приоритети и наличните записи в SWOT-анализа. За основните проблеми, които са изведени от анализа за икономическото и социалното развитие са предвидени конкретни мерки.

3.3. ОЦЕНКА НА РЕАЛИСТИЧНОСТТА И ПРИЛОЖИМОСТТА НА ВИЗИЯТА, ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г., ИНТЕГРИРАНOSTТА И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ОТДЕЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, КАКТО И ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ И ОБВЪРЗАНОСТ С РЕЛЕВАНТНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ОБЛАСТНО, РЕГИОНАЛНО, НАЦИОНАЛНО И ЕВРОПЕЙСКО НИВО

Стратегическата част на ОПР на община Ценово за периода 2014–2020 г. набелязва насоките за развитие на общината във всички сфери на социално-икономическия живот. Тя кореспондира пряко и е съобразена изцяло със законодателната и стратегическата рамка за регионалното развитие на национално и европейско ниво в т.ч и с целите и посоките на интервенции на Структурните и инвестиционни фондове на ЕС.

Оценката на стратегическата рамка на ОПР на община Ценово 2014-2020 е разгледана на следните нива:

- структурно представяне;
- външно съответствие;
- вътрешно съответствие и допълняемост;
- реалистичност и приложимост;
- съгласуваност с общественото мнение.

Целите и приоритетите имат за задача да дадат насоката за развитие на общината за следващия програмен период, като стъпят на основата на направения преди това анализ и SWOT-анализ. Тази важна част от документа, която показва начина за използване предимствата на общината и постигането на максимален **резултат** по отношение решаването на наличните проблеми и постигането на социално-икономически напредък.

Стратегическата рамка следва да изразява мненията и **желанията на местната общност** за бъдещото развитие на общината и в същото време да следва **насоките**,

определени от документите на по-високо ниво. Необходимо е да се намери **пресечната точка между желанията и възможностите за развитие**, така че стратегическата рамка да бъде реалистична и да има положително въздействие върху населението на общината.

Структурата на стратегическата рамка на ОПР на община Ценово включва: визия, стратегическа цел, пет приоритетни области и прилежащите им специфични цели и мерки и покрива в голяма степен препоръчителните изисквания в МУР.

Във формулираната визия на община Ценово: Община Ценово – координатор за разширяване на икономическото и социално сътрудничество на Р България със страните на ЕС и създаване на възможности за изграждане на иновационни предприятия и клъстери, осигуряващи висока заетост и доходи във всички сектори на общината и нарастващо жизнено равнище на всички граждани, са взети предвид основните изводи от дефинираните записи в SWOT-анализа и досегашното развитие. Решаването на ключовите проблеми и реализацията на потенциала за развитие на общината през плановия период ще даде възможност за постигане на очертаната визия, което я прави реалистична.

Стратегическата рамка на Общинския план е разгледана в контекста на системата от стратегически и планови документи на областно, регионално и т.н. Потърсена е външната съгласуваност на документа като стратегическите цели са обвързани с приоритетните за развитие области на всички национални и европейски нива.

Външна съгласуваност на документа е постигната чрез **Стратегия Европа 2020**, която цели постигането на:

- **интелигентен растеж** – чрез по-ефективни инструменти в образованието, изследванията и иновациите;
- **устойчив растеж** – благодарение на решителното преминаване към ниско въглеродна икономика и конкурентоспособна промишленост;
- **приобщаващ растеж**, със силен акцент върху създаването на работни места и намаляването на бедността.

Петте основни цели, които ЕС трябва да постигне преди края на десетилетието са в сферата на **заетостта; образованието; научните изследвания и иновациите; социалното приобщаване и намаляването на бедността и климата/ енергетиката.** Така формулираните цели следва да се трансформират в национални.

Към целите са дефинирани и седем водещи инициативи, предоставящи рамка, чрез която ЕС и националните власти взаимно поддържат усилията си в области, подкрепящи приоритетите на „Европа 2020“ – като иновации, цифрова икономика, заетост, младеж, промишлена политика, бедност и ефективно използване на ресурсите.

Според оценителя **общинският план за развитие на община Ценово следва създадените от ЕС насоки:**

Наблюдава се насоченост към намаляване на **безработицата** чрез стимулиране на **преработвателната промишленост** и създаване на **нови предприятия**, развитие на **конкурентно земеделие** с по-висока добавена стойност на продукцията, грижа за **околната среда**, повишаване на **квалификацията на работната сила**, активно включване на **малцинствените групи** в образованието и пазара на труда.

Национална програма за развитие България 2020:

НПР БГ 2020 е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. Формулираните цели на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

правителствените политики ще осигурят постигането на ускорен икономически растеж и повишаване на жизнения стандарт на българските граждани в средносрочен и дългосрочен план.

НПР БГ 2020 поставя пред страната 3 стратегически цели и 8 приоритета, като основните направления са в посока: **образование, здравеопазване, социално включване, по-високи равнища на заетост, регионално развитие, инфраструктура, иновации, аграрен сектор, административен капацитет и енергийна ефективност.**

Община Ценово е засегнала в своята стратегическа рамка всички приоритетни направления на НПР БГ 2020.

Национална стратегия за регионално развитие 2012-2020

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) за периода 2012–2022 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на **балансирано и устойчиво развитие на районите на страната** и за преодоляване на **вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/ неравенства** в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране.

НСРР играе важна роля за постигане на съответствие и взаимно допълване между целите и приоритетите на политиката за регионално развитие и секторните политики и стратегии, които спомагат за балансирано развитие на районите.

НСРР **определя дългосрочните цели и приоритети за регионално развитие на страната.** Изведените стратегически цели и приоритети на НСРР 2012-2022 са разгледани и в самата стратегическа рамка на ОПР на община Ценово като определящи насоката на изведените приоритети.

Връзка с НСРР 2012-2022 е налице по всички Стратегически цели т.е. оценителят може да твърди, че е установено съответствие на изведените в НСРР и ОПР на Община Ценово стратегическа цел. Стратегията на ОПР е насочена именно към по-устойчиво използване на местните ресурси и местния потенциал, стимулиране на малките и средни предприятия, създаване на подходящи условия за развитието и реализацията на човешките ресурси с оглед намаляване на негативните демографски и миграционни процеси и подобряване на качеството на живот в населените места, подобряване качеството на средата на живот чрез осигуряване на достъп до образователни, здравни, социални и културни услуги, модернизиране и изграждане на образователна, социална, културна и спортна инфраструктура.

Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025

Националната концепция за пространствено развитие определя стратегията за развитие на националната територия и връзките ѝ със съседни страни и региони. НКПР надгражда и доразвива предложението в НСРР 2012-2022 г. полицентричен модел от йерархизирани центрове и оси на развитие, като посочва пътищата за преминаването им на по-високо равнище. Оценката на градовете центрове, подредени в 6 йерархични равнища е извършена посредством показатели за демографска динамика и значението им като административни, транспортни, здравни, образователни, културни, икономически и туристически центрове. Според НКПР Ценово е град от **3-то йерархическо ниво.**

Регионален план за развитие на Северен централен район 2014-2020

Регионалните планове за развитие определят **средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

съответния район, която съвпада с предвижданията на Националната стратегия за регионално развитие и другите структуроопределящи политики.

Областна стратегия за развитие на област Русе 2005-2015

Областната стратегия за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитие на областта, както и стратегическите насоки за разработване на общинските планове за развитие.

Съответствието с Областната стратегия за развитие е най-подробно и задълбочено изследвана.

ОСР на област Русе 2005-2015 си поставя за цел **да постигне висока степен на социално-икономическо развитие**, като в тази връзка насочва община Ценово към приоритизиране на следните области.

По-долу в табличен вид е представена връзката между ОПР и Регионален план за развитие на Северен централен район 2014-2020 и Областната стратегия за развитие на област Русе 2005-2015г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Стратегическа цел РПР 2014-2020 СЦР	Стратегическа цел ОСП Русе 2005-2015г.	Съответствие в ОПР Ценово
СЦ 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство;	Приоритет 1 Инвестиране в иновации, нови технологии и развитие на човешките ресурси в съответствие със стратегическите потребности на областната икономика Приоритет 2 Пълноценноизползване на конкурентните предимства на област Русе за осигуряване на устойчиво развитие на районите	Приоритет № 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие. СЦ 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността и селското стопанство СЦ 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината СЦ 3: Оптимално използване на природните ресурси за развитие на селското стопанство СЦ 4: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор СЦ 5: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти СЦ 6: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата СЦ 7: Създаване на регионален клъстер: „Зърнопроизводители“ СЦ 8: Развитие на алтернативен туризъм
СЦ 2: Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност;	Приоритетна цел 3 „Качество на живота“	Приоритет № 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал: СЦ 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция СЦ 2: Повишаване качеството на образованието

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

		СЦ 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях СЦ 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности СЦ 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи
СЦ 3: Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места;	Приоритет 3 Повишаване качеството на живот на населението при изравняване на социално-икономическите стандарти между областния център и изостаналите райони на област Русе	Приоритет № 3. Техническа и инженерна инфраструктура СЦ 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението СЦ 2: Изграждане, разширяване и поддържане на техническа инфраструктура, подобряваща жизнената среда
СЦ 4: Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране използването на енергия от възобновяеми източници.	Приоритет 3 Повишаване качеството на живот на населението при изравняване на социално-икономическите стандарти между областния център и изостаналите райони на област Русе	Приоритет № 4. Екологично развитие СЦ 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово
	Приоритет 5 Повишаване на институционалния капацитет, приобщаване на гражданите и бизнеса към управлението на регионалното и местно развитие	Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения. СЦ 1: Укрепване на капацитета на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

		общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на общинския план за развитие. СЦ 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги. СЦ 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество. СЦ4: Създаване на програмен и проектен капацитет
--	--	--

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Вътрешно съответствие и допълняемост

Вътрешното съответствие на документа се изразява в ясната и категорична **връзка между** тенденциите в развитието на общината, станали ясни от направения **анализ** на икономическото и социалното развитие и изведените **силни и слаби страни, възможности и заплахи**. На тази база стъпва и разработената **стратегическа рамка**, която да използва потенциала на общината, за да реши нейните проблеми и да доведе до устойчиво развитие.

В т.2 от настоящата оценка вече е направено едно такова изследване, което проследява връзките анализ- SWOT-анализи стратегия.

Според оценителя **Стратегическата рамка** е построена на база направения анализ и **не противоречи на направените там изводи**.

Постигната е **интегрираност и взаимодействие** между отделните Стратегически цели. Те са **балансиранни и равнопоставени** като значимост и засягат **четири отделни сфери**, които са ключови за развитието на общината:

1. Икономика и местен потенциал;
2. Човешки ресурси;
3. Инфраструктура;
4. Добро управление.

Въпреки че са изведени като отделни цели, връзката между тях е особено тясна, като **концепцията** се изчерпва в следното - развитието на инфраструктурата осигурява база за развитие на бизнеса и по-добра среда за живот на хората. Грижата за човешките ресурси, от гледна точка на образование, здравеопазване и социални дейности, води до по-добре и повече обучени и квалифицирани кадри, които да са подготвени да влязат и да подсилват местната икономика. А развитата икономика означава повече работни места, по-високо заплащане и по-висок стандарт на живот.

Най-сигурният начин за развитието на общината е да се използват нейните **сравнителни предимства и потенциали**, а именно: подходящото географско погранично разположение и природно-климатичните условия, подходящи за развитие на туризъм и селско стопанство.

За да има устойчив растеж, трябва да се съблюдава **опазването на околната среда**. Външните фактори също са взети предвид, като се предлагат условия за **привличане на инвеститори и коопериране с други общини**.

Реалистичност и приложимост

Приложимостта на стратегическата рамка зависи от нейната **реалистичност**, от **нагласите** на местното население, от **административния капацитет**, от **адекватността** на стратегията спрямо нуждите на местното население.

При оценката на реалистичността и приложимостта на един планов документ от значение са много **външни фактори**, които в повечето случаи са трудно предвидими.

Реалистичността на един план зависи и от **пресечната точка между предвидените дейности и отделените за тях ресурси**.

В Общинския план за развитие са разработени **Индикативна финансова таблица** и **Програма за реализация**, където са дефинирани ресурсите, необходими за реализацията на плана.

Съгласуваност с общественото мнение

Погледът на местното население винаги е от голямо значение при разработването на планови документи. Първо, при изготвянето на **аналитичната част**, вътрешния поглед на

живеещите в общината неминуемо трябва да се вземе предвид. Статистическите данни не винаги са достатъчни за определяне на статуса на социално-икономическите показатели, тъй като върху тях влияят много и динамични процеси, които понякога е трудно да се оценят реалистично от външен наблюдател.

Второ, важно е местното население да **припознае набелязаните цели като свои**, за да се сплоти общността около тяхното преследване и да се установи тясно сътрудничество между администрация и гражданско общество.

Общественото мнение и нагласи са взети предвид при разработването на настоящия ОНР, като са проведени проучвания с помощта на различни подходи и на различни етапи от разработване на плана. Проведено е социологическо изследване.

Всички документи са публично представяни на сайта на община Ценово.

След изготвяне на аналитичната част на плана са проведени **дискусии** с различни участници, на които е подложена на дискусия предвидената стратегическа рамка. Целта на дискуссионните форуми е именно да се оцени реалистичността на рамката и да се съберат идеи и предложения за нейното усъвършенстване.

Предложените приоритети и мерки са реалистични и приложими за периода 2014–2020 г. тъй като могат да намерят финансиране от външни алтернативни източници, главно чрез програмите на ЕС.

Постигната е пълна интегрираност и взаимодействие между отделните приоритети и стратегически цели.

Посочените цели и приоритети в ОНР на община Ценово гарантират правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие и добро управление, като се предвидят мерки за интегриране на уязвимите групи от обществото.

Препоръчително е ОНР на община Ценово да се хармонизира и с така необходимата Стратегия за учене през целия живот, когато такава бъде изготвена.

Общинският план за развитие се разработва в момент, когато все още не е финализирано Споразумението за партньорство на Република България, определящо основните приоритетни направления, които ще бъдат финансирани в следващия програмен период, както и обема на заделените средства, не са финализирани и оперативните програми, областните стратегии за развитие, интегрираните планове за градско възстановяване и развитие и други стратегически документи за следващия програмен период, от които ОНР на община Ценово е силно зависим.

Тази **неясна външна среда**, в която се изготвя документът, увеличава **риска за условност на планираните дейности и най-вече средствата за тях**.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Заложените визия, цели и приоритети са реалистични и приложими за периода 2014-2020 г.
- Постигната е интегрираност и взаимодействие между отделните приоритети и стратегически цели. Постигната е ясна демаркация на стратегическата рамка.
- Стратегическите цели на ОНР на община Ценово съответстват на визираните в документите от висшестоящ характер – ОНР на област Русе, РНР на Северен централен район, НСРР и целите на ЕС.

- Постигната е съгласуваност и хармонизация на приоритетите с европейските и национални цели за устойчиво развитие.
- ОНР на община Ценово е хармонизиран изцяло с националните секторни стратегии, които обхващат периода 2014–2020 г и са разработени към края на 2013 г.
- **Препоръчва се** при изготвянето на други общински секторни стратегически документи да се хармонизира настоящата стратегическа рамка.
- ОНР на община Ценово гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление.

3.4. ПРЕЦЕНКА НА ОБЕМА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРЕДВИДЕНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г. И ОБОСНОВАНOSTТА НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО ИМ СПРЯМО ЗАЛОЖЕНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Планираната финансова индикативна таблица е структурирана в пълно съответствие с МУР, като са адресирани възможностите за финансиране по компоненти: определените приоритети за устойчиво интегрирано местно развитие през периода до 2020 г., общия и годишния обем на планираните средства за тяхната реализация; източниците на финансиране за реализация на приоритетите в развитието на общината, като се имат предвид проектите, които ще бъдат включени в конкретна програма за реализация на плана; относителния дял на предвидените средства по източници на финансиране в общата сума на поетите финансови ангажимент. Порядъкът на планираните средства е ефективен и ефикасен съобразно планираните в програмата за реализация проекти.

Предвидените финансови средства за реализация на ОНР са съобразени със социално-икономическото и инфраструктурно развитие на общината, което през новия програмен период ще се осъществява под комбинираното влияние на две групи фактори - стимулиращи и задържащи развитието ѝ. От друга страна разпределението между необходимите финансови средства по отделните приоритети е премерено чрез значимостта и капиталоемкостта на отделните дейности.

Финансовите ресурси за изпълнение на ОНР са обобщени в Индикативната финансова таблица и детайлно описани в Програмата за реализация на ОНР. В нея финансовите ресурси са детайлизирани в достатъчна степен с прогнозни източници за финансиране.

В стратегическата част на плана са изброени основните източници на финансови средства, които условно могат да се обособят в следните групи – Местно публично финансиране, Външно публично финансиране и Частно финансиране.

В Програмата за реализация на ОНР на община Ценово за периода 2014-2020 г. заложените **проекти** са на обща стойност **196 834 000 лева**.

Общинският план за развитие предвижда сериозни инвестиции при реализиране на **Приоритет № 1**. Интелигентен растеж и икономическо развитие на традиционните и нови производства – **13 482 000 лв.**

За осъществяване на дейностите по **Приоритет № 2**. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал са заложили – **11 870 000лв.**

Най-малко средства са предвидени в **Приоритет № 5**. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални **умения- 530 000 лв.**

За изпълнение на дейностите по **Приоритет № 3**. Техническа и инженерна инфраструктура- **29 150 000лв.,** а за **Приоритет № 4**. Екологично развитие – **1 370 000лв.,**

Основното финансиране на набелязаните в плановия документ проекти е предвидено да бъде от външни публични източници - **39 937 000лв.** или **70,81%** от фондове на ЕС и **7 999 000 лв.** или **14,18%** от централния бюджет.

Собственото финансиране за разглеждания планов период се предвижда да бъде в размер на **1 546 000лв.** или **2,74%** - от общия размер средства необходими за изпълнение на ОПР.

Тези анализи поставят под риск изпълнението на планираните проекти, при положение, че не се осигурят средства от външно публично финансиране.

От разпределението на публичните разходи в бюджета по функции е видно, че Община Ценово има недостатъчен финансов капацитет за самостоятелно финансиране на проекти и дейности от Общинския план за развитие. В бюджетите за периода 2014-2020 г.е необходимо да има заделени средства за разработване, управление, изпълнение и съфинансиране на проекти и дейности от ОПР. Трудностите пред общината в голяма степен ще бъдат при осигуряването на собственото съфинансиране.

Един европейски проект изисква доста голям собствен ресурс да бъде реализиран преди средствата по него да бъдат възстановени. Очакванията за следващия програмен период са, че Европейският съюз през следващите 7 години няма да отпуска изцяло грантови схеми, т.е. няма да предоставя 100%-ово финансиране на общинските проекти. Предвид това ще се изисква от Общината да осигури процент от средствата и от други източници. В тази връзка Община Ценово трябва да има готовност за структуриране на едно сложно финансиране, което да обезпечи реализирането на икономически рентабилни проекти. Добре е в ОПР да се акцентира върху **реализиране на проекти чрез публично-частни партньорства (ПЧП)**, което е модерен и алтернативен начин за финансиране. Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г.

За изпълнението на Общинския план за развитие на община Ценово 2014-2020 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Национални програми и други.

Като алтернативи за съфинансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ”, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Необходимо е да се отбележи, че при изготвянето на индикативната финансова рамка е спазен принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници в цялост. По линия на ЕС всеки проект е

съфинансиран или от бенефициента или от държавния бюджет. Следва да се прави разлика между Оперативна програма и Фонд на Европейския съюз. В България всички оперативни програми са съфинансирани от централния бюджет, като за предходния планов период стойността бе 15%.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Обемът на предвидените финансови ресурси е в съответствие с предвидените проекти, изпълнението на които би довело до ефективност на извършените разходи за постигане на целите на ОПР на община Ценово;
- В индикативната финансова рамка е спазен в цялост принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници.

3.5. АНАЛИЗ НА УМЕСТНОСТТА, ЯСНОТАТА И БРОЯ НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЗА ПЕРИОДА ДО 2020 Г., ВКЛЮЧИТЕЛНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО МУ ОСИГУРЯВАНЕ

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие на община Ценово е основен инструмент за проследяване степента на изпълнение на ОПР и е изцяло съобразена с МУР. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на плана са използвани два вида индикатори: **индикатори за резултат и индикатори за въздействие**. Това позволява да се направи извод спрямо уместността и яснотата им.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети за развитие на общината. По някои приоритетите се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г.

Матрицата на индикаторите за ОПР на община Ценово включва наименование на стратегическа цел и приоритет, мярка на индикатора; източник на информация; период на отчитане, базови и целеви стойности. Подробно посочените индикатори са ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване. Така изготвената матрица позволява да се изготвят качествена междинна оценка и последваща на плана и

да се определи очакваното въздействие върху социално-икономическо развитие на територията, при условие че планираните проекти се изпълнят.

На база на извършения анализ на социално-икономическото състояние на целевата територия и предвид наличието на целевите стойности в предвидените за наблюдение и оценка на изпълнението могат да се направят **изводи за въздействието на документа с конкретни количествени показатели. Наличието на базови и целеви стойности на ключовите индикатори позволява да се сравнят и преценят очакваните социални и икономически ефекти и въздействия от реализацията на плана.**

Ако ОПР бъде изпълнен и заложените в него конкретни проекти станат реалност, тогава социалните, икономическите и екологичните показатели на община Ценово в края на плановия период /2020 г./ ще регистрират положителна промяна и ще я доближат до стандартите за устойчиво развиваща се територия, в която на населението е осигурен по-висок жизнен стандарт, характеризиращ се с по-високи доходи, по-добро здравословно състояние, високо качество на образование и по-уютна жизнена и околна среда.

Конкретните очаквани положителни въздействия към 2020 г. върху социално-икономическото развитие на общината са:

- Повече произведена продукция от предприятията;
- Внедрени иновации в селското стопанство;
- Приходи от дейността на предприятията в селското стопанство;
- Инвестирани средства за подобряване на градската и селската среда;
- Висок дял от населението преминало през обучения за професионална квалификация;
- Повишен жизнен стандарт на населението;
- Повече удовлетворени граждани възползвали се от услуги на администрацията;

Заложените мерки и проекти в плана и индикаторите предполагат следните по-обща социално-икономически въздействия:

- Балансираност и всеобхватност на функции в общината и в административния ѝ център, които увеличават икономическия, административния и обслужващия им потенциал.
- Повишаване на енергийната ефективност и увеличаване дела на ВЕИ в крайното потребление;
- Увеличаване дела на населението с подобро водоснабдяване и третиране на отпадъчните води;
- Ремонтирани пътища, улици, площади и обновен общински сграден фонд;
- Увеличаване дела на обработваемата земеделска земя;
- Подобрени административни, образователни, здравни и социални услуги;

При определяне на приоритетите за развитие на община Ценово успешно е постигната връзка с набелязаните стратегически цели като всеки един от тях допринася за

постигането им и ще окаже определено положително социално-икономическо въздействие върху целевата територия и нейното население. Идентифицираните основни проблеми, потенциал и предимства в развитието на община Ценово са позволили да се определят приоритети, които да доведат до едно балансирано и устойчиво развитие с оптимален ефект през следващите седем години.

Като цяло формулираните приоритети, стратегически цели, мерки и заложените интервенции, както и финансовата им обвързаност чрез индикативната финансова таблица, позволяват да се направи извода, че успешното изпълнение на ОПР ще доведе до значителен икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Ценово в края на плановия период. Набелязаните приоритети и мерки, с които трябва да се постигнат стратегическите цели и визията са уместни от гледна точка на стимулирането на икономическия и социален живот в района.

Анализът на социално-икономическото въздействие на ОПР показва, че може да се постигне значителен напредък в икономиката на община Ценово през периода 2014-2020 г. и да доведе до решаване на демографските и социалните проблеми на територията. Очакванията са чрез реализацията на заложените мерки в дългосрочен период да се разшири обхвата на местната икономика и усвои потенциала ѝ за създаване на работни места, генериране на доходи и повишаване на жизнения стандарт, което да доведе до повишаване и развитие на човешките ресурси.

За **предварителна оценка на екологичните въздействия** биха послужили **индикаторите по отношение на европейските екологични цели, представени в приложение 7А на МУР** за пълното им интегриране с политиката за опазването на околната среда. В момента на разписването на ОПР, обаче не всички се поддържат на ниво община и следва те да **се включат при изготвянето на междинна и последваща оценка.**

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие на община Ценово е изцяло съобразена с МУР и включва ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване индикатори. Представени са целеви стойности, което позволява да се изготвят качествена междинна и последваща оценка на плана и да се направи предварителна оценка на конкретното планирано социално-икономическо и екологично въздействие.
- Анализът на социално-икономическото въздействие на ОПР показва, че при презумпцията, че се изпълнят планираните проекти, той може да даде значителен тласък на икономиката на община Ценово през периода 2014-2020 г. и да доведе до решаване на демографските и социалните ѝ проблеми.

3.6. ОЦЕНКА НА ОПИСАНИТЕ ДЕЙСТВИЯ И МЕХАНИЗМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР, ВКЛЮЧВАНЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ В ПРОЦЕСА НА ТЯХНОТО РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ, КАКТО И ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие осигурява неговото ефективно изпълнение, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация. **При изготвянето на системата е спазена законодателната рамка и е развита вътрешна система за наблюдение, оценка и актуализация с конкретни механизми.**

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на общинския план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ОПР се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Разработени са уникални документи: Механизъм за наблюдение, контрол на реализацията на общински политики и Правилник за работа на Обществен съвет за наблюдение и контрол.

Неотменен документ, свързан с изпълнението на Общинския план за развитие е Програмата за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г. Програмата за реализация се разработва на основата на ресурсно осигурените специфични цели и включва конкретни проекти, прогнозните им стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. В специален раздел на Програмата са включени проектите.

Изграден е и конкретен механизъм по отношение на публичността, което ще осигури прозрачност и възможност за информиране на заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Ценово и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие

се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Действията и механизмите за наблюдение, оценка и актуализация на ОПР, включват партньорите в процеса на тяхното разработване и изпълнение и е предвиден конкретен механизъм за информационно осигуряване и публичност на плана. Системата за наблюдение е съобразена с изискванията на нормативната уредба, а механизмът за осигуряване на публичност с препоръките, изведени в МУР.

3.7. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО, ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

Общинският план за развитие представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектите за постигане целите на развитието.

Програмата за реализация на общинския план за развитие през периода 2014-2020 г. има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана.

С програмата се определя пакета от мерки, дейности и проекти за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода до 2020 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук – и на общинския план за развитие, действията за осигуряване на комуникация, информация и публичност при осъществяването на мерките и проектите, включени в програмата.

Програмата за реализация на общинския план за развитие има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на общинския план за развитие с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

В Програмата за реализация на ОПР на община Ценово 2014 – 2020 г. са включени оперативните насоки и цели, мерките и дейностите, с индикативен списък с проектни предложения, индикатори за конкретни продукти и резултати на проектите, организация и дейностите по наблюдението, оценката и актуализацията

на програмата и комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност, което напълно отговаря на поставените изисквания от МУР.

Списък на проектите, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата на ОПР на община Ценово, съдържа описание на физическите, финансовите и времевите параметри, както и отговорните звена. Списъкът на проектите е свързан със специфичните цели, приоритетите и стратегическите цели на Общинския план за развитие и е насочен към постигането на мерките. Съгласно принципа на интегрираност на проектите те допринасят за постигането на повече от една мярка. Програмата за реализация позволява проектите да бъдат представени и да могат да бъдат проследявани на годишна база. Наименованието на проектите ясно и точно формулира основните дейности, които ще се включат самите проекти, а от индикаторите може да се съди за количествените резултати и продукти, които се цели да се осъществят.

Основни проекти, които се планира да се осъществят са в сферата на пътната и ВиК инфраструктурата и инфраструктурата за подобряване на социалните услуги.

Очакваните резултати при изпълнението на индикативните проекти са целесъобразни съгласно заложените специфични цели и биха били ефективни относно заложените финансови параметри на проектите.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

- Програмата за реализация е в пълно съответствие с МУР, като включва всички препоръчителни елементи – цели, приоритети и мерки, индикатори за конкретни продукти и резултати, организация и дейности по наблюдението, оценка и актуализация на програмата, комуникационен механизъм за осигуряване на информация и отчетност и прозрачност.
- Очакваните резултати при изпълнението на индикативните проекти са целесъобразни, съгласно заложените приоритетни области и биха били ефективни, относно заложените финансови параметри на проектите.
- Успешното изпълнение на Програмата за реализация на ОПР ще доведе до значителен икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Ценово в края на плановия период.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинският план за развитие на Община Ценово за периода 2014-2020 година е разработен съгласно препоръките, изведени в „Методически указания за разработване на национална стратегия за регионално развитие /2012-2022 г./, регионални планове за развитие на районите ниво 2 /2014-2020 г./, областни стратегии за развитие /2014-2020 г./, общински планове за развитие /2014-2020 г./ на Министерство на регионалното развитие“.

- Спазена е общата структура за изготвяне на анализ за икономическо и социално развитие.

- SWOT-анализът съответства напълно на анализа на икономическото и социалното развитие и на приложената стратегическа рамка.
- Стратегическата част е структурирана ясно и в съответствие с изискванията на европейските, националните, регионалните и областните стратегически документи.
- ОПР на община Ценово е хармонизиран напълно с националните секторни стратегии, които обхващат периода 2014 – 2020 г. и които са изготвени към момента на разработване на документа.
- Планираната „визия“ е завършена в смислово отношение и отговаря на поставената стратегическа рамка.
- Обемът на предвидените финансови ресурси е в съответствие с предвидените проекти за изпълнение, от което може да се съди и за ефективност и ефикасност за постигане на целите на ОПР на община Ценово. Във финансовата индикативна таблица е спазен изцяло принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници.
- Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие на община Ценово включва ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване индикатори, с включени базови, междинни и целеви стойности, което позволява да се изготвят качествена междинна и последваща оценка на плана и да се определи очакваното въздействие за устойчивото развитие на общината.
- Действията и механизмите за наблюдение, оценка и актуализация на ОПР, включват партньорите в процеса на тяхното разработване и изпълнение и е предвиден конкретен механизъм за информационно осигуряване и публичност на плана. Системата за наблюдение е съобразена с изискванията на нормативната уредба, а механизмът за осигуряване на публичност с препоръките от структурите на гражданското общество.
- Програмата за реализация е в пълно съответствие с МУР и включва основните необходими елементи.
- Очакваните резултатите при изпълнението на индикативните проекти са целесъобразни съгласно заложените цели и биха били ефективни, относно заложените финансови параметри на проектите.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Успешното изпълнение на ОПР ще доведе до значителен икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Ценово в края на плановия период.
- ОПР на община Ценово гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление и партньорство.

Изготвянето на Общинския план за развитие на община Ценово е хармонизирано със затвърдени принципи на стратегическо планиране на местното развитие, основни от които са:

- Обвързаност на планираните цели, за съвместно подобряване на местното развитие;
- Съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС;
- Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности;
- Информираност и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие;
- Съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- Концентрация на усилията, човешките ресурси и финансовите средства за осъществяване на набеязаните в стратегията цели;
- Отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към бързо променящите се условия на средата, в която ще се реализира стратегията;
- Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения.

С реализацията на плана ще се интегрират екологични принципи с цел насърчаване устойчивото развитие и пространственото планиране на селищната среда, като ще се създаде и благоприятен микроклимат за бизнес и инвестиции, туризъм, екологично селско стопанство и модерна инфраструктура. Разгледани са въпроси, свързани с решаването на екологични проблеми създадени с времето и от значение за екологосъобразното развитие на територията на община Ценово.

С прилагането на плана ще се постигнат и следните цели:

- Насърчаване и развитие на регионалната идентичност и разнообразие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Насърчаване на европейска интеграция и на социална и икономическа кохезия чрез политиката за териториално развитие.
- Генериране на дълговременни (устойчиви от гледна точка на растежа) икономики чрез подходящо териториално развитие.
- Поддържане и усилване на равновесието на селищните системи.
- Поддържане на икономическата жизненост и социалната кохезия на разглеждания район.
- Възстановяване на засегнатата територия, ограничаване и намаляване на увреждания и отрицателното въздействие върху компонентите на околната среда.

За подобряване качеството, реалистичността и изпълнимостта на документа екипът, изготвил ПО има следните по-обща препоръки:

- ОПР да се съгласува с Оперативните програми и ПРСР за новия програмен период 2014-2020 г. след тяхното окончателно одобрение и при необходимост да се актуализира.
- Бизнеса и НПО също да предоставят и отчитат пред Община Ценово своите проекти и инвестиционни дейности и намерения, за да бъдат отразявани в отчетите и програмите за изпълнение на ОПР.

В резултат на проведената предварителна оценка за изпълнение на Общинския план за развитие на община Ценово за периода 2014-2020 г., екипът, изготвил предварителната оценка, предлага документът да бъде приет и препоръчва актуализиране при настъпване на законодателни и нормативни промени.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ

Юли 2014 г.

Изготвен от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Настоящият документ е изготвен в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Настоящият механизъм е разработен съгласно изискванията на Законът за регионално развитие, Правилника по прилагането му, Законът за местната администрация и местното самоуправление и други релевантни законови и подзаконови нормативни актове.

Общи положения

Чл.1. Настоящият механизъм има за цел да определи:

/1/ Системата за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегически документи/общински политики, в т.ч.:

1. източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
2. индикаторите за наблюдение;
3. органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
4. системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

/2/ Условието и реда за извършване на оценка и актуализация на стратегически документи за местно развитие, в частност Общинския план за развитие.

Наблюдение и контрол на реализацията на общински политики

Чл. 2. Наблюдението на реализацията на общински политики и стратегическите документи за местно развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на местното развитие.

Чл.3. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите в общинските политики за местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на местното развитие.

Чл. 4. Наблюдението на изпълнението се извършва въз основа на данни на Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията

по заетостта, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Чл. 5. Периодичността на събиране на данни следва да се извършва на годишна база. При необходимост и/или по искане на органите за наблюдение срокът може да бъде намален до шест месеца, в случай, че характерът на исканите данни позволяват това.

Чл. 6. Обработката на събраните данни и информация за индикаторите на наблюдение следва да се извършва чрез използване на електронни таблици.

Чл. 7. /1/ Индикаторите за наблюдение на реализацията на общински политики и стратегическите документи за местно развитие се определят на база заложените цели и приоритети за развитие с посочване на конкретни мерни единици, базови и индикативни стойности и се вписват в матрична карта, приложение към съответния стратегически документ.

/2/ Матричната карта с конкретно определени индикатори за резултат и изпълнение е основен инструмент за наблюдение и оценка за изпълнение на общинските политики/стратегическите документи за развитие.

Чл. 8. Отговорните лица за събиране и обработка на данните и информацията необходима за наблюдение изпълнение на общинските политики / стратегическите документи за развитие се посочват в Матрицата на индикаторите или се определят със заповед на кмета.

Чл.9. Обобщаването на данните се извършва от служител в общинска администрация Ценово определен със Заповед на кмета.

Чл. 10. Сроковете за събиране и обработка на данните и изготвяне на доклад:

/1/ Събиране на данни и информация от източниците посочени в чл. 4 в срок до 15 февруари на годината следваща периода на отчитане;

/2/ Попълване на Матрицата на индикаторите в срок до 1 март на текущата година;

/3/ Обобщаване на информацията и изготвяне на окончателната Матрица на индикаторите, в срок до 15 март на годината следваща периода на отчитане;

/4/ Изготвяне на годишен доклад от кмета на общината и внасяне пред Общински съвет в срок до 31 март на годината следваща периода на отчитане.

Чл.11. Органи за наблюдение са:

/1/ Общински съвет

/2/ Обществен съвет за наблюдение и контрол към Кмета на община Ценово.

Чл. 12. Обществен съвет за наблюдение и контрол

/1/ Се създава с цел да се формира организационната надстройка за постигане на целите на партньорското сътрудничество между община Ценово и местните общности

/2/ Общественият съвет организира и осъществява своята дейност в съответствие с действащото българско и европейско законодателство, българските и европейските стратегически програмни и планови документи.

/3/ Съветът е постоянно действащ консултативен и мониторингов орган към кмета на община Ценово с функции по разработване мониторинг на общински политики и проекти, финансирани с безвъзмездни финансови помощи от Европейския съюз и от международни програми и проекти.

/4/ Общественият съвет за наблюдение и контрол е орган, в който участие вземат местни лидери (експерти / представители на бизнес структури / представители на структурите на гражданското общество/ представители на държавни институции) с експертиза в конкретните области на политика:

- ✓ Икономика и общинска собственост
- ✓ Местни данъци и такси
- ✓ Регионално (местно) развитие
- ✓ Териториално устройство
- ✓ Благоустройство, инфраструктура и транспорт
- ✓ Образование
- ✓ Здравеопазване и социални дейности
- ✓ Околна среда и води (екология)
- ✓ Гражданско състояние
- ✓ Аграрна политика
- ✓ Култура, спорт, туризъм
- ✓ Обществен ред
- ✓ Други

/5/ Съветът е с постоянна численост от 21 души, 20 съгласно ал. 4 и 1 от общинска администрация.

/6/ Общественият съвет се събира всяка година в периода между 15 – 20 март, след като е извършено обобщаването на Матриците на индикаторите по секторни политики.

/7/ Общественият съвет има правото да свиква събрание извън посочения срок в ал. 6

при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината, в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие, в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и други.

/8/ В случаите по ал. 7 Съветът се свиква по инициатива на кмета на община Ценово.

Чл. 14. /1/ Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съгласно настоящия механизъм.

/2/ За резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад в срок посочен в чл. 10, ал. 4.

/3/ Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя съгласно настоящия механизъм и се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

/4/ Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

/5/ Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

/6/ Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие

със секторните политики, планове и програми на територията на общината;

д) мерките за прилагане принципа на партньорство;

е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;

4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението

Чл. 15. Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на общинския план за развитие се осигурява от бюджета на общината.

Оценка и актуализация на стратегически документи за местно развитие

Чл. 16. /1/ Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на стратегическите документи за местно развитие

/2/ Кметът на общината осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на стратегическите документи за местно развитие.

Чл. 17. Стратегическите документи се обсъждат и съгласуват със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Чл. 18. /1/ В срок до 4 месеца преди началото на действието на съответния стратегически документ същият се представя пред заинтересованите страни.

/2/ За целта се организира публично обсъждане чрез разлепяне/изпращане на съобщения и/или публикуване на покана на официалната страница на общината не по-късно от 7 дни преди самото събитие.

/3/ Проектът на стратегическият документ се публикува на страницата на общината до 7 дни преди публичното обсъждане.

Чл. 19. Всеки стратегически документ за местно развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие.

Чл. 20. Всеки стратегически документ и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на официалната интернет страница на Община Ценово.

Чл. 21. /1/ Всеки стратегически документ за местно развитие се актуализира:

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;
3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в

законодателството на ЕС;

4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на общинския план за развитие;

5. на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

/2/ За актуализиране на съответния стратегически документ разработва актуализиран документ за изпълнение за остатъка от периода на неговото действие.

/3/ Изработването и приемането на документа по ал. 2 се извършва при условията и по реда за изработване и приемане посочени в чл.19.

Чл. 22. Финансирането на процеса на изработване, съгласуване с партньорите и актуализиране на стратегическите документи за местно развитие се осъществява чрез бюджета на общината.

Чл. 23. Междинна оценка на изпълнението на стратегическите документи за местно развитие, в частност общинския план за развитие се извършва в срок не по-късно от четири години от датата на влизане в сила на документа (септември 2018 година.)

Чл. 24. Последваща оценка се извършва не по – късно от една година след срокът на действие на документа.

Чл. 25. Междинна и последваща оценка на съответния стратегически документ може да се извърши както от вътрешни за администрацията експерти (определени със заповед на кмета), така и от външни като задължително се спазват законовите и нормативни документи за съдържание, структура и методика.

Чл. 26. Експертите, участващи в извършването на оценки на документите за стратегическо планиране на местното развитие, трябва да отговарят на следните изисквания за квалификация:

1. да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";

2. да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;

3. да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

Обекти на наблюдение и оценка. Методи и документи за наблюдение и

оценка.

Чл. 27. /1/ Обекти на наблюдение и оценка са стратегиите, програмите и плановете за осъществяване на общинските политики в сферата на:

1. общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
2. устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
3. образованието;
4. здравеопазването;
5. културата;
6. благоустрояването и комуналните дейности;
7. социалните услуги;
8. опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
9. поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
10. спорта, отдиха и туризма;
11. развитие на малкия и средния бизнес.

/2/ Подобекти на наблюдение и оценка са мисията, визията, целите, приоритетите, мерките, резултатите (индикаторите) и финансовите ресурси на стратегиите, програмите и плановете за осъществяване на общинските политики.

Чл. 28. Обекти на контрол са:

1. Сроковете за изпълнение на конкретни дейности и задачи от програмите за изпълнение на общинските политики;
2. Изпълнение на одобрените мерки за решаване на проблемите по изпълнение на общинските политики, заложи в докладите от наблюдение изпълнението на стратегическите документи за местно развитие;
3. Вложените средства.

Чл. 29. /1/ Документи за осъществяване на наблюдение са:

1. Въпросници;
2. Анкетни карти;
3. Протоколи от провеждане на публични мероприятия;
4. Матрични карти за оценка на индикаторите;
5. Мониторингови доклади.

/2/ Докладите трябва да предоставят информация за:

1. Основни положения за извършената работа;
2. Постигнатият напредък в изпълнението на целите и приоритетите;
3. Изпълнението на мерките за решаване на проблемите, описани в предходните доклади;
4. Възникналите проблеми и предприетите мерки след предходните доклади;
5. Прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите през следващата финансова година и до края на периода на действие на общинските политики.

Чл.30. Осъществяването на наблюдението като процес включва следните шест етапи:

1. Подготовка;
2. Събиране на информация;
3. Анализиране на информацията и определяне на силните и слабите страни, съответните възможности и заплахи;
4. Изготвяне на доклад;
5. Връчване на доклад;
6. Разработване на план на действие за изпълнение на мерките, заложи в доклада.

Чл.31. /1/ Оценката на изпълнението на заложените в стратегическите документи за местно развитие цели се осъществява чрез: бързи оценки (rapid appraisal/assessment); одит на изпълнението; оценка на показатели (benchmarking).

/2/ Оценката на изпълнението от страна на вътрешни за общинската администрация експерти се осъществява чрез бързи оценки на индикаторите, чрез метода „матрица на индикаторите”.

/3/ Оценката на изпълнението от Обществения съвет за наблюдение и контрол се осъществява чрез бързи оценки на качествените показатели.

/4/ Оценката на изпълнението от външен за администрацията експерт (независим консултант) се осъществява чрез одит на изпълнението и оценка на показатели (benchmarking).

Настоящият Механизъм за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики е приет с Решение 368 по Протокол №48/19.08.2014 година на Общинския съвет на Община Ценово.

МАТРИЧНА КАРТА ЗА ОЦЕНКА НА ИНДИКАТОРИ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ

Настоящата матрична карта за оценка на индикатори се попълва във връзка с осъществяване на мониторинг (наблюдение и оценка) на изпълнението на общинска политики/стратегически документ за местно развитие „.....” и има за цел да се изследва напредъка при изпълнението, чрез набор от специфични и конкретни, количествено измерими, обективни показатели. Тя се разработва и попълва с цел, за да се вземат правилните управленски решения.

ИНДИКАТОРИ

№ по ред	Наименование на индикатора за продукт	Специфична цел ¹	Източник на информация ²	Мерна единица	Базова стойност ³	Целева стойност ⁴	Период на мониторинга ⁵		Приключване на периода	
							Стойност ⁶	% ⁷	Стойност	%
1.										
2.										
и т.н.										

Забележки:

- В таблицата се добавят допълнителни редове съобразно броя на индикаторите.
- В таблицата се добавят допълнителни колони съобразно планираната честота на изготвяне на матрицата.

Дата:

Име и фамилия:

¹ Посочва се номерацията на специфичната цел на политиката, която измерва индикатора.

² Попълва се източника на информация който набира данни за съответния индикатор – национална агенция или институт, звено в администрацията или друго).

³ Попълва се стойността на индикатора към момента на стартиране изпълнението на политиката.

⁴ Попълва се целевата стойност на индикатора, която се очаква да бъде постигната в края на периода на изпълнение на политиката.

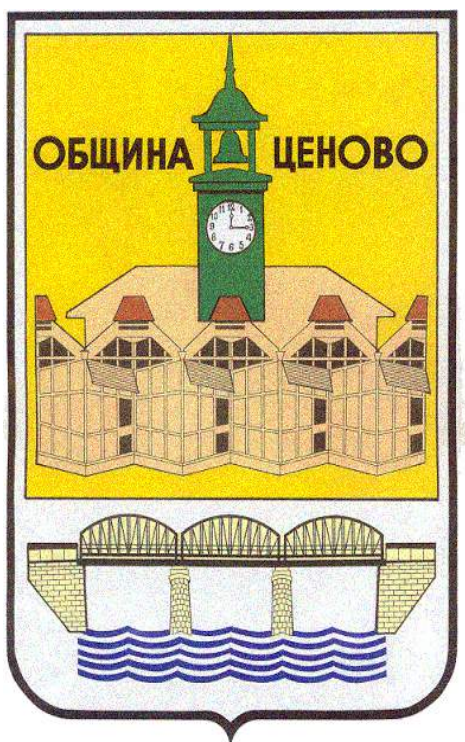
⁵ Попълва се датата към която се разработва мониторинговата оценка, чрез Матрицата. Добавят се допълнителни колони за всяка следваща мониторингова оценка.

⁶ Попълва се стойността на индикатора с натрупване.

⁷ Попълва се процента на постигане на целевата стойност на индикатора по формулата:

(Стойност за периода - Базова стойност) / (Целева стойност - Базова стойност)*100.

ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА НА ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Юли 2014 г.

Изготвен от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Приет с Решение №....., от Учредителен Протокол от2014 г. на Общински съвет за създаване на Обществен съвет за наблюдение и контрол

Настоящият документ е изготвен в изпълнение на Договор за услуга в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ.

Настоящият Правилник е разработен съгласно изискванията на Законът за регионално развитие, Правилника по прилагането му, Законът за местната администрация и местното самоуправление и други релевантни закони и подзаконови нормативни актове.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Настоящият правилник урежда статута, състава, функциите и правилата за работа на Обществения съвет за наблюдение и контрол в община Ценово.

Чл.2. Съветът се създава с цел да се формира организационната надстройка за постигане на целите на партньорското сътрудничество между община Ценово и местните общности

Чл.3. Съветът организира и осъществява своята дейност в съответствие с действащото българско и европейско законодателство, българските и европейските стратегически програмни и планови документи.

СТАТУТ И СЪСТАВ

Чл. 4. Обществен съвет за наблюдение и контрол е постоянно действащ консултативен и мониторингов орган към кмета на община Ценово с функции по разработване мониторинг на общински политики и проекти, финансирани с безвъзмездни финансови помощи от Европейския съюз и от международни програми и проекти.

Чл. 5. Общественият съвет за наблюдение и контрол е орган, в който участие вземат местни лидери (експерти / представители на бизнес структури / представители на структурите на гражданското общество/ представители на държавни институции) с експертиза в конкретните области на политика:

- ✓ Икономика и общинска собственост

- ✓ Местни данъци и такси
- ✓ Регионално (местно) развитие
- ✓ Териториално устройство
- ✓ Благоустройство, инфраструктура и транспорт
- ✓ Образование
- ✓ Здравеопазване и социални дейности
- ✓ Околна среда и води (екология)
- ✓ Гражданско състояние
- ✓ Аграрна политика
- ✓ Култура, спорт, туризъм
- ✓ Обществен ред
- ✓ Други

Чл. 6. Съветът е с постоянна численост от 21 души.

ФУНКЦИИ НА СЪВЕТА

Чл. 7. Обществения съвет изпълнява изпълнителни и мониторингови функции, отнасящи се до:

/1/ участие в подготовката и провеждането на публичните мероприятия за обществено обсъждане и консултиране на разработените общински стратегии, програми, концепции и планове за развитие;

/2/ подготовка на проектно предложение за финансиране на всеки конкретен проект, включваща:

- а) събиране, обработване и подаване на специализирана информация;
- б) даване на становище и предложения по изготвените проектни предложения;

/3/ организиране и провеждане на мероприятия в обществена полза, свързани с разработването и управлението на проекти;

/4/ осъществяване на мониторинг на общински политики и изпълнявани проекти в съответния сектор.

ПРАВИЛА ЗА РАБОТА

Чл. 8. Общественият съвет се събира всяка година в периода между 15 – 20 март, след като е извършено обобщаването на Матриците на индикаторите по секторни политики (виж Механизъм за наблюдение и контрол в община Ценово).

Чл. 9. Общественият съвет има правото да свиква събрание извън посочения срок в

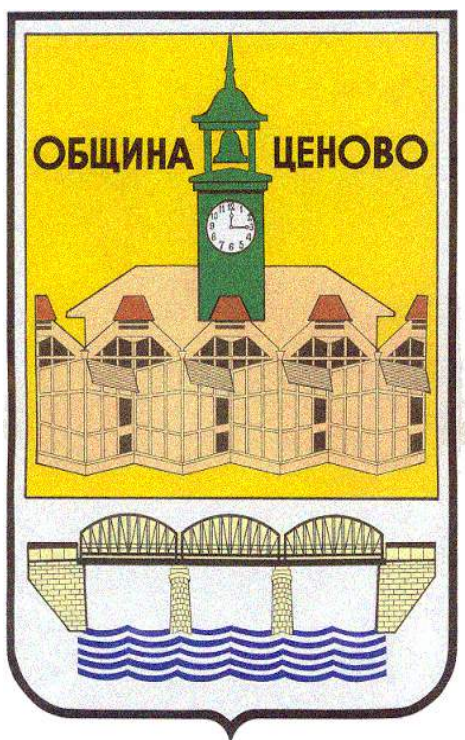

чл. 8 при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината, в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие, в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС и други.

Чл. 10. В случаите по ал. 7 Съветът се свиква по инициатива на кмета на община Ценово.

Настоящият Правилник за работа на обществен съвет за наблюдение и контрол е приет с **Решение №368 по Протокол №48/19.08.2014** година на Общинския съвет на Община Ценово.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО (2014 – 2020 ГОДИНА).

Юли 2014 г.

Изготвена от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПР	Регионален план за развитие
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейската комисия
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ППЗРР	Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ПМС	Постановление на министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
ОП	Оперативна програма
СЦР	Северен централен район
ДВ	Държавен вестник
SWOT анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите
БВП	Брутен вътрешен продукт

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък с използваните съкращения.....	2
Съдържание.....	2
Увод.....	3
Ситуационен Анализ.....	5
1. Местоположение и природни ресурси на община Ценово	5
1.1. Географско положение	5
1.2. Граници. Обща площ	6
1.3. Релеф и поземлен ресурс	9
1.4. Климат	11
1.5. Защитени зони.....	11
1.6. Население и човешки ресурси	12
2. Инфраструктурно развитие, достъпност и свързаност на територията.....	13
2.1. Транспортно – комуникационна система	13
2.2. Водоснабдяване	14
2.3. Жилищен фонд, домакинства и семейства	16
2.4. Електроенергийна система	17

2.5. Енергийна ефективност	17
2.6. Финансиране на дейностите	18
3. SWOT Анализ	18
3.1. Природна среда и местоположение.....	18
3.2. Екологични условия.....	19
3.3. Култура и туризъм	20
3.4. Икономика	20
3.5. Енергийна ефективност	21
3.6. Възможности	21
3.7. Заплахи	22
4. Стратегически контекст за развитие на туризма в община Ценово.....	23
4.1. Мисия, Визия, Цели	23
4.2. Стратегическа рамка: Приоритети, Специфични цели и Мерки	24
5. Система от индикатори за наблюдение и оценка.....	28
5.1. Подход за разработването на система от индикатори	28
5.2. Източници на информация.....	29
5.3. Видове индикатори.....	29
5.4. Индикатори за въздействие.....	29
5.5. Индикатори за резултат	29
6. Система за наблюдение и оценка	37
6.1. Значение на системата за наблюдение и оценка.....	37
6.2. Участващи структури.....	37
6.3. Функции за наблюдение и оценка	38
6.4. Значимост на информацията, публичност и партньорство	38

УВОД

Необходимостта от подобряване на енергийната ефективност в България е един от основните приоритети на няколко поредни български правителства. България разполага със значителен потенциал за реализация на мерки по енергийна ефективност. Повишаването на енергийната ефективност ще допринесе за ограничаване на емисиите от въглероден диоксид и други парникови газове и съответно ще спомогне за предотвратяване на изменението на климата.

Настоящата „Програма за енергийна ефективност в община Ценово” е разработена за периода 2014 – 2020 година. Нейната цел е подпомагане реализирането на общински политики в областта на енергетиката. В структурно отношение тя систематизира стратегическия контекст за развитие на енергийната сфера в община Ценово с визията, основните стратегически цели, приоритетите, специфичните цели, мерките и проектите, чиято реализация следва да доведе до утвърждаване на устойчиви процеси за развитие и управление на енергийните дейности в общината.

При разработването на Програмата е използван подход на планиране в подкрепа на икономическия растеж, който е измерим, социално ориентиран и справедливо отразява принципите на устойчива енергийна система.

Програмата е съобразена с изискванията за съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС и тези на националното законодателство. Съотносима е с Националната и Областната стратегии, както и с Общинския план за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020 г. Отговаря на насоките на методологическите работни документи на ЕК за използване на индикатори и извършване на оценки.

Основните задачи, формулирани при изготвяне на Програмата за енергийна ефективност в община Ценово са:

- Да дефинира стратегическите цели за развитието на общината за периода до 2020г.;

- Чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти да очертае изпълнима стратегия за:

- повишаване на енергийната ефективност;
- намаляване на отрицателния ефект от повишаване цените на енергиите и горивата върху крайните потребители и подобряване комфорта на живот на домакинствата;
- рационално използване и забавяне процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- достигане на целите за възобновяема енергия;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т. н.) на енергийнонеэффективни съоръжения, разкриване на нови работни места; постигане на устойчиво развитие;
- развитие на конкурентен енергиен пазар и политика, насочена към осигуряване на енергийните нужди;
- Да дефинира институционалното и финансовото ѝ осигуряване (на програмата);
- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели;
- Да въвлече всички заинтересовани страни към изпълнението на заложените мерки за разширяване социалната основа на стратегическото планиране и демократизацията на управлението.

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО И ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО.

1.1. Географско положение.

Община Ценово е разположена в централната част на северна България – в Средна Дунавска равнина – и е част от западната граница на Русенска област. Името ѝ произлиза от името на административния център на общината – село Ценово.

Фиг.1- Разположение на община Ценово в територията на област Русе

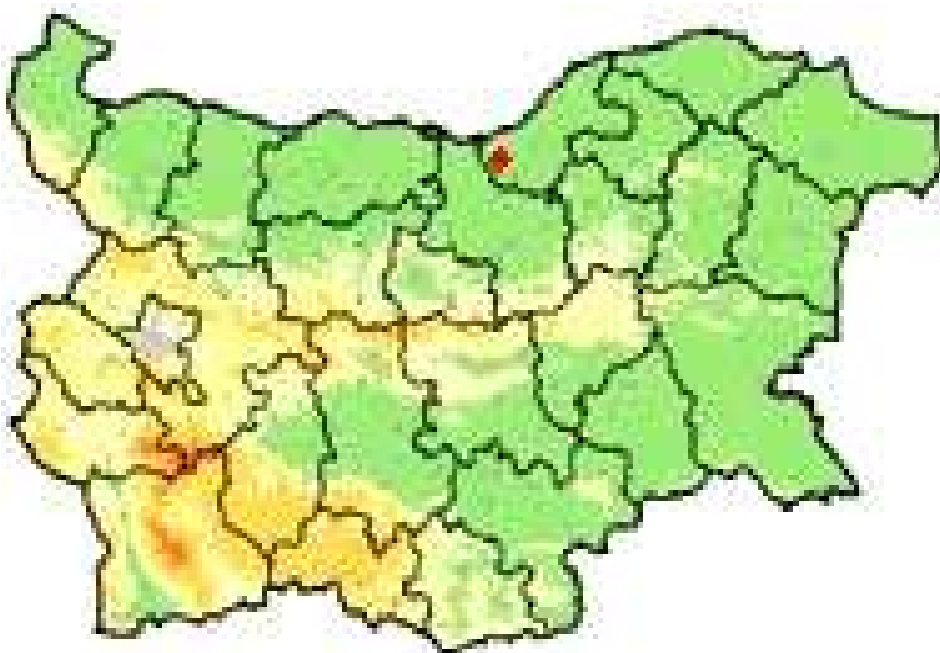
Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие, община Ценово е част от Северен централен район за планиране (СЦР, NUTS-2). Този район за планиране обхваща пет области в територията между Стара планина и река Дунав – област Велико Търново, област Габрово, област Разград, област Русе и област Силистра.

1.2. Граници. Обща площ.

СЦР граничи на изток със Североизточния, на запад със Северозападния, а на юг с Югоизточния райони. В състава на СЦР влизат 36 общини с обща площ 14974км², а населението му, според данните от преброяването през 2011г. е 861 112 жители, докато само област Русе, в състава на която влизат 8 общини, е разположена върху територия от 2 803км² и към 31.12.2011г. населението ѝ е 233 767 жители.

При административното деление от 1979г., на 25 март, Ценово става център на селищна система (сега община), в чиято територия се включват 9 (девет) населени места, разположени по долното течение от поречието на р.Янтра в Дунавската хълмиста равнина. Общинският център – с.Ценово – е на разстояние на около 45км. югозападно от гр.Русе и на 32км. от гр.Свищов.

На фиг.1 и фиг.2 са показани местоположението на община Ценово сред общините на русенска област и разположението на общината в територията на Република България.

Фиг.2- Разположение на община Ценово на територията на Република България

Община Ценово заема площ от 249.7км², което представлява 8.91% от територията на област Русе и 1.67% от територията на СЦР за планиране. Общината граничи на север с река Дунав, на запад с община Свищов, на юг с общините Полски Тръмбеш (обл.Велико Търново) и Бяла, а на изток – с община Борово.

Като транспортно-географско разположение община Ценово и нейният център са разположени недалеч от първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

На фиг.3 е показан начина, по който е разположен транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Фиг.3 – Разположение на транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Недостатък на географското разположение на община Ценово е липсата на железопътна линия. Най-близката гара е Бяла и се намира на около 7км. от с.Ценово. **В този смисъл за предимства на географското разположение на общината може да се говори като продължение на предимствата на географското разположение на Бяла, който също така е център на обширна и плодородна селскостопанска област и през чиято територия преминават основните шосейни пътища, водещи не само за Русе, но и за Плевен, Свищов, Велико Търново и Попово.** За сметка на това община Ценово разполага с възможности за развитие на речен транспорт по р.Дунав с достъпа си до реката.

Общината е разположена в район за трансгранично въздействие и установени връзки с румънски общини.

На следващата Таблица-1 се дават, като пример, разстоянията в километри от с.Ценово до някои от по-големите градове в страната ни, което дава още една представа за нейното географско местоположение.

Таблица-1: Разстояния в километри от с.Ценово до някои градове в България

София	Русе	В.Търново	Габрово	Бургас	Варна
211	45	49	78	189	186

Във вътрешно общински план разстоянията между отделните населени места на общината и общинския център не са големи – най-близко до с.Ценово са селата Долна Студена и Белцов, а най-далече – селата Кривина, Беяново и Новград. Таблица-2 показва разстоянията в километри от с.Ценово до всички населени места на общината.

Таблица-2: Разстояния в километри от с.Ценово до всички населени места на общината

с. Белцов	с. Беяново	с. Джулюница	с. Долна Студена
5 км.	12.8 км.	9 км.	3.8 км.

с. Караманово	с. Кривина	с. Новград	с. Пиперково
11.5 км.	16 км.	12.7 км.	6.7 км.

Тези географски особености на местоположението на общината оформят и едно важно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия. Потенциални замърсители на въздуха тук са единствено използването на твърди горива през зимата за отопление от населението и силните ветрове. В тази връзка важно е да се отбележи, че община Ценово е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух!

Извод: Независимо от това, че местоположението на общината е на разстояние 7-10км. от железопътна линия, в общ транспортен смисъл се оформя като предимство достъпа ѝ до железопътен (гара Бяла), до сухопътен (първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9) както и до воден транспорт (пристанище Русе).

В географски смисъл, като добри предимства на местоположението се очертават близостта на общината до реките Дунав и Янтра, както и предимствата на тази част от Дунавската хълмиста равнина - добре залесени или терасирани територии с наличието на плодородни земи.

1.3. Релеф и поземлени ресурси

Независимо, че във физикогеографско отношение област Русе се отличава със сравнително еднообразен, низинен и равнинно-хълмист релеф, тези характеристики в община Ценово са малко по-различни.

Територията на общината обхваща част от източната Дунавска хълмиста равнина, която тук има малко по-разнообразен релеф. Около устието на река Янтра – източната част на Вардим – Новградската низина, надморската височина е 20 метра, а в местността ”Липите” – източно от село Белцов надморската височина е 252 метра.

По-голяма част от хълмовете са заоблени – залесени или терасирани, а по-подходящите – с южно изложение, са засадени с лозя.

Следващите четири снимки показват характеристиките на релефа в община Ценово:

Снимка – 1

Снимка – 2

Снимка – 3

Снимка – 4

Дунавският бряг на Община Ценово е нисък. На по - голяма част от дължината му има изградена дига и отводнителни системи: Вардим - Новград и Батин - Кривина.

Съществуват релефни образувания като: Дядо Старчовата пещера край с.Белцов, карстовите образувания - Хайдушките дупки и Кралимарковските стъпки в местността „Чуката”, както и живописните меандри и старици (крайречни езера) по поречието на р.Янтра.

По отношение на баланса на територията като поземлен ресурс, цялата област Русе се отличава със значително по-висок от средния за страната дял на земеделските земи (76% спрямо 58.7%). Община Ценово не само, че не прави изключение от този показател, но има и най-висок процент на този дял в областта – 85.1% земеделски територии. Общата земеделска площ на общината е 159,68 хил.дка, от които за производство на земеделски култури се използва 143,81 хил.дка.

Като цяло делът на горските територии е значително по-малък от средния за страната около 5%. Площите на горския фонд в общината обхващат общо около 10 хил.дка към Държавното лесничество – Бяла. Горският фонд се разпределя по следния начин: държавен горски фонд – 3745 дка; общински горски фонд – 4975 дка; частни физически лица – 1264 дка. Засегнатите от изсъхване на дървета масиви се подменят с нови насаждения от широколистни дървета, типични за региона. През последните години са засадени и около 720 дка акация върху пустеещи земи.

Степента на урбанизация тук е около 3,0% при среден за областта 6,2% и за страната 5,0%. За добив на полезни изкопаеми се използват по-малко от 1% от територията на общината.

Фигура-4, под формата на кръгова диаграма, илюстрира процентно функционалното разпределение на площите на общината по видове територии:

Фиг.4 - Разпределение на площта на община Ценово по видове територии

1.4. Климат.

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

Средната годишна температура е около +12°C, средната юлска – 22°C/24°C, а средната януарска - от 0°C до -3°C. Средната годишна скорост на вятъра е 2.3 м/сек.

Преобладават югозападните, западните и източните ветрове, а през летните месеци - и южните.

Средногодишното количество на валежите е 550 - 650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Това налага изкуственото напояване на земеделските култури. Зимните застудявания обикновено са придружени от чести ветрове, с посока главно от североизток и север. Широката отвореност на територията на север на цялата област е причина ветровете да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите. Често снежните бури през зимата създават транспортно - комуникационни и битови проблеми. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – между 85 - 120 мм.

Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5 - 10 декември и рядко се задържа за по-дълго време. Въпреки студената зима, благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден, пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135 - 170 мм. Валежният максимум е през летния сезон - 150 - 200 мм, но поради високите температури на въздуха, повърхностните слоеве на почвата (2 - 10см.) твърде често остават с много малко влага.

Суховете през лятото и недостатъчната влага на места причиняват ерозия. Западните ветрове през лятото причиняват и гръмотевични, и градушки.

Средно към 20 - 25 октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите есенни мразове настъпват след 15 ноември. Сумата на валежите намалява и е около 115 - 145 мм.

Често явление тук са и температурните инверсии, сланите, поледиците и мъглите по поречието на реките Дунав и Янтра.

1.5. Защитени територии и зони

На територията на община Ценово са регистрирани две защитени зони по НАТУРА 2000 за опазване на дивата флора и фауна - **BG 0000233 „Студена река”** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново) и **BG 0000611 „Река Янтра”** (попада на територията на общините Борово,

Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово.

Общата площ на защитена територия „Студена река“ е 13 900 хектара. Обект на защита е находището на «*Българска гърлица*» северно от село Караманово. Видът е критично застрашен, с голям консервационен статус, защитен за България.

Общата площ на защитената територия „Река Янтра“ е 5301 хектара. Предмет на опазване са: природни местобитания; защитени бозайници; земноводни и влечуги и др. Обект на мониторинг от РИОСВ–Русе през 2010г. са *сухоземни костенурки, татарско диво зеле* в землището на с.Новград, защитената местност край с.Белцов с находище на «*Обикновен сладник*» и др.

Целите по опазване на природната среда и биоразнообразието на територията на Община Ценово се управляват на държавно равнище чрез процедури по **превенция и контрол**. След проведена процедура по Оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС) на предложение за инвестиционен проект „Изграждане на МВЕЦ „Янтра 1“ в землището на с. Белцов - Община Ценово е издадено **решение на Директора на РИОСВ - Русе за отказ на предложението**, тъй като същото противоречи на мерките, предвидени за предотвратяване и намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда в района на р. Янтра.

Извод: Наличието на тези защитени зони на територията на общината, заедно с богатото разнообразие на флората и фауната в тях, са добра предпоставка за развитието на туризма.

1.6. Население и човешки ресурси.

Община Ценово е най-малката по население община в Русенска област с брой население от последното преброяване от 2011г. 5 923 души. В процентно отношение тук живее 2.53% от населението в Русенска област и 0.68% от населението на СЦР.

Към 1.02.2011г. броят на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години, обичайно живеещи на територията на общината е 1 392. Ценово е общината с най - небалансираната структура по пол на заетите: на 100 работещи мъже се падат средно едва 68 жени. От всички лица, посочили заетост, в населените места на общината се трудят около 75% от общия брой. Мъжете са 61,5% от заетите в предприятия в селата на община Ценово.

Заетите в предприятия от **сектора на услугите** са 41,2% от населението на възраст 15 - 64 навършени години, постоянно живеещи в община Ценово. Най - многочислени в услугите (24,8%) са работещите в две икономически дейности, разделени приблизително по равно: “Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Държавно управление“. И в двете дейности мъжете са по-малко от жените. Сред заетите с търговия доминират тези с търговия на дребно.

На първо място по приходи от дейността, нетни приходи от продажби е преработващата промишленост, на второ – търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети, на трето – предприятията от селското, горското и рибното стопанство, на четвърто, тези в сферата на туризма и услугите - хотелиерството и ресторантьорството

2. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА.

2.1. Транспортно-комуникационна система

Община Ценово е разположен в близост от първокласния път Русе-Бяла-Велико Търново, част от транс-граничен транспортен коридор № 9.

Общата дължина на общинските пътища е 43.4 км., в т.ч. бивши IV кл. - 31.4 км.

Пътна мрежа в Област Русе

Таблица №3

№ по ред	ОБЩИНА	ДЪЛЖИНА ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА		
		БИВШИ IV-ТИ КЛАС Км	МЕСТНИ ПЪТИЩА км	ОБЩО км
1.	Борово	40,800	6,75	47,55
2.	Бяла	47,900	9,8	57,7
3.	Ветово	46,900	30,5	77,4
4.	Две могили	69,300	0,0	69,3
5.	Иваново	92,400	11,3	103,7
6.	Русе	80,900	8,2	89,1
7.	Сливо поле	41,100	39,8	80,9
8.	Ценово	31,400	12	43,4
Общо за Област Русе:		50,700	118,350	569,050

Във относителна близост до община Ценово преминава железопътна линия. Най-близката гара (Бяла) се намира на около 7 км. от с. Ценово. Общинския център е разположен на около 45 км. от гр. Русе и на 32 км. от гр. Свищов. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

Пътища от републиканската пътна мрежа:

- II-54 (Бяла – Полски Тръмбеш) кв. гара Бяла – Ценово – Пиперково – Караманово – Свищов
- II-52 (Русе – Бяла) – Мечка – Нов град – Свищов
- III-5201 Нов град – Джулюница – Пиперково
- III-5402 Ценово – Обретеник.

Общински пътища и улици в населените места на територията на Община Ценово

Таблица №4

№	Община Ценово	Обект (общинска пътна мрежа, улици, тротоари)	Км.	Общо състояние	Проблеми
1	Ценово-Долна Студена-Ботров	Долна Студена-Ботров път номер	4,400	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари,

		RSE 1210			водостоци и банкети
2	Белцов-Беляново-Кривина	Белцов-Беляново-Кривина път номер RSE 1211	22,710	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
3	Новград-Караманово	Новград-Караманово път номер RSE 3212	7,200	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
4	Улици в с.Ценово	57 бр.	18,50	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
5	Улици в с.Белцов	30 бр.	9,00	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
6	Улици в с.Долна Студена	24 бр.	12,74	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
7	Улици в с.Новград	32 бр.	15,60	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
8	Улици в с.Кривина	20 бр.	11,23	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
9	Улици в с.Джулюница	19 бр.	9,25	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
10	Улици в с.Беляново	19 бр.	9,56	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
11	Улици в с.Караманово	37 бр.	18,48	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
12	Улици в с.Пиперково	29 бр.	10,45	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари

Източник: Община Ценово

2.2. Водоснабдяване.

Водоснабдяването в Община Ценово се осъществява от “ВиК” ООД гр. Русе. Населените места в общината се водозахранва от ВГ “Батин”, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. В тези села снабдяването с питейна вода е недостатъчно, особено през летните месеци и предстои да бъдат включени във водопровода Батин-Джулюница-Пиперково-Караманово.

Водоизточници и помпени станции в Община Ценово

Таблица №5

Населено място	Наименование на водоизточника	Разрешено водно количество по разрешително за водовземане, м /год.
с.Ценово	ПС "Ценово"	17673
с.Ценово	Изворите	43183
с.Караманово	ПС "Караманово-нова"	
	Овчарски дол	15768
	Дърварски дол	
с.Караманово	ПС "Караманово-стара"	
с.Пиперково	ПС "Пиперково"	

	Русев геран	
	Спиридонов геран	
	Студен кладенец	
с. Новград	ПС "Нов град"	118980
	ПС "Беляново"	33975
	Изтока	
с. Джулюница	ПС "Джулюница"	
с. Кривина	ПС "Кривина"	

Източник: ВиК ООД – Русе

Водопроводната мрежа е изградена от тръби от различни видове материали, по-голямата част от нея е изградена в периода 1960 – 1980 г. Най-голям е делът на етернитовите тръби и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията им води до високи загуби.

ВиК мрежа в Община Ценово по населени места

Таблица №6

№	ОБЩИНА ЦЕНОВО	Водовод	Вътрешна мрежа	Домови отклонения	Мрежа от съоръжения	Общо мрежа
		м	М	бр	м	м
1	с.Ценово	15239	22957	726	6000	44196
2	с.Белцов	9366	11954	268	2296	23616
3	с.Долна Студена	1266	12831	378	3144	17241
4	с. Караманово	2405	28319	517	4456	35360
5	с.Пиперково	11308	11794	261	2280	25382
6	с.Новград	3090	18049	388	3304	24443
7	с.Беляново	6462	6173	85	744	13379
8	с.Джулюница	6770	7922	179	1552	16244
9	с.Кривина	5685	13817	310	2664	22166
	Всичко:	61591	133816	3112	26440	222027

Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

Липсата на средства за превантивна поддръжка и навременна подмяна, недостатъчния тръбен материал и тръбни части са довели до голямо влошаване на водопроводните системи. По-голямата част от тях трябва да бъдат по-скоро подменени отколкото ремонтирани, вземайки в предвид количеството на загубите и броя на необходимите поправки. Намаляването на количествата неотчетена вода е продължителна и сложна задача.

Канализация

Канализационните системи в населените места осигуряват отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Те имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

До момента канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на Община Ценово.

2.3. Жилищен фонд, домакинства и семейства

Жилищния фонд в Община Ценово е 95% частна собственост. Обитаваните къщи като цяло са в добро състояние и са добре поддържани. Налице са много изоставени и пустеещи къщи поради изселване на собствениците. Предвиждат се възможности за въвеждане на мерки за Енергийната ефективност в частни и обществени сгради.

Почти всички жилища са от масивен и полумасивен тип, предимно еднофамилни. В голяма част от селата има свободни жилищни сгради, част от които се предлагат за продажба. Има голям брой изоставени жилищни сгради. Един от сериозните проблеми в общината е състоянието на общинската собственост. В почти всички населени места има сгради и други обекти, които са силно амортизирани, разграбени или с неуредени въпроси по отношение на статута и/или собствеността им. Това са административни сгради, училища, детски градини, стопански обекти, културни и спортни обекти, жилищни обекти и др.

Брой и характеристика на жилищния сграден фонд в Община Ценово

Таблица №7

	Общо бр.	Общо площ кв.м.	Стоманобетони	Масивни тухлени сгради	Други
Жилища	3706	241533	48	2655	1003

Източник: Национален статистически институт

През периода 2014 – 2020 г. е необходимо да се извършат следните дейности по питейните води, отпадъчните води и тези за напояване:

1. Продължаване на използването с предимство на гравитачните води и енергоспестяващи поливни агрегати.
2. Монтаж на озонаторни станции.
3. Осигуряване на нови източници и изграждане на съоръжения за водоснабдяване на селата с режим на водоползване (кладенци, каптажи, водонапоителни станции, тръбопроводи и др.).
4. Стриктен контрол за наличието на нитрати и рехабилитация на водопроводната мрежа, изградена с азбестови тръби.
5. Използване на нови технологии за пречистване на водата.
6. Възстановяване и поддържане на напоителни канали в общината.

2.4. Електроенергийна система

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията в тази насока следва да бъдат насочени основно към структуриране, уточняване на ограниченията от сервитутите на проводите през територията. Нуждата от изграждане на нови елементи на електропреносната мрежа следва да се уточнят със съответните стопанисващи дружества.

➤ Да се направят проучвания по отношение добиване на енергия от възобновяеми енергийни източници – вятърна и слънчева енергия

➤ Към момента на територията на общината няма снабдяване с природен газ. Необходимо е проучване на възможността, необходимостта и нужния териториален ресурс за обезпечаване на газопреносна инфраструктура и съответните сервитутни площи, които тя изисква.

2.5. Енергийна ефективност

Недостатъчните мерки за енергийна ефективност и ВЕИ, прилагани в общината през последните години и амортизацията на малкото изпълнени вече мерки, води до нарастващи и ненужно големи разходи за енергопотребление и до негативно екологично въздействие. Това налага задължително прилагане на енергоефективни мерки, не само за намаляване на разходите, но и за повишаването на жизненото равнище и комфорта на потребителите на енергия и подобряване на екологичната обстановка.

С оглед повишаване на енергийната ефективност в община Ценово през новия програмен период 2014 - 2020 е необходимо усилията да бъдат съсредоточени към:

➤ Привеждане на сградния фонд към изискванията на Закона за енергийна ефективност и Наредбите за енергийна ефективност;

➤ Извършване на обследвания за енергийна ефективност на всички обществени сгради над 500 м² и последващи СМР, както и извършване на контролни обследвания след изпълнението им за издаване на сертификати за енергийни характеристики с цел доказване съответствието с изискванията на нормативната уредба в РБългария.

- Намаляване на разходите на горива и енергия;
- Намаляване емисиите от CO₂;
- Подобряване комфорта на обитаване в обновените сгради;
- Удължаване живота на сградите и техните инсталации и съоръжения.
- Реализиране на Инвестиционни проекти за:
 - Внедряване на ЕСМ в сгради общинска собственост и сертифициране за ЕЕ.
 - Изграждане на централизирана система за управление на градското и парково осветление
 - Изграждане на инсталация за производство на електрическа енергия и гореща вода посредством ПЧП
 - Подготовка и провеждане на кампания за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;
 - Оказване на техническа помощ за осъществяването на инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради.
 - Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост.

➤ **Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници.**

2.6. Финансиране на дейностите.

Предвидено е основните структуроопределящи инвестиционни проекти в развитието на общината да бъдат финансирани от фондовете на Европейския съюз. Важен финансов инструмент са структурните фондове и ЕЗФРСР. Средствата от тези фондове се разпределят на базата на проектна готовност и качество на проектите, както и на възприети от ЕС принципи. В основата им са **концентрацията или фокусирането** върху конкретни приоритети, което да гарантира, че средствата ще се използват точно за набелязаните цели. Държавните, но и общинските власти са длъжни да възприемат и принципа на **партньорство**. Специално внимание в ОПР се отделя на сътрудничеството и съвместните действия на мрежа от субекти (общини, НПО и / или фирми), така че усилията да доведат до значими резултати.

Една от основните цели на ЕЗФРСР е **развитието на селски райони**, което е особено важно за Община Ценово.

Не на последно място за успешно финансиране е задължително мобилизирането на собствените ресурси – финансови и човешки. Защото финансирането е винаги съвместно, независимо че общините участват често с миноритарен дял – особено в по-големите проекти.

От съществено значение в процеса на финансиране е проектния капацитет на общината – способността да се разработват и представят качествени проекти. За изграждане на този потенциал общината следва да положи специални и целенасочени усилия.

3. SWOT – АНАЛИЗ

3.1. ПРИРОДНА СРЕДА И МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Силни страни	Слаби страни
Общината има благоприятни почвено-климатични условия, релеф и климат за развитие на рентабилно селскостопанско производство, включително, за развитие на алтернативно екологично и биологично земеделие, както и за развитие на екотуризъм и изграждане на разнообразна инфраструктура с места за отдих;	- Поради това, че местоположението на общината не е в пряка близост до основни пътища, състоянието на транспортната и комуникационната инфраструктура не е добро; - Голяма амплитуда между най-ниските и най-високите годишни температури, което поставя в постоянен риск (по-голям от средния за страната) годишната реколта

▪ Общината е Разположена в район за трансгранично сътрудничество, въздействие и установени връзки с румънски общини; ▪ Значителното слънцегреене и брой дни без мъгли е предпоставка за отглеждане на топлолюбиви растения и летен отдих; ▪ Значителните крайречни площи позволяват развитието на целогодишен туризъм и отдих; ▪ Река Янтра предоставя условия за развитие на водни спортове, спортен риболов и увеличаване на площите за поливане; ▪ Стратегическо местоположение от гледна точка развитие на трансграничното сътрудничество с Румъния; ▪ Наличие на ГКПП и пристанище в близост до общината. ▪ Наличие на природни ресурси.	и продукция; ▪ Местоположението на общината я поставя в дъното по показател като гъстота на населението в областта и региона (до 30 души на км²), заедно с общините Борово и Иваново. ▪ Отдалечеността и периферността на общината от столицата и основните центрове в страната; ▪ Отдалечеността от българските жп-инфраструктура и летища затруднява вноса и износа на суровини, материали и готова продукция; ▪ При изобилие на водни ресурси процента на поливните площи не отговаря на възможностите;

3.2. ЕКОЛОГИЧНИ УСЛОВИЯ

Силни страни	Слаби страни
▪ Чист атмосферен въздух; ▪ Възможност за развитие и поддържане на туристическа инфраструктура; ▪ Много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители в общината; ▪ Специфична флора и фауна; ▪ Голямо разнообразие от ценни лечебни растения;	▪ Липса на ПСОВ и канализационна мрежа; ▪ Ниска екологична култура на населението и фирмите.

- Наличие на Депо за твърди битови отпадъци, нерегламентираните сметища са сведени до минимум.

3.3. КУЛТУРА И ТУРИЗЪМ

Силни страни	Слаби страни
▪ Наличие на обекти на културно-историческо наследство; ▪ Съхранени традиции, бит и многообразие на фолклора; ▪ Наличие на много природни забележителности, подходящи за развитие на туризъм;	▪ Няма ясно виждане на местно, регионално и национално ниво за социализация на паметниците на културното наследство и включването им в реален туристически продукт; ▪ Липса на подходяща туристическа инфраструктура в общината; ▪ Липса на собствен инвестиционен капитал на местните предприемачи в туризма; ▪ Недостатъчна култура на обслужването; ▪ Отсъствие на подходяща среда и атракции за посрещане на туристи.

3.4. ИКОНОМИКА

Силни страни	Слаби страни
▪ Стабилизиране на икономическите процеси в общината (предимно в земеделието) с потенциал за развитие; ▪ Възможност за допълнителни доходи на населението от страничните ползвания на територията на горския фонд – паша за добитък, добив на сено и фураж, добив на билки, плодове, и др. условия за развитие на търговията; ▪ Благоприятни условия за зърнопроизводство и отглеждане на трайни насаждения и зеленчуци; ▪ Наличие на хора, които могат да бъдат обучени да правят модерно земеделие;	▪ Прекомерна концентрация на стопанските дейности /индустрия и услуги/ в общината, пренебрегвайки демографския потенциал на селата; ▪ Липса на наукоемки отрасли, което ще забави навлизането на иновациите и развойната дейност; ▪ Недостатъчно образователно равнище на селското население; ▪ Миграция на населението и висок дял на безработните лица с ниско образование и ниска квалификация; ▪ Не добро състояние на съоръженията от напоителните системи; ▪ Неизползване възможностите на

- Добре организирано обслужване с автобусен транспорт на общинско, областно и републиканско ниво.

европейските програми за развитието на селското стопанство.

- Недостатъчна степен на механизация и използване на торове и пестициди;

3.5. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Силни страни	Слаби страни
Стабилизиране на икономическите процеси в общината (предимно в земеделието) с потенциал за развитие; ▪ Възможност за допълнителни доходи на населението от реализирането на енергийни проекти; ▪ Наличие на ресурси за изграждане на алтернативни източници на електроенергия; ▪ Добре развита електроенергийна мрежа с възможности за допълнително натоварване; ▪ Общината има добре изградена и добре експлоатирана енергийна инфраструктура, с много добър географски потенциал за силен акцент върху енергийната ефективност и използване на ВЕИ (възобновяеми енергийни източници);	▪ Пречки, произтичащи от състоянието на икономиката и от националната стопанска енергийна политика; ▪ Недоразвита институционална рамка за енергийна ефективност на местно ниво; ▪ Недобро техническо състояние на общинските обекти – крайни консуматори на енергия (от социалната сфера и сферата на културата), влошаващо показателите на проектите; ▪ Осигуряване на средства за изпълнение на енергийнонефективни проекти чрез които да се гарантира обезпечаване енергийните нужди на населението от селищата в общината; ▪ Недостиг на подготвени кадри в областта на информирането, разработването, управлението и финансирането на проекти за енергийна ефективност; ▪ Широката общественост не познава същността на значението енергийна ефективност и начините за нейното повишаване; ▪ Недостиг на бюджетни средства за съфинансиране и реализиране на целта

3.6. ВЪЗМОЖНОСТИ

- Макроикономическа стабилизация;
- Трансгранични връзки и сътрудничество;

- Създаване на пазар на земята;
- Кандидатстване по национални и международни програми, финансиращи дейности по развитието на инфраструктурата, благоустрояването и хигиенизирането на населените места и енергийна ефективност;
 - Съхраняване и използване на биологичното разнообразие и екологичните и природни дадености;
 - Развитие на алтернативни видове туризъм, за което са на лице сериозни природни и културни предпоставки;
 - Прилагане на национални и регионални програми за трудова заетост;
 - Изграждане на пазарна инфраструктура за пласмент на селскостопанската продукция;
 - Създаване на конкурентноспособни на международния пазар ферми в животновъдството;
 - Стимулиране създаването на малки и средни предприятия за преработка на земеделска и животновъдна продукция;
 - Развитие на търговията;
 - Използване на Европейските програми за развитие на общинската и регионална инфраструктура;
 - Разширяване на сътрудничеството и формите на взаимодействие с НПО и бизнеса;
 - Развитие на концесиите като форма за привличане на капитали;
 - Използване на благоустрояването, чистотата и озеленяването на местата за обществено ползване, като един от първостепенните и икономически фактори за развитие на туризма.
 - Местоположението на общината спрямо големите урбанистични центрове, както и характерът на производството и начинът на живот в селските населени места, я определят, като типична периферна територия с характер на селски район;
 - Възможности за преодоляване на проблемите свързани с липсата на общинско планиране съобразено с актуалните нормативни изисквания в областта на енергийната ефективност.

3.7. ЗАПЛАХИ

- Неосигуряването на финансови средства за внедряване на нови технологии в пречистването и опазването на околната среда;
 - Влошаване на състоянието на атмосферния въздух и шумовото замърсяване с експлоатирането на пътя Русе – Велико Търново, тъй като силно се увеличава дела на тежкотоварните МПС;
 - Постепенно разрушаване на изключително ценни обекти на културното наследство и реална заплаха за унищожение на някои от тях или части от тях;
 - Задълбочаване на миграционните процеси;
 - Недостатъчно развити публично-частни партньорства;
 - Задълбочаване на тенденцията на обособяване на малки затворени натурални земеделски стопанства, поради ограничени физически, технически и финансови

възможности на частните стопани и липса на мотивация и икономически интерес за сдружаване;

- Липса на маркетингова стратегия и практика на местните туристически фирми;
- Съобразяване с изискванията и предизвикателствата на Европейския съюз.
- Неблагоприятен инвестиционен климат в страната ограничаващ инвестициите за повишаване на енергийната ефективност.
- Община Ценово не разполага с финансова самостоятелност за изпълнение на проекти свързани с подобряване на енергийната ефективност;
- Липса на добър диалог между гражданските организации, бизнеса и общината за съвместно реализиране на енергийни проекти.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В ОБЩИНА ЦЕНОВО

4.1.МИСИЯ, ВИЗИЯ, ЦЕЛИ

МИСИЯ: „Създаване на предпоставки за превръщане на община Ценово в енергийно ефективна и екологична община“.

ВИЗИЯ: „Ускорено и устойчиво развитие на енергийния сектор в община Ценово чрез повишаване на неговата конкурентноспособност, технологично обновяване, ефективност и екологосъобразност на основата на растяща общинска и друга публична подкрепа за подобряване на местната бизнес и жизнена среда, човешки ресурси и на достъпа до проектно и финансово съдействие от структурните фондове на европейския съюз“.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Основната стратегическа цел за развитието на енергийната ефективност в периода 2014-2020 г. е утвърждаване конкурентноспособността и ефективността на енергийния сектор на община Ценово, посредством оптимално използване на наличните природни и индустриални ресурси в съответствие с пазарните изисквания и потребителските очаквания за устойчиво развитие, чрез:

- Реализиране икономии на средства;
- Създаване на устойчива местна политика в контекста на Общинския план за развитие;
- Подобряване на енергийното управление на територията на общината;
- Опазване на околната среда;
- Повишаване информираността на ръководителите, специалистите и обществеността чрез обучения и информационни кампании – популяризиране на използването на ВИ като символ на нов мироглед и философия;
- Постигане на демонстрационен и образователен ефект чрез популяризиране възможностите и ползите от използване на ВИ сред населението на общината;
- Подобряване на имиджа и повишаване на „конкурентоспособността“ на общината, респ. общинската администрация.

4.2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА:

ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

Формулирането на точните Приоритети е очертано от визията и очакваното развитие на общината. Това развитие е свързано с усилия за мобилизиране на всички вътрешни ресурси на общината и привличане на външни инвестиции.

За всяка от приоритетните области в Програмата за енергийна ефективност в община Ценово са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на основната цел:

Приоритет 1: Енергийна ефективност.

Специфична цел №1: Повишаване на енергийната ефективност в обектите, които се издържат чрез общинския бюджет;

Мярка 1. Повишаване на енергийната ефективност в общинските сгради;

Мярка 2. Завършване обновяването на уличното осветление в селищата на общината;

Специфична цел №2: Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината;

Мярка 1. Насърчаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината;

Мярка 2. Подготовка и провеждане на кампания за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;

Специфична цел № 3: Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост;

Мярка 1. Изграждане на енергийни предприятия (в т.ч. смесени) на територията на общината за реализиране на проекти на основата на когенерация и ВЕИ;

Мярка 2. Проучване на възможностите и изграждане на централизирано топло и БГВ снабдяване на всички учебни и здравни заведения и обществени стради в Ценово;

Специфична цел № 4: Въвеждане на управление на енергията на територията на общината;

Мярка 1. Изграждане на общински институции и кадри по енергийна ефективност;

Мярка 2. Мобилизиране на обществена подкрепа за изпълнение на енергийната програма на основата на широко партньорство с бизнеса и организации на гражданското общество;

Приоритет № 2: Интелигентен растеж и икономическо развитие.

Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността

Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП;

Мярка 2. Създаване на регионални клъстери;

Мярка 3. Подкрепа за фирми-производители от общината;

Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.

Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие;

Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;

Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;

Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса;

Специфична цел 3: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.

Мярка 1. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия;

Мярка 2. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция;

Мярка 3. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство;

Мярка 4. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на клъстери;

Мярка 5. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми;

Мярка 6. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер;

Приоритет № 3. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.

Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;

Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти;

Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси;

Приоритет № 4. Техническа и инженерна инфраструктура и Екологично развитие.

Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението подобряване на жизнената среда;

Мярка 1. Обновяване на техническата инфраструктура за подобряване на Енергийна ефективност в община Ценово;

Мярка 2. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината;

Мярка 3. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води;

Мярка 4. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;

Специфична цел 2: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.

Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата;

Мярка 2. Програмни мерки;

Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;

Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.

Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност и общинския план за развитие.

Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на ОПР, Стратегии и програми;

Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината;

Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.

Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление;

Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово;

Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.

Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики;

Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми;

Специфична цел 4: Създаване на програмен проектен капацитет

Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници;

Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие;

5. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

5.1. Подход за разработването на система от индикатори

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност. Тя е неразривно свързана с цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на Програмата и на ОПР на община Ценово. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на Програмата и съвременните методи за мониторинг на стратегическото планиране. Новата кохезионна политика на ЕС предвижда съвкупност от индикатори, съобразени с трите цели на стратегията на Европа 2020 и предвидени за използване на регионално и местно ниво. Индикаторите са организирани около темите за социалното, икономическото и териториалното сближаване в Европа и предлагат методология за измерване на научно-техническия прогрес, конкурентноспособността, образованието, транспорта, състоянието на околната среда, социалната интеграция, бедността и здравния статус на населението.

Планираната система от индикатори се обуславя и от информационната осигуреност на общинското планиране и управление към момента на разработването на ОПР. Избраните индикатори могат да бъдат следени чрез използване на официалните информационни източници за страната. Оперативността на системата зависи от точното определяне на начални стойности на отделните индикатори. Липсата на изходни данни и наличен механизъм за събиране на последващи стойности на определен индикатор обезсмисля неговото включване в системата.

Изключение са ситуациите, когато отчитането на резултатите от ОПР и Програмата извежда нуждата от дефинирането на специфични индикатори, които не са обезпечени с данни към настоящия момент. За тази цел са предвидени необвързани с началната стойност индикатори, за които е целесъобразно да се разработи и поддържа информационна база данни за целите на Програмата. Целесъобразно е тя да представлява списък с всички индикатори и периодично обновяваните им текущи стойности. Подобна база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. Особено наложително е активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Поддръжката на общинския справочник следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на Програмата, заложи в системата за наблюдение и оценка на плана.

Планирането на система от индикатори и структурирането и в два основни компонента – индикатори за въздействие и индикатори за резултат напълно съответства на методическите указания на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на Програмата за енергийна ефективност на община Ценово. Стратегическите цели представляват желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщи различни индикатори.

5.2.Източници на информация

Съществен момент в системата от индикатори е осигуряването на надеждни източници на информация. Възможност за получаване на търсената информация произлиза и от Изпълнителната агенция по околна среда, Агенцията по заетостта, Агенция пътна инфраструктура. Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България позволява да се прецени ефективността на приложението на финансови ресурси на ЕС в България, както и концентрация на ресурси в определена област. Ключов източник представлява общинската администрация на Ценово и поддържаните от нея списъци и регистри. Поддържането на база данни за целите на наблюдението и оценката на Програмата за енергийна ефективност следва да се осигурява именно от информационните масиви и наблюдения на общинските звена.

5.3. Видове индикатори

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Ценово. Съобразно с Методическите указания, индикаторите за въздействие са ориентирани към реализация на целите, докато индикаторите за резултат са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области. Първият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г. Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесими и спрямо конкретен ключов проект, включен в реализацията на Програмата за енергийна ефективност.

5.4.Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са разделени в категории спрямо стратегическите цели на Програмата за енергийна ефективност. Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите тематични компоненти от съдържанието на целите.

5.5. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат разглеждат количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области. Индикаторите се фокусират върху предполагаемите резултати и следствия от предвидените дейности и проследяват динамиката в развитието на общината. Комбинирани са разнообразни източници на информация, предоставящи точна информация за следените от индикаторите характеристики. Подборът на индикаторите спрямо спецификата на стратегическите цели и приоритети, в съчетание с техния оптимизиран брой позволяват успешното прилагане на системата от индикатори по време на изпълнението на ОПР и Програмата и особено при подготовката на планираните оценки.

СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА						
Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	База на стойност	Целева стойност
Приоритет 1. Енергийна ефективност.						
Специфична цел №1: Повишаване на енергийната ефективност в обектите, които се издържат чрез общинския бюджет						
Мярка 1. Повишаване на енергийната ефективност в общинските сгради	Резултати от извършени контролни обследвания	Брой	Община Ценово	1 година	8	5
Мярка 2. Завършване обновяването на уличното осветление в селищата на общината	Изпълнени проекти	Брой	Община Ценово, ЕРП	1 година	9	1
	Изграждана централизирана система за управление на градското и парково осветление	Брой	Община Ценово, ЕРП	1 година	9	9
Специфична цел №2: Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината						
Мярка 1. Насърчаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината	Разработена общинска програма за насърчаване осъществяването на проекти за енергийна ефективност в жилищни сгради;	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 2. Подготовка и провеждане на кампании за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;	Проведени кампании	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
Специфична цел №3: Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост						
Мярка 1. Изграждане на енергийни предприятия (в т.ч. смесени) на територията на общината за реализиране на проекти на основата на когенерация и ВЕИ	ПЧП при изграждане на инсталация за производство на електрическа енергия и гореща вода	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Мярка 2. Проучване на възможностите и изграждане на централизирано топло и БГВ снабдяване на всички учебни и здравни заведения и обществени стради в Ценово.	Проведени проучвателни процедури за обследване възможностите за изграждане на системи от алтернативни енергийни източници	Брой	Община Ценово	1 година	1	1
Специфична цел № 4: Въвеждане на управление на енергията на територията на общината						
Мярка 1. Изграждане на общински институции и кадри по енергийна ефективност	Общинско енергийно звено подпомагащо работата в общинската администрация.	Брой служители	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 2. Мобилизиране на обществена подкрепа за изпълнение на енергийната програма на основата на широко партньорство с бизнеса и организации на гражданското общество	Публикувани информации за състоянието и изпълнението на енергийната програма на общината.	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Приоритет № 2: Интелигентен растеж и икономическо развитие.						
Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността						
Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП.	МСП, които получават бизнес услуги;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10
Мярка 1.2. Създаване на регионални кълстери.	Регионални кълстери и мрежи;	Брой	Национален статистически институт;	1 година	x	2
	Фирмите, участващи в регионални кълстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	14
Мярка 1.3. Подкрепа за фирми-производители от общината.	Брой на МСП, получаващи финансова помощ за обучение (машаб, тип, продължителност).	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	5
Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.						
Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на	Местни и чуждестранни инвестиции (в лева).	Хил. Лева	Агенция за чуждестранните инвестиции;	1 година	x	14 600
	Равнище на средна годишна работна	Лева	Бюро по труда;	1 година	5893	10 607

пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие.	заплата;					
	Равнище на безработица	Брой	НОИ	1 година	710	500
Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;	Изградени обекти на местната и регионална бизнес инфраструктура: регионални бизнес офиси, изложбени зали, бизнес инкубатори, бизнес центрове, индустриални паркове, производствени зони, технопаркове, техноинкубатори и др.	Брой	Общинска администрация - ТСУ, Информация от община Ценово за подавани, изпълнявани и изпълнени проекти съфинансирани от европейски фондове.	1 година	x	2
Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;	Фирмите, разположени в бизнес паркове, индустриални зони и техноинкубатори;	Брой	НСИ; Община Ценово; Отчети за изпълнение на ОПР в частта, касаеща стратегията за развитие на техническата инфраструктура;	1 година	x	10
Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса.	Публикации на сайта на общината;	Брой	Община Ценово;	6 месеца	x	6
Специфична цел 3: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.						
Мярка 1. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	5
Мярка 2. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция.	Форми за подпомагане на регионалните клъстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	7
Мярка 3. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	3

Мярка 4. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на кълстери.	Регионални кълстери, получаващи целево финансиране.	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	2
Мярка 5. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми.	Информационно подпомагане на стартиращи фирми и проведени обучения.	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10
Мярка 6. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към кълстер.	Общински политики и програми за инвестиционно подпомагане на регионални кълстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	2
Приоритет № 3. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.						
Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;						
Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти.	Сключени договори с работодатели по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	7
	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	100
	Безработни лица включени в заетост по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	75
Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси.	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	75
Приоритет № 4. Техническа и инженерна инфраструктура и Екологично развитие.						
Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението подобряване на жизнената среда;						
Мярка 1. Обновяване на техническата инфраструктура за подобряване на Енергийна ефективност в	Домакинства/стопански предприятия, обслужвани от нови/подоброени системи за газифициране и възобновяеми	Брой	Справка от ОА за изпълнени проекти и числеността на обезпечените райони в общината.	1 година	x	100

община Ценово.	източници на енергия;					
Мярка 2. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината.	Осигурена питейна вода от пречистващи съоръжения с нови довеждащи водопроводи	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	18,94 3	25,000
	Население осигурено с питейна вода отговаряща на Наредба №9	%	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	5
Мярка 3. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води	Изградена нова канализационна мрежа;	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	15
	Изградена ПСОВ	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 4. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;	Разкрити нови постове	Брой	Оператори, Община Ценово	1 година	x	x
	Осигурено покритие	%	Оператори, Община Ценово	1 година	x	98
Специфична цел 2: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.						
Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата.	Изградени/доставени пунктове за наблюдение	Брой	Община Ценово, РИОСВ -Русе	1 година	x	1
Мярка 2. Програмни мерки.	Актуализиране програмата за опазване на околната среда;	Брой	Общински съвет Ценово-решение	1 година	x	1
	Реализиране на проект "Подобряване качеството на питейната вода"	Брой	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;	Процедури за изготвяне на правила за обществено обсъждане и обявяване и оповестяване на резултати;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъстващите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на	1 година	x	14

			отваряне на офертите;			
Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.						
Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност и общинския план за развитие.						
Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на ОПР, Стратегии и програми.	Функциониране на общинска група за наблюдение;	Брой	Община Ценово - справки относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;	1 година	x	1
Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината.	Общински служители, участвали в програми за обучение;	Брой	Община Ценово- справки за реализирани програми за обучение;	1 година	x	70
Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.						
Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	Въведена единна система за предоставяне на административни и технически услуги	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
	Създадени електронни административни услуги;	Брой	Община Ценово	1 година	x	15
Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово.	Въвеждане на електронно движение на документи в администрацията и електронно обслужване на гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.						
Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики	Изготвяне на правила за дейността на обществен съвет;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъствалите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на отваряне на офертите;	1 година	x	1
Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми	Участници в програми за обучение	Брой	Община Ценово	1 година	x	70
Специфична цел 4: Създаване на програмни проектни капацитет						
Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници;	Създаване на експертни групи по наблюдение и оценка на стратегии, планове и програми;	Брой	Протоколи от заседания и доклади на експертните групи	1 година	x	5
	Самостоятелно изготвяне на годишни доклади по реализация на общински политики;	Брой	Годишни доклади	1 година	x	7
Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие;	Създадени общински сайтове, по конкретна проблематика;	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
	Проведени срещи, публични обсъждания с бизнеса, НПО и гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	14

6. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

6.1.Значение на системата за наблюдение и оценка

Пълноценната реализация на Програмата за енергийна ефективност през периода на нейното действие изисква способност за адаптация към променящите се характеристики на общината. За да бъде Програмата основа за разработване на стратегическите документи през последващия програмен период е необходима нейната актуалност в края на 2020 г. Тези особености посочват нуждата от разработването на система за нейното наблюдение и оценка. Системата обвързва отделни звена, извършваните от тях функции и последователността на операциите във времето.

Целите на системата са да определи степента на изпълнение на планираните цели, да проследи съответствието на Програмата с променящите се условия и да аргументира нуждата от нейната актуализация.

Основните задачи пред системата са информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори на Програмата за енергийна ефективност, пълноценна координация и взаимодействие на участващите структури и успешно публично представяне на резултатите от наблюдението. Системата за наблюдение и оценка интегрира идентифицираните индикатори за измерване на резултатите и въздействието на Програмата.

6.2.Участващи структури

Основните участници са общинският съвет на община Ценово, специализираните дирекции и отдели в местната администрация, разнообразните институции осигуряващи информация, заинтересовани страни и професионални общности.

Общинският съвет е ръководният орган за наблюдение на Програмата за енергийна ефективност. Представители на общинския съвет участват в разработването на документа, осигурявайки условията за открито осъществяване на регламентираните дейности, по планирането на енергийното развитие. Проектите за осъществяване на публичност следва да бъдат продължени и във времето на реализацията на Програмата, като се гарантират нормативните изисквания за нейната отчетност.

Наблюдението на Програмата се организира от кмета на община Ценово. Годишният доклад е основен инструмент за наблюдение и оценка на реализацията ѝ. Докладът се подготвя в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Въвеждането и контрола по процедурата по изготвяне на доклада се осъществява от кмета. След изготвянето му се предоставя на общинския съвет за гласуване. Процедурата завършва с изпращане на доклада до председателя на областния съвет.

Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на Програмата за енергийна ефективност. Те осъществяват комуникацията с останалите заинтересовани страни. Предоставят и експертната си дейност и при изготвяне на годишните доклади.

Кметовете и кметските наместници на селата също са неразделна част от системата. Те наблюдават осъществяването на общите цели на енергийното развитие на териториите на селата и осигуряват нужната информация за състоянието и тенденциите им на развитие.

Заинтересовани страни са и неправителствения сектор, частния сектор, образователните и културни институции, общности и граждани на общината.

6.3. Функции за наблюдение и оценка

Същността на системата за наблюдение и оценка на Програмата за енергийна ефективност и на ОПР Ценово са предвидените отделни функции и тяхната последователност. Съгласно законодателството в сферата на регионалното развитие, кметът на общината и общинския съвет съвместно обезпечават дейностите по изработването, съгласуването и последващите реализация и наблюдение на ОПР и на стратегическите планове и програми. Те осигуряват предпоставките за въвеждане на обществеността в работата по създаването и прилагането на плана. Кметът на общината организира цялостния процес в условията на постоянна координация и комуникация с одобряващия и приемащия орган – общински съвет.

Кметът организира наблюдението на конкретните дейности по реализацията на ОПР и Програмата. Инструментът за обобщаване и представяне на резултатите от прилагане на ОПР, неговото наблюдение е годишният доклад. Системата за наблюдение на ОПР Ценово предвижда изработването на шест доклада. Изводите от тях са основа за Междинната оценка на плана и съдържат информация за:

- Степента на изпълнение на стратегическите цели
- Промените на общината и прилежащата и територия в рамките на предвидения период
- Резултати от предвидените мерки и изпълнението на задълженията на конкретните органи по плана
- Препоръки и предложения за подобряване на цялостния процес по изпълнение на плана

Компетентните органи осигуряват и нужните мерки за информация и публичност съпътстващи цялостния процес.

Изработването на Междинна оценка следва да проследи степента на изпълнение на плана и ефективността от координацията между компетентните органи отговорни за неговото изпълнение. Тя се изработва от експертен екип при взаимодействие със всички заинтересовани страни участвали в реализацията на плана.

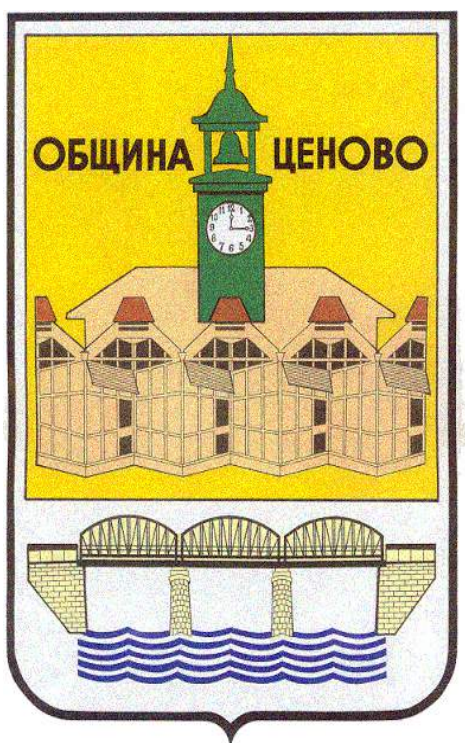
Междинната оценка следва да определи степента на изпълнение на плана и дали има нужда от дефиниране на нови проекти – актуализиран документ за изпълнение за оставащото време от периода на действие на ОПР. Друга възможност е решение за актуализиране само на програмата за реализация.

6.4. Значимост на информацията, публичността и партньорството

Общинския план за развитие може да бъде значим и ефективен инструмент за управление само при ползотворен обмен на идеи и адекватни действия между всички заинтересовани страни по време на двата значими етапа от ОПР – разработването и реализацията му.

Законът за регионално развитие и правилника за неговото прилагане, предвиждат търсенето на подходящите партньорства и дейности за информация и публичност като ръководен принцип при разработването и реализацията на ОПР и стратегическите документи в общината. Насърчава се публичното участие, провокира използването на идеите на всички заинтересовани групи. Високата обществена активност е предпоставка за успешното изготвяне и реализиране на плана за развитие на общината.

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ЦЕНОВО (2014 – 2020 ГОДИНА).

Юли 2014 г.

Изготвена от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПР	Регионален план за развитие
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейската комисия
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ППЗРР	Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ПМС	Постановление на министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
ОП	Оперативна програма
СЦР	Северен централен район
ДВ	Държавен вестник
SWOT анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите
БВП	Брутен вътрешен продукт

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък с използваните съкращения.....	2
Съдържание.....	2
Увод.....	3
1. Ситуационен Анализ.....	4
1.1. Географско положение, граници, обща площ, релеф и климат, защитени зони.....	5
1.2. Силни и слаби страни на местоположението и природните ресурси на община Ценово.....	12
1.3. Туризъм.....	13
1.4. Население и човешки ресурси	16
1.5. Финансиране на дейностите	16
1.6. Изводи и обобщения	17
2. SWOT Анализ	17
2.1. Природна среда и местоположение.....	17
2.2. Екологични условия.....	18
2.3. Култура и туризъм	18
2.4. Икономика	19

2.5. Възможности	19
2.6. Заплахи	20
3. Стратегически контекст за развитие на туризма в община Ценово.....	21
3.1. Мисия, Визия, Цели	21
3.2. Стратегическа рамка: Приоритети, Специфични цели и Мерки	23
4. Система от индикатори за наблюдение и оценка.....	25
4.1. Подход за разработването на система от индикатори	25
4.2. Източници на информация.....	26
4.3. Видове индикатори.....	27
4.4. Индикатори за въздействие.....	27
4.5. Индикатори за резултат	27
5. Система за наблюдение и оценка	30
5.1. Значение на системата за наблюдение и оценка.....	30
5.2. Участващи структури.....	30
5.3. Функции за наблюдение и оценка	31
5.4. Значимост на информацията, публичност и партньорство	32

УВОД

Настоящата „Стратегия за развитие на туризма в община Ценово“ обхваща периода 2014 – 2020 година. Тя е изготвена с цел подпомагане реализирането на общински политики в областта на туризма. В структурно отношение систематизира стратегическия контекст за развитие на туризма в община Ценово с визията, основните стратегически цели, приоритетите, специфичните цели, мерките и проектите, чиято реализация следва да доведе до утвърждаване на устойчиви процеси за развитие и управление на туристическите дейности в общината.

При разработването на Стратегията е използван подход на планиране в подкрепа на икономическия растеж, който е измерим, социално ориентиран и справедливо отразява принципите на устойчивия туризъм като индустрия.

Стратегията е съобразена с изискванията за съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС и тези на националното законодателство. Съотнася се с Националната и Областната стратегии, както и с Общинския план за развитие на община Ценово за

периода 2014 – 2020 г. Отговаря на насоките на методологическите работни документи на ЕК за използване на индикатори и извършване на оценки.

Основните задачи, формулирани при изготвяне на Стратегията за развитие и управление на новата туристическа инфраструктура в община Ценово са:

- Да дефинира стратегическите цели за развитието на общината за периода до 2020г.;
- Чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти да очертае изпълнима стратегия за постигане на тези цели;
- Да дефинира институционалното и финансово осигуряване на плана;
- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели;
- Да въвлече всички заинтересовани страни към изпълнението на заложените мерки за разширяване социалната основа на стратегическото планиране и демократизацията на управлението.

1. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

Туризмът е водещ, бързо разрастващ се икономически сектор в България по отношение на валутните приходи, дела в БВП и разкриването на нови работни места. Неговото развитие допринася за развитието и на другите отрасли на националната икономика (по-конкретно на търговията, транспорта, съобщенията, селското стопанство, производството на стоки за бита и др.), за диверсификация на икономическите дейности в слаборазвитите региони, за повишаване на социално-икономическото благосъстояние на българските граждани и качеството им на живот. Понастоящем 10.5% от БВП на България се формират от приходи от международен и вътрешен туризъм, а 15,6% от българската икономиката са резултат от мултиплицирания ефект на туризма, над 170 000 души е директната заетост в сектора, а общият брой на заетите в туризма и свързаните с туризма браншове е 474 000 души.

Въпреки реализираните инвестиции и усилията, полагани в подобряването на общата инфраструктура – пътища, пречиствателни съоръжения, зелени енергийни източници, както и в схемите за изграждане на туристически атракции на базата на културното и природно наследство, като основен проблем на туристическото развитие от страна на посетителите продължава да се отчита състоянието на общата инфраструктура. Едновременно с това много от потенциалните туристически атракции не са разработени по начин, който да оползотворява техния потенциал (да могат да привлекат достатъчно посетители за по-дълъг престой), а свързаната с тях прилежаща туристическа инфраструктура е незавършена, остаряла, износена или липсваща.

Други основни проблеми както на масовия, така и на специализирания туризъм, са липсата на добре обучен персонал и текучеството на кадри поради ниското заплащане в сектора. Това се отразява пряко на качеството на предоставения продукт.

От друга страна са налице и значителни слабости, които следва да бъдат преодолені, за да бъде реализиран потенциала в тази област. Това са от една страна необходимостта от подобряване на нормативната уредба, която не стимулира достатъчно намирането на алтернативни начини за финансиране на културните ценности чрез мотивиращи бизнеса данъчни облекчения за спонсорство и меценатство,

хаотичност на инвестициите и липса на концентрация на финансирането в приоритетни проекти, липса на концептуална визия и планове, както за приоритетите в културния туризъм, така и за адекватна за нуждите на сектора материална инфраструктура, непълноти и неточности в наличната информация за културните обекти и действия, липса на национален културен календар в краткосрочен и средносрочен план и липса на критериална система за мониторинг и отчитане на резултатите с оглед на инвестираните в тях финансови средства и други ресурси.

1.1. Географско положение, граници, обща площ, релеф и климат, защитени зони

Географско положение.

Община Ценово е разположена в централната част на северна България – в Средна Дунавска равнина – и е част от западната граница на Русенска област. Името ѝ произлиза от името на административния център на общината – село Ценово.

Фиг.1- Разположение на община Ценово в територията на област Русе

Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие, община Ценово е част от Северен централен район за планиране (СЦР,

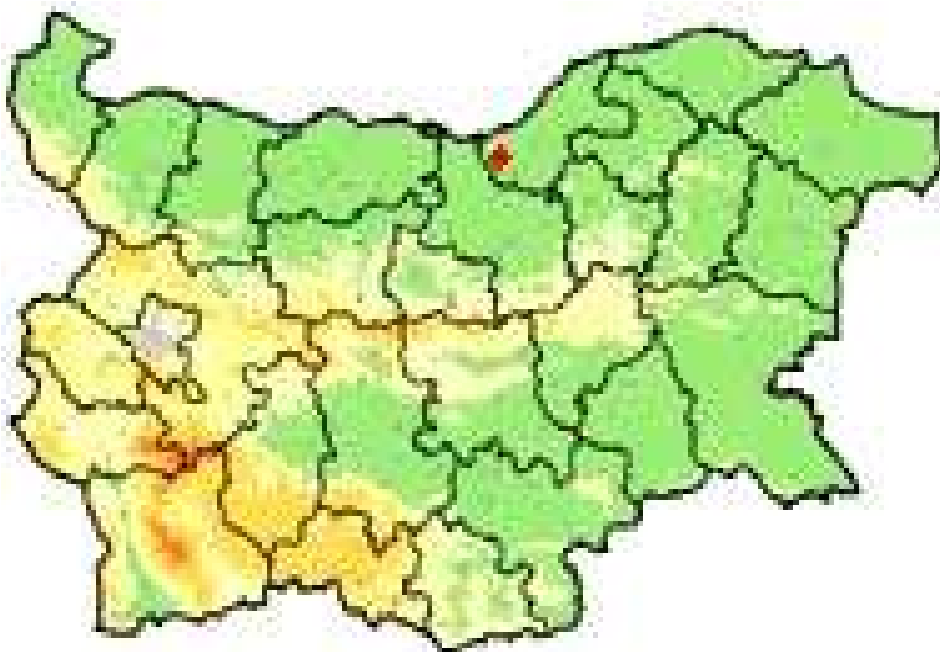
NUTS-2). Този район за планиране обхваща пет области в територията между Стара планина и река Дунав – област Велико Търново, област Габрово, област Разград, област Русе и област Силистра.

Граници. Обща площ.

СЦР граничи на изток със Североизточния, на запад със Северозападния, а на юг с Югоизточния райони. В състава на СЦР влизат 36 общини с обща площ 14974км², а населението му, според данните от преброяването през 2011г. е 861 112 жители, докато само област Русе, в състава на която влизат 8 общини, е разположена върху територия от 2 803км² и към 31.12.2011г. населението ѝ е 233 767 жители.

При административното деление от 1979г., на 25 март, Ценово става център на селищна система (сега община), в чиято територия се включват 9 (девет) населени места, разположени по долното течение от поречието на р.Янтра в Дунавската хълмиста равнина. Общинският център – с.Ценово – е на разстояние на около 45км. югозападно от гр.Русе и на 32км. от гр.Свищов.

На фиг.1 и фиг.2 са показани местоположението на община Ценово сред общините на русенска област и разположението на общината в територията на Република България.

Фиг.2- Разположение на община Ценово на територията на Република България

Община Ценово заема площ от 249.7км², което представлява 8,91% от територията на област Русе и 1,67% от територията на СЦР за планиране. Общината граничи на север с река Дунав, на запад с община Свищов, на юг с общините Полски Тръмбеш (обл.Велико Търново) и Бяла, а на изток – с община Борово.

Като транспортно-географско разположение община Ценово и нейният център са разположени недалеч от първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

На фиг.3 е показан начина, по който е разположен транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Фиг.3 – Разположение на транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Недостатък на географското разположение на община Ценово е липсата на железопътна линия. Най-близката гара е Бяла и се намира на около 7км. от с.Ценово. **В този смисъл за предимства на географското разположение на общината може да се говори като продължение на предимствата на географското разположение на Бяла, който също така е център на обширна и плодородна селскостопанска област и през чиято територия преминават основните шосейни пътища, водещи не само за Русе, но и за Плевен, Свищов, Велико Търново и Попово.** За сметка на това община Ценово разполага с възможности за развитие на речен транспорт по р.Дунав с достъпа си до реката.

Общината е разположена в район за трансгранично въздействие и установени връзки с румънски общини.

На следващата Таблица-1 се дават, като пример, разстоянията в километри от с.Ценово до някои от по-големите градове в страната ни, което дава още една представа за нейното географско местоположение.

Таблица-1: Разстояния в километри от с.Ценово до някои градове в България

София	Русе	В.Търново	Габрово	Бургас	Варна
211	45	49	78	189	186

Във вътрешно общински план разстоянията между отделните населени места на общината и общинския център не са големи – най-близко до с.Ценово са селата Долна Студена и Белцов, а най-далече – селата Кривина, Беяново и Новград. Таблица-2 показва разстоянията в километри от с.Ценово до всички населени места на общината.

Таблица-2: Разстояния в километри от с.Ценово до всички населени места на общината

с. Белцов	с. Беяново	с. Джулюница	с. Долна Студена
5 км.	12.8 км.	9 км.	3.8 км.

с. Караманово	с. Кривина	с. Новград	с. Пиперково
11.5 км.	16 км.	12.7 км.	6.7 км.

Тези географски особености на местоположението на общината оформят и едно важно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия. Потенциални замърсители на въздуха тук са единствено използването на твърди горива през зимата за отопление от населението и силните ветрове. В тази връзка важно е да се отбележи, че община Ценово е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух!

Извод: Независимо от това, че местоположението на общината е на разстояние 7-10км. от железопътна линия, в общ транспортен смисъл се оформя като предимство достъпа ѝ до железопътен (гара Бяла), до сухопътен (първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9) както и до воден транспорт (пристанище Русе).

В географски смисъл, като добри предимства на местоположението се очертават близостта на общината до реките Дунав и Янтра, както и предимствата на тази част от Дунавската хълмиста равнина - добре залесени или терасирани територии с наличието на плодородни земи.

Релеф и поземлени ресурси.

Независимо, че във физикогеографско отношение област Русе се отличава със сравнително еднообразен, низинен и равнинно-хълмист релеф, тези характеристики в община Ценово са малко по-различни.

Територията на общината обхваща част от източната Дунавска хълмиста равнина, която тук има малко по-разнообразен релеф. Около устието на река Янтра – източната част на Вардим – Новградската низина, надморската височина е 20 метра, а в местността ”Липите” – източно от село Белцов надморската височина е 252 метра.

По-голяма част от хълмовете са заоблени – залесени или терасирани, а по-подходящите – с южно изложение, са засадени с лозя.

Следващите четири снимки показват характеристиките на релефа в община Ценово:

Снимка – 1

Снимка – 2

Снимка – 3

Снимка – 4

Дунавският бряг на Община Ценово е нисък. На по - голяма част от дължината му има изградена дига и отводнителни системи: Вардим - Новград и Батин - Кривина.

Съществуват релефни образувания като: Дядо Старчовата пещера край с.Белцов, карстовите образувания - Хайдушките дупки и Кралимарковските стъпки в местността

„Чуката”, както и живописните меандри и старици (крайречни езера) по поречието на р.Янтра.

По отношение на баланса на територията като поземлен ресурс, цялата област Русе се отличава със значително по-висок от средния за страната дял на земеделските земи (76% спрямо 58.7%). Община Ценово не само, че не прави изключение от този показател, но има и най-висок процент на този дял в областта – 85.1% земеделски територии. Общата земеделска площ на общината е 159,68 хил.дка, от които за производство на земеделски култури се използва 143,81 хил.дка.

Като цяло делът на горските територии е значително по-малък от средния за страната около 5%. Площите на горския фонд в общината обхващат общо около 10 хил.дка към Държавното лесничество – Бяла. Горският фонд се разпределя по следния начин: държавен горски фонд – 3745 дка; общински горски фонд – 4975 дка; частни физически лица – 1264 дка. Засегнатите от изсъхване на дървета масиви се подменят с нови насаждения от широколистни дървета, типични за региона. През последните години са засадени и около 720 дка акация върху пустеещи земи.

Степента на урбанизация тук е около 3,0% при среден за областта 6,2% и за страната 5,0%. За добив на полезни изкопаеми се използват по-малко от 1% от територията на общината.

Фигура-4, под формата на кръгова диаграма, илюстрира процентно функционалното разпределение на площите на общината по видове територии:

Фиг.4 - Разпределение на площта на община Ценово по видове територии

Климат.

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

Средната годишна температура е около +12°C, средната юлска – 22°C/24°C, а средната януарска - от 0°C до -3°C. Средната годишна скорост на вятъра е 2.3 м/сек.

Преобладават югозападните, западните и източните ветрове, а през летните месеци - и южните.

Средногодишното количество на валежите е 550 - 650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Това налага изкуственото напояване на земеделските култури. Зимните застудявания обикновено са придружени от чести ветрове, с посока главно от североизток и север. Широката отвореност на територията на север на цялата област е причина ветровете да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите. Често снежните бури през зимата създават транспортно - комуникационни и битови проблеми. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – между 85 - 120 мм.

Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5 - 10 декември и рядко се задържа за по-дълго време. Въпреки студената зима, благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден, пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135 - 170 мм. Валежният максимум е през летния сезон - 150 - 200 мм, но поради високите температури на въздуха, повърхностните слоеве на почвата (2 - 10см.) твърде често остават с много малко влага.

Суховете през лятото и недостатъчната влага на места причиняват ерозия. Западните ветрове през лятото причиняват и гръмотевични, и градушки.

Средно към 20 - 25 октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите есенни мразове настъпват след 15 ноември. Сумата на валежите намалява и е около 115 - 145 мм.

Често явление тук са и температурните инверсии, сланите, поледиците и мъглите по поречието на реките Дунав и Янтра.

Защитени територии и зони.

На територията на община Ценово са регистрирани две защитени зони по НАТУРА 2000 за опазване на дивата флора и фауна - **BG 0000233 „Студена река”** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново) и **BG 0000611 „Река Янтра”** (попада на територията на общините Борово, Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово.

Общата площ на защитена територия „Студена река” е 13 900 хектара. Обект на защита е находището на *«Българска гърлица»* северно от село Караманово. Видът е критично застрашен, с голям консервационен статус, защитен за България.

Общата площ на защитената територия „Река Янтра” е 5301 хектара. Предмет на опазване са: природни местобитания; защитени бозайници; земноводни и влечуги и др. Обект на мониторинг от РИОСВ–Русе през 2010г. са *сухоземни костенурки, татарско диво зеле* в землището на с.Новград, защитената местност край с.Белцов с находище на *«Обикновен сладник» и др.*

Целите по опазване на природната среда и биоразнообразието на територията на Община Ценово се управляват на държавно равнище чрез процедури по **превенция и контрол**. След проведена порцедура по Оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС) на предложение за инвестиционен проект „Изграждане на МВЕЦ „Янтра 1” в землището на с. Белцов - Община Ценово е издадено **решение на Директора на РИОСВ - Русе за отказ на предложението**, тъй като същото противоречи на мерките, предвидени за предотвратяване и намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда в района на р. Янтра.

Извод: Наличието на тези защитени зони на територията на общината, заедно с богатото разнообразие на флората и фауната в тях, са добра предпоставка за развитието на туризма.

1.2.Силни и слаби страни на местоположението и природните ресурси на община Ценово.

Силни страни:

- Общината има благоприятни почвено-климатични условия, релеф и климат за развитие на рентабилно селскостопанско производство, включително, за развитие на алтернативно екологично и биологично земеделие, както и за развитие на екотуризъм и изграждане на разнообразна инфраструктура с места за отдих;
- Общината е Разположена в район за трансгранично сътрудничество, въздействие и установени връзки с румънски общини;
- Много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители в общината;
- Общината има добре изградена и добре експлоатирана енергийна инфраструктура, с много добър географски потенциал за силен акцент върху енергийната ефективност и използване на ВЕИ (възобновяеми енергийни източници);
- Не големи разстояния в км. между общинския център и всяко едно населено място от общината.

Слаби страни:

- Поради това, че местополжението на общината не е в пряка близост до основни пътища, състоянието на транспортната и комуникационната инфраструктура не е добро;

- Голяма амплитуда между най-ниските и най-високите годишни температури, което поставя в постоянен риск (по-голям от средния за страната) годишната реколта и продукцията;
- Поради отдалечеността на общината от главни пътища и по-големи градове (областни и др.), по-трудно участие в организацията на пазара на селскостопанската продукция на всички нива – от индивидуалния производител, през съществуването на борси, до по-големите производители като арендатори, кооперации и др.;
- Местоположението на общината я поставя в дъното по показател като гъстота на населението в областта и региона (до 30 души на км²), заедно с общините Борово и Иваново.

1.3. Туризм.

В община Ценово съществува потенциал за развитие на туризъм, но като отрасъл до момента не е развит.

Преминаването на главен път Русе-Велико Търново в непосредствена близост до общината, сравнително добре развитата инфраструктура като пътища и селищни системи, както и близостта до голямо речно пристанище и основна транспортна връзка между България и Румъния създават добри условия и предпоставки за развитие на отрасъла.

Екотуризм.

На територията на Община Ценово се намират голям брой защитени територии включително зони от мрежата Натура 2000:

1. Защитена местност „Находище на обикновен сладник. Намира се в землището на с. Белцов.
2. Защитена местност „Находище на българска гърлица – село Караманово”. Намира се в землището на с. Караманово.
3. Част от защитена зона попадаща в Натура 2000 „Студена река” Включва части от землищата на селата Караманово и Новград.
4. Част от защитена зона попадаща в Натура 2000 „Река Янтра”. Включва части от землищата на селата Ценово, Новград, Кривина, Долна Студена, Джулоница, Беляново и Белцов.

Голямо е разнообразието от защитени животински и растителни видове на територията на Община Ценово.

Съществуващата флора и фауна създават много сериозен потенциал за развитие на екотуризм.

Културен туризъм.

На територията на Община Ценово са открити 28 културно-исторически обекта включително праисторически, антични, римски и средновековни, които са разпределени в землищата на всички 9 села в рамките на общината.

Голяма част от археологическите паметници не са изследвани, не са правени разкопки и възстановителни работи и в бъдеще предстои тяхното разработване и реставрация.

В Община Ценово съществуват и редица паметници, като един от най-значимите е бюст-паметник на Димитър Апостолов Ценов, който прави дарение от 40 млн. лв. за откриване и поддържане на Висше търговско училище в Свищов. Близко четвърт век изтича от изявената воля на дарителя през 1912 г. до нейното практическо осъществяване през 1936 г. Скулптор на паметника е Ивайло Савов, живял като дете в Ценово. През 1968 г., на брега на р. Дунав в близост до устието на р. Янтра, се открива паметник обелиск на двамата воеводи Хаджи Димитър и Стефан Караджа, в чест на 100 годишнината от преминаването на четата на двамата воеводи през Дунава и стъпването им на българска земя. Подвига на знаменитите Българи се отбелязва всяка година на 18-ти юли.

С. Новград е единственото селище в България на чиито център има запазен паметник на Ленин, при това в цял ръст. През 1968 г. е построен и най-дългият въжен мост в Северна България над р. Янтра, свързващ Новград и Беляново. Този мост е само за пешеходци. Дължината му е 105 м. от бряг до бряг, ширината – 1.40 м. Източно от с. Ценово, на около 1 км., е построен железен мост на р. Янтра, дълъг 85 м. и широк 3 м. Мостът е строен в продължение на три години /1906-1909/ по проект на белгийска фирма. Желязната конструкция е доставена от фирмата, а строителните работи са извършени от майстори-балканджии и работници от местното население. В непосредствена близост от с. Ценово на югоизток в местността „Бог баир” се издига православен кръст „Паметник Символ”., Монумента е с форма на православен кръст, осветен през нощта и висок 18 метра, символизиращ вярата на хората. Средствата за построяването на кръста са събрани от местни и чужди дарители.

Всички налични паметници на територията на Община Ценово представляват изключителен потенциал за развитието на културния туризъм, като допълнителна възможност е комбинирането на културен, селски и екотуризъм.

Селски туризъм.

Всички населени места в Община Ценово се характеризират със запазени традиции в сферата на фолклора, съхраняват се национални обреди, танци, носии, сечива, къщи с характерна архитектура.

Във всяко село има традиционен годишен събор в различните месеци от годината. Провеждат се редица битови празненства като Коледа, Васильовден Ивановден, Йордановден Бабин ден, Трифон Зарезан, Осми март, Първа пролет, Лазаровден, Цветница, Великден, Гергьовден, Тодоровден и др. Специфични чествания са: Ден на Община Ценово – 02.IV; Преминаване на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българска земя – 18.VII; Международен ден на р. Дунав – 29. VII.

В с. Новград съществува Етнографски музей, състоящ се от 9 зали, разкриващи поминъка, бита и културата на района. Могат да се видят разкрити археологически

находки от пр.н.е.; експонати свързани с четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа; занаяти на хората от миналото – животновъдство, земеделие, пчеларство; показан е и съвременния начин на живот – икономика, образование и бита преди демократичните промени. Организирана е етнографска сбирка в с. Ценово. Състои се от монети, съдове за хранене, носии от русенския край, оръдия на труда и др.

Селският туризъм, с възраждането на местните фолклорни традиции и обичаи и стари, забравени, местни занаяти, е една добра перспектива за общината, съчетан с еко-туризма. Необходимо е общинската администрация да картотекира характерни естествени природни дадености, чешми, кладенци, както и културни паметници, етнографски къщи и др., които биха могли да бъдат интересни обекти и уникални туристически продукти за селския и еко-туризъм, съчетани с културен туризъм. Намирането на местни и външни инвеститори за изграждането на малки обекти за настаняване – Къщи за гости на територията на общината, биха могли да се превърнат в едни притегателни центрове за туристи от страната и чужбина.

Наличието на голям туристически потенциал създава възможности за свързване с туристическите маршрути на съседните големи общини Русе, Свищов и Велико Търново, които са притегателен център за много чуждестранни посетители.

Изводи:

Усилията на общинското ръководство трябва да се насочат към:

- 1. Разработване и прилагане на насърчаващи дейности в туризма.**
- 2. Доброволни и подкрепящи схеми по опазването на културното и историческото наследство.**
- 3. Стимулиране създаването на публично-частно партньорство в областта на екотуризма.**
- 4. Създаване на интернет-базирана система за набиране на информация за ресурсите и предлаганите продукти и услуги в областта на екотуризма.**
- 5. Развитие на регионални екотуристически продукти и тематични маршрути.**
- 6. Насърчаване и разширяване възможностите за равен достъп до обектите на екотуризъм за хора с увреждания или в неравностойно положение.**
- 7. Създаване на система за повишаване на обществената осведоменост за екотуризма.**
- 8. Извършване на нови геоложки проучвания на минерални води в общината.**
- 9. Насърчаване на гражданите от общината към предприемачество в дейности като селски туризъм и провеждане на зелени училища с ученици от начално, основно и средно образование.**
- 10. Привличане на туристи чрез представяне на бита, фолклора, празници и обичаите в селата от общината.**
- 11. Изграждане на подходяща инфраструктура.**
- 12. Развиване на рекламна дейност, както и възможности, които дава програмата за развитие на селските райони.**

1.4. Население и човешки ресурси.

Община Ценово е най-малката по население община в Русенска област с брой население от последното преброяване от 2011г. 5 923 души. В процентно отношение тук живее 2.53% от населението в Русенска област и 0.68% от населението на СЦР.

Към 1.02.2011г. броят на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години, обичайно живеещи на територията на общината е 1 392. Ценово е общината с най - небалансираната структура по пол на заетите: на 100 работещи мъже се падат средно едва 68 жени. От всички лица, посочили заетост, в населените места на общината се трудят около 75% от общия брой. Мъжете са 61,5% от заетите в предприятия в селата на община Ценово.

Заетите в предприятия от **сектора на услугите** са 41,2% от населението на възраст 15 - 64 навършени години, постоянно живеещи в община Ценово. Най - многочислени в услугите (24,8%) са работещите в две икономически дейности, разделения приблизително по равно: “Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Държавно управление“. И в двете дейности мъжете са по-малко от жените. Сред заетите с търговия доминират тези с търговия на дребно.

На първо място по приходи от дейността, нетни приходи от продажби е преработващата промишленост, на второ – търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети, на трето – предприятията от селското, горското и рибното стопанство, на четвърто, тези в сферата на туризма и услугите - хотелиерството и ресторантьорството.

1.5. Финансиране на дейностите.

Предвидено е основните структуроопределящи инвестиционни проекти в развитието на общината да бъдат финансирани от фондовете на Европейския съюз. Важен финансов инструмент са структурните фондове и ЕЗФРСР. Средствата от тези фондове се разпределят на базата на проектна готовност и качество на проектите, както и на възприети от ЕС принципи. В основата им са **концентрацията или фокусирането** върху конкретни приоритети, което да гарантира, че средствата ще се използват точно за набелязаните цели. Държавните, но и общинските власти са длъжни да възприемат и принципа на **партньорство**. Специално внимание в плана се отделя на сътрудничеството и съвместните действия на мрежа от субекти (общини, НПО и / или фирми), така че усилията да доведат до значими резултати.

Една от основните цели на ЕЗФРСР е **развитието на селски райони**, което е особено важно за Община Ценово.

Не на последно място за успешно финансиране е задължително мобилизирането на собствените ресурси – финансови и човешки. Защото финансирането е винаги съвместно, независимо че общините участват често с миноритарен дял – особено в по-големите проекти.

От съществено значение в процеса на финансиране е проектния капацитет на общината – способността да се разработват и представят качествени проекти. За изграждане на този потенциал общината следва да положи специални и целенасочени усилия.

1.6. Изводи и обобщения.

▪ Община Ценово трябва да развива културните индустрии, които да се разглеждат като сфери на бизнеса, при това използващи иновации и допринасящи за развитието на района. Още повече, че те могат да станат ключ към приоритетния културен туризъм и да подобрят модерния имидж на региона;

▪ Безспорна силна страна на района са културно-историческите ценности. На опазването им трябва също така да се гледа като на стимулатор на икономическия растеж.

▪ Сред основните проблеми в областта на околната среда на територията е наличието на нерегламентирани сметища. Необходимо е да се предприемат мерки за тяхното саниране, рекултивиране и картотекиране, както за недопускане появата на нови.

▪ Община Ценово има благоприятно географско разположение, добри природоклиматични условия, богато видово разнообразие и най-вече значителни територии покрити с гори което е предпоставка за развитие на ловен туризъм.

▪ Налагането на забрана или намаляване до минимум отсичането на дървета във вододайните и изворни зони е важна задача стояща пред общинското ръководство и съответните власти;

▪ Постепенното реструктуриране на горския фонд и нарастването на дела на широколистните видове е важна предпоставка за подобряване екологичното състояние и решаване на част от проблемите с недостига на вода.

2. SWOT – АНАЛИЗ

2.1. ПРИРОДНА СРЕДА И МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Силни страни	Слаби страни
▪ Значителното слънцегреене и брой дни без мъгли е предпоставка за отглеждане на топлолюбиви растения и летен отдих; ▪ Значителните крайречни площи позволяват развитието на целогодишен туризъм и отдих; ▪ Река Янтра предоставя условия за развитие на водни спортове, спортен риболов и увеличаване на площите за поливане;	▪ Отдалечеността и периферността на общината от столицата и основните центрове в страната; ▪ Отдалечеността от българските жп-инфраструктура и летища затруднява вноса и износа на суровини, материали и готова продукция; ▪ При изобилие на водни ресурси процента на поливните площи не отговаря на възможностите;

- Стратегическо местоположение от гледна точка развитие на трансграничното сътрудничество с Румъния;
- Наличие на ГКПП и пристанище в близост до – общината.
- Наличие на природни ресурси.

2.2. ЕКОЛОГИЧНИ УСЛОВИЯ

Силни страни	Слаби страни
▪ Чист атмосферен въздух; ▪ Възможност за развитие и поддържане на туристическа инфраструктура; ▪ Специфична флора и фауна; ▪ Голямо разнообразие от ценни лечебни растения; ▪ Наличие на Депо за твърди битови отпадъци, нерегламентираните сметища са сведени до минимум.	▪ Липса на ПСОВ и канализационна мрежа; ▪ Ниска екологична култура на населението и фирмите.

2.3. КУЛТУРА И ТУРИЗЪМ

Силни страни	Слаби страни
▪ Наличие на обекти на културно-историческо наследство; ▪ Съхранени традиции, бит и многообразие на фолклора; ▪ Наличие на много природни забележителности, подходящи за развитие на туризъм;	▪ Няма ясно виждане на местно, регионално и национално ниво за социализация на паметниците на културното наследство и включването им в реален туристически продукт; ▪ Липса на подходяща туристическа инфраструктура в общината; ▪ Липса на собствен инвестиционен капитал на местните предприемачи в туризма; ▪ Недостатъчна култура на обслужването; ▪ Отсъствие на подходяща среда и атракции за посрещане на туристи.

2.4. ИКОНОМИКА

Силни страни	Слаби страни
▪ Стабилизиране на икономическите процеси в общината (предимно в земеделието) с потенциал за развитие; ▪ Възможност за допълнителни доходи на населението от страничните ползвания на територията на горския фонд – паша за добитък, добив на сено и фураж, добив на билки, плодове, и др. условия за развитие на търговията; ▪ Наличие на ресурси за изграждане на алтернативни източници на електроенергия; ▪ Благоприятни условия за зърнопроизводство и отглеждане на трайни насаждения и зеленчуци; ▪ Наличие на хора, които могат да бъдат обучени да правят модерно земеделие; ▪ Добре развита електроенергийна мрежа с възможности за допълнително натоварване; ▪ Добре организирано обслужване с автобусен транспорт на общинско, областно и републиканско ниво.	▪ Прекомерна концентрация на стопанските дейности /индустрия и услуги/ в общината, пренебрегвайки демографския потенциал на селата; ▪ Липса на наукоемки отрасли, което ще забави навлизането на иновациите и развойната дейност; ▪ Недостатъчно образователно равнище на селското население; ▪ Миграция на населението и висок дял на безработните лица с ниско образование и ниска квалификация; ▪ Не добро състояние на съоръженията от напоителните системи; ▪ Неизползване възможностите на европейските програми за развитието на селското стопанство. ▪ Недостатъчна степен на механизация и използване на торове и пестициди;

2.5. ВЪЗМОЖНОСТИ

- Макроикономическа стабилизация;
- Трансгранични връзки и сътрудничество;
- Създаване на пазар на земята;
- Кандидатстване по национални и международни програми, финансиращи дейности по развитието на инфраструктурата, благоустрояването и хигиенизирането на населените места и енергийна ефективност;
- Съхраняване и използване на биологичното разнообразие и екологичните и природни дадености;
- Развитие на алтернативни видове туризъм, за което са на лице сериозни природни и културни предпоставки;
- Прилагане на национални и регионални програми за трудова заетост;

- Изграждане на пазарна инфраструктура за пласмент на селскостопанската продукция;
- Създаване на конкурентноспособни на международния пазар ферми в животновъдството;
- Стимулиране създаването на малки и средни предприятия за преработка на земеделска и животновъдна продукция;
- Развитие на търговията;
- Използване на Европейските програми за развитие на общинската и регионална инфраструктура;
- Разширяване на сътрудничеството и формите на взаимодействие с НПО и бизнеса;
- Развитие на концесиите като форма за привличане на капитали;
- Използване на благоустрояването, чистотата и озеленяването на местата за обществено ползване, като един от първостепенните и икономически фактори за развитие на туризма.
- Местоположението на общината спрямо големите урбанистични центрове, както и характерът на производството и начинът на живот в селските населени места, я определят, като типична периферна територия с характер на селски район.

2.6. ЗАПЛАХИ

- Неосигуряването на финансови средства за внедряване на нови технологии в пречистването и опазването на околната среда;
- Влошаване на състоянието на атмосферния въздух и шумовото замърсяване с експлоатирането на пътя Русе – Велико Търново, тъй като силно се увеличава дела на тежкотоварните МПС;
- Постепенно разрушаване на изключително ценни обекти на културното наследство и реална заплаха за унищожение на някои от тях или части от тях;
- Задълбочаване на миграционните процеси;
- Недостатъчно развити публично-частни партньорства;
- Задълбочаване на тенденцията на обособяване на малки затворени натурални земеделски стопанства, поради ограничени физически, технически и финансови възможности на частните стопани и липса на мотивация и икономически интерес за сдружаване;
- Липса на маркетингова стратегия и практика на местните туристически фирми;
- Съобразяване с изискванията и предизвикателствата на Европейския съюз.

3.СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ЦЕНОВО

3.1.МИСИЯ, ВИЗИЯ, ЦЕЛИ

МИСИЯ:„ Община Ценово – утвърдена туристическа дестинация, интегрираща природни и културно–исторически дадености и традиции, заемаща водещо място сред желаните съвременни туристически центрове в страната и с ясно разпознаваема национална идентичност “.

ВИЗИЯ: „Просперираща община със стабилен бизнес и повишено благосъстояние на населението, с модерна техническа и социална инфраструктура, съхранена околна среда, развиващ се туризъм, утвърден административен, стопански и духовен център на района, равноправен партньор на общините от Европейския съюз”

ОСНОВНА ЦЕЛ

Основната цел на развитието на туризма в периода 2014-2020 г. е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на община Ценово, посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма, чрез:

- Подобряване на рамковите условия за развитие на туристическата индустрия;
- Повишаване на капацитета и конкурентоспособността на туризма;
- Изграждане и поддържане на необходимата за развитие на туристическата индустрия обща и специализирана инфраструктура;
- Запазване и повишаване на качеството на предлаганите услуги в туристическата индустрия;
- Диверсифициране на туристическите продукти и развитие на отговорен туризъм;
- Стимулиране на регионалното развитие, намаляване на регионалните различия и създаване на силни регионални брандове.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Основната цел може да бъде достигната чрез реализиране на следните **Стратегически цели:**

- Позициониране на община Ценово, като туристическа дестинация в по-висок клас на националния туристически пазар, като качество на предлагания туристически продукт и добавена стойност;
- Хармонизиране на политиката на секторно развитие и цели с плановите за общинско развитие;
- Единно прилагане на международни стандарти, най-добрите европейски практики и въвеждане на иновации по отношение на продукти, технологии и човешки фактор в туристическата индустрия в общината;
- Изграждане и усъвършенстване на транспортната инфраструктура;
- Подобряване на туристическата маркировка и обозначения;
- Съхраняване и ефикасно използване на туристическите ресурси, в това число природни, културни и антропогенни.
- Увеличаване дела на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност – балнео (медикул спа), спа и уелнес, културен (във всичките му форми - исторически, археологичен, етнографски и поклоннически), еко- и селски туризъм, приключенски, конгресен, ловен, винен и гурме туризъм и др.;
- Участие на община Ценово в инициативата на ЕК “Дестинация Европа 2020” за дефиниране на дългосрочна стратегия за популяризиране на общината, като туристическа дестинация;
- Позициониране и промотиране на общинския туристически продукт на стратегически нови и бързо развиващи се пазари;
- Осигуряване на подходящи условия за отпих и почивка на пенсионери;
- Осигуряване на подходящи условия за детски отпих;
- Насърчаване специализираното обучение и квалификацията на кадри за туризма;
- Стимулиране на квалифицирания персонал в областта на туризма, както в управленското, така и в обслужващото ниво, разкриване на нови направления и професии в системата на туризма;
-
- Подкрепа на социалните и икономическите цели на правителството с устойчиво развитие на туризма;
- Стимулиране на интегрирано общинско развитие на туризма;
- Подкрепа на инициативи за развитие на туризма в селските райони;
- Добро взаимодействие между общината, държавата и туристическата индустрия.

3.2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА: ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

Формулирането на точните Приоритети е очертано от визията и очакваното развитие на общината. Това развитие е свързано с усилия за мобилизиране на всички вътрешни ресурси на общината и привличане на външни инвестиции.

За всяка от приоритетните области в Стратегията за развитие на туризма в община Ценово са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на основната цел:

Приоритет 1: Развитие на туризма - опазване и експониране на културно – историческото наследство и съхраняване на околната среда.

Специфична цел 1: Превръщане на общината в търсена туристическа дестинация;

Мярка 1: Реализация на стратегически и планови документи за развитие на туризма в общината;

- Актуализиране на стратегия за развитие на туризма в общината;

Мярка 2: Развитие на възможностите за алтернативен туризъм – селски, еко и културен туризъм;

- Участие на Общината в регионални и национални туристически борси;
- Сключване на договори с утвърдени национални туристически агенции за предлагане възможностите за туризъм в Общината;
- Презентиране на възможностите за екотуризм, спорт и отдих.

Мярка 3: Развитие на съществуващите и създаване на нови и комплексни туристически продукти.

Мярка 4: Непрекъснат маркетинг и реклама на региона;

- Изработване на рекламен туристически продукт на база културно историческо наследство и възможности за организиране на бизнес;

Мярка 5: Осигуряване високо качество на услугите;

Мярка 6: Съхраняване идентичността и устойчиво използване на културно-историческото наследство.

- Опазване, експониране, социализиране и популяризиране на културно-историческото наследство;

Мярка 7: Изграждане и ремонт на инфраструктурата, осигуряваща достъп до курортните зони и обекти в общината;

Специфична цел 2: Запазване на екологичното състояние на общината;

Мярка 1: Въвеждане на програма за разделно събиране на отпадъци;

- Създаване на програма за опазване на околната среда и разделно сметосъбиране;

Специфична цел 3: Стимулиране на предприемачеството и създаване на благоприятна среда за инвестиции.

Мярка 1: Стимулиране на местната икономическа активност и подобряване на бизнес климата в общината

➤ Проекти за подобряване и изграждане на техническа инфраструктура за целите на инвестиционни проекти, сертифицирани по Закона за насърчаване на инвестициите

Мярка 2: Разработване на механизми за поощряване на дългосрочните инвестиции.

➤ Максимално оползотворяване на фондовете на ЕС;
➤ Административна подкрепа в изготвяне и реализация в инвестиционни проекти;

Мярка 3: Подкрепа за развитие на бизнес инфраструктурата.

➤ Инфраструктурно благоустрояване на терени;

Приоритет 2: Развитие и модернизация на местната инфраструктура.

Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на инженерна инфраструктура.

Мярка 1: Реконструкция и изграждане на пътната инфраструктура на общината.

➤ Рехабилитация на второкласни и третокласни пътища, ново строителство;
➤ Рехабилитация на общински пътища;
➤ Ремонт на пътни съоръжения;

Мярка 2: Изграждане на съоръжения за допълнително водоснабдяване на населените места.

➤ Проектиране и изграждане на резервоари за питейна вода;
➤ Проектиране и изграждане довеждащи водопроводи и отклонения;

Мярка 3: Изграждане и реконструкция на ВиК системи в общината

Мярка 4: Реконструкция и подновяване на уличната и тротоарна мрежа в населените места на общината.

Специфична цел 2: Благоустрояване на населените места от Общината.

Мярка 1: Изграждане и ремонт на площади и места за отдих в населените места.

➤ Благоустрояване и изграждане на зони за обществен отдих, зелени площи и детски площадки - с. Ценово;
➤ Изграждане и благоустрояване на паркови пространства в населените места;
➤ Рехабилитация и реконструкция на площади и улични мрежи в населените места;

Мярка 2: Достъп до обществени сгради на хора с увреждания

➤ Подобряване на достъпа на хора с увреждания;

Мярка 3: Подобряване състоянието на молитвените храмове и дворове

Мярка 4: Подобряване на състоянието на детски и спортни площадки и изграждането на нови.

➤ Изграждане на детски площадки в селата от общината;
➤ Изграждане на спортни игрища в населените места;

Приоритет 3: Подобряване качеството на жизнената среда - обновяване на социалната инфраструктура, енергийната ефективност, достъпност за всички.

Специфична цел 1: Развитие на обществената инфраструктура.

Мярка 1: Стимулиране на социалните дейности. Строителство, рехабилитация, модернизация и оборудване на социалната инфраструктура

➤ Ремонт, реконструкция и обновяване на сгради от социалната инфраструктура на общината

Мярка 2: Строителство, рехабилитация, модернизация и оборудване на образователната инфраструктура

Мярка 3: Строителство, рехабилитация, модернизация и оборудване на инфраструктурата за развитие на младежките и спортните дейности.

➤ Изграждане и ремонт на общински спортни зали

Мярка 4: Строителство, рехабилитация, модернизация и оборудване на здравната инфраструктура

➤ Цялостен ремонт на Здравните служби по населени места в общината

Мярка 5: Строителство, рехабилитация, модернизация и оборудване на културната инфраструктура

➤ Ремонт, реконструкция и обновяване на читалищата в общината

Приоритет 4: Развитие на трансгранично и междуобщинско сътрудничество

Специфична цел 1: Развитие на трансграничното и междурегионалното сътрудничество.

Мярка 1: Засилване на сътрудничеството и осъществяване на съвместни инициативи и проекти в областта на бизнеса, пазара на труда, търговията и туризма.

Мярка 2: Осъществяване на дейности за разширяване на търговията и туризма.

4.СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

4.1.Подход за разработването на система от индикатори

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на Стратегията за развитието на туристическата инфраструктура. Тя е неразривно свързана с цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на Стратегията и на ОПР на община Ценово. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на Стратегията и съвременните методи за мониторинг на стратегическото планиране. Новата кохезионна политика на ЕС предвижда съвкупност от индикатори, съобразени с трите цели на стратегията на Европа 2020 и предвидени за използване на регионално и

местно ниво. Индикаторите са организирани около темите за социалното, икономическото и териториалното сближаване в Европа и предлагат методология за измерване на научно-техническия прогрес, конкурентноспособността, образованието, транспорта, състоянието на околната среда, социалната интеграция, бедността и здравния статус на населението.

Планираната система от индикатори се обуславя и от информационната осигуреност на общинското планиране и управление към момента на разработването на ОПР. Избраните индикатори могат да бъдат следени чрез използване на официалните информационни източници за страната. Оперативността на системата зависи от точното определяне на начални стойности на отделните индикатори. Липсата на изходни данни и наличен механизъм за събиране на последващи стойности на определен индикатор обезсмисля неговото включване в системата.

Изключение са ситуациите, когато отчитането на резултатите от ОПР извежда нуждата от дефинирането на специфични индикатори, които не са обезпечени с данни към настоящия момент. За тази цел са предвидени необвързани с началната стойност индикатори, за които е целесъобразно да се разработи и поддържа информационна база данни за целите на Стратегията. Целесъобразно е тя да представлява списък с всички индикатори и периодично обновяваните им текущи стойности. Подобна база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. Особено наложително е активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Поддръжката на общинския справочник следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на Стратегията, заложи в системата за наблюдение и оценка на плана.

Планирането на система от индикатори и структурирането ѝ в два основни компонента – индикатори за въздействие и индикатори за резултат напълно съответства на методическите указания на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на Стратегията за развитието на туризма на община Ценово. Стратегическите цели представляват желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщи различни индикатори.

4.2.Източници на информация

Съществен момент в системата от индикатори е осигуряването на надеждни източници на информация. Възможност за получаване на търсената информация произлиза и от Изпълнителната агенция по околна среда, Агенцията по заетостта, Агенция пътна инфраструктура. Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България позволява да се прецени ефективността на приложението на финансови ресурси на ЕС в България, както и концентрация на ресурси в определена област. Ключов източник представлява общинската администрация на Ценово и поддръжаните от нея списъци и регистри. Поддръжането на база данни за целите на наблюдението и оценката на Стратегията за развитието на туристическата инфраструктура следва да се осигурява именно от информационните масиви и наблюдения на общинските звена.

4.3. Видове индикатори

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Ценово. Съобразно с Методическите указания, индикаторите за въздействие са ориентирани към реализация на целите, докато индикаторите за резултат са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области. Първият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г. Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесени и спрямо конкретен ключов проект, включен в програмата за реализация на Стратегията за развитието на туризма.

4.4.Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са разделени в категории спрямо стратегическите цели на Стратегията за развитието на туризма. Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите тематични компоненти от съдържанието на целите.

4.5. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат разглеждат количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области. Индикаторите се фокусират върху предполагаемите резултати и следствия от предвидените дейности и проследяват динамиката в развитието на общината. Комбинирани са разнообразни източници на информация, предоставящи точна информация за следените от индикаторите характеристики. Подборът на индикаторите спрямо спецификата на стратегическите цели и приоритети, в съчетание с техния оптимизиран брой позволяват успешното прилагане на системата от индикатори по време на изпълнението на Плана и особено при подготовката на планираните оценки.

Приоритет/Цел/Мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Приоритет 1: Развитие на туризма в тясна връзка с опазване и експониране на културно – историческото наследство и съхраняване на околната среда						
Цел 1: Превръщане на общината в търсена туристическа дестинация						
Мярка 1 Реализация на стратегически и планови документи за развитие на туризма в общината	Инициативи свързани с разработването на стратегически и планови документи за развитие на туризма в общината	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Мярка 2 Развитие на възможностите за алтернативен туризъм – селски , еко и културен туризъм	Инициативи свързани с реализиране на алтернативни възможности	Брой	Община Ценово	1 година	3	7
Мярка 3 Развитие на съществуващите и създаване на нови и комплексни туристически продукти	Организационни и регулаторни дейности	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 4 Непрекъснат маркетинг и реклама на региона	Създаване условия , организиране на съвместни инициативи и срещи	Брой	Община Ценово	1 година	2	14
Мярка 5 Осигуряване високо качество на услугите	Организационни и регулаторни дейности	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 6 Съхраняване идентичността и устойчиво използване на културно – историческото наследство	Създаване и реализиране на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	4	10
Мярка 7 Изграждане и ремонт на инфраструктурата , осигуряваща достъп до курортните зони и обекти в общината	Изработване и реализация на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Цел 2 : Запазване на екологичното състояние на общината						
Мярка 1 Въвеждане на програма за разделно събиране на отпадъци	Дейности свързани с опазване на околната среда, медийни кампании и срещи	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Цел 3 : Стимулиране на предприемачество и създаване на благоприятна среда за инвестиции						
Мярка 1 Стимулиране на местната икономическа активност и подобряване на бизнес климата в общината	МСП които получават бизнес услуги	брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 2 Разработване на механизми за поощряване на дългосрочните инвестиции	Разработване на проекти и мерки за реализация	брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 3 Подкрепа за развитие на бизнес инфраструктурата	Разработване на проекти и мерки за реализация	брой	Община Ценово	1 година	x	1
Приоритет 2 : Развитие и модернизация на местната инфраструктура						
Цел 1 : Обновяване и доизграждане на инженерна инфраструктура						
Мярка 1 Реконструкция и изграждане на пътната инфраструктура на общината	Изработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	x	3
Мярка 2 Изграждане на съоръжения за допълнително водоснабдяване на населените места	Разработване на проекти и мерки за реализация	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Мярка 2 Изграждане на съоръжения за допълнително водоснабдяване на населените места	Разработване на проекти и мерки за реализация	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 3 Изграждане и реконструкция на ВиК системи в общината	Изработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	x	9
Мярка 4 Реконструкция и подновяване на уличната и тротоарна мрежа в населените места на общината	Изработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	x	4
Цел 2: Благоустрояване на населените места в Общината						
Мярка 1 Изграждане и ремонт на площади и места за отдих в населените места	Разработване на проекти и мерки за реализация	Брой	Община Ценово	1 година	5	4
Мярка 2 Достъп до обществени сгради на хора с увреждания	Мерки и проекти за реализация	Брой	Община Ценово	1 година	3	9
Мярка 3 Подобряване състоянието на молитвените храмове и дворове	Разработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	5	5
Мярка 4 Подобряване на състоянието на детски и спортни площадки и изграждането на нови	Разработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	4	10
Приоритет 3: Подобряване качеството на жизнената среда с акцент върху обновяване на социалната инфраструктура , енергийната ефективност , достъпност за всички						
Цел 1 : Развитие на обществената инфраструктура						
Мярка 1 Стимулиране развитието на социалните дейности.Строителство, Рехабилитация,модернизация и оборудване на социалната инфраструктура	Реализиране на общински инициативи, разработени проекти	Брой	Община Ценово,Дирекция „Социално подпомагане“	1 година	2	2
Мярка 2 Строителство,рехабилитация, Модернизация и оборудване на образователната инфраструктура	Изработване на проекти, организиране на дейности и инициативи	Брой	Община Ценово	1 година	8	8
Мярка3. Строителство,рехабилитация, модернизация и оборудване на инфраструктурата за развитие на младежките и спортните дейности	Изработване на проекти, организиране на дейности и инициативи	Брой	Община Ценово	1 година	1	3
Мярка 4 Строителство, рехабилитация ,модернизация и оборудване на здравната инфраструктура	Разработване и реализация на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	1	8
Мярка 5 Строителство , рехабилитация ,модернизация и оборудване на културната инфраструктура	Разработване и реализация на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	4	5
Приоритет 4: Развитие на трансгранично и междуобщинско сътрудничество						

Цел 1 : Развитие на трансграничното и междурегионалното сътрудничество						
Мярка 1 Засилване на сътрудничеството и осъществяване на съвместни инициативи и проекти в областта на бизнеса , пазара на труд , търговията и туризма	Организиране на съвместни мероприятия , пътувания , обмяна на опит и изработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	1	2
Мярка 2 Осъществяване на дейности за разширяване на търговията и туризма	Организиране на съвместни мероприятия , пътувания , обмяна на опит и изработване на проекти	Брой	Община Ценово	1 година	x	3

5.СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

5.1.Значение на системата за наблюдение и оценка

Ефективната реализация на Стратегията за развитите на туризма през седемте години на неговото действие изисква способност за адаптация към променящите се характеристики на общината. За да бъде Стратегията основа за разработване на стратегическите документи през последващия програмен период е необходима неговата актуалност в края на 2020 г. Тези особености посочват нуждата от разработването на система за нейното наблюдение и оценка. Системата обвързва отделни звена, извършваните от тях функции и последователността на операциите във времето.

Целите на системата са да определи степента на изпълнение на планираните цели, да проследи съответствието на Стратегията с променящите се условия и да аргументира нуждата от неговата актуализация.

Основните задачи пред системата са информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори на Стратегията за развитите на туризма, пълноценна координация и взаимодействие на участващите структури и успешно публично представяне на резултатите от наблюдението. Системата за наблюдение и оценка интегрира идентифицираните индикатори за измерване на резултатите и въздействието на Стратегията.

5.2.Участващи структури

Основните участници са общинският съвет на община Ценово, специализираните дирекции и отдели в местната администрация, разнообразните институции осигуряващи информация, заинтересовани страни и професионални общности.

Общинският съвет е ръководният орган за наблюдение на Стратегията за развитите на туризма. Представители на общинския съвет участват в разработването на

документа, осигурявайки условията за открито осъществяване на регламентираните дейности, по планирането на туристическото развитие. Проектите за осъществяване на публичност следва да бъдат продължени и във времето на реализацията на Стратегията, като се гарантират нормативните изисквания за нейната отчетност.

Наблюдението на Стратегията се организира от кмета на община Ценово. Годишният доклад е основен инструмент за наблюдение и оценка на реализацията ѝ. Докладът се подготвя в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Въвеждането и контрола по процедурата по изготвяне на доклада се осъществява от кмета. След изготвянето му се предоставя на общинския съвет за гласуване. Процедурата завършва с изпращане на доклада до председателя на областния съвет.

Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на Стратегията за развитието на туризма. Те осъществяват комуникацията с останалите заинтересовани страни. Предоставят и експертната си дейност и при изготвяне на годишните доклади.

Кметовете и кметските наместници на селата също са неразделна част от системата. Те наблюдават осъществяването на общите цели на туристическото развитие на териториите на селата и осигуряват нужната информация за състоянието и тенденциите им на развитие.

Заинтересовани страни са и неправителствения сектор, частния сектор, образователните и културни институции, общности и граждани на общината.

5.3. Функции за наблюдение и оценка

Същността на системата за наблюдение и оценка на Стратегията за развитието на туризма и на ОПР Ценово са предвидените отделни функции и тяхната последователност. Съгласно законодателството в сферата на регионалното развитие, кметът на общината и общинския съвет съвместно обезпечават дейностите по изработването, съгласуването и последващите реализация и наблюдение на ОПР и на стратегическите планове и програми. Те осигуряват предпоставките за въвеждане на обществеността в работата по създаването и прилагането на плана. Кметът на общината организира цялостния процес в условията на постоянна координация и комуникация с одобряващия и приемащия орган – общински съвет.

Кметът организира наблюдението на конкретните дейности по реализацията на ОПР. Инструментът за обобщаване и представяне на резултатите от прилагане на ОПР, неговото наблюдение е годишният доклад. Системата за наблюдение на ОПР Ценово предвижда изработването на шест доклада. Изводите от тях са основа за Междинната оценка на плана и съдържат информация за:

- Степента на изпълнение на стратегическите цели
- Промените на общината и прилежащата и територия в рамките на предвидения период
- Резултати от предвидените мерки и изпълнението на задълженията на конкретните органи по плана
- Препоръки и предложения за подобряване на цялостния процес по изпълнение на плана

Компетентните органи осигуряват и нужните мерки за информация и публичност съпътстващи цялостния процес.

Изработването на Междинна оценка следва да проследи степента на изпълнение на плана и ефективността от координацията между компетентните органи отговорни за неговото изпълнение. Тя се изработва от експертен екип при взаимодействие със всички заинтересовани страни участвали в реализацията на плана.

Междинната оценка следва да определи степента на изпълнение на плана и дали има нужда от дефиниране на нови проекти – актуализиран документ за изпълнение за оставащото време от периода на действие на ОПР. Друга възможност е решение за актуализиране само на програмата за реализация.

5.4. Значимост на информацията, публичността и партньорството

Общинския план за развитие може да бъде значим и ефективен инструмент за управление само при ползотворен обмен на идеи и адекватни действия между всички заинтересовани страни по време на двата значими етапа от ОПР – разработването и реализацията му.

Законът за регионално развитие и правилника за неговото прилагане, предвиждат търсенето на подходящите партньорства и дейности за информация и публичност като ръководен принцип при разработването и реализацията на ОПР и стратегическите документи в общината. Насърчава се публичното участие, провокира се използването на идеите на всички заинтересовани групи. Високата обществена активност е предпоставка за успешното изготвяне и реализиране както на плана за развитие на общината, така и на всички стратегически документи в общината, включително и настоящата стратегия.